

**SPRÁVA
O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE
ZA ROK 2021**

(ZELENÁ SPRÁVA)

BRATISLAVA 2022

OBSAH

1.	Postavenie poľnohospodárstva a potravinárstva v hospodárstve SR	3
2.	Ekonomické výsledky	8
2.1	Výsledky odvetvia podľa ekonomického poľnohospodárskeho účtu	8
2.2	Výsledky hospodárenia v poľnohospodárskej prvovýrobe	9
2.3	Výsledky hospodárenia v potravinárskom priemysle	28
3.	Výroba a agropotravinársky trh	33
3.1.	Hrubá poľnohospodárska produkcia	33
3.1.1.	Rastlinná výroba	33
3.1.2.	Živočíšna výroba	43
3.2.	Cenový vývoj na poľnohospodárskom a potravinovom trhu	48
3.3.	Výroba potravín	51
3.4.	Spotreba potravín	55
3.5.	Bezpečnosť a kvalita potravín	59
4.	Zahraničný obchod s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami	64
5.	Výrobné vstupy do poľnohospodárstva a potravinárstva	68
5.1	Vstupy do poľnohospodárstva	68
5.2	Investície do potravinárskeho priemyslu	79
6.	Štrukturálne zmeny a vlastnícke vzťahy	83
6.1.	Podnikateľská štruktúra	83
6.2.	Štruktúra poľnohospodárskej pôdy a trh s pôdou	86
6.3.	Usporiadúvanie pozemkového vlastníctva	89
6.4.	Pracovné sily	90
6.5.	Produkcia biomasy a obnoviteľných zdrojov energie	97
6.6.	Ekologická poľnohospodárska výroba	99
7.	Vplyv poľnohospodárstva na životné prostredie	103
7.1.	Čerpanie prírodných zdrojov v poľnohospodárstve	103
7.2.	Vplyv poľnohospodárstva na kvalitu ovzdušia a vodných zdrojov	104
7.3.	Finančné ukazovatele súvisiace s ochranou životného prostredia	110
8.	Výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka	111
8.1.	Organizácia trhu s agrárnymi komoditami	111
8.2.	Priame platby	113
8.3.	Rozvoj vidieka	115
8.4.	Operačný program Rybné hospodárstvo	119

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

8.5. Štátna pomoc a národné podpory	120
8.6. Celková podpora poľnohospodárstva a potravinárstva	123
9. Veda, výskum, vzdelávanie a poradenstvo v poľnohospodárstve a potravinárstve	126
9.1. Veda a výskum	126
9.2. Vzdelávanie	127
9.3. Poradenský systém v pôdohospodárstve.....	131
9.4. Medzinárodné projekty	132
9.5. Oblasť informatiky	139
9.6. Celoživotné vzdelávanie zabezpečené Inštitútom vzdelávania veterinárnych lekárov.....	140
10. Zoznam právnych predpisov	143
11. Poľnohospodárstvo a potravinárstvo krajín Európskej únie	146
12. Závery a odporúčania.....	152
12.1 Závery	152
12.2 Odporúčania	154
13. Zoznam použitých skratiek.....	157
14. Prílohové tabuľky	164

1. POSTAVENIE POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA V HOSPODÁRSTVE SR

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR¹

Rok 2021 bol turbulentný a sprevádzaný mnohými aj nečakanými problémami. Na začiatku roka vrcholila silná 2. vlna pandémie vírusového ochorenia COVID-19, preto bol v SR zavedený prísny lockdown² (trvajúci až do apríla 2021). Zároveň bol implementovaný COVID automat na úrovni okresov, na základe ktorého boli uplatňované jednotlivé protipandemické vládne opatrenia. Rozbehla sa kampaň na zaočkovanie obyvateľstva proti tomuto vírusu, ktorý postupne začal mutovať a vytvárať nové varianty. Vládne protipandemické nariadenia, ktorých snahou bolo zamedziť šíreniu koronavírusu, sa v čase menili a významne ovplyvnili aj chod slovenskej ekonomiky. Finančné stimuly vlády (najmä čerpané podporné fondy EÚ) sa snažili zamedziť znižovaniu zamestnanosti a prispieť k stabilizácii podnikateľského prostredia. S nástupom 3. vlny pandémie bol na konci roka 2021 opäť zavedený lockdown.

Pandémia narušila dodávateľsko-odberateľské vzťahy na celom svete. Vysoký dopyt po niektorých vstupoch narážal na obmedzenú ponuku. To sa prejavilo v rastúcich cenách vstupov, ktoré v niektorých odvetviach, najmä priemyselného rázu, významne limitovali produkciu, viaceré odvetvia služieb a počas lockdownov aj maloobchodné prevádzky mali aj v tomto covidovom jesenno-zimnom období obmedzenú činnosť. Napriek priaznivej pandemickej situácii počas letných mesiacov sa problémy priemyslu s dodávkami komponentov naďalej prehlbovali, čo výrazne zabrzdiло trend približovania sa produkcie k predpandemickej úrovni. Ceny potravín od začiatku roka zrýchľovali tempo rastu, rovnako aj ceny v medzinárodnej doprave. Rast cien energií po lete 2021 sa v roku 2021 premietol len do rastu cien pohonných látok.

Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR

Výkonnosť ekonomiky SR meraná hrubým domácim produktom (HDP) podľa údajov ŠÚ SR v roku 2021 medziročne vzrástla (+5,5 %) a dosiahla úroveň 97,1 mld. € v bežných cenách a 88 mld. € v stálych cenách (medziročný nárast +3 %).

Miera inflácie medziročne vzrástla o 1,3 p. b. na úroveň 3,2%. Vďaka regulovaným cenám energií na začiatku roka 2021, ktoré stlmili inflačný tlak, najvýznamnejším proinflačným stimulom bol rýchlejší rast cien pohonných hmôt, vstupov, od druhého polroka 2021 aj cien potravín (ktoré prvých päť mesiacov roka 2021 ešte klesali). Po poklese v prvom štvrtroku rástli aj ceny priemyselných výrobcov a stavebných prác. Dvojciferný rast bol zaznamenaný aj pri cenách materiálov a výrobkov, ako aj pri cenách poľnohospodárskych výrobkov.

Saldo zahraničného obchodu SR za rok 2021 bolo aktívne v objeme 1,8 mld. € (čo je takmer o polovicu menej v porovnaní s minulým rokom). Výpadok niektorých vstupov do výroby počas viacerých mesiacov v roku znemožnil producentom vo väčšej miere vyvážať svoje výrobky (dochádzalo k hromadeniu zásob výrobkov, nedokončenej výroby a materiálu). Vývoz zo SR v roku

¹ Kapitola vypracovaná s využitím publikácie Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2021, ŠÚ SR

² Uzamknutie ekonomiky: v súvislosti s pandemiou išlo o nariadenú prácu z domu v prípade, že charakter práce to umožňoval; zníženie mobility obyvateľstva, otvorenie iba základných obchodných prevádzok (potraviny, drogeria, lieky); zatvorenie všetkých ostatných prevádzok poskytujúcich služby pričom na konci roka 2021 boli niektoré takéto prevádzky prístupné obyvateľom v režime OTP (očkovani, testovani, prekonani); v školách bol v prevažnej väčšine uplatňovaný dištančný spôsob výučby; kľúčové priemyselné podniky však ostali v prevádzke.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

2021 predstavoval tovar v hodnote 88,2 mld. € (+16,2% medziročne) a dovoz do SR predstavoval tovar v hodnote 86,4 mld. € (+19,1 % medziročne).

Objem investícií, ktoré sa premietajú do tzv. **tvorby hrubého fixného kapitálu**, bol počas celého roka rozkolísaný. Kým v 1. a 3. štvrtroku bol pozorovaný pokles investovania, v 2. a 4. štvrtroku boli hodnoty v pluse. Na predpandemickú úroveň investícií v roku 2019 sa však SR nedostala. Najviac finančných prostriedkov na nadobudnutie tvorby hrubého fixného kapitálu (22,9 %) sa investovalo v oblasti nehnuteľností. Druhý najvyšší objem investícií smeroval do priemyselnej výroby (20,0 %), v medziročnom porovnaní boli investície vyššie o 9,4 %, avšak v porovnaní s rokom 2019 boli stále nižšie o viac ako 18,6 %.

Tab. 1 *Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárstva SR*

Ukazovateľ	2020	2021	rozdiel 2021-2020
HDP ¹ (bežné ceny) v mld. €	92,1	97,1	5,0
HDP ¹ (stále ceny) ² v mld. €	85,4	88,0	2,6
Tempo rastu HDP ¹ (bežné ceny) v %	-2,1	5,5	7,6
Tempo rastu HDP ¹ (stále ceny) ² v %	-4,4	3,0	7,4
Miera inflácie ³ v %	1,9	3,2	1,3
Saldo zahraničného obchodu ⁴ v mld. €	3,3	1,8	-1,5
Počet pracujúcich - podľa VZPS ⁵ (medziročná zmena v %)	-2,0	1,2	3,2
Miera nezamestnanosti ⁶ - podľa VZPS v %	6,7	6,8	0,1
Zmena priem. mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve (nominálna mzda) v %	3,8	6,9	3,1
Zmena priem. mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve (reálna mzda) v %	1,9	3,6	1,7
Bilancia bežného účtu k HDP ⁷ v %	0,1	-1,9	-2,0
Tvorba hrubého fixného kapitálu SR (bežné ceny) v %	-11,0	2,8	13,7

Prameň: ŠÚ SR - Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2021; NBS - Ekonomický a menový vývoj (zima 2021) - Aktuálny vývoj makroekonomických ukazovateľov
Poznámky:

- 1) metodika ESA 2010, údaje od roku 2021 sú spresnenými štvrtročnými odhadmi
- 2) v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2015
- 3) počítaná zo spotrebiteľských cien, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh
- 4) bežné ceny, hodnoty typu FOB (zahŕňa transakčnú hodnotu tovaru a hodnotu služieb (doprava a poistenie) spojených s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny); údaje za rok 2020 sú definitívne, údaje za rok 2021 sú predbežné
- 5) pracujúci v zmysle novej metodiky VZPS (výberové zisťovanie pracovných síl) platnej v EÚ od roku 2021 (IESS) sú všetky osoby vo veku od 15 do 89 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat, odmenu alebo pracovnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na materskej alebo rodičovskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky nie celého podniku; údaje za vzorku sú dopočítané prostredníctvom nových integrovaných váh na populáciu očistenú o osoby v kolektívnych zariadeniach; indexy sú počítané z porovnateľných odhadov (údaje za príslušné štvrtroky boli upravené spôsobom, ktorý v maximálne možnej miere zodpovedá novej metodike)

6) v percentách vyjadrený podiel počtu pracujúcich vo veku 20 - 64 rokov z celkového počtu obyvateľstva v rovnakom veku

7) zdrojom dát je NBS (uvedené vyššie)

Vypracoval: MPRV SR

Počet pracujúcich v hospodárstve SR (podľa VZPS) v roku 2021 dosiahol úroveň 2 560,6 tis. osôb, čo je mierny nárast v porovnaní s minulým rokom. Nedostatok kvalifikovanej sily pretrvával napriek rekordným počtom pracovných ponúk, čo ťahalo mzdy nahor. **Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca** v ekonomike SR za rok 2021 predstavovala 1 211€.

Graf 1 Zmena* HDP v stálych cenách

Graf 2 Zmena* v zamestnanosti a nom. mzde

*medziročná zmena, t.j. porovnanie s rovnakým obdobím pred rokom

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Vývoj hlavných ukazovateľov pôdohospodárstva³⁾ a potravinárstva⁴⁾

Z údajov ŠÚ SR vyplýva, že hlavné ekonomické ukazovatele⁵ v **pôdohospodárstve SR** v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 prevažne klesli s výnimkou rastu pri ukazovateľoch THFK, hrubá pridaná hodnota v b.c. a priemerná nominálna mesačná mzda a s výnimkou tendencie k stabilite pri ukazovateli hrubá produkcia v b.c.

Z ukazovateľov hodnotených za odvetvie pôdohospodárstva, boli zo ŠÚ SR za **odvetvie výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov SR** za hodnotené obdobie rokov 2020 až 2021 v čase vypracovania tejto kapitoly k dispozícii dostupné údaje za dva ukazovatele, a to za THFK (b.c.) a za priemernú nominálnu mesačnú mzdu, ktoré sa medziročne v roku 2021 zvýšili.

Záporné saldo **zahraničného obchodu s poľnohospodársko-potravinárskymi výrobkami SR** sa prehĺbilo o 123,3 mil. €, t.j. o 7,7 %, v porovnaní s predchádzajúcim rokom a dosiahlo – 1724,9 mil. €.

Tendencie vývoja základných makroekonomických ukazovateľov (hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, hrubá produkcia, tvorba hrubého fixného kapitálu, zamestnanosť, priemerná nominálna mesačná mzda, zahraničný obchod) ekonomiky SR a jej dvoch odvetví - pôdohospodárstva a potravinárstva - sa odrazili na medziročných zmenách v účasti pôdohospodárstva a potravinárstva na ekonomike SR tak, že v roku 2021:

- podiel odvetvia **pôdohospodárstva** na hospodárstve SR **klesol** pri ukazovateľoch:

³ Pestovanie plodín, chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace; lesníctvo a ťažba dreva; rybolov a akvakultúra

⁴ Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov

⁵ Hodnotené ukazovatele: hrubá pridaná hodnota, medzispotreba, hrubá produkcia b.c., THFK, zamestnanosť, nominálna priemerná mesačná mzda

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

medzispotreba v stálych cenách (-0,38 p.b.) ako aj bežných cenách (-0,31 p.b.), hrubá pridaná hodnota v stálych cenách (-0,21 p.b.), hrubá produkcia v bežných cenách (-0,18 p.b.), pri zamestnanosti (-0,12 p.b.) a pri THFK v bežných cenách (-0,06 p.b.),

- podiel odvetvia **pôdohospodárstva** na hospodárstve SR **sa zvýšil** pri priemernej mzde (+0,08 p. b.) a pri ukazovateli HPH v bežných cenách (+0,03 p.b.),
- podiel odvetvia **potravinárstva** na hospodárstve SR klesol pri ukazovateli priemerná mzda (- 2,65 p.b.) a **sa zvýšil** pri ukazovateli THFK v bežných cenách (+0,29 p.b.),
- **podiel zahraničného obchodu agropotravinárstva SR na zahraničnom obchode SR** klesol na celkovom dovoze (-0,37 p.b.) ako aj na celkovom vývoze (-0,05 p.b.).

Tab. 2 *Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na základných ukazovateľoch hospodárstva SR*

Ukazovateľ	Podiel v %		Rozdiel
	2020	2021	2021- 2020
Podiel pôdohospodárstva na:			
- hrubej pridanej hodnote (b. c.) ¹⁾	1,96	1,99	0,03
- hrubej pridanej hodnote (s. c.) ¹⁾	2,27	2,06	-0,21
- hrubej produkcii (b. c.) ¹⁾	2,03	1,85	-0,18
- medzispotrebe (b. c.) ¹⁾	2,08	1,77	-0,31
- medzispotrebe (s. c.) ¹⁾	2,33	1,95	-0,38
- tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	3,69	3,63	-0,06
- zamestnanosti ¹⁾	2,93	2,81	-0,12
- priemernej mzde ¹⁾ *	76,96	77,04	0,08
Podiel výroby potravín a nápojov a tabak. výrobkov na:			
- hrubej pridanej hodnote (b. c.) ¹⁾	1,48	-	-
- hrubej pridanej hodnote (s. c.) ¹⁾	1,32	-	-
- hrubej produkcii (b. c.) ¹⁾	2,17	-	-
- medzispotrebe (b. c.) ¹⁾	2,64	-	-
- medzispotrebe (s. c.) ¹⁾	2,62	-	-
- tvorbe hrubého fixného kapitálu (b. c.) ¹⁾	1,97	2,26	0,29
- zamestnanosti ¹⁾	1,98	-	-
- priemernej mzde ¹⁾ *	88,2	85,55	-2,65
Podiel zahraničného agropotravinárskeho obchodu na:			
- vývoze ²⁾	4,17	4,12	-0,05
- dovoze ²⁾	6,57	6,20	-0,37

Prameň: prepočty MPRV SR s použitím prameňov:

¹⁾ vypočítané z údajov vyžiadaných zo ŠÚ SR a ďalších prameňov ŠÚ SR (internet, e-publikácia); členenie podľa štatistickej klasifikácie SK NACE (vstupné ekonomické údaje podľa ŠÚ SR sú za hrubú pridanú hodnotu a medzispotrebu za rok 2019 polodefinítívne a za rok 2020 predbežné; za THFK obidva roky predbežné)

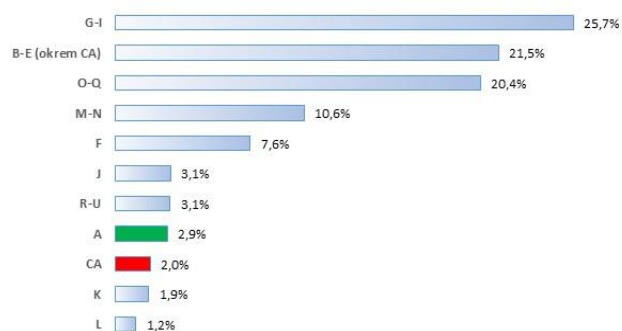
²⁾ ŠÚ SR, údaje za rok 2021 sú predbežné (jún 2022)

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

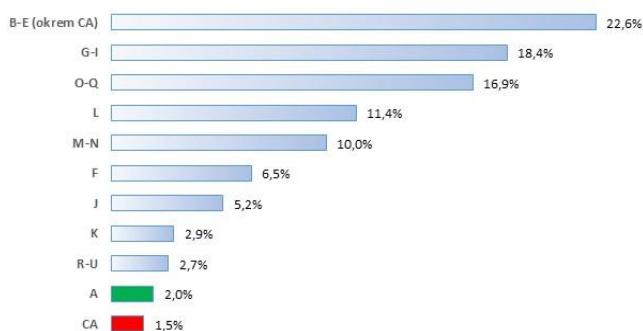
Vysvetlivky: * pomer priemernej mzdy odvetvia k priemernej mzde v národnej ekonomike;
 skratka: s. c. (v tejto tabuľke aj k nej prislúchajúcej časti textu) = stále ceny vypočítané reťazením objemov
 k referenčnému roku 2015

Vypracoval: MPRV SR

Graf 3 *Podiely* na celkovej zamestnanosti v SR*

Graf 4 *Podiely* na hrubej pridanej hodnote hospodárstva SR*

*podiel jednotlivých odvetví na hospodárstve SR za rok 2020

Vysvetlivky:

A: Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov; B-E: Priemysel (z toho B: Ťažba a dobývanie; C: Priemyselná výroba v tom CA: Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov; D: Dodávka elektriny, plynu a studeného vzduchu; E: Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov); F: Stavebníctvo; G: Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov; H: Doprava a skladovanie; I: Ubytovacie a stravovacie služby; J: Informácie a komunikácia; K: Finančné a poisťovacie činnosti; L: Činnosti v oblasti nehnuteľností; M: Odborné, vedecké a technické činnosti; N: Administratívne a podporné služby; O: Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie; P: Vzdelávanie; Q: Zdravotníctvo a sociálna pomoc; R: Umenie, zábava a rekreácia; S: Ostatné činnosti; T: Činnosti domácnosti ako zamestnávateľov; U: Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

2. EKONOMICKÉ VÝSLEDKY

2.1 VÝSLEDKY ODVETVIA PODĽA EKONOMICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSKEHO ÚČTU

Z predbežných údajov na základe druhého odhadu ekonomického poľnohospodárskeho účtu (EPÚ) vyplýva, že v roku 2021 nastal mierny medziročný pokles ekonomickej výkonnosti odvetvia poľnohospodárstva, ktorá je kvantifikovaná tvorbou a použitím dôchodku odvetvia. Podnikanie v poľnohospodárstve bolo ziskové.

Tab. 3 Vývoj tvorby a použitia dôchodku odvetvia poľnohospodárstva (v mil. €)

Ukazovateľ	Priemer 2016 – 2020	2020 def. údaje	2021 druhý odhad	Index 2021/2020	Index 2021/Ø 2016-2020
HPP	2 095,80	2 086,10	2 279,70	109,28	108,78
SP	26,50	23,00	21,20	92,17	79,86
PNK	140,50	165,50	167,00	100,90	118,86
NNVČ	138,80	138,40	144,00	104,10	103,77
VOS (-)	59,90	64,90	70,90	109,28	118,35
CPP	2 341,60	2 348,00	2 541,00	108,22	108,51
Medzispotreba	1 745,30	1 706,20	1 806,60	105,89	103,51
HPH	596,30	641,80	734,30	114,41	123,15
SFK	233,40	269,10	285,80	106,21	122,45
ČPH	362,90	372,70	448,50	120,34	123,60
Účet tvorby dôchodkov					
Odmeny zamestnancom	584,30	604,80	612,30	101,24	104,78
Ostatné dane z produkcie	51,40	52,30	53,00	101,24	103,16
Ostatné subvencie na produkciu	547,50	594,30	503,80	84,77	92,01
ČPP, resp. ČDSC	274,70	309,90	287,00	92,62	104,49
Účet podnikateľského zisku					
Nájomné	82,80	87,60	89,80	102,50	108,42
Úroky	37,60	37,00	38,00	102,61	101,16
ČZP	154,30	185,20	159,20	85,95	103,19

Prameň : EPÚ SR 2016 – 2021

Význam skratiek : HPP – hrubá poľnohospodárska produkcia, SP – subvencie na produkty, PNK – práca na kontrakt, NNVČ – neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti, VOS – vnútroodvetvová spotreba, CPP – celková poľnohospodárska produkcia, HPH – hrubá pridaná hodnota, SFK – spotreba fixného kapitálu, ČPH – čistá pridaná hodnota, ČPP (ČDSC) – čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti), ČZP – čistý zisk z podnikania

Vypracoval: MPRV SR

Odhadovaná tvorba dôchodku odvetvia v roku 2021 bola ovplyvnená vývojom základných zložiek EPÚ:

- celková poľnohospodárska produkcia v základných cenách vzrástla o 8,22 % v dôsledku nárastu hrubej poľnohospodárskej produkcie o 9,28 %, pri vzostupe práce na kontrakt o 0,90 %, náraste hodnoty nepoľnohospodárskych vedľajších činností o 4,10 % a pri náraste vnútroodvetvovej spotreby,
- nárast hrubej poľnohospodárskej produkcie bol spôsobený vyššou hodnotou rastlinnej produkcie o 12,2 % pri súčasnom náraste živočíšnej produkcie o 3,8 %, pričom na celkovom náraste hrubej poľnohospodárskej produkcie sa podieľal predovšetkým vzostup cien o 8,9 % pri súčasnom náraste sumy dotácií na produkty, ako aj nárast vyprodukovaných množstiev o 0,2 %,
- na vyššiu hodnotu rastlinnej produkcie mal vplyv predovšetkým kvantitatívny nárast cien o 15,5 % napriek poklesu vyprodukovaných množstiev o 2,9 %, zatiaľ čo živočíšna produkcia stúpila v kvantitatívnom vyjadrení o 5,4 % pri súčasnom poklese cenovej hladiny o 1,5 %,
- vyššia hodnota medzispotreby bola ovplyvnená nižším objemom spotrebovaných množstiev vstupov o 3,51 % pri vyššej cenovej hladine vstupov o 9,74 %,
- odhadovaný nárast celkovej poľnohospodárskej produkcie o 8,22 % spolu s nižšou dynamikou nárastu medzispotreby o 5,89 % vyústil do medziročného nárastu hrubej pridanej hodnoty o 14,41 %, pričom čistá pridaná hodnota vzrástla aj napriek vyššej spotrebe fixného kapitálu až o 20,34 %,
- pokles hodnoty čistého prevádzkového prebytku ako významnej kategórie tvorby dôchodku o 7,38 % bol ovplyvnený najmä poklesom objemu ostatných dotácií na produkciu, nárastom odmien zamestnancov, miernym rastom ostatných daní z produkcie ako aj nájomného, následkom čoho sa tieto faktory odzrkadlili v nižšom odhadovanom objeme čistého zisku z podnikania v medziročnom porovnaní.

2.2 VÝSLEDKY HOSPODÁRENIA V POĽNOHOSPODÁRSKEJ PRVOVÝROBE

Poľnohospodárstvo, podľa predbežných údajov, dosiahlo za rok 2021 **kladný výsledok hospodárenia pred zdanením**, t. j. zisk vo výške 208,9 mil. €. V porovnaní s rokom 2020 sa jeho hodnota výrazne zvýšila. V porovnaní s päťročným priemerom rokov 2016-2020 sa výsledok hospodárenia v roku 2021 zdvojnásobil a bol ovplyvnený najmä nárastom tržieb za vlastné výrobky rastlinného pôvodu, ktoré tvorili v priemere 34 % podiel na celkových výnosoch podnikov poľnohospodárskej prvovýroby. Rozhodujúcu úlohu v ekonomike poľnohospodárskych podnikov mali podpory, bez ktorých by bola väčšina podnikov stratová. Celkový objem finančnej podpory slovenskému poľnohospodárstvu sa medziročne znížil na 798 mil. €, z toho 66 % bolo poskytnutých zo zdrojov EÚ. Podiel celkových podpôr na výnosoch v rámci poľnohospodárstva dosiahol 22 % a v prípade priamych platieb to bolo 10 %.

Tab. 4 Základné ekonomické ukazovatele za poľnohospodárstvo (v mil. € b. c., podiel v %)

Ukazovateľ	Priemer 2016-2020	2020	2021	Index	
				2021/2020	2021/Ø2016-20
Výnosy	3 070,7	3 266,2	3 661,3	112,1	119,2
Náklady	2 970,4	3 200,2	3 452,4	107,9	116,2
Výsledok hospodárenia pred zdanením	100,3	66,0	208,9	316,3	208,3
Pridaná hodnota	457,5	476,7	576,3	120,9	126,0
Tržby za vlastné výrobky	1 695,5	1 779,9	1 987,0	111,6	108,1
- z toho: rastlinné	975,0	1 054,6	1 258,2	119,3	112,2
živočíšne	720,5	725,3	728,8	100,5	73,5
Tržby za tovar **	291,7	328,9	389,9	118,6	117,0
Rentabilita nákladov	3,4	2,1	6,0	-	-
Nákladovosť výnosov	96,7	98,0	94,3	96,2	101,1
Podpory spolu	847,2	908,3	797,8	87,8	115,8
Podiel celkových podpôr na výnosoch	27,6	27,8	21,8	-	-
Podiel priamych platieb na výnosoch	14,1	13,7	10,4	-	-
Podiel ziskových podnikov **	71,9	66,5	80,6	-	-

Prameň: ŠÚ SR

* údaje za rok 2020 a 2021 sú odhadom na základe údajov z IL MPRV SR, ** IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Ekonomické výsledky poľnohospodárskych podnikov ovplyvnili viaceré výnosovo-nákladové a produkčné faktory a to:

- tempo rastu **výnosov prevýšilo dynamický rast** nákladov poľnohospodárskych podnikov s následným medziročným **rekordne vysokým ziskom**,
- **nárast produkčnej výkonnosti odvetvia** s rastom hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách o 9,3 %, najmä rastlinnej produkcie (+12,3 %), čo ovplyvnili najmä vysoké ceny rastlinných komodít a mierny nárast hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 4,1 %,
- **nárast tržieb z predaja vlastných výrobkov** (+11,6 %) najmä v dôsledku výrazného zvýšenia tržieb za rastlinné výrobky (+19,3 %) a stagnácie tržieb za živočíšne výrobky (+0,5 %),
- pokračujúci trend **zvýrazňovania dominancie rastlinnej produkcie** (65,0 %) v štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie (v bežných cenách) pri súčasnom poklese podielu živočíšnej produkcie na 35,0 %,
- **zvýšenie cien poľnohospodárskych výrobkov** (+12,3 %), v dôsledku výrazného rastu cien obilnín (+28,3 %) a olejní (+24,9 %) a poklesu cien produktov živočíšnej výroby (- 0,6 %),
- nárast cien nákladových faktorov vplyvom **zvýšenia cien dodávok do poľnohospodárstva** (+8,5%), najmä cien mazív (+55,1 %), motorových pohonných látok (+39,4 %), dusíkatých (+28,7 %) a fosforečných hnojív (+17,6 %) a krmív pre zvieratá (+14,7 %),
- **zníženie celkového objemu podpôr** do poľnohospodárstva (-12,3 %) v dôsledku zníženia čerpania podpôr zo zdrojov EÚ medziročne o 19%,

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

- **pokles produkcie** väčšiny komodít rastlinnej výroby najmä vplyvom poklesu zberových plôch a poklesu resp. stagnácie hektárových úrod, výnimkou bola slnečnica, sója, cukrová repa, ovocie a zelenina,
- **pokles početných stavov hospodárskych zvierat** vo všetkých rozhodujúcich skupinách, s dosahom na pokles produkcie živočíšnych výrobkov, s výnimkou jatočného HD (9,8 %), ošípaných (3,9 %) a hydiny (1,8 %),
- **pokračujúci pokles počtu pracovníkov** (6,4 %), najviac v odbore pestovania netrvácnych plodín, v službách poskytovaných v poľnohospodárstve a v chove zvierat, s následnou úsporou nákladov na manuálnu prácu, obstaraním vysokovýkonnej techniky, vzhľadom na štruktúru a vývoj poľnohospodárskej produkcie s dosahom na celkovú a sezónnu zamestnanosť v poľnohospodárstve,
- **vplyv chladného jarného počasia** a nočných mrazov na oneskorenie sejby a jarných prác, následne spomalený rast plodín, poškodenie kvitnúcich ovocných stromov, hlavne kôstkovín a začiatkom leta nepriaznivý dosah na rastlinnú produkciu vplyvom **intenzívneho obdobia sucha** takmer na celom území Slovenska,
- **nízke úrokové sadzby**, medziročný pokles celkových úverov za poľnohospodárstvo o 1,6 % s rastúcim podielom rizikových úverov (7,1 %),
- **nájomné** za prenájom poľnohospodárskej pôdy (v priemere s podielom 2,8 % na celkových nákladoch),
- **riadenie rizík cenových vplyvov** za vopred dohodnuté ceny predajom poľnohospodárskych komodít cez v budúcnosti realizovaný obchod (hedžing),
- **daňové zat'azenie** poľnohospodárskych pozemkov s medziročným nárastom o 4 %.

V roku 2021 úroveň výnosov (3 661,3 mil. €) prevýšila úroveň nákladov (3 452,4 mil. €). Aj napriek výraznému zvýšeniu cien dodávok do poľnohospodárstva (8,5 %) sa medziročne znížila nákladovosť výnosov a zvýšila sa rentabilita nákladov poľnohospodárskych podnikov.

Rozhodujúcou nákladovou položkou poľnohospodárskych podnikov boli náklady na vstupy, t.j. spotreba materiálu a energie, ktoré sa na celkových nákladoch podieľali 32,6 %.

Štruktúra nákladov spotreby materiálu a energie sa mení v závislosti od sezónnosti a výrobného zamerania podniku. Podniky so zameraním na živočíšnu výrobu vykazujú vyšší podiel nákladov na spotrebu materiálu a energie (41,9 %) na celkových nákladoch v porovnaní s podnikmi so zameraním na rastlinnú výrobu (26 %). Druhou rozhodujúcou nákladovou položkou boli osobné náklady s podielom 17,3 %.

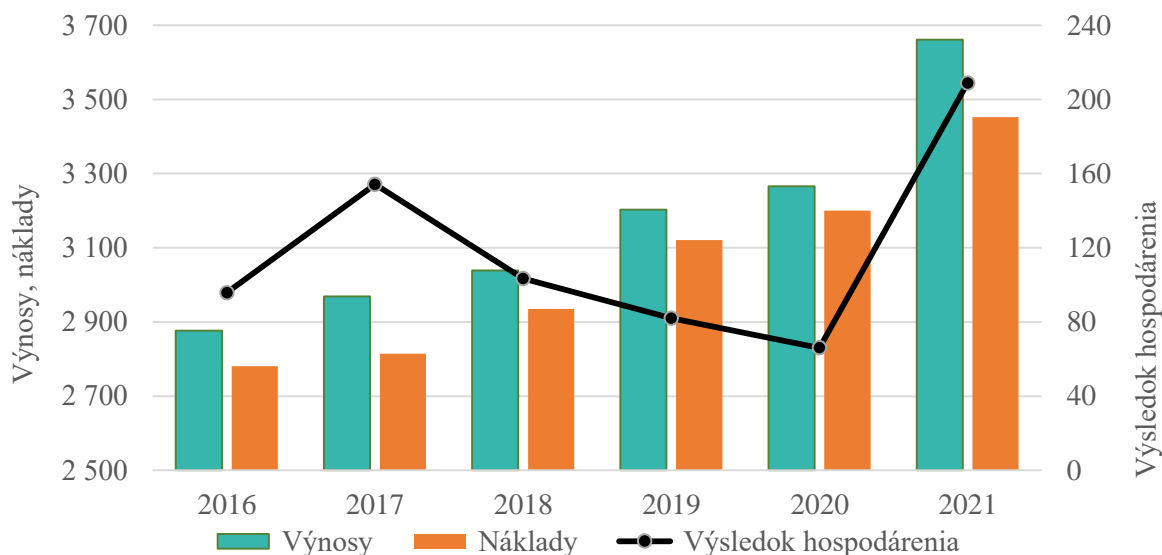
V roku 2021 tvorili tržby za vlastné výrobky 54,3 % podiel na celkových výnosoch podnikov, t. j. 1 987,0 mil. €, z toho za predaj rastlinných výrobkov 1 258,2 mil. € a predaj živočíšnych výrobkov 728,8 mil. €. Medziročne sa zvýšili tržby za vlastné výrobky o 18,6 %, najmä vplyvom výrazne rastúcich tržieb za rastlinné výrobky (19,3 %), tržby za živočíšne výrobky medziročne stúpili len o 0,5%.

Priemerná úroveň výsledku hospodárenia podnikov prvovýroby (pred zdanením), v prepočte na hektár využiteľnej poľnohospodárskej pôdy, predstavovala zisk 137,20 € a bez dotácií stratu - 161,70 €.

Podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2021 tvorili významný podiel na výnosoch podnikov celkové podpory (21,8 %) z európskych a národných zdrojov, ich podiel sa medziročne znížil o 6 p. b., napriek tomu pozitívne ovplyvnili výnosy a tým výsledok hospodárenia podnikov.

Z hľadiska zabezpečenia plynulosti financovania prevádzkových potrieb poľnohospodárskych podnikov rozhodujúce boli podpory, tržby z predaja vlastných výrobkov a úvery.

Graf 5 Výnosy, náklady a výsledok hospodárenia poľnohospodárskej výroby (v mil. €)

Prameň: ŠÚ SR, údaje za rok 2020 a 2021 sú odhadom na základe údajov z IL MPRV SR
Vypracoval: MPRV SR

Ekonomicky a produkčne rozhodujúci podiel poľnohospodárskych podnikov tvorili právnické osoby s prevahou prenajatej z celkovej obhospodarovanej pôdy. V roku 2021 sa zvýšil podiel ziskových podnikov právnických aj fyzických osôb (SHR).

Financovanie poľnohospodárstva v kontexte s podporami zohráva od vstupu Slovenska do EÚ rozhodujúcu úlohu v jeho rozvoji, udržateľnosti a podnikateľskej stabilite poľnohospodárskych podnikov v SR. SPP EÚ priniesla zvýšenú dôveru bánk v odvetví poľnohospodárstva a podpory sa stali zárukou splácania úverov. Okrem vlastných príjmov podnikov a dotačnej podpory EÚ a národných zdrojov sú rozhodujúce cudzie zdroje – úvery a leasingy, ktoré zohrávajú vo financovaní a stabilite podnikov tiež významnú úlohu.

Úvery

Objem celkových úverov do odvetvia za rok 2021 dosiahol 886 mil. €, čo predstavuje podiel na celkových úveroch hospodárstva SR vo výške 1,23 %.

Tab. 5 Úvery za poľnohospodárstvo (v tis. €, index v %, podiel v %)

Úvery	Priemer 2016-2020	2020	2021	Index	
				2021/2020	2021/ Ø2016-2020
Krátkodobé	303 023	304 237	311 864	102,5	102,9
Strednodobé od 1-5 rokov	170 628	158 237	121 630	76,9	71,3
Dlhodobé nad 5 rokov	310 891	438 124	452 887	103,4	145,7
Spolu úvery	784 542	900 598	886 381	98,4	113
z toho: rizikové úvery	46 471	53 672	62 969	117,3	135,5
Podiel úverov odvetvia na úveroch národ. hospodárstva	1,33	1,35	1,23	-	-

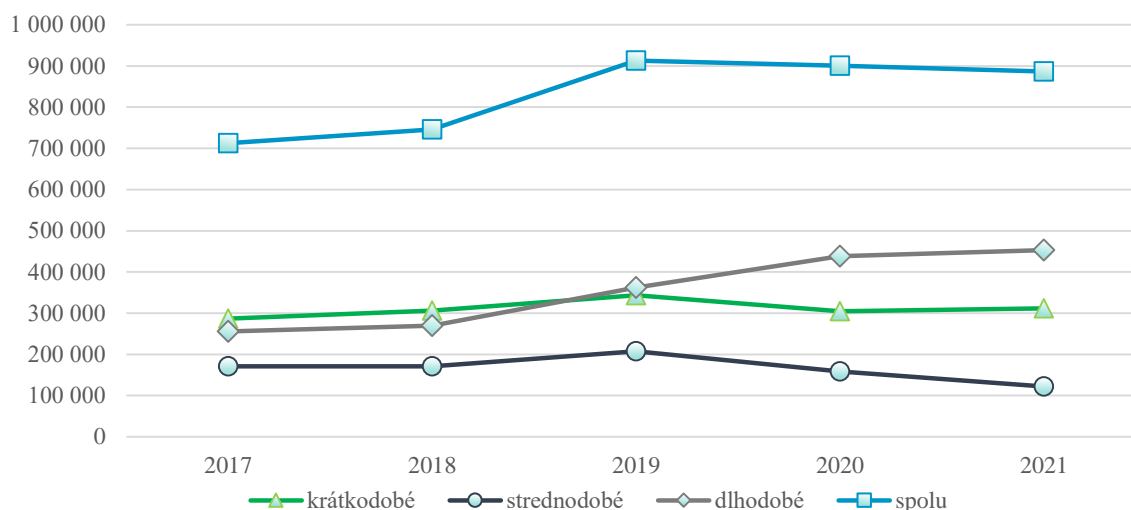
Prameň: NBS <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/uvery>, Úvery podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností

Poznámka: Údaje sú vrátane úverov za lesníctvo a rybolov

Vypracoval: MPRV SR

Z hľadiska objemu najviac úverov bolo poskytnutých na obdobie viac ako 5 rokov, čiže dlhodobé úvery, a to do hmotného majetku, teda ako investície do pôdy a na financovanie budov a stavieb, strojov a zariadení. Časť úverov bola použitá na technický rozvoj – mechanizáciu, automatizáciu a robotizáciu pri nahradení ľudskej práce technikou. To umožnilo nahradiť pokles pracovníkov v sektore pri udržaní produkčnej schopnosti odvetvia.

Graf 6 Vývoj úverov za poľnohospodárstvo v tis. €

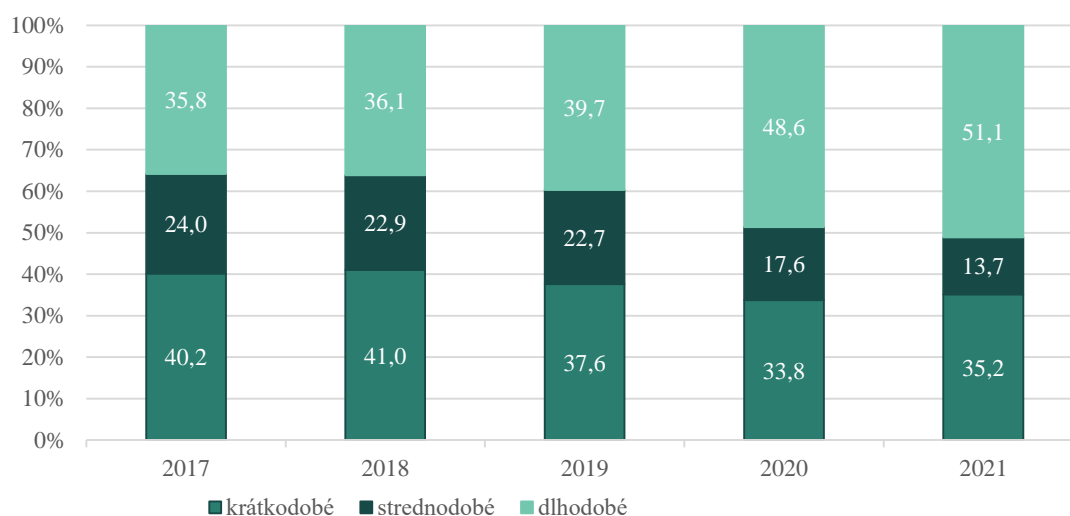

Prameň: NBS

Vypracoval: MPRV SR

Druhú dôležitú skupinu tvorili krátkodobé úvery s dobou splatnosti kratšou ako 1 rok a predstavovali z celkového objemu úverov 312 mil. €. Strednodobé úvery od 1 do 5 rokov boli poskytnuté v objeme 122 mil. € a dlhodobé úvery nad 5 rokov boli poskytnuté v objeme 453 mil. €. Objem rizikových úverov z celkových úverov bol na úrovni 63 mil. €.

Graf 7 Štruktúra úverov v poľnohospodárstve v %

Prameň: NBS
Vypracoval: MPRV SR

Objem poskytnutých krátkodobých úverov predstavoval 35,2 % z celkovo poskytnutých úverov, s medziročným zvýšením o 1,4 p.b. Tieto úvery zabezpečovali v poľnohospodárskych podnikoch potrebnú likviditu v prípade výpadkov cash-flow. Z hľadiska príjemcu úverov, dominovali malé a stredné podniky (86,2 %), s ich medziročným poklesom o 0,7 p. b.

Tab. 6 Krátkodobé úvery a schválené prostriedky na priame platby, v tis. €

	2019	2020	2021
Krátkodobé úvery poskytnuté nefinančným spoločnostiam: Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	343 485	304 237	311 864
Priame platby - schválené prostriedky na jednotné žiadosti z EPZF	338 834	334 627	327 256

Prameň: NBS <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/uvetry>, Úvery podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností <https://www.apa.sk/vyročne-spravy-ppa>, Výročná správa za rok 2021, Tabuľka č. 3: Schválené priame platby na jednotnej žiadosti z EPZF za rok 2021 k 31. 12. 2021

Vypracoval: MPRV SR

Vplyvom rozšírených možností čerpania úverov z bánk do výšky 100 % – 150 % z očakávaných podpôr z PPA, došlo z hľadiska splatnosti úverov k zmene ich podielov.

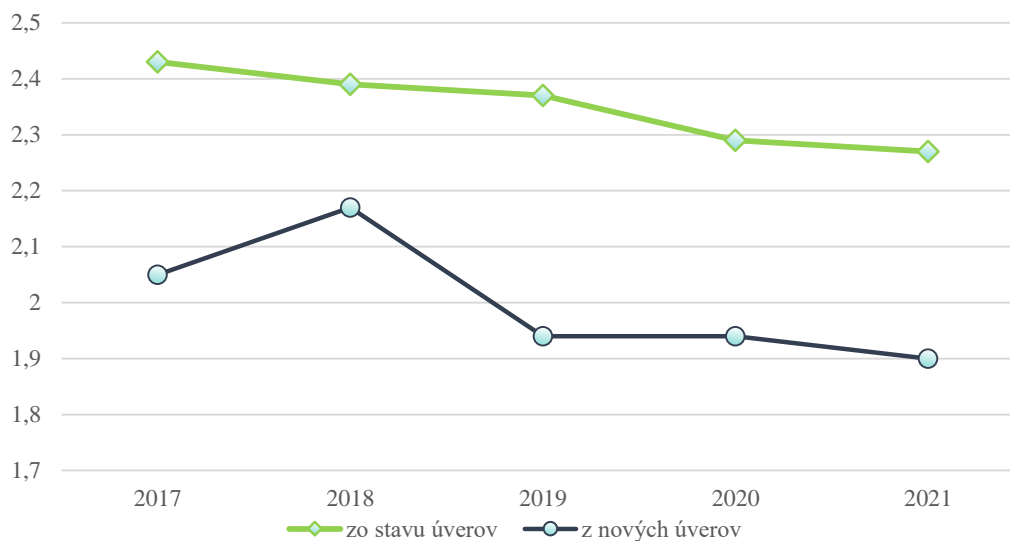
Krátkodobé úvery boli čerpané najmä malými a strednými podnikmi, ktoré si zabezpečovali potrebnú likviditu v prípade výpadkov v cash-flow. Významne prispeli k preklenutiu časového obdobia medzi potrebou financovania prevádzky podnikov a získaním podpôr, ktoré sú úzko späté so systémom refundácie schválených platieb zo strany Pôdohospodárskej platobnej agentúry z prostriedkov EÚ. Značná časť podnikov nemá dostatočné aktíva na zábezpeku úverov. Väčšina úverov je revolvingového typu, alebo z hľadiska investícií iba strednodobého charakteru.

Strednodobé úvery so splatnosťou 1 – 5 rokov dosiahli v štruktúre úverov podiel 13,7 % s medziročným poklesom 3,9 p.b. Dôkladné posudzovanie žiadostí a ich zábezpek na prevádzkové

úvery vo výške nad 100 % – 150 % objemu predpokladaných priamych platieb zo strany bánk v zmysle ich podmienok prispelo k ich zníženiu, zatiaľ čo úvery do výšky 100 % hodnoty očakávaných priamych platieb sú naďalej posudzované ako menej rizikové úverové produkty pre banku s dostatočnou zárukou ich splácania.

Najviac žiadanými úvermi, najmä zo strany malých a stredných podnikov (79,2 %), boli **dlhodobé úvery** a tvorili viac ako polovicu z celkových poskytnutých úverov (51,1 %).

Graf 8 Vývoj priemerných úrokových sadzieb v %

Prameň: NBS

Vypracoval: MPRV SR

K medziročnému zvýšeniu investičných úverov (3,4 %) napomohli okrem investícií do dlhodobého hmotného majetku formou spoluúčasti na projektoch PRV SR aj nízke úrokové sadzby (z nových úverov 1,9 %), čím poľnohospodárskym podnikom aj prostredníctvom znížených úrokových nákladov poskytovali priestor na rozvoj a rozširovanie podnikateľskej činnosti najmä v oblastiach:

- obstarania poľnohospodárskych strojov, technológií a duševného vlastníctva,
- obstarania budov, modernizácie a rekonštrukcie majetku,
- obnovy vozového parku,
- zabezpečenia kultivovaných biologických zdrojov,
- financovania odkúpenia poľnohospodárskej pôdy, resp. inej pôdy/pozemku do osobného vlastníctva,
- akvizičného financovania,
- financovania ďalších investičných potrieb.

Pre poľnohospodárske podniky sú vytvorené možnosti čerpania nových úverov, zabezpečených v podobe záruk - finančného nástroja určeného pre banky, ktorý ich mal stimulovať k poskytovaniu preklenovacích úverov a zabezpečiť ich dostupnosť.

Úverové možnosti rozširujú banky aj na ciele úverové produkty viazané na financovanie odkúpenia alebo refundácie už nakúpenej poľnohospodárskej pôdy (samostatných parciel ako aj spoluvlastníckych podielov) a zastavaných pozemkov pod hospodárskymi budovami, ktoré majú

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

v portfóliu len niektoré banky. Špeciálne úvery sú úzko špecifikované účelovosťou a nemožno ich použiť na iné účely. Z podmienok pre poskytnutie úverov vyplynulo, že k najčastejším formám ich zabezpečenia patrilo záložné právo k pôde, ktorá je predmetom úveru alebo k inému nehnuteľného majetku, zabezpečenie prostredníctvom vinkulácie poisťnej zmluvy (poistenie úrody) ako aj ďalšie formy zabezpečenia, akceptovateľné bankou.

V niektorých produktoch je doba splatnosti predĺžená z 15 až do 25 rokov, avšak za výrazného (súbežného) zvýšenia minimálnej výšky úveru. Okrem štandardných podmienok získania úveru (akceptovateľná finančná situácia posúdená finančnou analýzou na základe finančných výkazov), banky vyžadujú splnenie aj určitých špecifických podmienok, čo sa týka príjemcov úveru (podnikajúci v poľnohospodárskej oblasti), využívania pôdy ako aj predmetu činnosti (napr. vykonávanie špecializovanej rastlinnej výroby na min. 10 % z celkovej výmery).

Dane

Formovanie podnikateľského prostredia v poľnohospodárstve ovplyvňuje aj všeobecne **platná daňová politika**. V sektore poľnohospodárstva v súčasnosti platia osobitné daňové úľavy len vo forme úľav na environmentálnych daniach Zelená nafta (spotrebná daň) a oslobodenie od cestnej dane motorových vozidiel používaných v poľnohospodárstve.

Tab. 7 *Priame dane a platby do fondov za poľnohospodárstvo v tis. €*

Ukazovateľ/ rok	Ø 2016-2020	2020	2021	Index	
				2021/2020	2021/Ø2016-2020
Priame dane	57 099	55 499	74 217	133,7	130,0
- daň z príjmov	21 665	18 191	35 850	197,1	165,5
- daň z nehnuteľností	33 241	35 494	36 521	102,9	109,9
z toho z: pozemkov	27 938	29 093	30 251	104,0	108,3
stavieb	5 252	6 401	6 269	97,9	119,4
- cestná daň	2 193	1 814	1 846	101,8	84,2
Platby do fondov	113 195	116 176	118 651	102,1	104,8

Prameň: Informačné listy MPRV SR, www.radela.sk (Výsledky IL MPRV SR za rok 2021)

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 sa celkový objem vybratých priamych daní z poľnohospodárstva medziročne významne zvýšil. Do štátneho rozpočtu ako aj do rozpočtov miest a obcí odvedli poľnohospodárske podniky 74,2 mil. €, čo predstavuje medziročný nárast o 33,7 %. Výsledok hospodárenia podnikov sa prejavil v medziročnom takmer dvojnásobnom náraste daní z príjmov, čo ovplyvnilo celkovú výšku odvedených priamych daní.

Z hľadiska štruktúry dlhodobo dominujú dane z nehnuteľností, v roku 2021 vo výške 36,5 mil. €, s podielom viac ako 49 % v štruktúre priamych daní a medziročným nárastom o 2,9 %. Tieto dane boli rozhodujúce z hľadiska naplňovania rozpočtov miest a obcí, ktoré sú ich správcami. Daň z nehnuteľností je upravená zákonom č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Zákon konkrétne určuje sadzby dane z nehnuteľností, ale súčasne dáva možnosť obciam stanoviť daňovú

sadzbu (znižit' alebo zvýšiť), podľa miestnych podmienok. Z daní z nehnuteľností za poľnohospodárstvo 82,8 % tvorila daň z pozemkov (30,3 mil. €), s medziročným nárastom o 4,0 %. Daňovým základom z pozemkov (orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, trvalé trávnaté porasty), je hodnota pozemku bez porastov. Daň zo stavieb v roku 2021 klesla o 2,1 % a z dlhodobého hľadiska, v porovnaní s päťročným priemerom sa zvýšila o 19,4 %. Z dlhodobého hľadiska, v porovnaní s päťročným priemerom zníženie výberu cestnej dane o 15,8 % ovplyvnilo aj oslobodenie motorových vozidiel používaných v poľnohospodárstve od tejto dane. Objem platieb do fondov vo výške 118,7 mil. € zaznamenal medziročné zvýšenie o 2,1 %.

Graf 9 Vývoj daní v poľnohospodárstve v tis. €

Prameň: Informačné listy MPRV SR
Vypracovalo MPRV SR

Poistenie

Vysoká rizikovosť poľnohospodárstva vyplýva nielen z biologickej podstaty produkcie, ale aj z meniacich sa klimatických podmienok a cenovej volatility, ktoré zásadne ovplyvňujú príjmy poľnohospodárov ako aj stabilitu a konkurencieschopnosť podnikov.

Doposiaľ neboli vybudované funkčné systémové mechanizmy riadenia rizík, ktoré by kompenzovali straty v dôsledku rizík, ktoré nie sú kryté komerčnými poisťovňami (ťažko poisťiteľné až nepoisťiteľné riziká t. j. vysoké riziká).

Rizikovosť poľnohospodárskej výroby na Slovensku je v súčasnosti riešená:

- systémovo, t. j. poistením úrody, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach (poisťiteľné riziká),
- podporou poistenia: vybraných špeciálnych plodín (vinogradov), dotácie na platby poistného pre podniky v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby,
- ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu - v prípade škôd katastrofického rozsahu nekrytých komerčným poistením.

Komerčné **poistenie** je nástrojom na riešenie rizikovosti poľnohospodárskej výroby, prostredníctvom ktorého dochádza k čiastočnému zmierneniu a eliminácii škôd na produkcii a majetku poľnohospodárskych podnikov v dôsledku nepredvídateľných udalostí. Kompenzuje straty z výpadku príjmov vyplývajúcich zo škôd spôsobených na úrode plodín, zvieratách a majetku poľnohospodárskych podnikov. Kompenzácia škôd je väčšinou lokálneho charakteru a menej celoplošného. Poistenie v poľnohospodárstve je dobrovoľne deklarované na zmluvných podmienkach komerčných poisťovní. Je založené na prerozdeľovacom procese centralizovaného fondu v poisťovniach, tvoreného poistným poľnohospodárskych podnikov. Nie všetky následky rizík sú kryté poistením. Okrem možností využitia komerčného poistenia si podniky diverzifikovali vplyv rizík prostredníctvom optimalizácie štruktúry výroby, tvorbou vlastných finančných rezerv, uzatvárania zmlúv (contracting), hedžingu komodít (ochrana pred rizikom vzniku novej budúcej straty, ktorá môže nastať v dôsledku veľkých výkyvov na finančnom trhu) s využitím termínovaných obchodov – opcií a futures obchodov na burze.

V roku 2021 si poľnohospodárske podniky poistili v komerčných poisťovniach majetok, úrodu a zvieratá. Zo zaplateného poistného vo výške 26,7 mil. € bolo poľnohospodárskym podnikom vyplatených 56,7 % náhrad škôd (15,1 mil. €). Zaplatené poistné medziročne vzrástlo o 2,2 % a náhrady škôd o 50,0 %. Výrazný medziročný nárast náhrad škôd v kategórii zvierat, ktorý ovplyvnil medziročný nárast náhrad škôd, bol zapríčinený najmä odškodnením chovateľov ošípaných, ktorým boli nariadené veterinárne opatrenia na likvidáciu ošípaných kvôli africkému moru ošípaných. V roku 2021 došlo k implementácii novej schémy: náhrada škôd spôsobených chorobami zvierat a úhrada niektorých nákladov na eradikáciu chorôb, ktorá slúžila v roku 2021 ako náhrada za neaplikovanú schému: úhrada trhovej hodnoty hospodárskych zvierat v dôsledku nariadených veterinárnych opatrení.

Z dlhodobého hľadiska prioritou poľnohospodárov je poistenie majetku, ktoré v roku 2021 z celkového poistného tvorilo viac ako 59 %, s medziročným poklesom o 2,9 %, s podielom vyplatených náhrad škôd 42,8 %. Z dlhodobého hľadiska rastie najrýchlejšie poistenie poľnohospodárskych strojov, stavieb ako aj zásob. Poistenie úrody tvorí tretinu z celkovej výšky zaplateného poistného s podielom vyplatených náhrad škôd 31,2 % s medziročným poklesom o 15,2 p.b. Poistenie zvierat medziročne kleslo o 3,6 %, dlhodobo tvorí malú časť z poistného. V roku 2021 v kategórii zvierat náhrady škôd boli takmer 3-násobne vyššie ako poistné, čo súvisí najmä s odškodnením chovateľov ošípaných, ktorým boli nariadené veterinárne opatrenia na likvidáciu ošípaných kvôli africkému moru ošípaných.

V rámci preventívnych opatrení predchádzaniu rizík, t.j. na zábranné opatrenia, bolo z komerčných poisťovní vyplatených poľnohospodárskym podnikom 142 702 €.

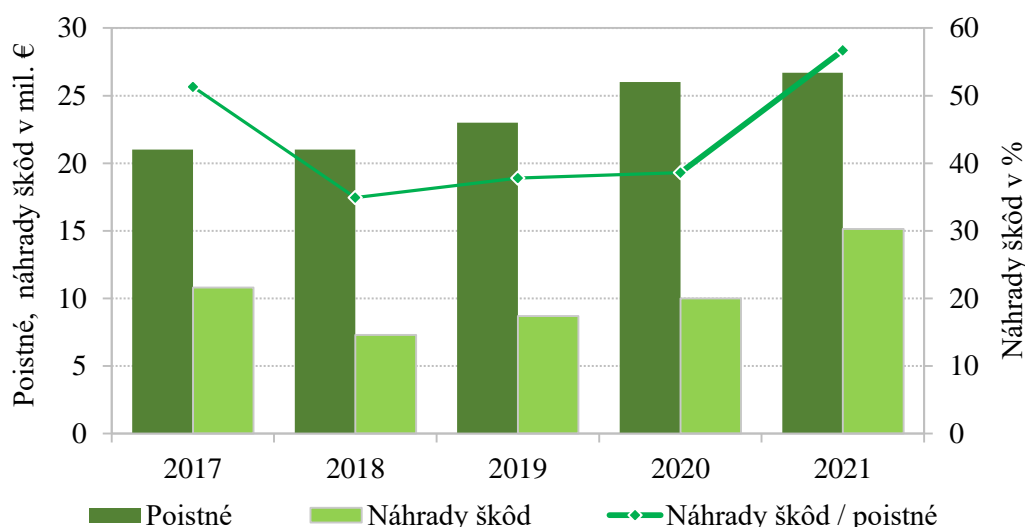
Tab. 8 *Poistenie v poľnohospodárstve v tis. €*

Ukazovateľ/ rok	Priemer 2016-2020	2020	2021	Index	
				2021/2020	2021/Ø2016 - 2020
Poistné	22 045	26 116	26 702	102,2	121,1
- majetok	14 031	16 322	15 852	97,1	113
- plodiny	6 311	7 792	8 919	114,5	141,3
- zvieratá	1 703	2 003	1 931	96,4	113,4
Náhrady škôd	8 880	10 087	15 135	150	170,4
- majetok	5 721	6 399	6 778	105,9	118,5
- plodiny	3 052	3 613	2 779	76,9	91
- zvieratá	106	76	5 579	7 371,80	5 242,60
Podiel náhrad škôd zo zaplateného poistného v %	40,3	38,6	56,7	-	-

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

 Graf 10 *Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve v tis. €, podiel v %*

Prameň: Informačné listy MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Medzi poistiteľné riziká, ktoré komerčné poisťovne ponúkali v rámci poistenia:

- rastlinnej výroby patria najmä: sucho pri vzhádzaní aj počas vegetačnej doby, jarný mráz, vyzimovanie, ľadovec, zaplavenie (naplavenie), víchrica, poškodenie vetrom alebo škodcami, požerky zvieracími škodcami, požiar,
- živočíšnej výroby najmä: nákazy, ochorenia, úhyn zvierat, strata pri preprave.

Poľnohospodárske podniky v roku 2021 zaplatili na poistnom plodín a zvierat (bez poistenia majetku) 10 850 tis. € a náhrady škôd predstavovali 77 % (8 357 tis. €). Diferencie, ktoré vznikajú medzi zaplateným poistným a vyplatenými náhradami na jednotlivé druhy poistenia, sa každoročne podieľajú na tvorbe centralizovaného rezervného fondu komerčných poisťovní.

Tab. 9 Vývoj poistného a náhrad škôd v poľnohospodárstve v roku 2021 v tis. €, podiel v %

Ukazovateľ	Poistné	Náhrady škôd	Náhrady škôd/poistné
Poistenie spolu	26 702	15 135	56,7
- majetok	15 852	6 778	42,8
- plodiny	8 919	2 779	31,2
- zvieratá	1 931	5 579	288,9
Poistenie plodín a zvierat	10 850	8 357	77,0

Prameň: Informačné listy MPRV SR

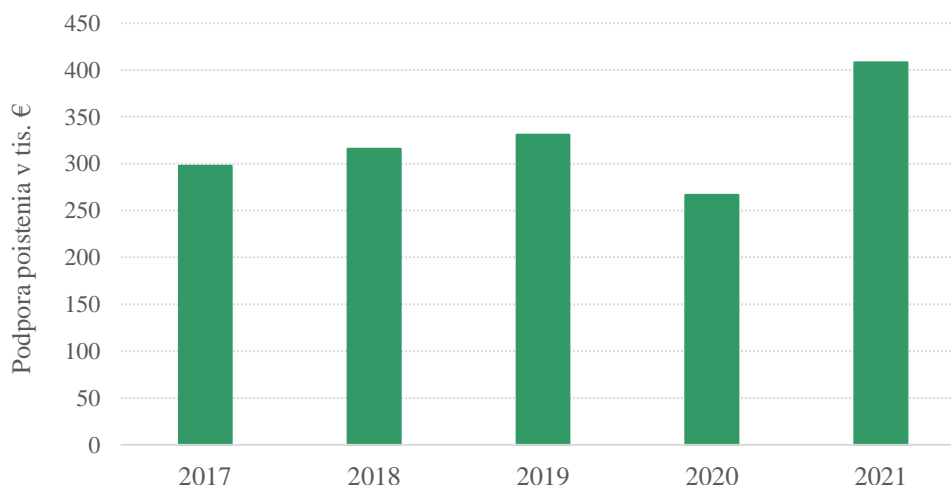
Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Štátna pomoc vo forme dotácie na platby poistného bola realizovaná aj v roku 2021. Účelom systémového opatrenia bolo poskytovanie pomoci s cieľom podporiť podnik pôsobiaci v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Opatrenie umožnilo 920 oprávneným žiadateľom s medziročným nárastom o 12 % čerpať finančné prostriedky vo výške takmer 6 mil. €, čo predstavovalo 20 % zvýšenie v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Dotáciu bolo možné poskytnúť do 65 % oprávnených nákladov na poistné.

V rámci podporných trhových opatrení v sektore vinohradníctva a vinárstva (upravených v nariadení vlády SR č. 83/2017 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v rámci spoločnej organizácie trhu s vínom, v znení neskorších predpisov) bolo v roku 2021 prijatých 61 žiadostí o podporu na poistenie úrody vinohradov. Poskytnutých bolo 408 136,68 €, čo predstavovalo medziročný nárast o 52,98 %. Finančné prostriedky boli vyplatené z rozpočtu EÚ.

Graf 11 Podpora poistenia úrody vinohradov v tis. €

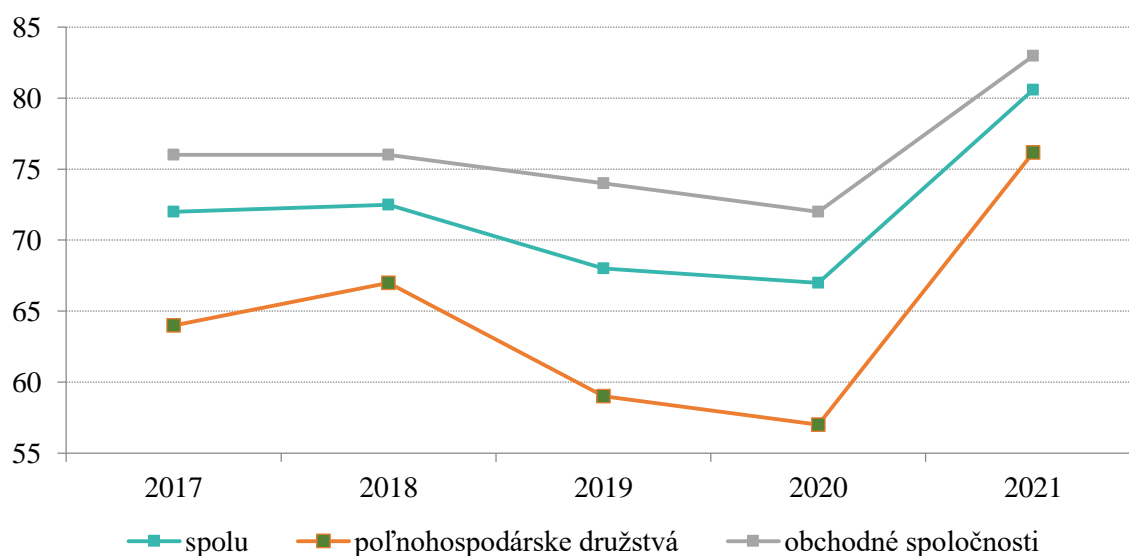
Prameň: PPA – Výročná správa

Vypracoval: MPRV SR

Výsledky hospodárenia poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností

Aj v roku 2021 pretrvávali diferencie medzi poľnohospodárskymi družstvami a obchodnými spoločnosťami vo výsledku hospodárenia a ostatných ekonomických a finančných ukazovateľoch. Na základe údajov z databázy Informačných listov MPRV SR⁶⁾ bolo ziskových 80,6 % podnikov právnických osôb, čo znamenalo medziročný nárast podielu o 14,1 p. b.. V členení podľa právnej formy bol vyšší podiel ziskových podnikov u obchodných spoločností (83,0 %), nižší u poľnohospodárskych družstiev (76,2 %). Obidve právne formy dosiahli zisk, ktorý bol medziročne niekoľkonásobne vyšší, v priemere na úrovni 133,80 € na hektár. Medziročná dynamika rastu zisku bola, na rozdiel od predchádzajúcich rokov, podstatne vyššia v poľnohospodárskych družstvách, avšak v hodnotovom vyjadrení jednoznačne dominovali obchodné spoločnosti, tzn. zisk obchodných spoločností prevyšoval o 81 % zisk poľnohospodárskych družstiev.

Graf 12 Podiel ziskových podnikov podľa organizačno-právnych foriem v %

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Podľa rovnakých kritérií a podmienok boli v roku 2021 poskytnuté podpory obidvom právnym formám. Objem podpôr, po minuloročnom poklese, medziročne vzrástol v priemere o 5,22 %, t. j. 335,80 € na hektár využiteľnej poľnohospodárskej pôdy, avšak ich podiel na celkových výnosoch podnikov sa znížil.

⁶⁾ Ekonomické a finančné ukazovatele sú prepočítané na ha využiteľnej poľnohospodárskej pôdy, boli získané z údajov, ktoré zabezpečuje MPRV SR formou Informačných listov, uložených v CD MPRV SR. Hodnotený súbor zahŕňa 2 243 subjektov právnických a fyzických osôb. Keďže Informačné listy zachytávajú údaje z poľnohospodárskych podnikov, ktoré obhospodarujú 76,6 % výmery poľnohospodárskej pôdy v užívaní podľa Deklarácie poľnohospodárskych pozemkov (LPIS, IACS), tvoria súbor, ktorý nie je vyčerpávajúci, preto sú výsledky prepočítané na ha p. p..

Tab. 10 *Ekonomické údaje poľnohospodárskych podnikov – právnické osoby*
 v € na hektár využiteľnej poľnohospodárskej pôdy

Ukazovateľ	Právnické osoby			Poľnohosp. družstvá			Obchodné spoločnosti		
	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020
Pridaná hodnota	326	395	121,1	312	366	117,1	334	417	124,8
Podpory spolu	319	336	105,2	314	337	107,1	321	331	103,3
- neinvestičné podpory	307	331	107,9	311	335	107,7	302	325	107,7
Čistý obrat	1 535	2004	130,5	1 242	1957	157,5	1 767	2040	115,4
Nákladovosť výnosov	98,1	94,2	96,1	100,0	94,9	94,9	96,9	93,9	96,8
Zadlženosť majetku v %	49,1	48,5	98,8	41,5	41,4	99,8	53,8	53,0	98,6
Podiel ziskových podnikov v %	66,5	80,6	121,1	56,5	76,2	134,8	72,0	83,0	115,3

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR

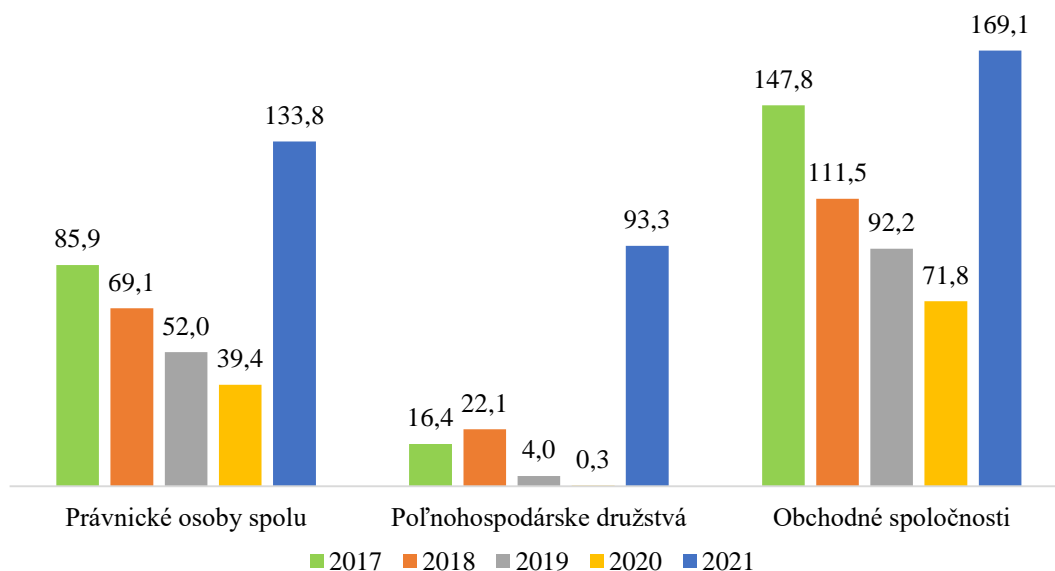
Poznámka: údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Napriek medziročnému výraznému zlepšeniu ekonomických ukazovateľov v poľnohospodárskych družstvách, efektívnejšie hospodárili obchodné spoločnosti, čo sa prejavilo v ich nižšej nákladovosti výnosov (93,9 €) ako v poľnohospodárskych družstvách (94,9 €). Vyššia efektívnosť hospodárenia v obchodných spoločnostiach môže byť odrazom nielen úspor z rozsahu výroby s nižším podielom živočíšnej výroby a tým úspor osobných nákladov, ale aj podstatne vyšších tržieb z predaja tovaru a predaja vlastných výrobkov a služieb. Úroveň tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb je u obchodných spoločností vyššia o 21,8 % v porovnaní s poľnohospodárskymi družstvami a je odrazom vyššej intenzifikácie výroby, vyjadrenej spotrebou materiálu a energie, ktorá bola vyššia o 26,4 % v porovnaní s výrobnou spotrebou družstiev. Diferencie v efektívnosti hospodárenia v rozdielnych organizačno-právnych formách sú dôsledkom štruktúry výroby s preferenciou rastlinnej pred živočíšnou výrobou a vyššej redukcii nákladových faktorov, najmä osobných nákladov.

Vyššia zadlženosť obchodných spoločností (53,0 %) ako poľnohospodárskych družstiev (41,4 %) je odrazom vyššej ekonomickej bonity obchodných spoločností vo vzťahu ku komerčným bankám z hľadiska cash flow, a tým splácania úverov.

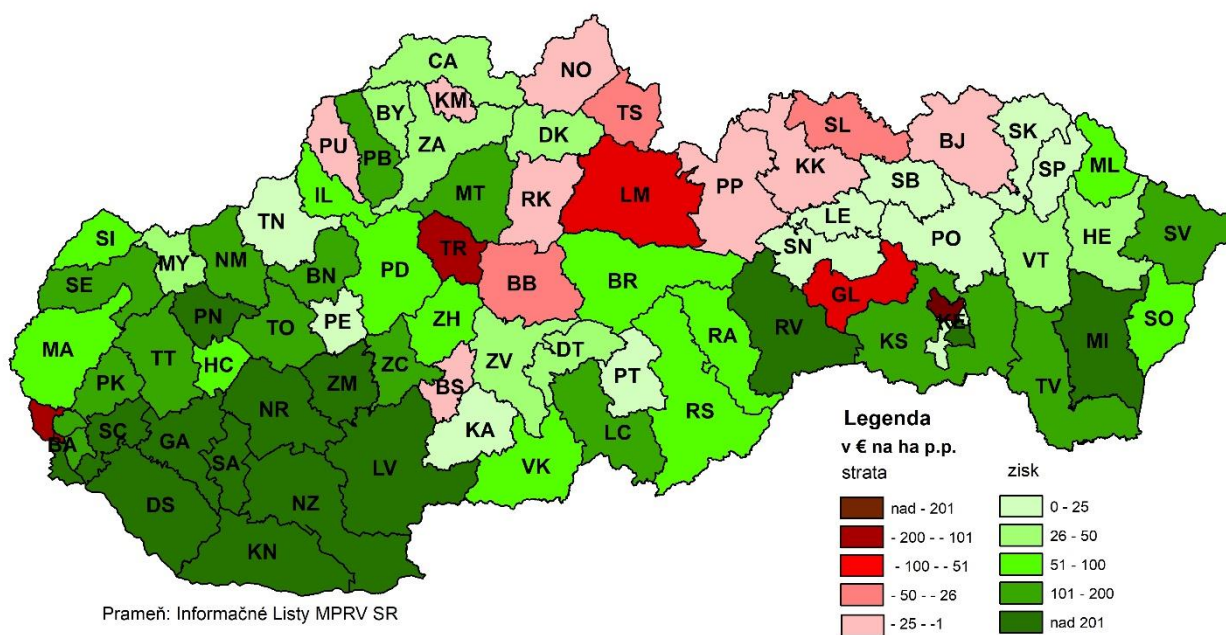
Graf 13 Výsledok hospodárenia v poľnohospodárstve podľa právnych foriem, v € na ha využiteľnej poľnohospodárskej pôdy

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR
 Vypracoval: MPRV SR

Mapa 1

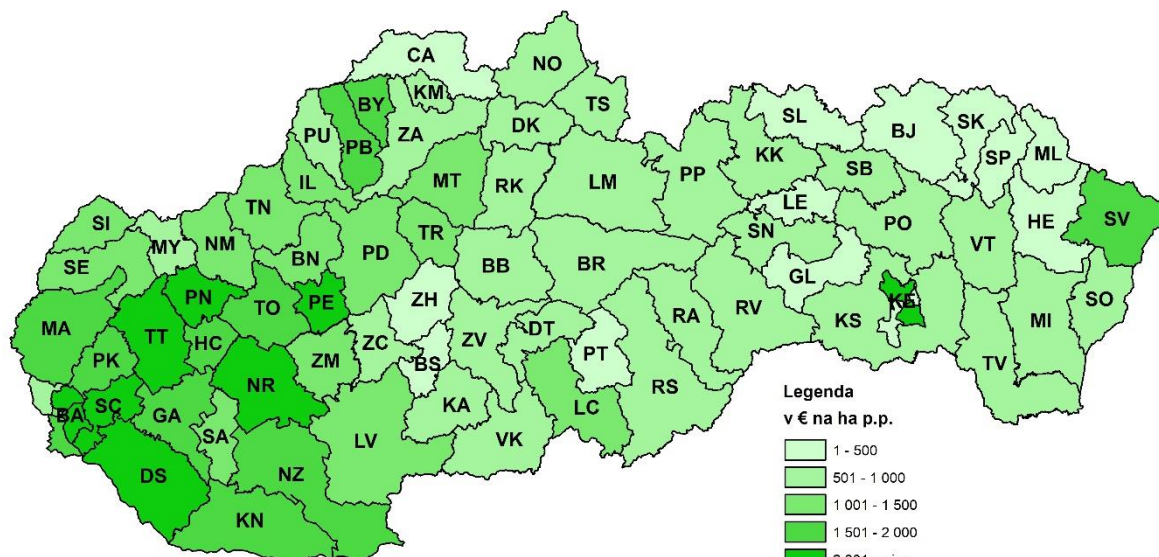
Výsledok hospodárenia poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2021 (v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné Listy MPRV SR
 MPRV SR

Mapa 2

Tržby z predaja vlastných výrobkov za rok 2021
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

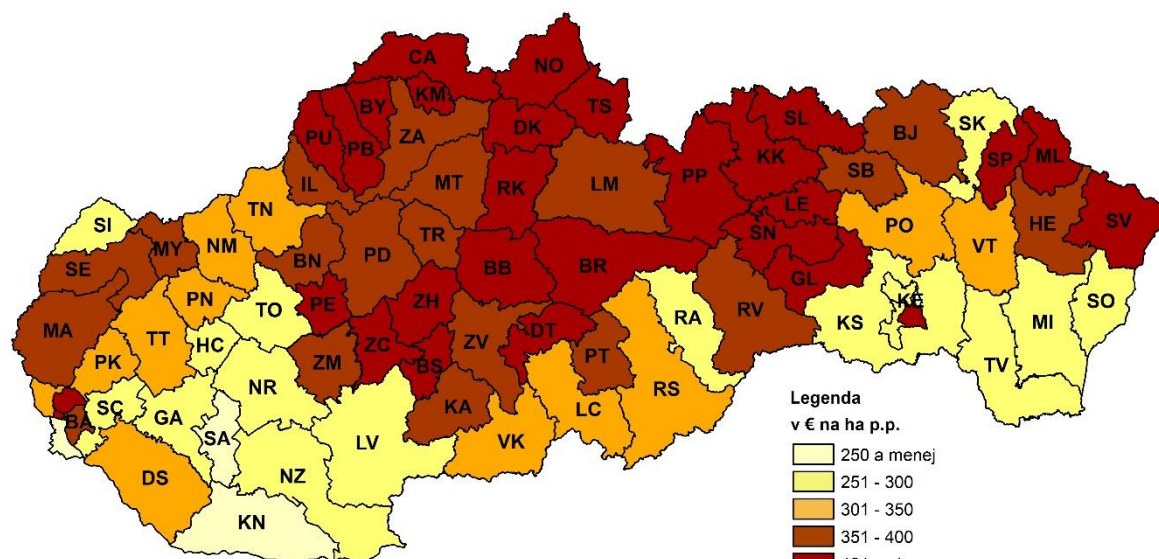

Prameň: Informačné Listy MPRV SR

MPRV SR

Mapa 3

Neinvestičné podpory do poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2021
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Prameň: Informačné Listy MPRV SR

MPRV SR

Výsledky hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov - fyzických osôb

V roku 2021 bolo v databáze Informačných listov MPRV SR sledovaných 992 samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) - fyzických osôb, ktorí obhospodarovali 6,6 % využiteľnej poľnohospodárskej pôdy (podľa LPIS). Výsledky hospodárenia SHR boli diferencované v závislosti od veľkosti obhospodarovanej plochy, medziročne sa zvýšil podiel ziskových podnikov z 80,7 % na 83 %. Nárast počtu ziskových podnikov bol zaznamenaný najmä u SHR hospodáriacich na výmere do 100 hektárov p. p.

Priemerná hodnota výsledku hospodárenia SHR (príjmy - výdavky) predstavovala zisk na úrovni 71,30 € na hektár p. p., ktorý sa medziročne zvýšil o 22 %. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka vo výdavkoch (vyčísleného na úrovni priemernej mzdy v poľnohospodárstve) by SHR dosiahli v priemere stratu -19,5 € na hektár p. p.. Stratové by boli najmä podniky SHR hospodáriace na výmerách do 100 ha, najviac podniky s výmerou do 50 ha.

Podľa výmery obhospodarovanej pôdy najviac podnikov SHR (97,5 %) v roku 2021 hospodáril, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, na výmere do 500 ha p. p., pričom na výmere do 100 ha p. p. hospodáril 59,9 % podnikov. Najvyššiu úroveň výsledku hospodárenia (príjmy - výdavky) dosiahli SHR hospodáriaci na výmere do 50 ha p. p.. Po zohľadnení osobného dôchodku roľníka bol výsledok hospodárenia podstatne nižší a v podnikoch hospodáriacich na malých výmerách do 50 ha resp., do 100 ha p. p. boli SHR stratoví. S veľkosťou obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy sa úroveň výsledku hospodárenia zvyšovala, čo možno chápať ako výhodu ekonomiky z rozsahu.

Výsledok hospodárenia ovplyvnila nákladovosť príjmov, ktorá sa medziročne znížila, a to pod vplyvom dynamickejšieho rastu príjmov ako výdavkov. Rozhodujúci vplyv mali aj podpory, bez ktorých by väčšina SHR bola stratová, podobne ako pri právnických osobách.

Tab. 11 *Výsledky hospodárenia a počet podnikov SHR podľa intervalov výmery poľn. pôdy, v € na ha využiteľnej p. p.*

Interval výmery poľn. pôdy	Počet podnikov		Výsledok hospodárenia (príjmy – výdavky)			Výsledok hospodárenia (príjmy – výdavky - osobný dôchodok)		Nákladovosť príjmov*	
	2020	2021	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	2020	2021
do 50	369	377	85,7	116,9	136,4	-402,9	-389,9	96,0	95,7
nad 50 - 100	234	217	48,0	69,8	145,4	-98,6	-82,0	95,3	93,7
nad 101 - 500	372	373	47,4	63,5	134,0	-3,0	10,0	96,2	95,3
nad 500	26	25	98,2	84,5	86,0	85,1	70,3	93,9	94,9
Spolu	1 001	992	58,5	71,3	121,9	-26,9	-19,5	95,6	95,1

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR, *bez osobného dôchodku

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Celkové príjmy vzrástli o 9,9 %, a to najmä v dôsledku rastu tržieb za tovar (13,3 %) a tržieb za výrobky a služby (13,1%). Výrazne vzrástli príjmy najmä v podnikoch s výmerou do 50 ha p. p. (25,7 %), s narastajúcou výmerou postupne klesala dynamika rastu príjmov. Rozhodujúcou

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

položkou v štruktúre príjmov bol predaj výrobkov a služieb (63 %), príjmy z bežných dotácií predstavovali 18,9 %.

Svoju výrobnú činnosť zameriavali SHR, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, najmä na rastlinnú výrobu, ktorá bola nákladovo menej náročná ako živočíšna výroba. Z celkových príjmov predstavovali tržby z rastlinnej výroby 52 % a zo živočíšnej výroby 6,6 %. K nárastu príjmov SHR prispela aj diverzifikácia služieb, najmä v agroturistike ako aj systém ekologického poľnohospodárstva, tak v rastlinnej ako aj v živočíšnej výrobe.

Rozdiel medzi celkovými príjmami a výdavkami bol výsledkom dynamického rastu príjmov (9,9 %) ako aj výdavkov (9,3 %).

V štruktúre výdavkov najväčší podiel tvorili zásoby (44,1 %), ostatné výdavky (22,7 %) a výdavky na služby (22,4 %). Nižší podiel v štruktúre výdavkov pripadal na mzdy (6,2 %) a platby poistného a príspevky do fondov (4,6 %). Výdavky na prenájom poľnohospodárskej pôdy dosahovali len 3,8 % z celkových výdavkov, pretože prevažná časť SHR hospodárila na vlastnej pôde, čo je odlišná situácia ako u právnických osôb, ktoré majú v prenájme rozhodujúci podiel obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy.

Zveľaďovanie celkového majetku v predchádzajúcich rokoch prispelo k zvýšeniu jeho hodnoty (12,1 %) vo všetkých veľkostných skupinách podnikov, najmä v podnikoch s výmerou do 50 ha p. p., kde vzrástol medziročne o 62,6 %.

Tab. 12 *Majetok a záväzky SHR podľa intervalov výmery poľnohospodárskej pôdy, v € na ha využiteľnej p. p.*

Interval výmery poľn. pôdy	Majetok celkom			Záväzky celkom			z toho: úvery		
	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020	2020	2021	Index 2021/2020
do 50	3 257	5 296	162,6	692	1 032	149,1	322	444	137,9
nad 50 - 100	1 358	1 459	107,5	339	276	81,5	154	176	114,4
nad 100 - 500	1 647	1 755	106,5	544	476	87,6	255	213	83,6
nad 500	2 545	2 567	100,8	838	912	108,7	433	475	109,8
Spolu za všetkých SHR	1 864	2 089	112,1	576	559	97,0	276	266	96,7

Prameň: Informačné listy MPRV SR, CD MPRV SR

Poznámka: Údaje sú za výberovú vzorku podnikov IL MPRV SR

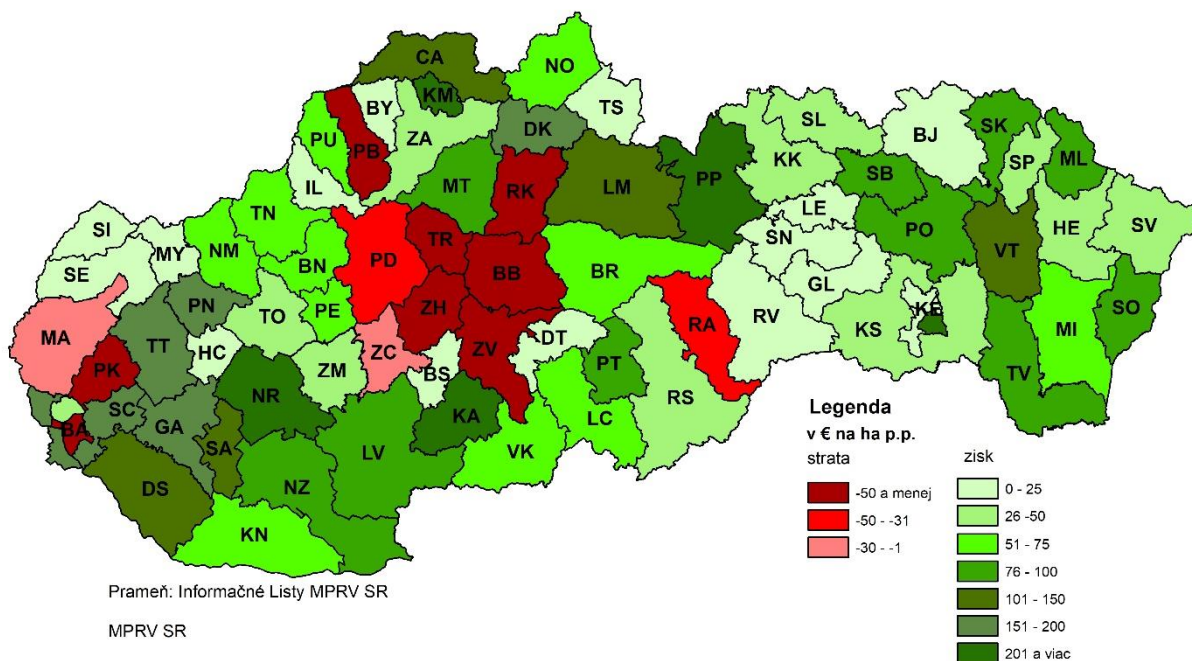
Vypracoval: MPRV SR

SHR financovali investície tak z vlastných ako aj cudzích zdrojov, o čom svedčí aj zvýšenie celkových záväzkov (0,3 %) a pokles úverov (5,0 %).

Podrobnejšie informácie o výsledku hospodárenia, početnosti podnikov a výmere pôdy obhospodarovanej SHR podľa okresov znázorňujú jednotlivé mapy.

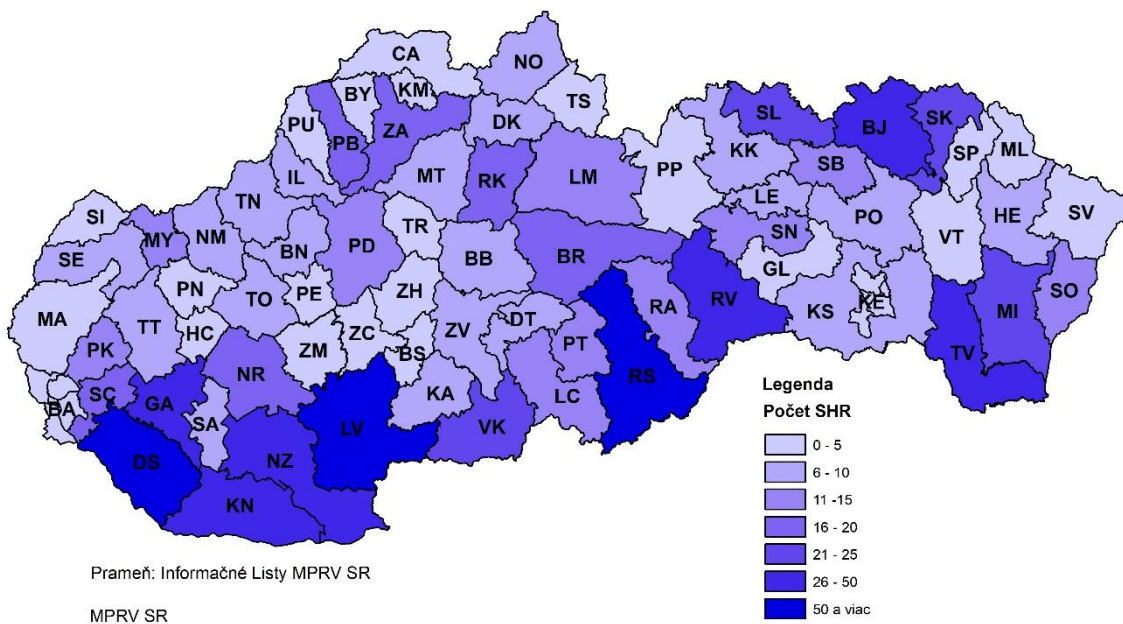
Mapa 4

Výsledok hospodárenia SHR za rok 2021
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

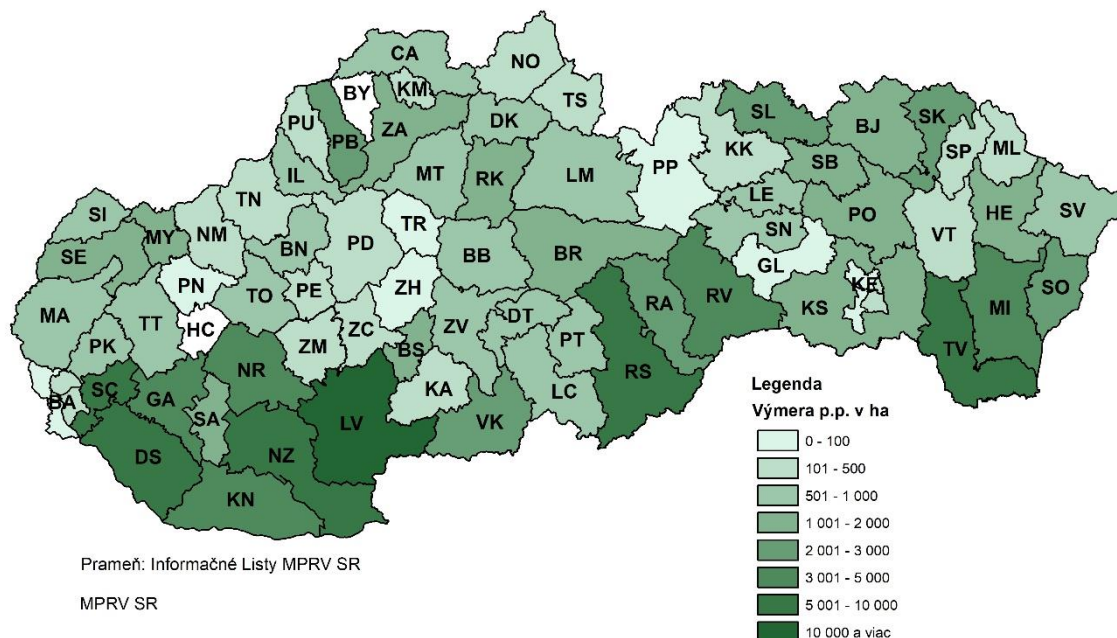
Mapa 5

Počet podnikov SHR v roku 2021

Mapa 6

Výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovaná SHR v roku 2021 v ha

Prehľad o vývoji vybraných ekonomických ukazovateľov poľnohospodárskej výroby za právnické osoby a fyzické osoby je uvedený v prílohových tabuľkách 1-5.

2.3 VÝSLEDKY HOSPODÁRENIA V POTRAVINÁRSKOM PRIEMYSELE

Podľa **predbežných údajov** ŠÚ SR za rok 2021 dosiahol potravinársky priemysel SR (výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov) kladný **výsledok hospodárenia** pred zdanením vo výške 265,1 mil. €. ⁷

Tab. 13 *Vývoj výsledku hospodárenia za výrobu potravín, nápojov a tabakových výrobkov, v mil. €*

Ukazovateľ	Priemer* 2016 – 2020	2019	2020	2021
		defin.**	defin.**	predbež.***
Výnosy****	4 758,68	5 001,52	5 037,31	5 102,50
Náklady****	4 638,92	4 874,54	4 872,33	4 837,40
Výsledok hospodárenia****	119,77	126,98	164,98	265,10

Prameň: ŠÚ SR, Poznámka: vrátane podnikov do 19 zamestnancov

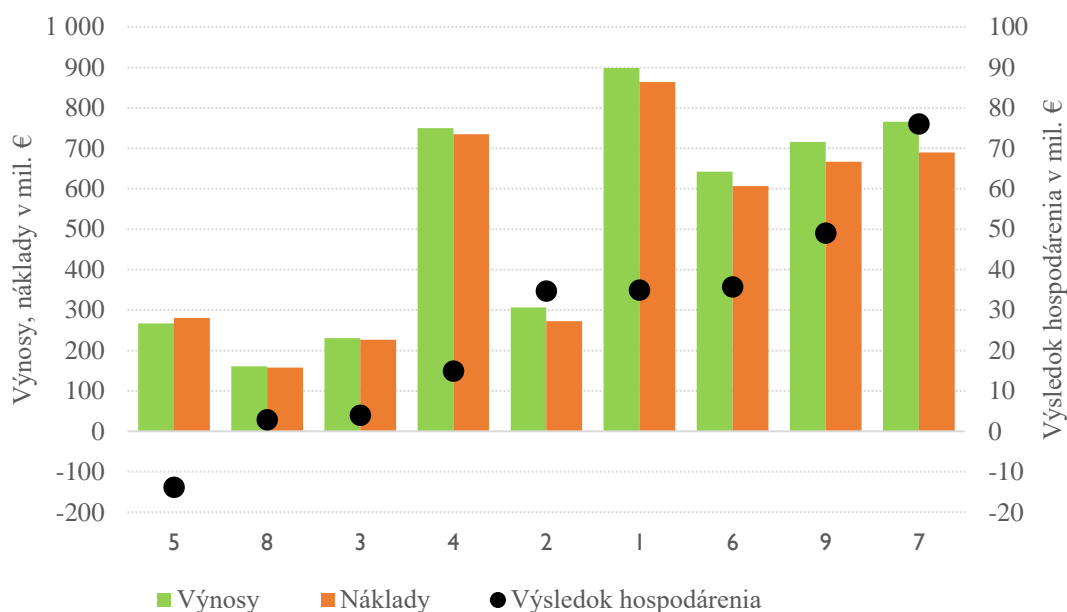
*=z definit.údajov; ** z ročných spracovaní vyčerpávajúcich štatistických zisťovaní ŠÚ SR za korporácie s počtom 20 a viac zamestnancov a výberových zisťovaní za korporácie s počtom 0 – 19 zamestnancov, *** roky 2016 až 2020 e-databáza DATAcube, ŠÚ SR a rok 2021 z pdf e-publikácie Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 4. štvrťrok 2021

Vypracoval: MPRV SR

⁷ Definitívny výsledok hospodárenia bude spresnený koncom roka 2022.

Na výrobe výrobkov potravinárskeho priemyslu⁸ SR mali rozhodujúci podiel podniky s počtom 20 a viac⁹ zamestnancov (312 podnikov), ktoré v roku 2021 vytvorili kladný výsledok hospodárenia¹⁰, ktorý medziročne klesol o 12,6 mil. € (-5 %) na úroveň 238,2 mil. €. Z celkového počtu podnikov predstavovali ziskové podniky 67,7 % a vytvorili zisk v objeme 335,2 mil. €.

Graf 14 Výnosy, náklady, výsledok hospodárenia za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov v roku 2021

Vysvetlivky:

- 1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov
- 2 Spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov + Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov
- 3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny
- 4 Výroba mliečnych výrobkov
- 5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov
- 6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov
- 7 Výroba ostatných potravinárskych výrobkov
- 8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá
- 9 Výroba nápojov

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

Z vyššie uvedených agregovaných odborov odvetvia výroby potravín a nápojov bol stratový iba odbor výroby mlynárskych a škrobových výrobkov (-13,9 mil. €).

⁸ zo štvrtročného štatistického výkazníctva ŠÚ SR (predbežný charakter údajov); len súčet výroby potravín a nápojov

⁹ Výkaz Prod 3-04 –zahŕňa podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac, a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €; vrátane dopočtov so zohľadnením váh; zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; týka sa textu až do konca tejto kapitoly

¹⁰ pred zdanením

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Najvyšší kladný výsledok hospodárenia dosiahol odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov¹¹ (+76 mil. €), odbor výroby nápojov (+49 mil. €) a výroba pečiva a múčnych výrobkov (+35,7 mil. €), odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (+34,9 mil. €) a spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+34,7 mil. €).

Ďalej kladný výsledok hospodárenia, ale s oveľa nižším objemom, dosiahol odbor výroby mliečnych výrobkov (+14,9 mil. €), odbor spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (+4 mil. €) a výroba a príprava krmív pre zvieratá (+2,8 mil. €).

Výsledok hospodárenia medziročne zvýšili odbory: spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+28,6 mil. €), výroba a príprava krmív pre zvieratá (+2,3 mil. €) a spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny (+1,7 mil. €).

Naopak výsledok hospodárenia najvýraznejšie klesol v odbore výroby mlynárskych a škrobových výrobkov (-21,8 mil. €), potom v odbore výroby ostatných potravinárskych výrobkov (-10,4 mil. €), výroby pečiva a múčnych výrobkov (-5,6 mil. €), výroby nápojov (-3,5 mil. €), výroby mliečnych výrobkov (-2,4 mil. €) a v odbore spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (-1,4 mil. €).

Na dosiahnutie 100 € výnosov vynaložili podniky 95 € nákladov, pričom nákladovosť výnosov za celý potravinársky priemysel medziročne nevýznamne vzrástla (o 0,4 €). Tento ukazovateľ najvýraznejšie klesol v odbore spracovania rýb spolu s výrobou olejov a tukov o 8,8 €. Naopak vo výrobe mlynárskych a škrobových výrobkov nákladovosť výnosov vzrástla o 8,3 €, čím sa náklady dostali nad úroveň výnosov.

Tab. 14 *Nákladovosť výnosov podľa jednotlivých odborov potravinárskeho priemyslu SR v €*

Výrobný odbor*	2020	2021	Δ 2021-2020
Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov	96,1	96,1	0,0
Spracovanie a konzervovanie rýb, kôrovcov a mäkkýšov vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov	97,5	88,7	-8,8
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	98,9	98,3	-0,6
Výroba mliečnych výrobkov	97,6	98,0	0,4
Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov	96,9	105,2	8,3
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	93,5	94,4	0,9
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	88,2	90,1	1,9
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	99,6	98,2	-1,4
Výroba nápojov	92,9	93,2	0,2
Výroba potravín a nápojov spolu	94,6	95,0	0,4

Prameň: Prod 3-04, ŠÚ SR

Poznámka: *Výberové zisťovanie (predbežné výsledky) súboru podnikov s 20 a viac zamestnancami vrátane dopytov so zohľadnením váh, resp. podniky zapísané v obchodnom registri, príspevkové organizácie, ktoré

¹¹ Odbor zahŕňa výrobu cukru; výrobu kakaa, čokolády a cukrovniiek; spracovanie čaju a kávy; výrobu korenín a chuťových prísad; výrobu pripravených pokrmov a jedla; výrobu a prípravu homogenizovaných a diétnych potravín a výrobu ostatných potravinárskych výrobkov inde neuvedených.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

sú trhovými výrobcami, s počtom zamestnancov 20 a viac a organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar 5 miliónov € a viac (a nezahŕňa organizácie s počtom zamestnancov 0 až 19 s ročnými tržbami za vlastné výkony a tovar do 5 miliónov €); zahrnuté výrobné potravinárske podniky, okrem podnikov s výrobou tabakových výrobkov; podľa klasifikácie SK NACE
Vypracoval: MPRV SR

V rámci štruktúry celkových nákladov mala najvyšší podiel spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovateľných dodávok (51,7 %), ďalej k vzniku celkových nákladov prispeli náklady na predaný tovar 13,5 %; spotreba nakupovaných služieb 12,1 %; mzdové náklady 9,5 %; odpisy 3,9 % a povinné príspevky na zákonné poistenie 3,3 %.

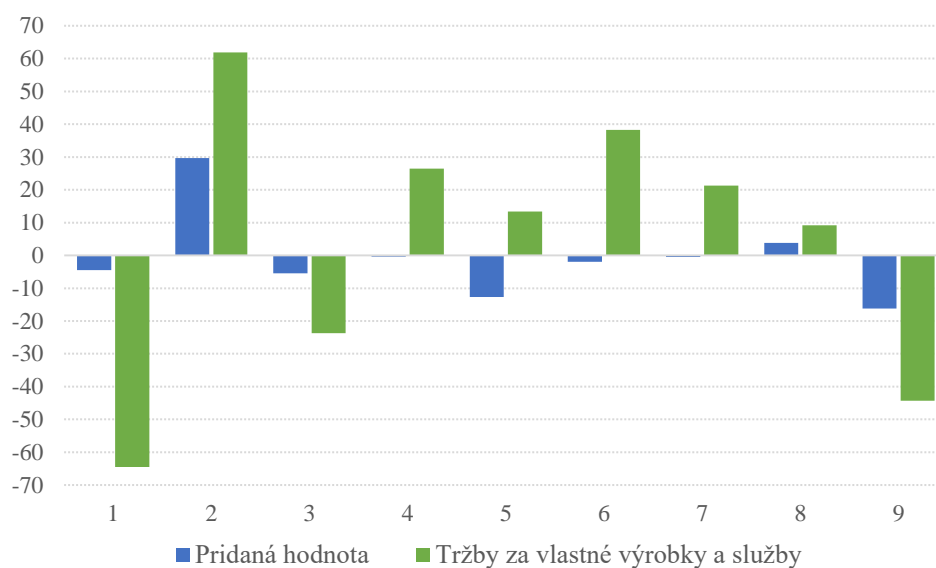
Tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb dosiahli 3 605 mil. €, čo predstavovalo ich medziročné zvýšenie o 1,1 % a z výnosov predstavovali 76,1 %. Z toho 20,1 % tvorili tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb odboru spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov. Z odborov, kde sa tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb medziročne zvýšili, sa na tomto náraste najviac podieľal odbor spracovania a konzervovania rýb vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (29,8 % podiel na náraste tržieb), ďalej odbory prípravy krmív pre zvieratá (12,8 %). Na poklese tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb odvetvia sa podieľali tri odbory, a to odbor spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (14,0 %), odbor spracovania mäsa a mäsových výrobkov (8,2 %) a odbor výroby nápojov (8,0 %).

Tržby za tovar z celkových výnosov predstavovali 17,7 %, čím tržby spolu za vlastné výkony a tovar predstavovali 93,8 % z výnosov.

Pridaná hodnota v odvetví medziročne klesla o 0,8 % a dosiahla 1 027 mil. €. Najvýraznejšie sa zvýšila v odbore spracovania a konzervovania rýb vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+129,5 %) a nárast bol zaznamenaný aj v odbore výroby a prípravy krmív pre zvieratá (+29,9 %). V ostatných odboroch sa prejavil pokles pridanej hodnoty, pričom najväčší pokles v relatívnom vyjadrení nastal v odbore výroby mlynárskych a škrobových výrobkov (- 22,9 %) a spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny (-18,0 %) a v odbore výroby nápojov (-9,2 %).

Najvyšší podiel na pridanej hodnote odvetvia v roku 2021 mali odbor výroby pečiva a múčnych výrobkov (22,7 %), výroba ostatných potravinárskych výrobkov (20,3 %), odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (17,2 %), výroba nápojov (15,6 %) a výroba mliečnych výrobkov (10,9 %).

Graf 15 Medziročná zmena 2021-2020 v pridanej hodnote a tržbách za vlastné výrobky a služby vo výrobe potravín a nápojov SR podľa odborov v mil. €

Vysvetlivky:

- 1 Spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov
- 2 Spracovanie a konzervovanie rýb kôrovcov a mäkkýšov + Výroba rastlinných a živočíšnych olejov a tukov
- 3 Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny
- 4 Výroba mliečnych výrobkov
- 5 Výroba mlynárskych výrobkov a škrobových výrobkov
- 6 Výroba pečiva a múčnych výrobkov
- 7 Výroba ostatných potravinárskych výrobkov
- 8 Výroba a príprava krmív pre zvieratá
- 9 Výroba nápojov

Prameň: Prod 3-04, CD MPRV SR, Vypracoval: MPRV SR

Podrobnejšie údaje o ekonomike potravinárskeho priemyslu sú v prílohových tabuľkách 6 - 10.

3. VÝROBA A AGROPOTRAVINÁRSKY TRH

3.1. HRUBÁ POĽNOHOSPODÁRSKA PRODUKČIA

Predbežné údaje za rok 2021 indikujú nárast hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách o 9,3 %. Nárast hrubej poľnohospodárskej produkcie bol ovplyvnený zvýšením hodnoty hrubej rastlinnej produkcie o 12,3 % pri súčasnom miernom náraste hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 4,1 %. V štruktúre hrubej poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách nastal nárast podielu rastlinnej produkcie o 1,74 percentuálneho bodu na 65,0 % pri súčasnom poklese podielu živočíšnej produkcie na 35,0 %.

Hrubá poľnohospodárska produkcia v stálych cenách roku 2015 vykázala pokles o 2,7 % pri poklese hrubej rastlinnej produkcie o 6,9 % a súčasnom vzostupe hodnoty hrubej živočíšnej produkcie o 4,7 %. V štruktúre poľnohospodárskej produkcie v stálych cenách nastal posun v prospech podielu živočíšnej produkcie, ktorý vzrástol o 2,8 percentuálneho bodu na 39,9 %.

Tab. 15 *Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie (HPP), v mil. €*

Ukazovateľ	Priemer 2016-2020	2020	2021*	Index 2021/2020	Index 2021/ Ø2016-2020	podiel v %	
						2020	2021
HPP v cenách roku 2015	2 094,1	2 018,2	1 964,2	97,32	93,8		
z toho: rastlinná produkcia	1 303,9	1 269	1 181,8	93,13	90,6	62,9	60,2
živočíšna produkcia	791,4	748,5	783,6	104,68	99	37,1	39,9
HPP v bežných cenách	2 095,8	2 086,1	2 279,7	109,28	108,8		
z toho: rastlinná produkcia	1 301,3	1 319,1	1 481,2	112,29	113,8	63,2	65
živočíšna produkcia	794,5	767	798,4	104,1	100,5	36,8	35

* pozn.: druhý odhad 2021

Prameň : ŠÚ SR, vyžiadané údaje, prepočty MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Prehľad o komoditnej štruktúre poľnohospodárskej produkcie v bežných cenách v rokoch 2020 a 2021 je uvedený v prílohovej tabuľke 11.

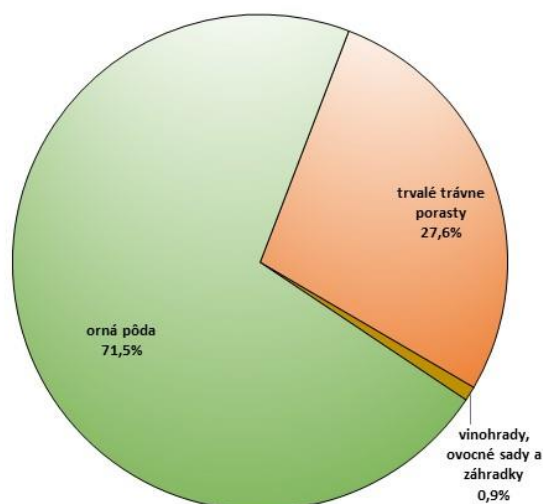
3.1.1. RASTLINNÁ VÝROBA

Osiata plocha k 20.5.2021 podľa údajov ŠÚ SR¹² predstavovala výmeru 1 326,5 tis. ha, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom znamenalo pokles pestovateľskej výmery o 19,5 tis. ha

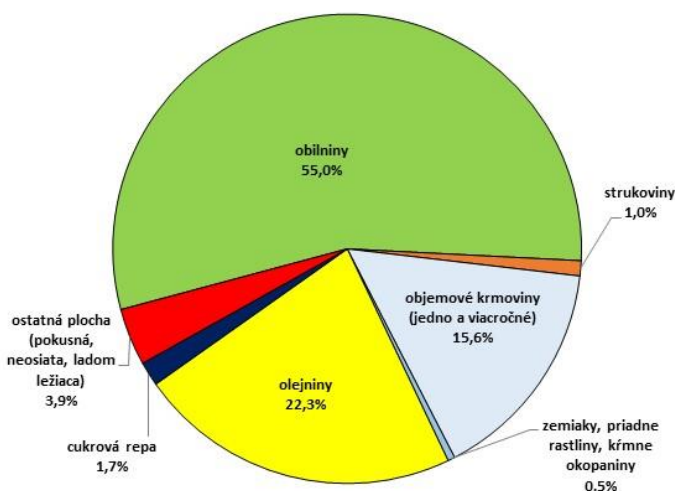
¹² ŠÚ SR - Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20.5.2021 (www.statistics.sk)

(- 1,5 %). Podiel osiatej plochy na celkovej využívanej poľnohospodárskej pôde v SR sa zvýšil o 1 p.b. na úroveň 71,5 %.

Graf 16 Štruktúra využívanej poľnohosp. pôdy

Graf 17 Štruktúra ornej pôdy

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Najvýraznejší pokles pestovateľskej výmery bol zaznamenaný u **obilnín**, kde bolo osiatych až o 40,6 tis. ha menej (-5,3 % v medziročnom porovnaní), pričom plochy pšenice ozimnej (ktorá tvorí 90,3 % celkovej výmery pšenice) sa znížili o 54,3 tis. ha a plochy jačmeňa spolu¹³ o 15,3 tis. ha.

Naopak, zvýšila sa oševná plocha **olejnín** o 23 tis. ha (+8,5 %), z toho plocha slnečnice o 19,7 tis. ha a plocha sóje o 12 tis. ha. Dôvodom je fakt, že v roku 2020 bola veľmi daždivá jeseň, počas ktorej pestovatelia nestihli zasieť celú výmeru ozimín. Plochy, na ktorých sa pre dážď nedalo siať, v roku 2021 nahradili inými plodinami najmä kukuricou na zrno (+6,8 tis. ha), sójou a slnečnicou.

Jedlé **strukoviny** boli vysiate na ploche o 1,3 tis. ha väčšej ako pred rokom, zvyšný nárast plochy (+0,5 tis. ha) patril krmným strukovinám.

Nepriaznivý klesajúci trend vo výmere **zemiakov** pokračoval aj v roku 2021. Zemiaky sa pestovali už len na výmere 5,8 tis. ha, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles o 17,7 % (a v porovnaní s rokom 2005 pokles o takmer 70 %). Plocha na produkciu sadiva zemiakov sa znížila z 0,34 tis. ha v roku 2020 na 0,22 tis. ha v roku 2021.

Pri **objemových krmovinách** bolo zaznamenané taktiež znižovanie výsevnej plochy. Výmera jednorokých krmovín klesla o 3,7 tis. ha najmä v dôsledku nižšej výmery kukurice a jej miešaniek na zeleno (-3 tis. ha). Z viacročných krmovín (pokles výmery o 5,7 tis. ha) bola najviac oklieštená plocha viacročných porastov tráv (-8 tis. ha). Výrazne sa znížila aj výmera **krmných okopanín**, medziročne o 62,6 % na 50,5 ha.

Výmera **rodiacich vinohradov** sa stabilizovala a v roku 2021 dosiahla úroveň 7,7 tis. ha.

Priaznivo sa vyvinula situácia v pestovaní **liečivých rastlín**, kde bol zaznamenaný nárast pestovateľskej výmery o 1,1 tis. ha. Rovnako potešujúci trend je v prípade **konzumnej zeleniny**

¹³ Jačmeň spolu = jačmeň ozimný + jačmeň jarný, vrátane jačmeňa sladovníkeho

i **cukrovej repy** (rovnako +0,9 tis. ha). Rastie záujem o pestovanie **priadnych rastlín** najmä konope na semeno, kde pestovaná plocha v roku 2021 dosiahla 224 ha.

Tab. 16 *Štruktúra osevu vybraných plodín na ornej pôde*

Skupina plodín	v tis. ha			podiel na ornej pôde v %		
	2020	2021	rozdiel 2021-2020	2020	2021	rozdiel 2021-2020
Obilniny spolu	761,28	720,70	-40,58	56,56	54,33	-2,23
z toho: pšenica	390,87	357,10	-33,77	29,04	26,92	-2,12
jačmeň	132,88	117,60	-15,28	9,87	8,87	-1,01
kukurica na zrno	196,58	203,40	6,82	14,60	15,33	0,73
raž	13,05	10,76	-2,28	0,97	0,81	-0,16
Cukrová repa technická	21,06	22,00	0,94	1,56	1,66	0,09
Zemiaky + sadivo zemiakov	7,44	6,10	-1,34	0,55	0,46	-0,09
Olejníny spolu	269,46	292,50	23,04	20,02	22,05	2,03
z toho: repka olejná	146,95	136,30	-10,65	10,92	10,28	-0,64
slnečnica	53,91	73,60	19,69	4,01	5,55	1,54
sója	51,89	63,99	12,10	3,86	4,82	0,97
Strukoviny spolu	11,92	13,70	1,78	0,89	1,03	0,15
Objemové krmoviny na o. p. spolu	213,69	204,30	-9,39	15,88	15,40	-0,47
Kŕmne okopaniny	0,14	0,05	-0,08	0,01	0,00	-0,01
Zelenina konzumná na ornej pôde	7,31	8,20	0,89	0,54	0,62	0,07

Poznámky: rozdiely v údajoch vyplývajú zo zaokrúhlenia čísel

Prameň: ŠÚ SR – Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami k 20.5.2021 na ornej pôde bez odhadu za domáce záhradky

Vypracoval: MPRV SR

Rok 2021 (podobne ako niekoľko posledných rokov) bol poznačený netypickými výkyvmi počasia, napr. extrémne nevhodné rozmiestnenie nedostatku a nadbytku vlhky, nízkych a vysokých teplôt. Celkový ročný úhrn zrážok alebo teplôt nemusí byť veľmi odchýlený od priemernej úrovne, avšak nevhodné načasovanie a prudké zmeny teplotných a vlhkostných pomerov môžu vážne ohroziť rastlinnú produkciu.

Jarné prízemné mrazy (apríl 2021) lokálne poškodili vzídené porasty, najviac ohrozené však boli ovocné sady, kde sa pestovatelia snažili protimrazovou ochranou eliminovať škody na kvitnúcich stromoch. Žatva bola „mokrú“, nakoľko v každom týždni zberu obilnín a repky poľné práce spomaľovali zrážky, vysoká vlhkosť pôdy a následne aj obilia. Napriek týmto rizikovým faktorom sa SR podarilo dosiahnuť druhú najvyššiu produkciu rastlinných produktov za posledných 5 rokov.

Tab. 17 Zberové plochy a hektárové úrody vybraných plodín

Skupina plodín	Zberové plochy v tis. ha			Hektárové úrody v t		
	2020	2021	index 2021/2020	2020	2021	index 2021/2020
Obilniny spolu	747,3	717,7	96,0	6,13	6,00	97,9
z toho: pšenica	387,1	357,0	92,2	5,51	5,61	101,8
jačmeň	130,9	117,2	89,5	5,19	5,06	97,4
kukurica na zrno	191,5	203,2	106,1	8,58	7,86	91,7
raž	12,5	10,2	81,7	3,90	3,54	90,8
Cukrová repa technická	21,1	21,8	103,3	60,39	62,57	103,6
Zemiaky	7,0	6,1	86,7	23,75	24,88	104,8
Olejniny spolu	265,5	289,8	109,2	2,70	2,71	100,5
z toho: repka olejná	146,6	136,0	92,8	3,01	3,09	102,6
slnečnica	53,5	73,4	137,1	2,53	2,66	105,2
sója	51,1	64,1	125,5	2,53	2,52	99,5
Strukoviny na zrno	10,7	13,3	124,3	2,38	2,20	92,4
Kŕmne okopaniny	0,1	0,0	37,4	20,03	22,99	114,8
Ovocie*	5,0	4,7	93,1	6,83	7,67	112,2
z toho: jablone	1,8	1,6	91,3	15,76	18,00	114,2
broskyne	0,3	0,3	91,7	3,52	3,30	93,9
slivky	0,6	0,6	96,8	2,13	2,65	124,4
marhule	0,2	0,2	92,5	0,69	1,65	238,9
Zelenina konzumná**	6,6	7,8	118,2	18,75	18,95	101,0
z toho: rajčiaky	0,2	0,2	120,2	64,20	96,65	150,5
kapusta***	0,3	0,4	145,3	30,96	22,00	71,1
cibuľa suchá	0,9	0,5	60,1	37,38	22,66	60,6
mrkva a karotka	0,5	0,5	103,9	28,91	32,69	113,1
paprika zeleninová	0,2	0,2	90,0	24,78	25,91	104,6
špenát listový	0,2	0,1	51,7	8,56	3,11	36,4
petržlen a pastrnák	0,2	0,3	161,4	26,03	20,63	79,3
hrach strukový	1,0	1,1	106,6	2,10	2,50	118,9
kukurica cukrová	1,5	2,1	140,7	8,68	11,55	133,1
špargľa	0,2	0,1	70,5	1,10	2,22	201,8
Mušťové hrozno	7,5	7,5	100,4	6,21	5,80	93,4

Prameň: ŠÚ SR - Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR za rok 2021

*ÚKSUP - údaje z Registra ovocných sádov (vysadená plocha rodiacich ovocných sádov a plantáží v ha; produkcia ovocia - priemerná hektárová úroda v ovocných sadoch)

zelenina na ornej pôde; v úrode konzumnej zeleniny je započítaná celková úroda z plôch zasiatych ako hlavná plodina aj ako následná plodina na ornej pôde, resp. z opakovaných plôch a tiež úroda zo zakrytých plôch (fóliovníky, skleníky); *kapusta biela, kapusta červená, kapusta pekinská

Vypracoval: MPRV SR

Podľa údajov ŠÚ SR¹⁴ sa priemerná **hektárová úroda obilnín** pohybovala na mierne nižšej úrovni ako pred rokom (6 t/ha, -0,1 t/ha v porovnaní s predchádzajúcim rokom), preto i napriek významnému poklesu osiatej výmery produkcia obilnín klesla iba o 6 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom a dosiahla 4,3 mil. t. Pri pšenici spolu¹⁵ sa intenzita výroby zvýšila o 1,8 % na 5,61 t/ha a produkcia dosiahla 2 mil. t. U ostatných obilnín sa úrodnosť znížila, najväčší pokles bol evidovaný pri ovse (-16,7 %), avšak navýšenie osiatej plochy dopomohlo k celkovej produkcii ovsa o 10,8 % vyššej ako minulý rok (36,6 tis. t v roku 2021). Nižšiu produkciu kukurice na zrno významne ovplyvnili hektárové výnosy, preto napriek väčšej zberovej ploche sa pri výťažnosti 7,86 t z 1 ha (-8,4 % medziročne) vyrobilo o 2,7 % menej ako pred rokom (1,6 mil. t v roku 2021).

Priaznivá situácia bola pri **cukrovej repe**, jej produkcia sa medziročne zvýšila o 7,2 % (na 1,36 mil. t) pri priemernom výnose 62,6 t z 1ha (+3,6% v porovnaní s predchádzajúcim rokom).

Produkcia **zemiakov** bola ovplyvnená znížením pestovateľskej výmery, a preto napriek zvýšenej intenzite výroby (z 23,8 na 24,9 t/ha) klesla o takmer 10 % (na úroveň 151,1 tis. t). U zemiakov skorých bola úrodnosť nižšia o 6 % (19,15 t/ha).

Z **olejnín** sa najvýraznejšie zvýšila úroda slnečnice na semeno (+5,2 %) na úroveň 2,66 t/ha, čo spolu s väčšou výmerou prispelo k nárastu produkcie o 43,8 % (195,2 tis. t v roku 2021). Z ostatných olejnín sa hektárové výnosy zvýšili pri repke olejnej (+2,6 % spolu), ale nižšia výmera v porovnaní s predchádzajúcim rokom spôsobila pokles produkcie o 4,7 % na úroveň 420 tis. t. Hektárová úroda horčice na semeno a sóje sa pohybovala na podobnej úrovni ako pred rokom, ich produkcia sa vďaka väčšej výmere zvýšila o 40,1 % pri horčici a o 25 % pri sóji.

Produkcia **jedlých strukovín** (hlavne kvôli nárastu zberových plôch) vzrástla o 58,4 % na úroveň 15,4 tis. t a výroba kŕmnych strukovín naopak klesla o 11,7 % na úroveň 13,9 tis. t.

Nepriaznivá situácia bola u **objemových krmovín** spolu a **kŕmnych okopanín**, kde klesali nielen výmery, ale aj intenzita výroby. Nárast produkcie sme zaznamenali u d'ateliny lúčnej (+25,9 %), viacročných trávnych porastov (+2,8 %) a u ostatných viacročných krmovín.

V porovnaní s rokom 2020 sa darilo **konzumnej zelenine** na ornej pôde, celková produkcia zeleniny v medziročnom porovnaní bola o 19,9 % vyššia a dosiahla úroveň 147,8 tis. t. Tento výsledok je kombináciou zvýšenej zberovej plochy, ale aj intenzity výroby najmä pri kukurici cukrovej (11,55 t/ha; +33,1 % medziročne), hrachu strukovom (2,5 t/ha; +18,9 % medziročne), mrkve a karotke (32,69 t/ha; +13,1 % medziročne).

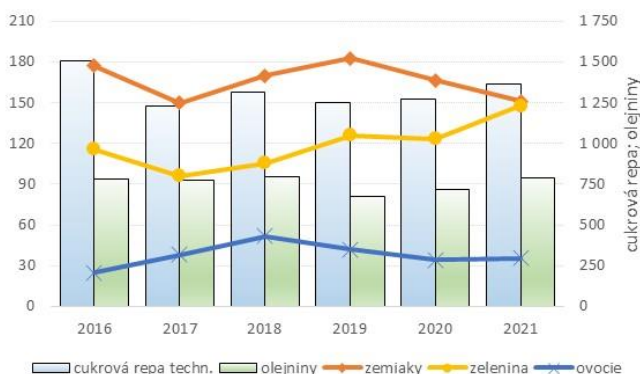
¹⁴ ŠÚ SR – Definitívne údaje o úrode poľnohospodárskych plodín a zeleniny v SR za rok 2021

¹⁵ Pšenica spolu = Pšenica ozimná + Pšenica jarná

Graf 18 Vývoj produkcie obilnín v tis. t

Graf 19 Vývoj produkcie iných plodín v tis. t

Prameň: ŠÚ SR,
Vypracoval: MPRV SR

Výmera **ovocných sádov** sa v roku 2021 znížila o 341,7 ha (-6,8 %) a dosiahla úroveň 4,66 tis. ha. Najviac sa znížili plochy ríbezlí (-66,5 ha), broskýň (-29,8 ha) a čerešní (-29,2 ha). Vďaka zvýšenej intenzite výroby sa podarilo vyprodukovať viac ovocia ako pred rokom o 4,6 % (35,69 tis. t v roku 2021) s dominantným podielom jabĺk, produkcia ktorých vzrástla o 4,1 %. Z ostatných druhov ovocia sa podarilo dosiahnuť vyššiu produkciu najmä u marhúľ, orechov vlašských a sliviek. Naopak pokles produkcie bol zaznamenaný pri hruškách, broskyniach a rakytníku.

Prehľad zberových plôch, hektárových úrod a produkcie u vybraných druhov plodín je uvedený aj v prílohových tabuľkách 12 a 13.

Ponuka a dopyt hlavných rastlinných komodít

V dôsledku toho, že pri väčšine pestovaných komodít sa dosiahla v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 nižšia produkcia, možno predpokladať, že v hospodárskom roku 2021/22 klesne celková ponuka hlavných komodít a objem celkového použitia, t.j. dopyt. Produkčná sebestačnosť meraná podielom produkcie na domácej spotrebe by mala prekročiť pri väčšine sledovaných komodít hranicu 100 %.

Bilancia výroby a spotreby **obilnín** je na Slovensku dlhodobo pozitívna. Základom celkovej ponuky pre použitie na domácom agropotravinárskom trhu a vývoz je produkcia, ktorá sa pri obilninách medziročne znížila o 6,0 %. Z tohto dôvodu sa očakáva v hospodárskom roku 2021/22 v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne zníženie celkovej ponuky obilnín o 0,7 % na 6,9 mil. ton. Pri miernom zvýšení domácej spotreby o 3,6 % sa odhaduje zníženie sebestačnosti v obilninách o 16,2 p. b. na 159,3 %. Vychádzajúc z doterajšieho vývoja, odhadujeme mierne zvýšenie domácej spotreby obilnín na potravinárske použitie cca 1 076,0 tis. a mierne zníženie použitia na krmné účely, cca 899,8 tis. ton. Zároveň sa predpokladá zvýšenie ostatnej spotreby o 6,2 %, tak ako aj v predošli rokoch pôjde hlavne o použitie kukurice a pšenice na energetické účely. Celkovo sa odhaduje zníženie použitia obilnín o 8,2 %. Z tohto dôvodu sa odhaduje navýšenie zásob obilnín cca o 15,9 %.

Pri pšenici sa opätovne predpokladá dosiahnutie najvyššej sebestačnosti spomedzi obilnín a to 197,3 % čo predstavuje medziročný pokles o 27,7 p.b. Pri kukurici na zrno sa odhaduje sebestačnosť na úrovni 159,5%, pri ovse 154,2 %, pri raži 123,6 % a pri ostatných obilninách 129 %. Jedinou obilninou, pri ktorej predpokladáme nižšiu sebestačnosť ako 100 %, by mal byť jačmeň so sebestačnosťou približne 98,5 %. Príčinu poklesu sebestačnosti pri jačmeni vidíme v predpokladanej vyššej spotrebe a nižšej produkcii v roku 2021.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Celkovo možno predpokladať, že pri obilninách prevýši celková ponuka dopyt o 57,2 %. Na celkovej ponuke obilnín bude mať najvyšší podiel opäť kukurica na zrno 53,6 %, pšenica 31,4 % a jačmeň 10,6 %. Podiel jačmeňa medziročne klesne o 0,9 p. b., raže o 0,2 p. b., pšenice o 1,3 p. b. Podiel ostatných obilnín sa zvýši o 0,1 p. b a ovsa o 0,2 p. b. Medziročne sa zníži objem ponuky jačmeňa o 8,1 %, raže o 17,4 %, pšenice o 4,6 %. Pri ovse sa celková ponuka zvýši o 14,9 %, kukurici na zrno o 3,2 % a ostatných obilninách o 7,8 %.

V mlynskom priemysle sa podľa údajov rezortnej štatistiky v roku 2021 vyrobilo 294,5 tis. ton pšeničnej múky, čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje pokles o 8,2 %. Ražnej múky sa vyrobilo 13,5 tis. ton, to predstavuje o 3,3 % menej ako v roku 2020. Sladovne vyrobili 283,4 tis. ton jačmenného sladu, čo znamená nárast produkcie o 6,1 %.

Produkcia **olejnín** sa v hospodárskom roku 2021/22 medziročne zvýšila o 9,8 % na 786,3 tis. ton. Na základe vývoja objemu dovozu a zvýšenej domácej produkcie možno očakávať nárast celkovej ponuky olejnín spolu pre domáce použitie a vývoz o 9,4 % na 835,8 tis. ton. Zároveň možno predpokladať mierne zníženie domácej spotreby o 0,5 % na 326,3 tis. ton ako dôsledok zníženia priemyselnej spotreby o 1,8 %. Z celkovej ponuky na použitie pre domáci agropotravinársky trh sa 61,0 % vyvezie na spracovanie mimo územia Slovenska. Z celkového objemu ponuky olejnín sa na Slovensku iba 3,2 % spracuje v potravinárskom priemysle na výrobu jedlých olejov. Na celkovej ponuke olejnín sa bude podieľať repka olejná 51,8 %, slnečnica 25,3 % a sója 21,1 %. Zvyšok celkovej ponuky tvorí mak, horčica, ľan olejný a ostatné olejniny. Sebestačnosť v olejnatých semenách sa odhaduje v porovnaní s predchádzajúcim hospodárskym rokom vyššia o 22,6 % na 240,9 %.

Dominantnou olejninou na Slovensku je dlhodobo repka olejná, ktorá v súčasnosti významne zlepšuje ekonomické výsledky pestovateľov. Pokles produkcie repky v roku 2021 o 1,4 % t.j. 420,1 tis. ton sa prejaví na celkovej ponuke, ktorá sa odhaduje na úrovni 433,4 tis. ton (nižšia o 3,7 %). Z celkovej ponuky sa 54,4 % spracuje na metylester repkového oleja (MERO) a približne 3,3 % (14,2 tis. ton) na výrobu jedlého oleja. Vývoz repky na zahraničné trhy sa odhaduje na 190,7 tis. ton.

V roku 2021/22 sa odhaduje zvýšenie ponuky slnečnice medziročne o 40,7 % na 211,8 tis. ton, na čom sa bude podieľať zvýšenie produkcie o 43,8 %. Spracovanie slnečnice na domacom agropotravinárskom trhu na jedlé oleje je podobne ako pri repke zatiaľ minimálne. V hospodárskom roku 2021/22 sa odhaduje domáca spotreba na potravinárske účely cca 10,5 tis. ton. Z celkového použitia viac ako 95 % semena slnečnice sa vyvezie mimo územia Slovenska.

Dopyt po negeneticky modifikovanej sóji na okolitých agropotravinárskych trhoch sa prejavil na Slovensku zvyšovaním jej pestovania. Na Slovensku dominuje v pestovaní sóje Košický kraj, kde sú najvhodnejšie pôdno-klimatické podmienky pre pestovanie sóje. V roku 2021 sa produkcia sóje zvýšila o 24,9 %, čo sa prejavilo na zvýšení celkovej odhadovanej ponuky o 20,5 % na 176,2 tis. ton. Domáci spracovateľský priemysel nedokáže absorbovať vyprodukované množstvo sóje. Celková ponuka presiahne spotrebu na domacom trhu viac ako 2,8-násobne a približne 113,4 tis. ton bude možné vyviezť na zahraničné trhy. Produkčná sebestačnosť sa odhaduje v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššia o 35,5 p. b. na 257,1 %.

Opätovný medziročný pokles produkcie **zemiakov** v roku 2021 sa prejavil na celkovej ponuke, ktorej objem možno odhadovať na 372,8 tis. ton, t. j. nižší v porovnaní s predchádzajúcim hospodárskym rokom o 2,3 %. Na zabezpečenie domácej spotreby bude vzhľadom na nízku produkciu potrebné doviesť zemiaky vrátane výrobkov v objeme minimálne 192,0 tis. ton. Podiel dovozu na celkovej ponuke sa odhaduje cca 51,5 %. Zároveň možno predpokladať nárast spotreby

zemiakov o 2,5 % na 338,0 tis. ton. Produkčná sebestačnosť zemiakov by mala dosiahnuť 44,7 %, medziročne nižšiu o 5,7 %.

Celková ponuka **strukovín** na zrno na agropotravinárskom trhu sa zvýšila o 14,5 % na 53,5 tis ton, z toho ponuka hrachu siateho sa zvýšila o 17,2 % na 4,5 tis. ton. Najväčší podiel na jej zvýšení malo zvýšenie produkcie o 15,5 %, z toho hrachu o 12,7 %. Predpokladá sa však aj mierne zníženie domácej spotreby strukovín o 0,3 %, čo sa premietne do objemu celkového použitia a tým dôjde ku zvýšeniu konečných zásob strukovín medziročne o 16,0 % na 18,4 tis. ton. Na základe údajov o dosiahnutej produkcii a odhadovanej spotrebe na domácom trhu možno predpokladať sebestačnosť na úrovni 145,7 %, čo bude znamenať zvýšenie medziročne o 19,8 p. b. Pri hrachu možno očakávať sebestačnosť na úrovni 195,9 % medziročné zvýšenie o 21,6 p. b. Tradične najnižšia sebestačnosť sa dosiahne pri fazuli 2,5 % a pri šošovici 6,1 %, z dôvodu dlhodobu nízkej produkcie, ktorej deficit je potrebné riešiť dovozom.

V dôsledku poklesu produkcie **ovocia** mierneho pásma o 6,9 %, nižšiemu dovozu sa odhaduje zníženie celkovej ponuky na domácom trhu o 2,4 % na objem 139,8 tis. ton. Produkcia ovocia zo sadov tvorila z ponuky 25,5 % a dopyt pokryje na 25,5 %. Z celkovej domácej spotreby, ktorá tvorila 73,0 % z celkového použitia sa v spracovateľskom priemysle spotrebuje 7,3 % ovocia, t. j. 7,4 tis. ton. Vývoz ovocia mierneho pásma dosiahne 19,4 tis. ton, teda 13,9 % z celkového použitia.

V prípade **zeleniny**, ktorá sa v roku 2021 pozbierala z výmery 20 251 ha, sa urodilo 316,4 tis. ton zeleniny, teda o 5,2 % viac ako v roku 2020. Vplyvom zníženého dovozu (o 12,9 %) v objeme 273,7 tis. ton sa predpokladá celková ponuka zeleniny pre domáci agropotravinársky trh a vývoz 590,2 tis. ton, čo znamená medziročné zvýšenie o 3,4 %. Domáca produkcia dosiahne na celkovej ponuke 53,6 %. Z celkového použitia na domácich a zahraničných trhoch dosiahne domáca spotreba 69,0 %. Z celkovej predpokladanej domácej spotreby 406,9 tis. ton sa v spracovateľskom priemysle použije 34,5 tis. ton, teda 8,5 %. Vývoz zeleniny sa odhaduje na 50,6 tis. ton, t. j. 8,6% celkového použitia.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Tab. 18 *Ponuka a dopyt vybraných poľnohospodárskych komodít v SR v hospodárskom roku 2021/2022, (predbežné údaje), v tis. t (víno v tis. hl)*

Komodita	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Produkcia **	Spotreba	Podiel produkcie k spotrebe (%)
Obilniny spolu	6 864,0	4 367,5	2 496,5	4 308,0	2 705,0	159,3
z toho: pšenica	2 153,4	2 137,0	16,4	2 002,2	1 015,0	197,3
jačmeň	727,9	702,0	25,9	592,7	602,0	98,5
kukurica na zrno	3 677,8	1 405,5	2 272,3	1 597,7	1 002,0	159,5
raž	81,4	50,2	31,2	36,1	29,2	123,6
ovos	94,2	33,7	60,5	36,6	23,7	154,4
ostatné obilniny	129,3	39,1	90,2	42,7	33,1	129,0
Olejniny spolu	835,8	835,8	0,0	786,3	326,3	240,9
z toho: repka olejná	433,4	433,4	0,0	420,1	242,7	173,1
slnečnica	211,8	211,8	0,0	195,2	10,5	1 858,8
sója	176,2	176,2	0,0	161,4	62,8	257,1
Zemiaky spolu*	372,8	360,0	12,8	151,1	338,0	44,7
Strukoviny spolu	53,5	35,1	18,4	29,4	20,2	145,7
z toho: hrach siaty	41,5	25,2	16,3	25,9	13,2	195,9
Ovocie spolu***	139,8	139,8	0,0	37,7	102,0	36,9
Zelenina spolu	590,2	590,2	0,0	316,4	406,9	77,8
Víno	1 543,0	1 110,0	433,0	338,5	900,0	37,6

Poznámka: *štatistický údaj o zásobách sa nevyskytuje

**skutočnosť

***jedná sa o ovocie mierneho pásma

Prameň: Komoditné situačné a výhľadové správy, MPRV SR, ŠÚ SR, ÚKSUP

Vypracoval: MPRV SR

Vývoj cien

Ceny komodít rastlinnej výroby (bez ovocia a zeleniny) v roku 2021 boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 25 %. Medziročný rast cien rastlinnej výroby bol ovplyvnený najmä rastom cien obilnín a olejnín.

Ceny obilnín spolu sa v porovnaní s rokom 2020 v ostatnom hodnotenom roku zvýšili najvýraznejšie, a to o 28,3 % a ceny olejnín boli vyššie o 24,9 %. V skupine obilnín bol najvýraznejší medziročný rast cien zaznamenaný u kukurice na zrno, ktorej cena sa v porovnaní s rokom 2020 zvýšila až o 41,2 %. Cena potravinárskej pšenice bola vyššia o 26,6 %. Medziročný rast cien zaznamenal aj jačmeň potravinársky, ktorého cena bola o 19,7 % vyššia, ako v predchádzajúcom roku a jačmeň sladovnícky, ktorého cena sa medziročne zvýšila o 10,5 %. Ceny potravinárskej raže boli v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 4,9 %.

V skupine olejnín bol celkový medziročný cenový index ovplyvnený najmä rastúcimi cenami sóje, ktorej cena v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla až o 46 %. Medziročný rast cien bol zaznamenaný aj u semien slnečnice (28,1 %) a repky olejnej (20,3 %). Ceny semena horčice boli

v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 11,4 % a mierne medziročne vzrástli aj ceny semena maku (1,4 %).

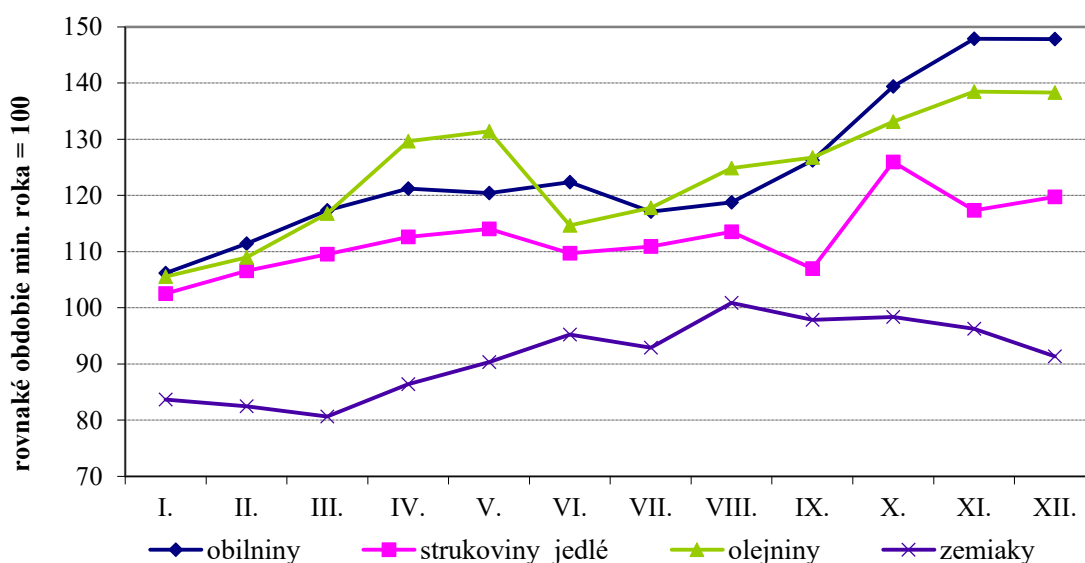
Medziročný rast cien bol zaznamenaný aj v skupine jedlých strukovín (11,3 %). Ceny šošovice jedlej sa stabilizovali a ceny jedlého hrachu medziročne vzrástli o 12,9 %. Ceny skupiny strukovín spolu boli v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 12,1 %.

Celkový rast cien komodít rastlinnej výroby spomaľovalo medziročné klesanie cien zemiakov (-8,9 %). V skupine zemiakov výraznejšie klesli ceny neskorých konzumných zemiakov (-10,9 %). Ceny skorých zemiakov medziročne klesli o 3 %. Medziročný pokles cien zaznamenala aj cukrová repa, ktorej cena bola v roku 2021 o 2,2 % nižšia ako v predchádzajúcom roku.

Rast cien zeleniny sa v porovnaní s rokom 2020 spomalil a v roku 2021 boli ceny zeleniny spolu v priemere roka vyššie iba o 2 %. Ceny zeleniny spolu boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie iba v druhom polroku 2021, okrem mesiaca december, kedy boli v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka nižšie o 3 %. V prvom polroku roka 2021 boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom ceny zeleniny spolu nižšie o 9,9 % - 3,7 %. Medziročný rast cien zeleniny spolu bol ovplyvnený najmä vyššími cenami uhoriek nakladačiek (+25,2 %), cenami šalátových uhoriek (+15,8 %), ako aj cenami petržlenu s vňaťou (+13,4 %) a karotky bez vňate (+11,5 %) aj s vňaťou (+10,0 %). Naopak, v skupine zeleniny najvýraznejšie medziročne klesli ceny bielej kapusty (-9,3 %) a kalerábu s vňaťou (-5,2 %).

Ceny ovocia, orechov a korenín spolu boli v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 10,2 %. V uvedenej skupine bol najvýraznejší medziročný rast cien zaznamenaný u broskýň (+21,2 %) a u obořaných jabĺk (+17,5 %). Medziročný cenový index ovocia, orechov a korenín spolu bol ovplyvnený aj medziročným rastom cien koreninovej papriky (+10,4 %). V uvedenej skupine medziročne vzrástli ceny takmer u všetkých komodít, s výnimkou záhradných jahôd, ktorých ceny medziročne klesli o 3,6 %.

Graf 20 Vývoj cenových indexov rastlinných komodít v roku 2021

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

3.1.2. ŽIVOČÍŠNA VÝROBA

Hospodárske zvieratá, ich reprodukcia, produkcia a predaj živočíšnych výrobkov

V chove hovädzieho dobytká (bez domácností) zaznamenávame v roku 2021 mierny pokles početných stavov zvierat. Medziročne klesol počet dobytká spolu (bez domácností). Zvýšil sa však počet kráv (bez domácností). Medziročne sa znížil stav dojníc, pričom stavy dojčiacich kráv sa medziročne zvýšili (bez domácností). Ku koncu roka 2021 bolo v SR 418,2 tis. ks hovädzieho dobytká (bez domácností), čo bolo medziročne o 6,6 tis. ks menej (1,6 %). Stav kráv (bez domácností) dosiahol počet 184,4 tis. ks, t. j. medziročne len o 0,4 tis. ks (0,2 %) viac. Klesajúci trend stavu dojníc (bez domácností) pokračoval aj v roku 2021, keď ich počet ku koncu roka dosiahol len 115,7 tis. ks, t. j. o 1,5 tis. ks (1,3 %) menej ako v roku 2020. Stavy dojčiacich kráv (bez domácností) sa v priebehu roka zvýšili a na konci roka 2021 dosiahli 68,7 tis. ks a ich počet medziročne vzrástol o 1,9 tis. ks (2,8 %). Podiel dojčiacich kráv na celkovom počte kráv medziročne vzrástol o 0,9 p .b. na 37,2 %. Vo výkrme hovädzieho dobytká bolo 50,1 tis. ks dobytká, čo bolo až o 5,4 tis. ks (-9,7 %) menej ako pred rokom. K rastu počtu zvierat došlo len v hmotnostných kategóriách do 250 kg a od 251 do 350 kg.

Vybrané reprodukčné ukazovatele hovädzieho dobytká (bez domácností) sa medziročne mierne zlepšili. Zvýšil sa počet narodených teliat na 100 kráv o 0,5 ks a taktiež aj počet odchovaných teliat na 100 kráv o 0,2 ks. Priemerné denné prírastky hmotnosti dobytká vo výkrme sa medziročne znížili o 0,02 kg/KD a za rok 2021 dosiahli 0,765 kg na kus a deň. Mlieková úžitkovosť sa medziročne zvýšila na 7 781,9 kg mlieka na dojnicu a rok, čo predstavuje rast o 19 kg (0,2%).

Pokles počtu dojníc spôsobil medziročný pokles produkcie kravského mlieka o 15 tis. t (- 1,6 %) a produkcia dosiahla 929,8 tis. t. V priebehu roka 2021 prvovýrobcovia mlieka celkovo predali 858,4 tis. t kravského mlieka. Objem dodávok mlieka tvoril 824,18 tis. t (96,0 %) a priamy predaj 34,2 tis. t (4,0 %). Celkový predaj mlieka sa medziročne znížil o 6,4 tis. t (-0,7 %). Objem dodávok sa medziročne znížil o 8,1 tis. t (-1,0 %) a priamy predaj vzrástol o 1,7 tis. t (+5,3 %).

V roku 2021 sa z podnikov zapísaných v Registri fariem ŠÚ SR, predalo 46 109 t ž. hm. jatočného hovädzieho dobytká, čo predstavuje medziročný nárast o 4 261,5 t ž. hm. (+10,2 %). Predaj jatočných teliat sa zvýšil. Predalo sa 13,7 tis. ks jatočných teliat s celkovou hmotnosťou 1 250 t ž. hm., čo bolo o 18,2 % viac ako v predchádzajúcom roku.

Na slovenských bitúnkoch sa v priebehu roka 2021 zabilo celkovo 30 615 ks jatočného hovädzieho dobytká spolu, z toho bolo 13 499 býkov, 13 323 kráv a 1 951 jalovic. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat bola 9 015 t. Medziročne sa počet zabíj jatočného HD zvýšil až o 4 417 ks, pričom sa celková jatočná hmotnosť zvýšila o 1 091 t (o 13,8 %). Podľa odhadu samozásobenia sa v domácnostiach zabilo 10 654 ks dobytká v jatočnej hmotnosti 2 909 t. Hrubá domáca produkcia v roku 2021 dosiahla úroveň 24 169 t hovädzieho mäsa, čo bolo o 2 158 t (9,8 %) viac ako pred rokom.

Pri klesajúcej úrovni nákupných cien zaznamenávame v roku 2021 aj pokles zvierat **v chove ošípaných** na Slovensku. Celkový počet ošípaných (bez domácností) dosiahol 432,8 tis. ks a medziročne sa znížil o 88,9 tis. ks (17 %). Počet prasníc (bez domácností) klesol až o 5,6 tis. ks (- 17,1 %) a dosiahol 27,2 tis. ks. Počet ošípaných vo výkrme a predvýkrme bol medziročne nižší až o 73,1 tis. ks (-16,1 %). Najvyšší stav ošípaných vo výkrme bol v 2. štvrtroku. V 2. polroku významne ovplyvnil počet zvierat výskyt afrického moru ošípaných, ktorý zasiahol 2 veľké komerčné chovy, kde bolo kvôli nákaze zlikvidovaných 52 tis. zvierat vo všetkých váhových kategóriách.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Úžitkovosť (bez domácností) sa medziročne zhoršila. Pri zníženom počte vrhov na prasnicu klesol počet narodených prasiat na 1 prasnicu (o 0,59 ks), pričom počet narodených prasiat na jeden vrh sa medziročne zvýšil. Úhyn prasiatok sa mierne zvýšil (+0,1%). Úžitkovosť v priemerných denných prírastkoch vo výkrme a predvýkrme ošípaných sa znížila, keď priemerné denné prírastky dosiahli 0,625 kg na KD, čo bolo o 0,008 kg (-1,3%) menej ako v roku 2020.

Predalo sa 86 734 t jatočných ošípaných v živej hmotnosti, t. j. o 2 796 t (- 3,1 %) menej ako v roku 2020. Z celkového predaného množstva tvorili prasnice 3,6 %. V roku 2021 sa na slovenských bitúnkoch zabilo 647 759 ks jatočných ošípaných v živej hmotnosti 76 534 t, čo predstavuje 60 702 t jatočnej hmotnosti. Medziročne sa zabilo o 317 ks viac ošípaných (+ 0,05 %) a v jatočnej hmotnosti nižšej o 309,1 t (-0,5 %). Odhadované samozásobenie domácností bolo 9 214 t jatočnej hmotnosti. Hrubá domáca produkcia dosiahla 84 076 t bravčového mäsa (+ 3,9 %). Dovoz živých zvierat sa na tejto produkcii podieľal 20,7 % a vývoz 37,5 %.

Počet **hydiny** spolu (bez domácností) dosiahol 10 365 tis. ks, a znížil sa oproti stavu k 31. 12. 2020 o 2,3 % (239,1 tis. ks). Z toho počet sliepok (bez domácností) dosiahol 3 096,1 tis. ks, t. j. o 4,8 % (155,7 tis. ks) medziročne menej. Podiel sliepok na celkovom počte hydiny sa znížil na 29,9 % (0,8 p.b.). Počet moriek sa medziročne znížil o 5 571 ks (bez domácností) (3,7%), kurčiat (bez domácností) (1,6 %). Medziročne výrazne klesol počet husí (56,0 %). Na druhej strane počet kačíc vzrástol o 6 119 ks (bez domácností) (62,6 %).

K 31.12. 2021 sa na agropotravinárskom trhu predalo v porovnaní s predchádzajúcim rokom menej hydiny o 5,1 % (5 389 ton), t. j. 100 580,9 ton celkovo. Za celý rok sa na spracovanie, obchod a vývoz predalo 45 257,0 tis. ks živej hydiny, čo znamenalo zníženie predaja v kusoch oproti predchádzajúcemu roku o 5,7 % (2 733,0 tis. ks).

Predaj kurčiat v tonách klesol o 5,3 % (o 5 124,6 ton). Pokles predaja husí sa odhaduje na 26,5%, cca 50 ton. Predaj sliepok sa znížil o 7,1 % na 5 767,3 ton. Predaj kačíc sa medziročne znížil o 18,2 % (-47 ton). Predaj moriek sa zvýšil medziročne o 9,6 % (+ 287 ton).

Pokles úžitkovosti na nosnicu (bez domácností) (-0,1 %) a pokles priemerných stavov sliepok (bez domácností) (-0,2 %), sa prejavili v medziročnom poklese celkovej produkcie slepačích vajec (konzumných i násadových) (bez domácností) o 0,3 % t. j. o 2 094,0 tis. ks. Počet nosníc konzumných vajec v intenzívnych chovoch sa znížil na 2 385,0 tis. ks (- 0,2 %) a produkcia slepačích konzumných vajec sa medziročne znížila o 2,8 % na 685,3 mil. ks.

Chov oviec zaznamenal medziročne opätovne negatívny vývoj. Ku koncu roka 2021 bolo na Slovensku 269,4 tis. ks oviec (bez domácností), čo bolo až o 1,6 tis. ks (-0,6 %) menej ako pred rokom a početné stavy bahníc (bez domácností) sa medziročne znížili o 2,0 %.

Ukazovatele plodnosti bahníc (bez domácností) sa medziročne zlepšili. Medziročne sa zvýšil počet narodených ako aj odchovaných jahniat na 100 bahníc. Priemerná striž na 1 ovcu za rok dosiahla 1,31 kg vlny (- 0,2 %). V roku 2021 sa predalo 1 976 t ž. hm. jatočných oviec vrátane jahniat, čo bolo o 256 t ž. hm. (-11,5 %) menej ako v roku 2020. Celkovo sa predalo 79,0 tis. ks jatočných jahniat (1 184 t ž. hm.), čo bolo o 615 ks menej ako pred rokom.

Na slovenských bitúnkoch bolo zabitých 28 014 ks jatočných oviec spolu, z toho 23 455 ks jahniat a 4 559 ks ostatných jatočných oviec. Celková jatočná hmotnosť zabitých zvierat dosiahla 237 t. Medziročne sa na bitúnkoch zabilo až o 27 % menej jatočných oviec a celková jatočná hmotnosť bola nižšia až o 37 %. Na samozásobenie sa spotrebovalo 504,7 t jatočnej hm. mäsa. Hrubá domáca produkcia ovčieho mäsa dosiahla 1 184,5 t a zvýšila sa o 16,5 %.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Produkcija ovčieho mlieka na jednu bahnicu sa medziročne zvýšila o 4,2 kg a produkcia ovčieho mlieka bola medziročne vyššia o 8 tis. kg (0,1 %). Celková produkcia ovčieho mlieka dosiahla 12 787 t. Odhad samozásobenia bol 1 350 t mlieka. Predalo sa 11 111 t, čo bolo o 104 t (+0,9 %) medziročne viac. Z toho bol predaj do vlastných prevádzok 2 933,6 t mlieka (26,4 % celkovej produkcie). Produkcia ovčej vlny v pote dosiahla 480 t, a v porovnaní s rokom 2020 bola nižšia o 6,1 %.

V roku 2021 bolo v SR 10,4 tis. ks **kôz a capov** spolu (bez domácností) a z toho 6,8 tis. ks kôz matiek (bez domácností). Stavov kôz a capov spolu (bez domácností) sa medziročne zvýšili o 0,2 tis. ks (1,5 %) a stavov kôz matiek (bez domácností) sa znížili o 0,4 tis. ks (o 5,4 %). Na Slovensku sa chovalo 13 plemien kôz, pričom najpočetnejšie zastúpeným plemenom bola koza biela krátkosrstá. Reprodukcia na jednu bielu kozu krátkosrstú dosiahla 1,41 ks kozliat (medziročne nárast o 0,03 ks). Hrubá domáca produkcia kozieho mäsa, tvorená prevažne zo samozásobenia, dosiahla 300,6 t jat. hm. a medziročne sa znížila o 9,7 %. V organizáciách zapísaných v registri fariem sa nadojilo 326,5 t kozieho mlieka, t. j. o 128,6 t (28,2 %) menej ako v roku 2020.

Zmena štatistického zisťovania stavov hospodárskych zvierat bez odhadu domácností drobnochovateľov výrazne ovplyvnila aj pozitívny medziročný nárast reprodukčných a produkčných ukazovateľov, hlavne ročnú dojnosť bahnic a znášku vajec.

V prílohovej tabuľke 14 sú uvedené stavov hospodárskych zvierat zo Súpisu hospodárskych zvierat ŠÚ SR k 31. 12. 2021.

Tab. 19 *Produkcia živočíšnych výrobkov v SR*

Komodita	Merná jednotka	Ø2016-20	2020	2021	Index 2021/2020	Index 2021 / Ø2016-2020
Jatočné zvieratá spolu*	t jat. hm.	105 373	104 243	106 137	101,8	100,7
z toho jat. HD	t jat. hm.	24 636	22 011	24 169	109,8	98,1
jat. ošípané	t jat. hm.	79 279	80 882	84 076	103,9	106,1
jat. ovce	t jat. hm.	1 125	1 017	1 185	116,5	105,3
jat. kozy	t jat. hm.	332	332	301	90,5	90,4
Jatočná hydina*	t jat. hm.	92 117	92 669	94 373	101,8	102,4
Mlieko kravské	t	936 184	944 790	929 815	98,4	99,3
Vajcia slepačie	tis. ks	1 063 864	824 352	822 258	99,7	77,3
Ovčie mlieko	t	12 959	12 787	12 448	97,3	96,1
Vlna ovčia	t	580	511	480	93,9	82,7

Prameň: Živočíšna výroba a predaj výrobkov z prvovýroby, ŠÚ SR, MPRV SR rezortný výkaz BM (MPRV SR) 1 – 12, Odhad samozásobenia

*) Hrubá domáca produkcia = zabitia na bitúnkoch + odhad samozásobenia +/- zahraničný obchod

Vypracoval: MPRV SR

Vybrané ukazovatele úžitkovosti hospodárskych zvierat v SR sú uvedené v prílohovej tabuľke 15.

Ponuka, dopyt a systém obchodovania so živočíšnymi komoditami

Ponuka živočíšnych produktov sa v roku 2021 medziročne mierne zvýšila.

 Tab. 20 *Ponuka a dopyt živočíšnej produkcie*

	M.J.	Obdobie	Ponuka	Dopyt	Rozdiel	Domáca produkcia	Domáca spotreba	Podiel prod./spotr. (%)
HD	t jat. hm.	Ø2016-2020	45 113	44 921	192	24 636	25 847	95,3
		2020	41 988	41 807	181	22 011	26 285	83,7
		2021	48 083	47 883	200	24 169	29 370	82,3
	%	2021/2020	114,5	114,5	110,4	109,8	111,7	98,3
		2021/Ø2016-	106,6	106,6	104,0	98,1	113,6	86,3
Ošípané	t jat. hm.	Ø2016-2020	252 566	250 062	2 504	79 279	167 532	47,3
		2020	262 295	260 005	2 290	80 882	176 531	45,8
		2021	275 499	273 041	2 458	84 076	190 079	44,2
	%	2021/2020	105,0	105,0	107,4	103,9	107,7	96,5
		2021/Ø2016-	109,1	109,2	98,2	106,1	113,5	93,5
Ovce	t jat. hm.	Ø2016-2020	1 261	1 261	0	1 125	461	244,0
		2020	1 114	1 114	0	1 017	509	199,7
		2021	1 262	1 262	0	1 185	596	198,9
	%	2021/2020	113,3	113,3	-	116,5	116,9	99,6
		2021/Ø2016-	100,1	100,1	-	105,3	129,2	81,5
Kozy	t jat. hm.	Ø2016-2020	333	333	0	332	333	99,9
		2020	333	333	0	332	333	99,9
		2021	301	301	0	301	301	100,0
	%	2021/2020	90,0	90,0	-	90,5	90,4	100,1
		2021/Ø2016-	90,0	90,0	-	90,4	90,4	100,1
Hydina	t jat. hm.	Ø2016-2020	188 091	185 226	2 865	91 729	120 503	76,1
		2020	194 825	192 565	2 260	92 669	140 529	65,9
		2021	180 594	178 421	2 173	94 373	127 443	74,1
	%	2021/2020	92,7	92,7	96,2	101,8	90,7	112,3
		2021/Ø2016-	96,0	96,3	75,9	102,9	105,8	97,3
Kone	t jat. hm.	Ø2016-2020	64	64	0	0	62	-0,4
		2020	24	24	0	1	22	4,0
		2021	1 119	1 119	0	-17	1 112	-1,5
	%	2021/2020	4 666,2	4 666,2	-	-1 981,9	5 130,3	-38,6
		2021/Ø2016-	1 738,2	1 738,2	-	7 529,2	1 807,1	416,6
Mlieko kravské	t	Ø2016-2020	1 557 293	1 537 370	19 923	849 044	1 060 287	80,1
		2020	1 573 181	1 555 311	17 870	864 775	1 107 264	78,1
		2021	1 599 127	1 581 468	17 659	858 415	1 126 795	76,2
	%	2021/2020	101,6	101,7	98,8	99,3	101,8	97,5
		2021/Ø2016-	102,7	102,9	88,6	101,1	106,3	95,1
Konzumné vajcia	tis. ks	Ø2016-2020	1 164 622	1 152 174	12 449	951 548	1 096 980	86,7
		2020	1 010 022	1 001 562	8 460	717 508	976 502	73,5
		2021	975 349	962 634	12 715	698 333	913 567	76,4
	%	2021/2020	96,6	96,1	150,3	97,3	93,6	104,0
		2021/Ø2016-	83,7	83,5	102,1	73,4	83,3	88,1

Prameň: ŠÚ SR; ML (MPRV SR) 6-12; VOH (MPRV SR) 7-12; LIAH (MPRV SR) 1-12; Mäso (MPRV SR) 1-12; Spotreba – odhad

Vypracoval: MPRV SR

Celková ponuka všetkých druhov mias dosiahla 506,8 tis. t a medziročne sa zvýšila o 1,3%. Dopyt po živočíšnych komoditách kopíroval vývoj celkovej ponuky. Dopyt medziročne klesol u kozieho (-10 %) a hydínového mäsa (- 7,3 %) a u konzumných vajec (-3,9 %). Naopak zvýšil sa u hovädzieho mäsa (+14,5 %), bravčového mäsa (+5,0 %), ovčieho mäsa (+13,3 %) a kravského mlieka (+1,7 %). Celkový dopyt po mäse všetkých druhov zvierat v porovnaní s ponukou bol nižší o 1 %, u kravského mlieka o 1,1 % a u konzumných vajec o 1,3 %.

Celková produkcia mäsa sa medziročne zvýšila (+3,6 %) v dôsledku zvýšenia produkcie hovädzieho (+9,8 %), ovčieho (+16,5 %), hydínového mäsa (+1,5 %), pričom produkcia bravčového (-0,5 %) a kozieho mäsa (-9,5 %) medziročne klesla. Zároveň medziročne klesla produkcia konzumných vajec (-2,7 %) a kravského mlieka (-0,7 %).

Celková domáca produkcia mäsa sa na celkovej ponuke podieľala 40,3 %, pričom v roku 2020 to bolo 39,3 %. Z jednotlivých druhov mias najvýraznejšie pokrývala domáca produkcia ponuku kozieho (na 100 %) a ovčieho mäsa (na 93,8 %). Pri hovädzom mäse tvorila domáca produkcia 50,3 % z ponuky, pri hydínovom mäse 52,3 % a pri bravčovom mäse len 30,5 %. Výrazný rozdiel bol aj pri kravskom mlieku (53,7 %), ako aj u konzumných vajec, u ktorých bola ponuka krytá domácou produkciou na 71,6 %.

Celková odhadovaná spotreba mäsa sa v roku 2021 medziročne zvýšila o 1,4 %, pričom sa zvýšila domáca spotreba hovädzieho (+11,7%), bravčového (+7,7%) a ovčieho mäsa (+16,9%), ale spotreba kozieho (-9,6%) a hydínového mäsa (-9,3%) medziročne klesla. Z domácej produkcie bola celková spotreba mäsa krytá len na 58,5 %, čo bolo v porovnaní s rokom 2020 o 1,3 p. b. viac. Medziročný nárast spotreby bol aj u kravského mlieka (+ 1,8 %). Spotreba konzumných vajec sa medziročne znížila o 6,4 %.

Trh so živočíšnymi komoditami v Slovenskej republike podliehal aj v roku 2021 pravidlám Európskej únie v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č.922/72, (EHS) č.234/79, (ES) č.1037/2001 a (ES) č.1234/2007.

Vývoj cien

Ceny skupiny komodít živočíšnej výroby v porovnaní s rokom 2020 zostali v ostatnom hodnotenom roku takmer stabilné, s miernym medziročným poklesom (-0,6 %). Najvýraznejší vplyv na celkový vývoj cien v živočíšnej výrobe mali ceny ovčej vlny, ktoré v porovnaní s rokom 2020 klesli o 27 %. V roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli aj ceny jatočných ošípaných (-4,9 %). V skupine jatočných ošípaných medziročne klesli ceny vo všetkých obchodných triedach.

Celkový medziročný pokles cien komodít živočíšnej výroby zmiernoval najmä rast cien skupiny jatočných oviec, baranov a škopov, ktorých ceny spolu boli v priemere ostatného hodnoteného roka o 21,1 % vyššie ako v predchádzajúcom roku. V uvedenej skupine sa medziročne zvýšili iba ceny jatočných oviec, baranov a škopov v živom (24,6 %), naopak ovce, barany a škopy jatočné v mäse zaznamenali medziročne mierny pokles cien (-1,8 %).

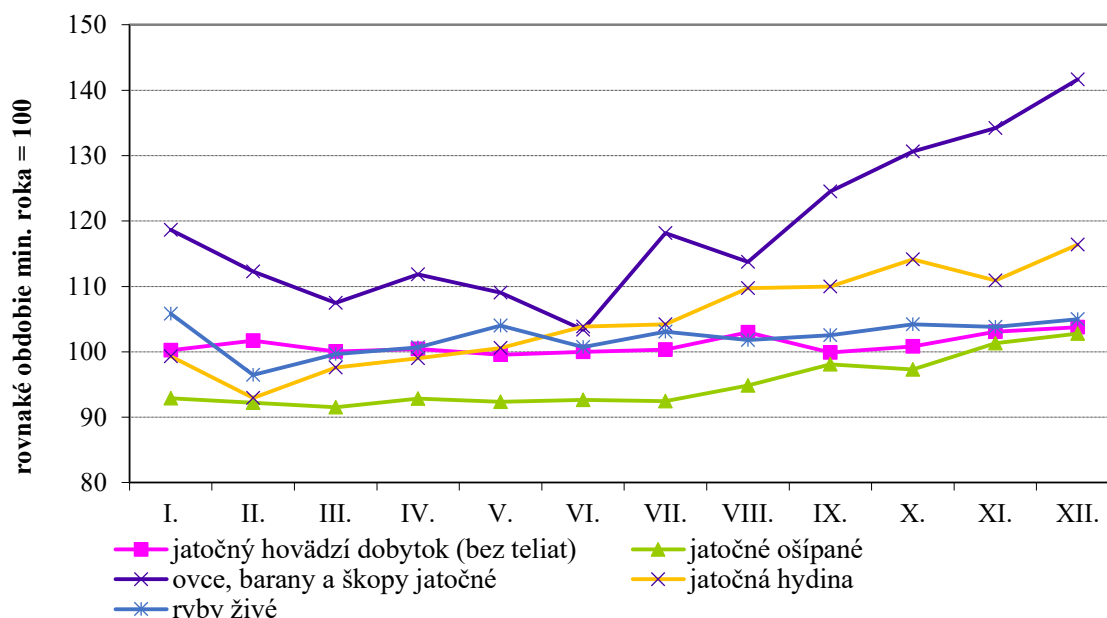
Takmer rovnaký vplyv na celkový medziročný index cien živočíšnej výroby mal aj rast cien jatočných jahniat spolu (+15,3 %). Z toho ceny jatočných jahniat vo výkrme v živom boli v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 15,6 % a naopak ceny jatočných jahniat vo výkrme v mäse v kategórii L klesli o 3,8 %.

Ceny všetkých skupín komodít živočíšnej výroby v roku 2021 okrem cien ovčej vlny a jatočných ošípaných medziročne vzrástli, alebo zostali stabilné. Ceny jatočného hovädzieho dobytku vrátane teliat boli v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 1 %. V cenách jednotlivých tried hovädzieho dobytku bol zaznamenaný iba mierny medziročný pohyb (-1,6 % - +2,1 %). Ceny kravského surového mlieka spolu sa stabilizovali s miernym rastom (+0,3 %) a ceny ovčieho surového mlieka boli v roku 2021 vyššie o 0,9 % ako v predchádzajúcom roku.

Konzumné slepačie vajcia zaznamenali medziročný rast cien o 1,9 %. Ceny jatočnej hydiny boli v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 5 %.

Miernejší medziročný rast bol zaznamenaný u živých rýb, ktorých ceny medziročne vzrástli o 2,6 %, čo ovplyvnil najmä medziročný rast cien kapra o 6,9 %. Pstruh štandard zaznamenal medziročný rast cien o 2 %.

Graf 21 *Vývoj cenových indexov komodít živočíšnej výroby v roku 2021*

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

3.2. CENOVÝ VÝVOJ NA POĽNOHOSPODÁRSKOM A POTRAVINOVOM TRHU

V rámci vertikály výroby a spotreby potravín bol v roku 2021 na takmer všetkých stupňoch zaznamenaný medziročný rast cien, okrem cien živočíšnych komodít. Najvýraznejšie vzrástli ceny poľnohospodárskych výrobkov (+12,3 %), ceny vstupov do poľnohospodárstva (+8,5 %) a spotrebiteľské ceny alkoholických nápojov a tabaku (+6,9 %), ktoré prevýšili priemernú úroveň inflácie za rok 2021. Zo sledovaných súhrnných indexov boli pod hladinou inflácie iba ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku a spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov.

Cenový index poľnohospodárskych výrobkov bol ovplyvnený najmä rastúcimi cenami rastlinných komodít (bez ovocia a zeleniny), ktoré v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

vzrástli až o 25 %. Medziročný rast cien bol zaznamenaný aj v skupine ovocia, zeleniny, orechov a korenín (+3,5 %). Ceny živočíšnych komodít zostali takmer stabilné, s minimálnym poklesom (- 0,6 %).

Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku boli v ostatnom hodnotenom roku o 2 % vyššie ako v roku 2020, čo bolo ovplyvnené najmä medziročným rastom cien výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (+31,2 %).

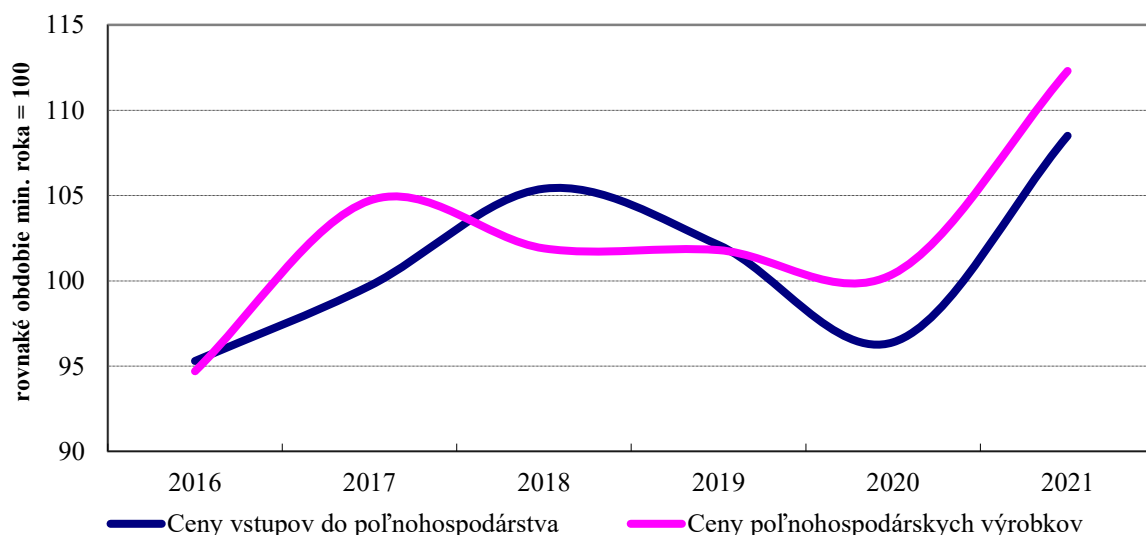
Tab. 21 *Vývoj cenových indexov vo vertikále výroby a spotreby potravín rovnaké obdobie minulého roka = 100*

Indexy	2020	2021
Ceny vstupov do poľnohospodárstva	96,4	108,5
Ceny poľnohospodárskych výrobkov	100,4	112,3
- rastlinné komodity (bez ovocia a zeleniny)	98,7	125
- ovocie, zelenina, orechy a koreniny	106,6	103,5
- živočíšne komodity	100,7	99,4
Ceny potravinárskych výrobkov, nápojov a tabaku	99,8	102
- potraviny	99,8	102,2
Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov	102,5	101,8
Spotrebiteľské ceny alkoholických nápojov a tabaku	101,1	106,9
Spotrebiteľské ceny úhrn - inflácia	101,9	103,2

Prameň: ŠÚ SR, Vypracoval: MPRV SR

Cenové nožnice medzi cenami poľnohospodárskych výrobkov a cenami nakupovaných výrobných prostriedkov zostali v roku 2021 roztvorené. Ceny poľnohospodárskych výrobkov medziročne rástli rýchlejšie ako ceny vstupov do poľnohospodárstva.

Graf 22 *Vývoj indexov cien vstupov a výstupov poľnohospodárskej výroby*

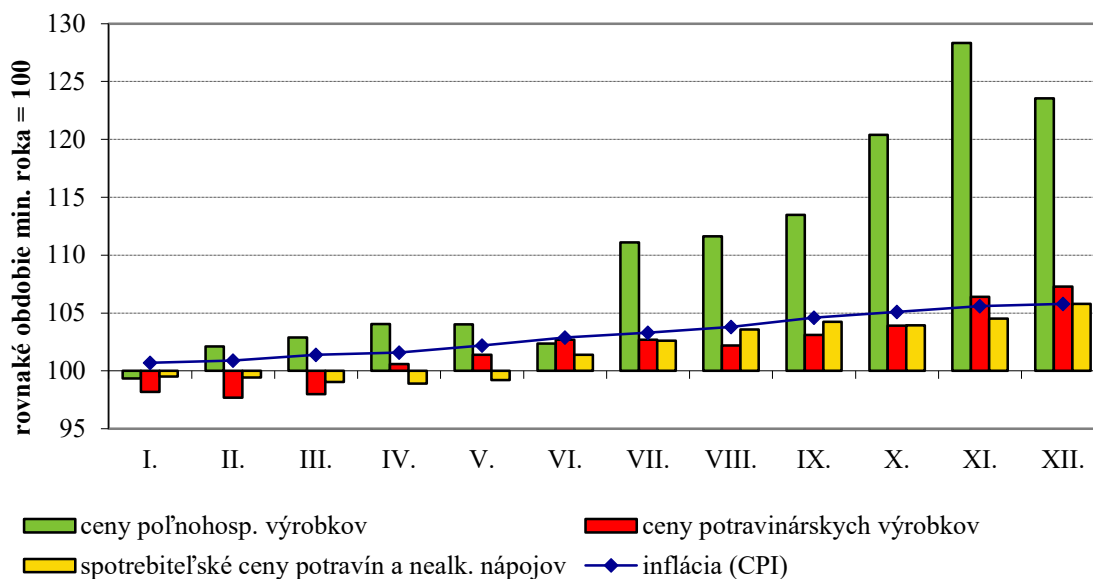
Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Ceny vstupov do poľnohospodárstva boli v roku 2021 o 8,5 % vyššie ako v predchádzajúcom roku. Index cien vstupov do poľnohospodárstva ovplyvnil najmä výrazný medziročný rast cien hnojív a zlepšovadiel pôdy (25,0 %) a rast cien energií a mazív spolu o 24,9 %. V skupine energií a mazív bol najvyšší medziročný rast cien zaznamenaný u mazív (55,1 %) a u motorových palív (39,4 %). Ceny elektriny boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 6,9 % a ceny krmív pre zvieratá boli vyššie o 14,7 %. Medziročný rast cien bol zaznamenaný takmer u všetkých rozhodujúcich vstupov do poľnohospodárstva. Mierny medziročný pokles cien bol zaznamenaný iba u prípravkov na ochranu rastlín (-1,3 %).

Ceny poľnohospodárskych komodít začali v roku 2021 rásť a boli o 12,3 % vyššie ako v predchádzajúcom roku. Medziročný rast cien poľnohospodárskych komodít bol ovplyvnený najmä výrazným rastom cien rastlinných komodít (bez ovocia a zeleniny), ktoré boli o 25 % vyššie ako v predchádzajúcom roku. Ceny skupiny rastlinných komodít boli ovplyvnené medziročným rastom cien obilnín (+28,3 %), ako aj olejní (24,9 %). Medziročný index cien obilnín bol najvýraznejšie ovplyvnený medziročným rastom cien kukurice na zrno, ktorá bola v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššia až o 41,2 %. V skupine olejní najvýraznejšie vzrástli ceny sóje (+46,0 %). Medziročný rast cien bol v roku 2021 zaznamenaný takmer u všetkých komodít rastlinnej výroby s výnimkou zemiakov a cukrovej repy. Klesli ceny zemiakov (-8,9 %) a cukrovej repy (-2,2 %). Ceny skupiny komodít živočíšnej výroby zostali v porovnaní s rokom 2020 v ostatnom hodnotenom roku takmer stabilné, s miernym medziročným poklesom. Index cien skupiny komodít živočíšnej výroby bol ovplyvnený najmä medziročným poklesom cien ovčej vlny (-27 %) a znížením cien jatočných ošípaných (-4,9 %). Naopak výrazný medziročný rast cien bol zaznamenaný u jatočných oviec, baranov a škopov v živom (+24,6 %).

Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku sa v roku 2021 medziročne zvýšili o 2 %. Medziročný index cien uvedenej skupiny bol ovplyvnený najmä výrazným rastom cien výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov, ktorá bola v porovnaní s rokom 2020 drahšia o 31,2 %. Medziročný rast cien bol v roku 2021 zaznamenaný aj u výroby a prípravy krmív pre zvieratá (+7,1 %). V ostatnom hodnotenom roku (2021) v uvedenej skupine medziročne klesli iba ceny spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (-2,7 %). Výroba mliečnych výrobkov sa takmer stabilizovala s minimálnym rastom (+0,3 %), ceny ostatných výrob boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o cca 1 % – 2,5 %.

Graf 23 Vývoj cenových indexov v potravinovej vertikále v roku 2021

Prameň: ŠÚ SR,

Vypracoval: MPRV SR

Spotrebiteľské ceny potravín a nealkoholických nápojov sa v roku 2021 medziročne zvýšili o 1,8 %. Celkový medziročný rast spotrebiteľských cien bol podľa zoznamu potravín monitorovaných ŠÚ SR zaznamenaný u väčšiny sledovaných komodít. Ovplyvnený bol najmä zvýšenými cenami jedlého oleja, ktorý bol o 12,96 % drahší ako v roku 2020 a masla, ktorého ceny medziročne vzrástli o 8,27 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom boli v roku 2021 vyššie aj ceny hovädzieho mäsa (+2 % až + 5 %), lúpanej ryže (+3,63 %), jemných párkov (+3,81 %), šunkovej salámy (+3,20 %), tmavého chleba (+2,90 %) a iných komodít u ktorých medziročný rast cien nepresiahol 3 %. Naopak, medziročne klesli spotrebiteľské ceny jabĺk (-9,86 %), ceny všetkých druhov bravčového mäsa (od - 9,17 % do - 11,28 %). Ceny vajec, rožkov a škvarenej masti zostali stabilizované.

Prehľad o vývoji cien vstupov, poľnohospodárskych výrobkov a potravinárskych výrobkov je uvedený v prílohových tabuľkách 16-20.

3.3. VÝROBA POTRAVÍN

Podľa údajov ŠÚ SR ukazovateľ priemyselná produkcia, vyjadrená indexom, tak očistená ako aj neočistená o vplyv počtu pracovných dní, v roku 2021 sa medziročne v odvetví **výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov** zvýšila a predbehla tempo rastu z roku 2019. Taktiež vzrástla priemyselná produkcia aj v priemysle a v odvetví priemyselná výroba.

Tab. 22 *Priemyselná produkcia (PP)*

PP (rovnaké obdobie minulého roka = 100)	2017	2018	2019	2020	2021
<i>očistená o vplyv počtu pracovných dní:</i>					
Priemysel spolu	103,3	104,3	100,5	90,9	110,4
Priemyselná výroba	103,1	106,3	99,7	88,4	110,5
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	102,8	104,0	105,4	97,4	106,3
<i>neočistená o vplyv počtu pracovných dní:</i>					
Priemysel spolu	103,2	104,5	100,5	90,9	110,4
Priemyselná výroba	102,9	106,4	99,7	88,5	110,5
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	102,5	104,2	105,3	97,4	106,4

Prameň: ŠÚ SR - www.statistics.sk, z údajov Štatistickým úradom SR aktualizovaných pre priemyselnú produkciu (PP) neočistenú aj očistenú o vplyv počtu pracovných dní k 06. 07. 2022

Pozn.: Priemyselná produkcia je krátkodobý ukazovateľ, ktorý vyjadruje zmenu objemu produkcie v priemyselných odvetviach SR. Výpočet PP v SR vykonáva ŠÚ SR na základe metódy, ktorá je v súlade so štandardami EÚ.

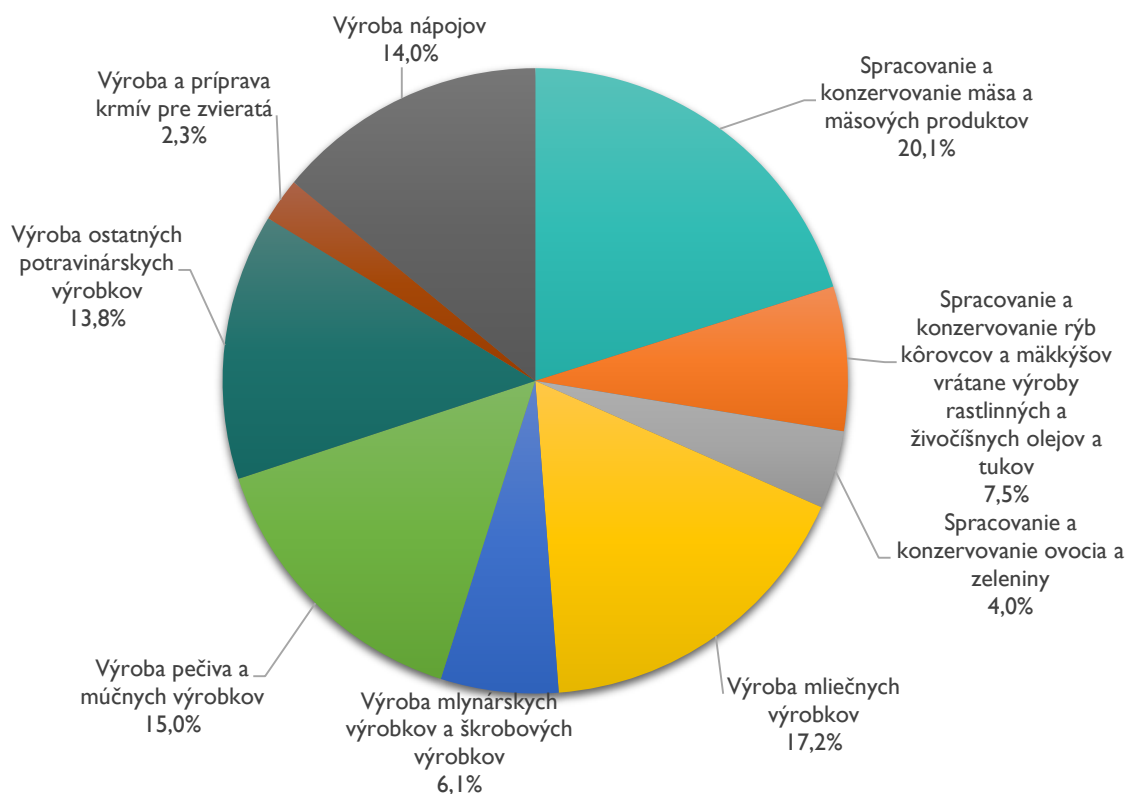
Vypracoval: MPRV SR

Z hlavných hodnotených potravinárskych výrobkov v naturálnom vyjadrení klesla výroba zeleninových výrobkov (-9,5 %), pšeničnej múky (-8,2 %), chleba a čerstvého pečiva (-6,4 %), vína (-4,7 %), konzumného mlieka (-4,3 %), výrobkov z mäsa (-3,4 %), konzumných vajec (-2,7 %), masla (-2,3 %) a cestovín (-0,5 %).

V naturálnom vyjadrení sa zvýšila výroba ovocných výrobkov (+18,2 %), sladu (+6,1 %), výroba syrov (+2,8 %) a zabitej hydiny (+1,8 %).

Tržby z predaja vlastných výrobkov a z predaja služieb dosiahli 3 605 mil. €, čo predstavovalo ich medziročné zvýšenie o 1,1 % a z výnosov predstavovali 76,1 %. Z toho 20,1 % tvorili tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb odboru spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov. Z odborov, kde sa tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb medziročne zvýšili, sa na tomto náraste najviac podieľal odbor spracovania a konzervovania rýb vrátane výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov (29,8 % podiel na náraste tržieb), ďalej odbory prípravy krmív pre zvieratá (12,8 %). Na poklese tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb odvetvia sa podieľali tri odbory, a to odbor spracovania a konzervovania ovocia a zeleniny (14,0 %), odbor spracovania mäsa a mäsových výrobkov (8,2 %) a odbor výroby nápojov (8,0 %).

Graf 24 *Štruktúra tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v odboroch odvetvia výroba potravín a nápojov v roku 2021*

Prameň: PROD 3-04, ŠÚ SR; predbežné údaje ŠÚ SR
Vypracoval: MPRV SR

Podrobnejší prehľad o potravinárskej produkcii v naturálnom a hodnotovom vyjadrení je uvedený v prílohových tabuľkách 21 a 22.

Od 15. júna 2021 je účinný Zákon č. 219/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 91/2019 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 198/2020 Z. z.

Dopyt po potravinárskych výrobkoch SR, vyjadrený maloobchodnými tržbami za potravinárske vlastné výkony a tovar v bežných cenách v roku 2021 dosiahol 23 449 mil. €, čo medziročne predstavovalo zvýšenie o 4,7 %.

V maloobchode v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom ¹⁶ za populáciu subjektov s počtom zamestnancov 20 a viac sa medziročne zvýšili o 4,9 % na úroveň 4 474 mil. €. Tržby maloobchodu s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializovaných predajniach medziročne klesli o 3,0 % a dosiahli 765 mil. €. V súvislosti s vývojom tržieb v maloobchodnom odvetví SR (s potravinársko-nápojovým tovarom vrátane nepotravinového tovaru) nastalo zvýšenie podielu maloobchodných tržieb v nešpecializovaných predajniach (o 0,04 p. b. na 19,1 %) a pokles podielu maloobchodných tržieb v predajniach špecializovaných na potraviny, nápoje a tabak (o 0,26 p. b. na 3,3 %).

¹⁶ zahŕňa maloobchodný predaj veľkej škály tovarov, v ktorom prevládajú potraviny, nápoje alebo tabak; činnosti všeobecných predajní, ktoré majú odhliadnuc od ich hlavného predaja potravinových výrobkov, nápojov a tabaku aj predaj niekoľkých iných druhov tovaru, ako je odevný tovar, nábytok, potreby pre domácnosť a železiarsky tovar, kozmetika atď.;

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Tab. 23 *Tržby za vlastné výkony a tovar za maloobchod*, v mil. €, b. c.

Ukazovateľ	Ø2016-2020	2020	2021	Index 2021/20	Index 2021/Ø2016-2020
Tržby SR za maloobchod spolu	21 447	22 389	23 449	104,7	109,3
- Tržby MO v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom ¹⁾	3 742	4 263	4 474	104,9	119,6
- Tržby MO s potravinami, nápojmi a tabakom v špec. predajniach	714	789	765	97	107,1
				Rozdiel 2021 - 2020	Rozdiel 2021 - (Ø2016-2020)
Podiel tržieb MO v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom v %	17,4	19,0	19,1	0,04	1,60
Podiel tržieb MO s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializ. predajniach v %	3,3	3,5	3,3	-0,26	-0,10

Prameň: ŠÚ SR

Pozn.: MO = maloobchod

¹⁾zahŕňa maloobchodný predaj veľkej škály tovarov, v ktorom prevládajú potraviny, nápoje alebo tabak; činnosti všeobecných predajní, ktoré majú odhliadnuc od ich hlavného predaja potravinových výrobkov, nápojov a tabaku aj predaj niekoľkých iných druhov tovaru, ako je odevný tovar, nábytok, potreby pre domácnosť a železiarsky tovar, kozmetiku atď.;

tento údaj za podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri s počtom zamestnancov 20 a viac alebo do 19 zamestnancov s ročným obratom vyšším ako 5 mil. € alebo fyzické osoby nezapísané do obchodného registra s ročným obratom vyšším ako 5 mil. €

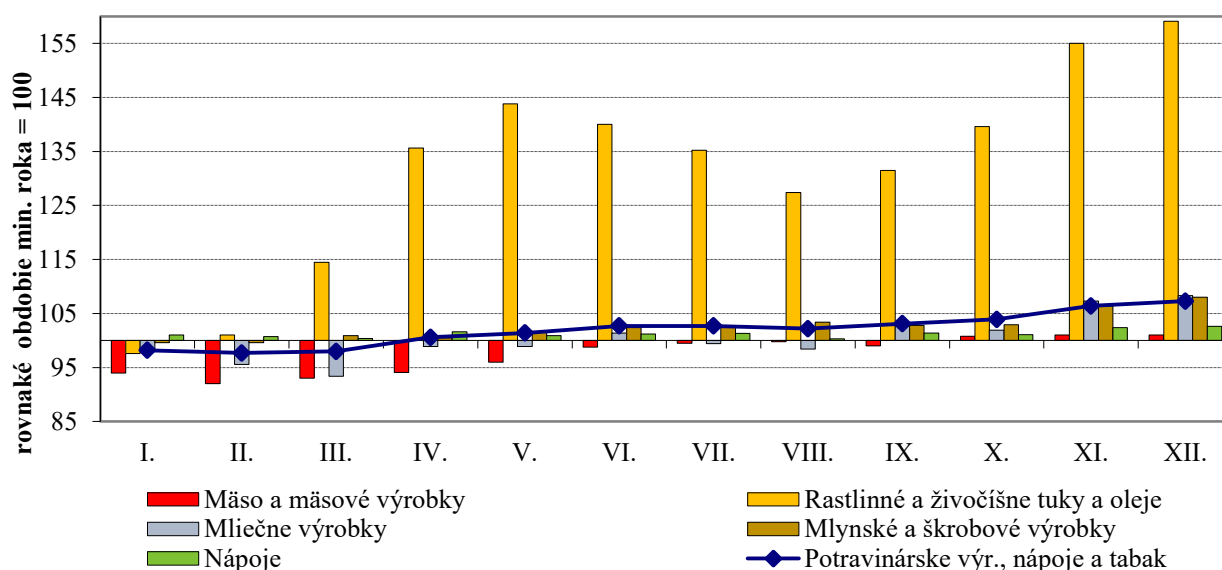
*= údaje sú predbežné z krátkodobého výkazníctva ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Vývoj cien

Vo výrobe potravín, nápojov a tabaku spolu bol v roku 2021 zaznamenaný medziročný rast cien o 2 %. Medziročný index cien uvedenej skupiny bol ovplyvnený najmä výrazným rastom cien výroby rastlinných a živočíšnych olejov a tukov, ktoré boli v porovnaní s rokom 2020 vyššie až o 31,2 %. V tomto potravinárskom odbore bol výrazný medziročný rast cien v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka zaznamenaný najmä v posledných troch kvartáloch roka 2021. Medziročný rast cien bol v roku 2021 zaznamenaný aj u výroby a prípravy krmív pre zvieratá (+7,1 %). Ceny mlynských a škrobových výrobkov medziročne vzrástli v priemere o 2,5 %. V skupine výroby potravín, nápojov a tabaku v ostatnom hodnotenom roku (2021) medziročne v priemere klesli iba ceny spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (-2,7 %), pričom v poslednom štvrtroku boli aj v tomto potravinárskom odbore ceny výroby vyššie ako v rovnakom období minulého roka. Výroba mliečnych výrobkov sa takmer stabilizovala s minimálnym rastom (+0,3 %).

Graf 25 Vývoj cenových indexov vybraných potravinárskych odborov v roku 2021 (bez spotrebnej dane)

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

3.4. SPOTREBA POTRAVÍN

Údaje o príjmoch a výdavkoch za rok 2020 a 2021 budú dostupné až v novembri 2022, kedy bude oficiálne vydaná nová publikácia. Posun termínu vydania publikácie je z dôvodu, že od referenčného roku 2020 sa pre štatistiku RÚ menil spôsob zberu údajov. Údaje o výdavkoch súkromných domácností za rok 2020 budú najskôr dostupné v databáze ŠÚ SR (Datacube) v auguste 2022.

V roku 2019 medziročne vzrástli čisté peňažné príjmy domácností úhrnom o 4,8 %. Čisté peňažné výdavky vzrástli o 3,1 %, spotrebné výdavky o 3,6 %. Vzrástli aj výdavky na potraviny, nápoje a tabak o 4,9 % pri rýchlejšej dynamike rastu výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje (5,3 %) ako výdavkov na alkoholické nápoje a tabak (1,8 %).

Tab. 24 Vývoj príjmov a výdavkov domácností SR

Príjmy a výdavky podľa klasifikácie COICOP	Index 2017/16	Index 2018/17	Index 2019/18
Čisté peňažné príjmy	103,4	103,8	104,8
Čisté peňažné výdavky	102,2	102,1	103,1
Spotrebné výdavky	102,3	102,4	103,6
Potraviny a nealkoholické nápoje	104,9	104,1	105,3
Alkoholické nápoje a tabak	100,8	102,5	101,8
Potraviny, nápoje, tabak	104,3	104,0	104,9

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak (bez verejného stravovania) na celkových spotrebných výdavkoch sa v roku 2019 zvýšil na 26,18 % (0,33 p. b.). Podiel výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje vzrástol na 23,16 %, podiel alkoholických nápojov a tabaku klesol na 3,02 %.

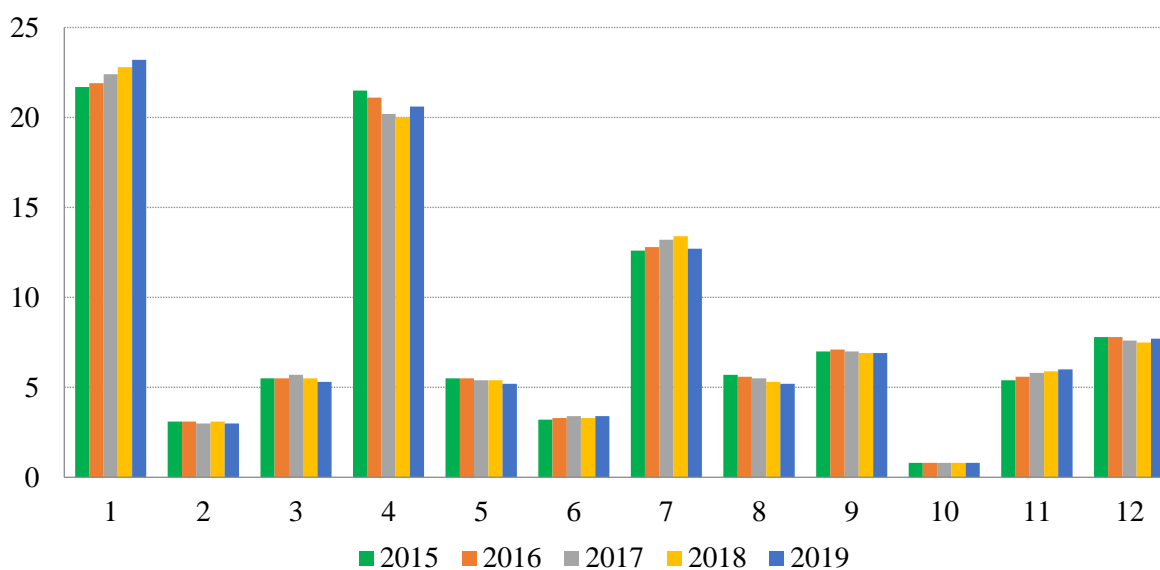
Tab.25 *Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch, v %*

Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch	2017	2018	2019
Potraviny a nealkoholické nápoje	22,41	22,77	23,16
Alkoholické nápoje a tabak	3,05	3,07	3,02
Potraviny, nápoje, tabak	25,46	25,85	26,18

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR, členenie spotrebných výdavkov podľa COICOP-5.

Vypracoval: MPRV SR

Graf 26 *Medziročné zmeny v základnej štruktúre spotrebných výdavkov súkromných domácností v rokoch 2015-2019, v %*

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR, od roku 2015 použité členenie spotrebných výdavkov podľa COICOP-5.

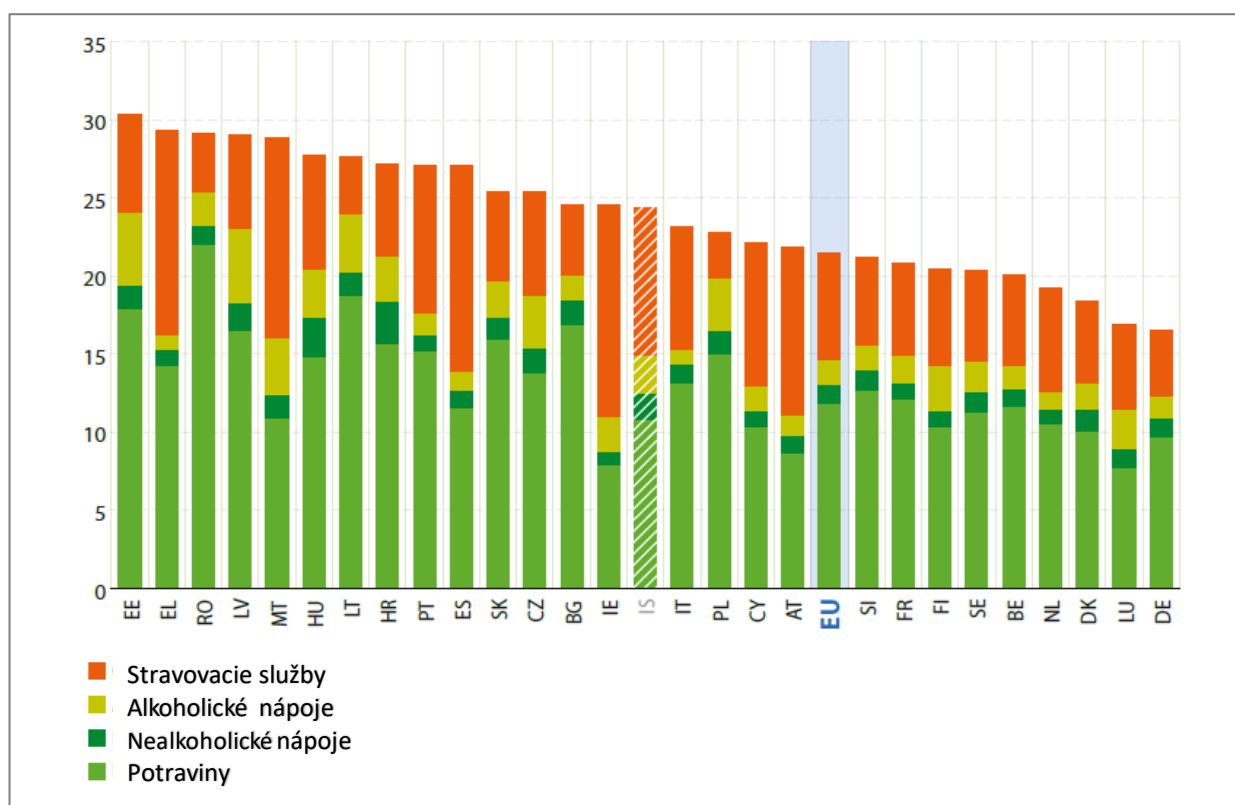
1-Potraviny a nealkoholické nápoje, 2-Alkoholické nápoje a tabak, 3-Odievanie a obuv, 4-Bývanie, voda, elektrina, plyn a palivá, 5-Nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba bytu, 6-Zdravotníctvo, 7-Doprava, 8- Pošty a telekomunikácie, 9-Rekreácia a kultúra, 10- vzdelávanie, 11-Hotely, kaviarne a reštaurácie, 12-Rozličné tovary a služby

Vypracoval: MPRV SR

Štruktúra spotrebných výdavkov slovenských domácností sa v priebehu analyzovaného obdobia výrazne nemenila. Presun spotrebných výdavkov od základných potrieb (potraviny, bývanie) na také ako využitie voľného času, doprava, cestovanie a pod., pozorovaný v krajinách EÚ-15, sa v SR neprejavuje, vyskytuje sa len v nízkom počte lepšie situovaných domácností.

Medzi členskými štátmi EÚ existujú značné rozdiely v podieloch výdavkov domácností použitých na potraviny a nápoje a stravovacie služby. Najnižšie podiely na spotrebných výdavkoch boli v roku 2019 zistené v Nemecku (16,6 %) a Luxembursku (16,9 %) a najvyšší podiel v Estónsku (30,2 %). Vo väčšine členských štátov EÚ boli výdavky na potraviny najväčšie. Výnimkou bolo Írsko, Rakúsko, Malta a Španielsko, kde sa viac minulo na stravovacie služby. Stravovacie služby boli vo všeobecnosti druhá najväčšia výdavková položka, aj keď v Poľsku a Lotyšsku výdavky na alkoholické nápoje boli vyššie.

Graf 27 Podiel na celkových spotrebných výdavkoch domácností v roku 2019, v %

Prameň: Eurostat, Key figures on the European food chain, 2021

Poznámka: EE – Estónsko, EL – Grécko, RO- Rumunsko, LV – Lotyšsko, MT – Malta, HU – Maďarsko, LT – Litva, HR – Chorvátsko, PT – Portugalsko, ES – Španielsko, SK – Slovensko, CZ – Česko, BG – Bulharsko, IE – Írsko, IS – Island, IT – Taliansko, PL – Poľsko, CY – Cyprus, AT- Rakúsko, SI – Slovinsko, FR – Francúzsko, SE – Švédsko, BE – Belgicko, NL – Holandsko, DK – Dánsko, LU – Luxembursko, DE - Nemecko

Vypracoval: MPRV SR

Úroveň spotreby potravín

V roku 2021 medziročne vzrástla spotreba mäsa v hodnote na kosti o 0,1 kg na osobu na 70,0 kg na osobu a rok. Spotreba hovädzieho mäsa medziročne vzrástla o 0,4 kg na 5,7 kg osobu a rok, vzhľadom na odporúčané dávky potravín (ODP) je jeho spotreba je dlhodobo nízka a hlboko pod hodnotou ODP. Spotreba hydiny klesla o 2,0 kg na 23,6 kg na osobu a rok. Spotreba bravčového mäsa vzrástla o 1,5 kg na 39,0 kg na osobu a rok.

Pozitívnym javom je nárast spotreby mlieka a mliečnych výrobkov o 10,3 kg na 190,4 kg na osobu a rok a nárast spotreby ovocia o 2,0 kg na 71,6 kg a na osobu a rok. Naopak, klesla spotreba zemiakov o 6,8 kg na 47,4 kg na osobu rok, spotreba obilnín v hodnote múky o 3,4 kg na 74,5 kg na

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

osobu a rok, spotreba zeleniny o 1,4 kg na 105,6 kg na osobu a rok. Spotreba rýb sa takmer nemenila, klesla o 0,1 kg na 5,8 kg a na osobu a rok. Spotreba nepatrne klesla aj v prípade tukov a to o 0,6 kg na 21,3 kg na osobu a rok. V prípade cukru spotreba klesla o 2,5 kg na 29,6 kg na osobu a rok.

Tab. 26 *Spotreba vybraných druhov potravín na obyvateľa v SR, v kg na osobu a rok*

Druh potravín	Skutočnosť				Odhad	Rozdiel 2021-20	ODP ³⁾	Prípustný interval rac. spotreby
	2010	2015	2019	2020	2021			
Mäso v hodn. na kosti	55,8	50,6	68,2	69,9	70,0	0,1	57,3	51,6-63,0
Ryby	5,1	5,3	5,5	5,9	5,8	-0,1	6,0	
Mlieko a mliečne výrobky	162,8	169,2	172,8	180,1	190,4	10,3	220,0	206,0-240,0
Obilniny v hodn. múky	80,3	81,2	76,5	77,9	74,5	-3,4	98,5	94,0-103,0
Tuky spolu	23,1	21,1	21,2	21,9	21,3	-0,6	22,0	19,8-23,1
Zemiaky	47,6	48,9	53,6	54,2	47,4	-6,8	80,6	76,3-84,9
Strukoviny	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	2,6	2,1-3,2
Zelenina ¹⁾	94,6	100,9	103,8	107,0	105,6	-1,4	127,9	116,9-138,9
Ovocie ²⁾	53,6	65,7	65,1	69,6	71,6	2,0	96,7	86,7-106,7

Prameň: ŠÚ SR, údaj za rok 2021 = predbežný údaj ŠÚ SR

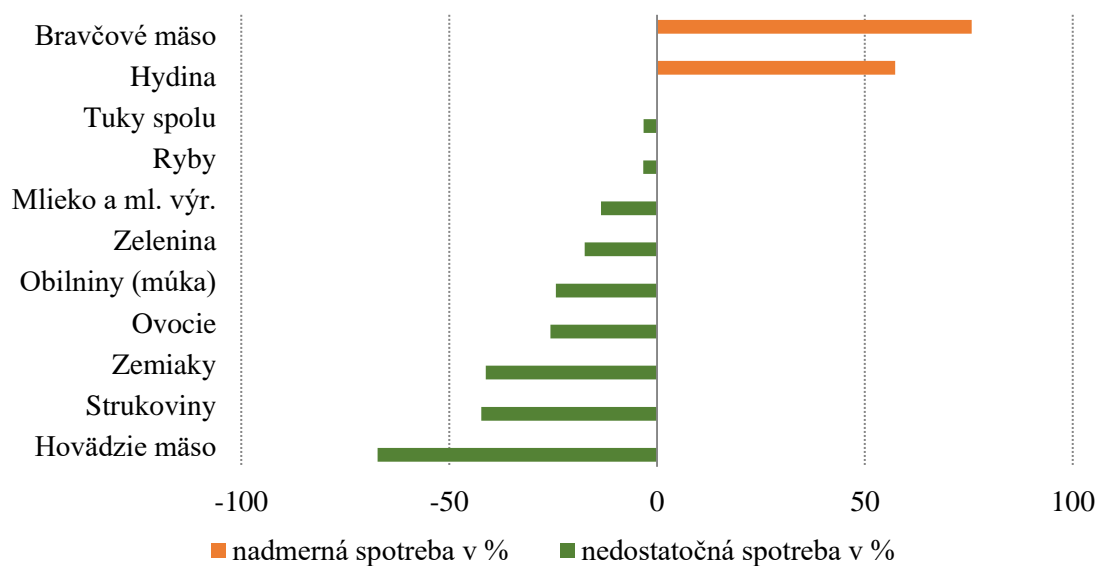
1) zelenina a zeleninové výrobky v hodnote čerstvej

2) ovocie a ovocné výrobky spolu v hodnote čerstvého sú bez spotreby orechov

3) ODP = odporúčaná dávka potravín

Vypracoval: MPRV SR

Graf 28 *Porovnanie spotreby vybraných druhov potravín v SR s odporúčanými dávkami potravín (ODP) za rok 2021*

Prameň: ŠÚ SR, údaje za rok 2021 – odhad ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR o spotrebe potravín nadmerná spotreba, čiže konzumácia vyššia ako sú odporúčané dávky potravín, bola zistená pri bravčovom mäse a hydine, kde spotreba prevyšuje ODP¹⁷ o 75,7 % a 57,3 %. Nedostatočná spotreba, v dôsledku nižšej konzumácie ako sú odporúčané dávky potravín, bola hlavne v prípade hovädzieho mäsa (nižšia o 67,2 %), ale i v prípade, zemiakov, strukovín, ovocia a zeleniny.

Spotreba mäsa na osobu a rok v SR je podľa posledných dostupných údajov v porovnaní s najbližšími štátmi najnižšia. Najviac mäsa spolu sa spotrebovalo v Rakúsku, Česku a Nemecku.

Tab. 27 *Spotreba mäsa vo vybraných krajinách EÚ, v kg na osobu a rok*

Druh potravín	Česko r. 2020	Nemecko r. 2019	Poľsko r. 2020	Rakúsko r.2020	Slovensko r. 2020
Mäso spolu	84,0	76,4	72,9	95,3	69,9
- hovädzie	8,8	14,5	2,5	16,2	5,3
- bravčové	43,4	42,2	40,8	50,3	37,5
- hydina	29,9	18,0	29,2	21,0	25,6

Prameň: ŠÚ SR, Eurostat, Česká republika v číslech 2021 - ČSÚ, Statistisches Jahrbuch 2019, Statistical Yearbook of Agriculture 2022 – Central Statistical Office Poland, 2021, <https://www.statistik.atvg>
Vypracoval: MPRV SR

Podrobnejší prehľad o vývoji spotreby potravín je uvedený v prílohovej tabuľke 23.

3.5. BEZPEČNOSŤ A KVALITA POTRAVÍN

Medzi priority SR a EÚ patrí zabezpečenie ochrany zdravia a spotrebiteľa z hľadiska bezpečnosti potravín. Kompetentné kontrolné orgány všetkých členských štátov EÚ monitorujú, kontrolujú a overujú, či prevádzkovatelia plnia príslušné požiadavky potravinového práva, a teda zabezpečujú požiadavky na bezpečnosť potravín na všetkých stupňoch výroby, spracovania, distribúcie a predaja potravín konečnému spotrebiteľovi. Úradná kontrola potravín je nástroj na presadzovanie a uplatňovanie potravinového práva upraveného národnou, ale i európskou legislatívou.

V roku 2021 **Štátna veterinárna a potravinová správa SR** prostredníctvom Regionálnych veterinárnych a potravinových správ celkovo skontrolovala 7 926 právnych subjektov. Vykonaných bolo celkovo 44 143 úradných kontrol potravín na všetkých stupňoch v reťazci, pri čom bolo 2 360 kontrol s nedostatkom. Celkovo bolo zistených 366 (z celkového počtu 12 075) nevyhovujúcich vzoriek potravín a iných výrobkov rastlinného, živočíšneho a zmiešaného pôvodu, ktoré neboli v súlade s príslušnou legislatívou

Bežné kontroly v pracovnej dobe boli vykonané v počte 43 653, z čoho bolo 2 193 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 5,0 % kontrol z počtu bežných kontrol. Kontroly mimo pracovnej doby

¹⁷ Meradlom hodnotenia skutočnej i plánovanej úrovne spotreby potravín z hľadiska požiadaviek na racionalizáciu výživy obyvateľstva sú odporúčané dávky potravín (ODP). Odporúčané dávky potravín sú určené ako hodnotiace kritérium pri plánovaní výroby, štatistickom sledovaní spotreby potravín, výchove k správnej výžive a pri aktualizácii potravinovej a výživovej politiky štátu. ODP nemajú byť striktným, dogmatickým vymedzením úrovne spotreby, ale ich cieľom má byť predovšetkým ukázať potrebné miery vývoja spotreby jednotlivých druhov potravín. Preto nehovoríme o normatívoch spotreby, ale o odporúčaných dávkach, ktoré sa pravidelne revidujú.

boli vykonané v počte 490, z čoho bolo 167 kontrol s nedostatkom, čo predstavuje 34,1 % kontrol z počtu kontrol mimo pracovnej doby.

Z celkového počtu 7 926 kontrolovaných právnych subjektov t. j. z 14 045 prevádzkarní boli u 1 973 prevádzok (t. j. 14,0 %) zistené nedostatky (porušenosť v roku 2020 predstavovala 15,7 %). Najčastejšie pri úradných kontrolách boli zistené nedostatky v hygiene budov a prevádzky (1 296 nedostatkov), predaj po dobe spotreby a po dobe minimálnej trvanlivosti (967), ďalej boli zistené nedostatky v hygiene technologického zariadenia a pracovných pomôcok (952), nedostatky v označení (799), nedostatky v hygiene skladovania (705), v hygiene predaja (518), ako aj iné nedostatky.

Najviac nedostatkov 3 135 bolo v hyper a supermarketoch a to v 380 prevádzkarňach. Nedostatky sa týkali hygienických požiadaviek v priestoroch potravinárskeho podniku v nadväznosti na riziko prenosu ochorenia COVID-19, nedostatky v hygiene budov, zistení tovaru po dobe spotreby a po dátume minimálnej trvanlivosti, hygieny technologických zariadení a pracovných pomôcok, označovania výrobkov, hygieny skladovania.

Pri kontrole dodržiavania hygienických požiadaviek v priestoroch potravinárskeho podniku v nadväznosti na riziko prenosu ochorenia COVID-19 boli kontroly primárne zamerané na overenie druhov prijatých opatrení a ich dodržiavanie. Inšpekčné skúsenosti RVPS potvrdili, že hygienické opatrenia zavedené pred vypuknutím pandémie COVID-19 (umiestnenie primeraného vybavenia na výber pekárenských výrobkov – tašiek, klieští, rukavíc, vzdelávanie a dohľadu na mieste predaja) zabezpečili dostatočné hygienické požiadavky aj v čase pandémie.

Podrobné informácie o úradnej kontrole potravín sú zverejnené vo Výročnej správe za rok 2021 na webovom sídle Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR:

https://www.svps.sk/dokumenty/zakladne_info/Vyroчна_sprava_2021.pdf

Činnosť orgánov verejného zdravotníctva (ÚVZ SR a 36 RÚVZ v SR) bola aj v roku 2021 ovplyvnená vo veľkej miere pandemiou ochorenia COVID-19, nakoľko v dôsledku prijímaných protiepidemických opatrení bola obmedzená možnosť výkonu úradných kontrol u prevádzkovateľov (najmä z dôvodu obmedzenia činnosti a dlhotrvajúceho uzatvorenia niektorých typov prevádzok a pod.). Táto nepredpokladaná mimoriadna situácia mala významný vplyv na frekvenciu, intenzitu a povahu úradných kontrol. Pôvodný plán kontrol, ako aj vykonanie auditov nebolo preto možné v plnom rozsahu naplniť. Orgány verejného zdravotníctva postupovali podľa vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2020/466 z 30. marca 2020 o dočasných opatreniach na obmedzenie rizík pre zdravie ľudí, zvierat a rastlín a pre dobré životné podmienky zvierat počas určitých vážnych narušení kontrolných systémov členských štátov v dôsledku ochorenia spôsobeného koronavírusom (COVID-19), ktoré stanovovalo určitú flexibilitu pri výkone kontrol. Prioritou orgánov verejného zdravotníctva boli v roku 2021 kontroly zamerané na dodržiavanie opatrení z dôvodu ochrany verejného zdravia. ÚVZ SR ako príslušný orgán štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva podľa § 5 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky vládou Slovenskej republiky uznesením vlády Slovenskej republiky č. 111 z 11.3.2020 a pandémie ochorenia COVID-19 vyhlásenej dňa 11.3.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie vydával podľa § 59b zákona č. 355/2007 Z. z. ÚVZ SR vyhlášky, ktorými nariaďoval opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre Slovenskú republiku. V období od 11.1.2021 do 31.12.2021 vykonali odborní zamestnanci RÚVZ v SR v súlade s § 54 a 55 zákona č. 355/2007 Z. z. 26 221 kontrol zameraných na dodržiavanie nariadených opatrení pri ohrození verejného zdravia. V zariadeniach spoločného stravovania bolo vykonaných 18 541 kontrol a

zistených 1 274 porušení nariadených opatrení. V ostatných typoch prevádzok, ako sú najmä predajne potravín, drogerie, lekárne a ambulantný predaj potravín bolo vykonaných 7 680 kontrol a zistených 230 porušení nariadených opatrení.

Okrem vyššie uvedených kontrol bolo v roku 2021 orgánmi verejného zdravotníctva v SR spolu vykonaných 21 060 úradných kontrol v 23 409 potravinárskych prevádzkach, vrátane zariadení spoločného stravovania z celkového počtu 54 491 prevádzok registrovaných orgánmi verejného zdravotníctva. Okrem uvedených kontrol bolo vykonaných ešte 3 180 kontrol v prevádzkach registrovaných orgánmi štátnej veterinárnej a potravinovej správy, ako sú napr. predajne potravín, novinové stánky a pod. Pri kontrolách bolo zistených spolu 3 352 nezhôd so v súčasnosti platnými právnymi predpismi. Uvedené nezhody boli zistené v 1 716 prevádzkach, čo predstavuje mierne zhoršenie v porovnaní s rokom 2020. Najviac kontrol bolo vykonaných v zariadeniach spoločného stravovania (ďalej len „ZSS“), spolu 17 943 kontrol v 13 782 zariadeniach (z celkového počtu 47 690 registrovaných prevádzok, čo predstavuje 29 % skontrolovaných prevádzok ZSS), pričom nezhody sa zistili v 1 432 kontrolovaných prevádzkach.

Najčastejšou príčinou nezhôd vo všeobecnosti boli nedostatky v prevádzkovej hygiene (629 prevádzok), v systéme HACCP/SVP (402 prevádzok), v skladovaní potravín (336 prevádzok), v manipulácii s potravinami (219 prevádzok) a v zistení potravín po dátume minimálnej trvanlivosti resp. dátume spotreby (144 prevádzok).

V roku 2021 bolo spolu odobratých a vyšetrených 11 102 vzoriek potravín, pokrmov, prídavných látok do potravín a materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Z uvedeného počtu bolo vyšetrených 5 437 vzoriek hotových pokrmov, vrátane pokrmov rýchleho občerstvenia. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo celkovo nevyhovujúcich 808 vzoriek, čo predstavuje 7,3 % (v roku 2020 to bolo 7,2 %), pričom až 738 (91,0 %) nevyhovujúcich vzoriek nevyhovelo z dôvodu mikrobiálnej kontaminácie, a to najmä z dôvodu porušenia kritérií procesu výroby. Najviac mikrobiologicky nevyhovujúcich vzoriek bolo z kategórie zmrzliny, hotových pokrmov a pokrmov rýchleho občerstvenia. Najvyššie percento nevyhovujúcich vzoriek v porovnaní s ostatnými vzorkami potravín bolo zaznamenané v prípade nealkoholických nápojov (26,7 %), zmrzliny (13,4 %) a pokrmov rýchleho občerstvenia (12,1 %).

Z dôvodu chemickej kontaminácie nevyhovelo spolu 8 vzoriek potravín z celkovo vyšetrených 1 471 vzoriek. Najzávažnejšie zistenie sa týkalo výživového doplnku (kremelina), v ktorom bol laboratórnou analýzou zistený obsah ortuti nad maximálne povolenou hodnotou pre ortuť pre danú kategóriu potravín podľa nariadenia Komisie (ES) č. 1881/2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách v platnom znení. Predmetný výživový doplnok bol hlásený do systému rýchleho varovania pre potraviny a krmivá (Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF)). Na kontrolu obsahu ťažkých kovov sa vyšetrovali najmä vzorky hotových pokrmov, detskej a dojčenskej výživy, výživových doplnkov, pramenitých vôd dojčenských a vody vo watercooleroch. Na kontrolu obsahu olova bolo vyšetrených celkom 789 vzoriek potravín a na kontrolu obsahu kadmia bolo vyšetrených 753 vzoriek potravín, na obsah ortuti bolo vyšetrených 705 vzoriek potravín.

Pozornosť bola venovaná tiež prídavným látkam, najmä farbivám, sladidlám a konzervačným látkam. Celkovo bolo na kontrolu farbív vyšetrených 1 284 vzoriek (najmä zmrzlina, cukrárske výrobky a výživové doplnky), pričom z uvedeného celkového množstva nevyhovelo 19 vzoriek (1,5 %) nebalenej zmrzliny. Pätnásť vzoriek zmrzliny nevyhovelo z dôvodu použitia nepovolených farbív. Štyri vzorky zmrzliny nevyhoveli pre nadlimitné množstvo povolených syntetických farbív (Brilantná modrá FCF (E 133), Allura červená AC (E 129) a Azorubín (E 122)). V prípade

nevyhovujúcich vzoriek zmrzliny išlo len o výrobu a konzumáciu v mieste určitého regiónu, pričom priamo na mieste boli RÚVZ prijaté potrebné opatrenia. Prítomnosť a množstvo sladidiel bolo kontrolované najmä vo vzorkách cukrárskych výrobkov, výživových doplnkov, potravín pre osobitné skupiny a lahôdkarských výrobkov. Celkovo bolo vyšetrených 237 vzoriek, pričom všetky vyhovelí požiadavkám platných predpisov. Celkový počet vyšetrených vzoriek na prítomnosť a množstvo konzervačných látok bol 379 (jednalo sa najmä o lahôdkárske výrobky, cukrárske výrobky, výživové doplnky). Všetky vyšetrené vzorky vyhovelí požiadavkám platných predpisov.

Vzorky potravín a pokrmov boli analyzované aj na obsah dusičnanov a dusitanov, rezíduí pesticídov a ATB, polycyklických aromatických uhľovodíkov (PAU), polychlóvaných bifenylov (PCB), transmastných kyselín (TMK), mykotoxínov, prítomnosť GMO a ďalšie ukazovatele.

V súvislosti s kvalitou potravín MPRV SR pracuje s dvoma systémami, a to „Značka kvality SK“ a „Politika kvality EÚ“.

„Značky kvality“

V priebehu roka 2019 bolo zmenené logo značky a jeho grafická úprava. Systém hodnotenia a udeľovania Značky kvality zostal zachovaný. Značka kvality sa nahradila logom Značka kvality 1. stupeň. Značka kvality GOLD sa nahradila logom Značka kvality 2. stupeň. Podľa nových „Zásad“ výrobky, ktoré majú nadštandardné kvalitatívne vlastnosti, t. j. svojimi kvalitatívnymi parametrami výrazne prevýšia im podobné výrobky na trhu, na základe odborného posúdenia a na odporúčanie Komisie získajú Značku kvality 2. stupňa, tiež právo používať logo značky 2. stupňa, ktoré bude

reprezentovať výrobok s nadštandardnými kvalitatívnymi parametrami. V máji 2020 bolo vydané Usmernenie MPRV SR k Zásadám pre posudzovanie a udeľovanie Značky kvality na poľnohospodárske produkty a potraviny.

Dizajn manuál sa nachádza na webovej stránke <http://znackakvality.sk>

„Politika kvality EÚ“ je filozofia rozvoja kvality originálnych, tradičných poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpory kultúrnych tradícií a regiónov, v ktorých sa tieto výrobky vyrábajú. Systém bol vytvorený ako odpoveď na narastajúce falšovanie výrobkov a zneužívanie tradičných názvov, ktoré zaručovali dobrú povesť tradičných regionálnych výrobkov. Pod pojmom „Politika kvality EÚ“ sa rozumie zabezpečenie ochrany poľnohospodárskych výrobkov a potravín a podpora ich predaja. Tieto potraviny musia spĺňať určité kvalitatívne parametre, ktoré ich odlišujú od ostatných obdobných výrobkov svojimi presne definovanými požiadavkami na ich surovinové zloženie a technologický postup výroby. Európska únia v rámci Politiky kvality EÚ akceptuje, chráni, podporuje, registruje a kontroluje výrobky rozdelené do troch kategórií označených ako:

Chránené zemepisné označenie CHZO - (Protected geographical indication - PGI)

Chránené označenie pôvodu CHOP - (Protected designation of origin - PDO)

Zaručená tradičná špecialita ZTŠ - (Traditional speciality guaranteed - TSG)

Aktuálne má SR v Registri chránených označení Európskej komisie registrovaných označení potravinárskych výrobkov slovenskej proveniencie a to CHOP 10, CHZO 14 a ZTŠ 7 výrobkov.

V prípade ZTŠ Bratislavský rožok/Pozsonyi kifli bola vykonaná nová špecifikácia výrobku - Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/1594 z 22. októbra 2018, ktorým sa schvaľuje podstatná zmena špecifikácie názvu zapísaného do registra zaručených tradičných špecialít „Bratislavský rožok“/„Pressburger Kipfel“/„Pozsonyi kifli“ (ZTŠ).

4. ZAHRANIČNÝ OBCHOD S POĽNOHOSPODÁRSKYMÍ A POTRAVINÁRSKYMÍ VÝROBKAMI

Agropotravinársky zahraničný obchod SR v roku 2021

Vývoj v roku 2021, výrazne poznačený pokračujúcou pandémiou COVID-19, je charakteristický zhodným vývojom celkového a agropotravinárskeho zahraničného obchodu. Celkový zahraničný obchod vykazuje vzostupný trend a rovnako agropotravinársky zahraničný obchod medziročne vzrástol, pričom tempo rastu agropotravinárskeho exportu prevýšilo tempo rastu agropotravinárskeho dovozu, na rozdiel od vývoja dynamiky rastu celkového exportu a importu. Hodnota celkového exportu SR sa medziročne zvýšila o 16,2 %, zároveň hodnota celkového dovozu sa zvýšila až o 19,4 %. Agropotravinársky import SR sa medziročne zvýšil o 12,4 %, avšak hodnota vývozu sa zvýšila až o 14,8 %. Podiel zahraničného obchodu agropotravinárstva SR na zahraničnom obchode SR sa znížil na celkovom dovoze (- 0,37 p.b.), ako aj na celkovom vývoze (- 0,05 p.b.). Vývoj tovarovej výmeny sa v konečnom dôsledku premietol do výslednej obchodnej bilancie. Hodnota pozitívnej bilancie celkového zahraničného obchodu, v dôsledku vyššej dynamiky nárastu importu, sa medziročne znížila až o 1 632,2 mil. € (40,7 %). U agropotravinárskych komodít, napriek vyššej dynamike nárastu hodnoty vývozu v porovnaní s dovozom, viedla vyššia celková hodnota dovozu v porovnaní s vývozom k prehĺbeniu negatívnej obchodnej bilancie o 123,3 mil. €, t.j. o 7,7% v porovnaní s predchádzajúcim rokom a celkové záporné saldo dosiahlo - 1 724,9 mil. €.

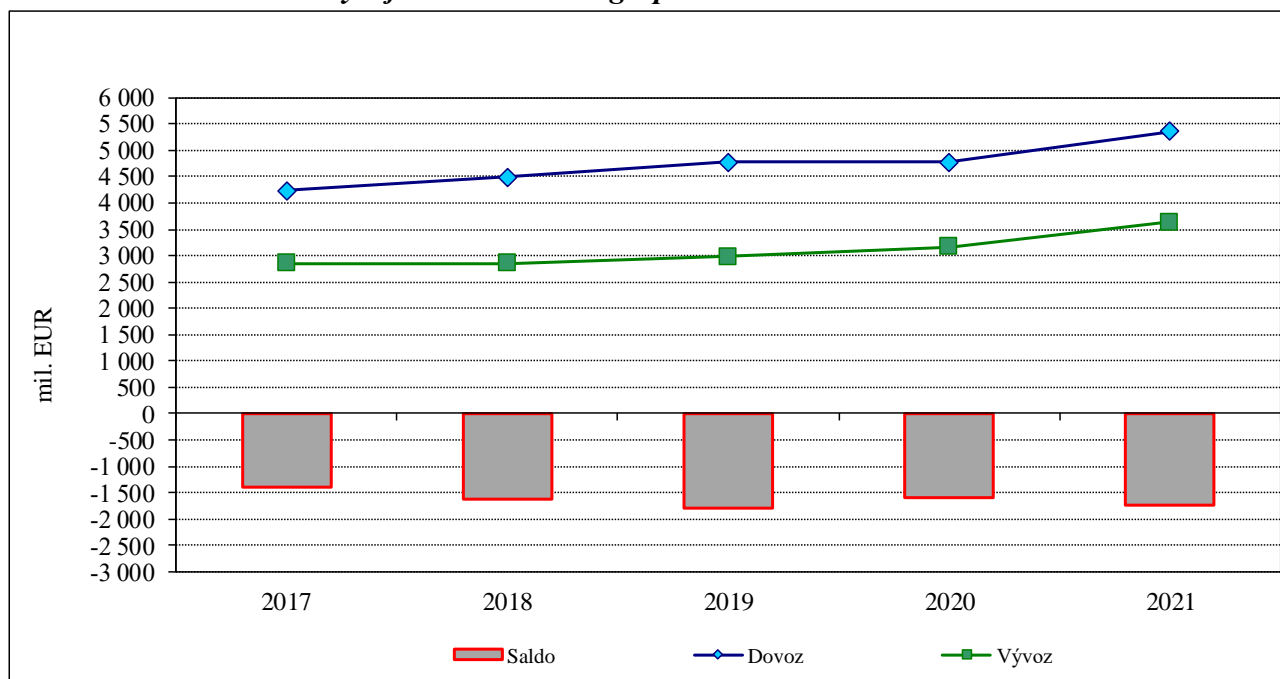
Tab. 28 Vývoj zahraničného obchodu, v mil. €

Ukazovateľ		Ø 2016-2020	2020	2021 ¹⁾	Index 2021/ 2020	Index 2021/Ø2016-2020
Zahraničný obchod za SR celkom HS 01-99	Vývoz	75 761	75 916	88 236	116,2	116,5
	Dovoz	73 135	72 600	86 431	119,1	118,2
	Obrat	148 896	148 516	174 667	117,6	117,3
	Saldo	2 626	3 316,5	1 805	54,4	68,8
z toho: agropotrav. sektor za SR celkom HS 01-24	Vývoz	2 938	3 167	3 637	114,8	123,8
	Dovoz	4 473	4 769	5 362	112,4	119,9
	Obrat	7 410	7 936	8 999	113,4	121,4
	Saldo	-1 535	-1 602	-1 725	107,7	112,4
v tom: zahraničný obchod agrosektoru SR s EÚ HS 01-24	Vývoz	2 758	2 978	3 427	115,1	124,3
	Dovoz	4 028	4 315	4 843	112,2	120,2
	Obrat	6 786	7 294	8 271	113,4	121,9
	Saldo	-1 271	-1 337	-1 416	105,9	111,5

Prameň: Štatistický úrad SR, údaje za roky 2016 až 2020 sú definitívne, * údaje za rok 2021 sú predbežné (jún 2022)

Vypracoval: MPRV SR

Graf 29 Vývoj zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR

Pramen: Štatistický úrad SR, údaje za roky 2016 až 2020 sú definitívne, údaje za rok 2021 sú predbežné (jún 2022)

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 bolo na Slovensko medziročne dovezených o 593,1 mil. € (+12,4 %) viac poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov.

Medziročne sa zvýšil dovoz napr. pekárskeho tovaru o 41,9 mil. € (+19,0 %), kávy a kávovín o 56,7 (+49,2 %), syrov a tvarohu o 30,1 mil. € (+15,4%), semien repky o 15,5 mil. € (+117,2%), oleja z repky olejnej o 10,4 mil. € (+39,8%), hovädzieho mäsa čerstvého o 10,2 mil. € (+23,1%), mlieka a smotany o 9,9 mil. € (+16,0%), banánov o 7,3 mil. € (+12,1%), masla a mliečnych tukov o 6,4 mil. € (+11,5%), čerstvého ovocia o 6,1 mil. € (+17,2%), čerstvej zeleniny o 5,7 mil. € (+8,7%), cukrovín o 4,1 mil. € (+8,3%), rajčiakov o 4,0 mil. € (+10,1%), čerstvých rýb o 3,7 mil. € (+76,2%).

Na vývoj salda pozitívne vplýval najmä medziročný pokles importu slnečnicových semien o 12,8 mil. € (-57,3%), párkov a salám o 12,8 mil. € (-10,5%), živých ošípaných o 12,1 mil. € (-30,3%), zemiakov o 9,8 mil. € (-29,4%), mäsa z hydiny o 9,3 mil. € (-7%), jabĺk a hrušiek o 9,0 mil. € (-23,3%), kakaových bôbov o 9,0 mil. € (-41,5%), piva o 7,0 mil. € (-10,4%), ryže o 3,8 mil. € (-14,1%), citrusového ovocia o 3,2 mil. € (-4,1%).

Vo výrobkovej štruktúre slovenského dovozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov patrilo prvenstvo finálnym potravinárskym výrobkom a polotovarom, ktoré podľa poradia v roku 2021 obsadili prvých pätnásť priečok: Ostatné potravinové prípravky s podielom 6,0 %, bravčové mäso s podielom 5,7 %, čokoláda s podielom 5,3 %, pekársky tovar s podielom 4,9 %, syry a tvaroh s podielom 4,2 %, cigarety s podielom 3,3 %, káva a kávové náhrady s podielom 3,2 %, krmivá s podielom 3,1 %, vody, vrátane minerálnych a sytených vôd, vôd obsahujúcich pridaný cukor s podielom 2,8 %, hydínové mäso s podielom 2,3 %, párky a salámy s podielom 2,0 %, konzervované mäso s podielom 1,9 %, spracovaný tabak s podielom 1,8 %, etylalkohol nedenaturovaný s objemovým alkoholometrickým titrom menej ako 80 % 1,7%, citrusové plody s podielom 1,4 %, víno s podielom 1,3 %, na celkovom agrodovoze.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Vývoz poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov v roku 2021 dosiahol hodnotu 3 636,8 mil. € pri medziročnom zvýšení až o 469,8 mil. € (+14,8 %).

Rozhodujúci podiel na zvýšení hodnoty agropotravinárskeho vývozu mal napr. nárast exportu vôd, vrátane minerálnych a sýtených vôd, vôd obsahujúcich pridaný cukor o 58,3 mil. € (+106,5 %), pšenice o 34,4 mil. € (+3,9 %), slnečnicového oleja o 32,0 mil. € (+293,7 %), kukurice o 28,3 mil. € (22,0 %), vína o 17 mil. € (+73,8 %), vajec o 11,5 mil. € (+52 %), sladu o 9,3 mil. € (+11,0 %), jačmeňa o 8,9 mil. € (+42,4 %), múky o 7,7 mil. € (+28,3 %), konzervovaného mäsa o 6,2 mil. € (+23,2 %).

Na druhej strane sa zo SR medziročne vyviezlo menej sójového oleja o 52,2 mil. € (-60,3 %), kávy a náhrady kávy o 14,8 mil. € (-11,3 %), potravín získaných napučaním alebo pražením obilnín o 11,9 mil. € (-67,4 %), čokolády o 6,8 mil. € (-2,9 %), párkov a salámy o 6,5 mil. € (-8,1 %), výtlačkov, esencií a koncentrátov z kávy, čaju alebo maté o 4,7 mil. € (-45,7 %), cmaru, kyslého mlieka a smotany, jogurtov, kefirov a ostatných fermentovaných alebo acidofilných výrobkov o 3,3 mil. € (-30,8 %), ostatných kvasených nápojov o 3,2 mil. € (-29,1 %).

V rámci výrobkovej štruktúry v roku 2021 boli ostatné potravinové prípravky s podielom 8,4 % na celkovom vývoze najvýznamnejšou komoditou slovenského agrárneho vývozu. Pšenica s podielom 7,7 % a čokoláda s podielom 6,2 % si upevnili postavenie v štruktúre exportu SR. Vďaka medziročnému vzostupu hodnoty exportu o 22 % bola kukurica s podielom 4,3 % štvrtou najexportovanejšou komoditou. Syry a tvaroh s podielom 4,1 %, semená repky a repky olejnej s podielom 3,4 % a pekárenské výrobky s podielom 3,4 % sa zaraďujú medzi najvýznamnejšie komodity v rámci štruktúry exportu SR. Medzi proexportne orientované komodity slovenského agropotravinárskeho vývozu patrila aj káva a náhrady kávy s podielom 3,2 %, vody, vrátane minerálnych a sýtených vôd, vôd obsahujúcich pridaný cukor s podielom 3,1 %, polievky a bujóny s podielom 2,7%, cukrovinky s podielom 2,7 %, slad s podielom 2,6 %, ostatné cukry, vrátane chemicky čistej laktózy, maltózy, glukózy a fruktózy s podielom 2,4 %, slnečnicové semená s podielom 2,3 %, mlieko a smotana s podielom 2,3 %, párky a salámy s podielom 2,0 % a etylalkohol nedenaturovaný s podielom 1,6 % na celkovom agrovývoze SR.

Z uvedených pätnástich najvýznamnejších exportných komodít desať predstavujú finálne potravinárske výrobky a polotovary (podiel 41,4 % na celkovom agrovývoze), pričom ďalších päť s celkovým podielom 19,0 % na agrovývoze SR predstavujú prvotné poľnohospodárske suroviny.

Oživenie tovarovej výmeny sa prejavilo nielen vo vývoji zahraničného obchodu SR s poľnohospodárskymi, ale aj spracovanými potravinárskymi výrobkami.

V roku 2021 boli do SR dovezené poľnohospodárske výrobky v celkovej hodnote 1 085,4 mil. €, tzn. medziročný nárast o 44,4 mil. € (4,3 %). Z tejto hodnoty predstavoval dovoz nahraditeľných poľnohospodárskych výrobkov 71,6 % (v roku 2020 70,5 %). V rovnakom období sme uvedené výrobky vyviezli za 1 126,4 mil. €, čo je o 5,1 mil. € (0,5 %) viac ako v roku 2020.

Medziročný výrazný nárast exportu aj importu poľnohospodárskych výrobkov sa premietol do zachovania pozitívnej obchodnej bilancie. Pokiaľ v roku 2020 zahraničná obchodná výmena s poľnohospodárskymi výrobkami vygenerovala prebytok 80,4 mil. €, v roku 2021 to bol prebytok na úrovni 41,0 mil. €. V tovarovo-obchodnej výmene s nahraditeľnými poľnohospodárskymi výrobkami dosiahla SR aktívnu obchodnú bilanciu; v roku 2020 na úrovni 151,5 mil. €, v roku 2021 na úrovni až 253,4 mil. € (celkový nárast až o 67,2 %). Medziročne sa zvýšila hodnota dovozu tzv. nahraditeľných poľnohospodárskych komodít z 733,6 mil. € na 766,1 mil. €. Hlavne v dôsledku medziročného nárastu vývozu sa zahraničný obchod s poľnohospodárskymi výrobkami vyvíjal pre SR priaznivo napriek tomu, že export u nás pestovaných poľnohospodárskych komodít mierneho

pásma nedokázal v plnej miere eliminovať negatívnu obchodnú bilanciu s tzv. nenahraditeľnými komoditami. Mierny pokles pozitívneho salda nastal z dôvodu nárastu dovozu a súčasného poklesu vývozu nenahraditeľných komodít.

Nepriaznivá situácia pretrváva v zahraničnom obchode SR s potravinárskymi výrobkami, nakoľko v roku 2021 až 97,7 % (v roku 2020 95,4%) celkového agropotravinárskeho salda vygenerovali práve finálne potravinárske polotovary a výrobky. V roku 2021 boli do SR dovezené potravinárske výrobky celkovo za 4 276,4 mil. € (medziročne nárast o 14,7 %), z čoho až 76,7 % (v roku 2020 79,4 %) predstavoval dovoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov. V sledovanom období sa hodnota vývozu potravinárskych výrobkov zvýšila. V roku 2021 boli uvedené výrobky umiestnené na zahraničných trhoch v celkovej hodnote 2 510,4 mil. €, čo je o 22,7 % viac ako v roku 2020. Z uvedenej hodnoty až 88,0 % predstavoval vývoz nahraditeľných potravinárskych výrobkov (v roku 2019 89,5 %). Pokiaľ v roku 2020 negatívne saldo zahranično-obchodnej výmeny predstavovalo 1 682,5 mil. € (z toho 67,1 % pripadá na nahraditeľné komodity), v roku 2021 v dôsledku výraznejšieho tempa nárastu hodnoty importu v porovnaní s exportom sa negatívne saldo mierne prehĺbilo na úroveň 1 765,9 mil. €, t.j. o 83,9 mil. €, resp. o 5,0 % (z toho 60,6 % pripadá na nahraditeľné výrobky). V exporte prevládali výrobky s nižšou pridanou hodnotou na rozdiel od dovozov, kde prevládali výrobky s vyššou pridanou hodnotou. Tento trend môže pokračovať aj v nasledujúcich rokoch, čo sa môže nepriaznivo odzrkadliť na negatívnom vývoji salda obchodnej bilancie.

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry agroobchodu je agropotravinársky zahraničný obchod SR jednoznačne orientovaný na členské krajiny EÚ, ktoré si naďalej upevňujú dominantné postavenie. Orientáciu zahraničného agropotravinárskeho obchodu SR na krajiny Európskej únie zvyrazňuje fakt, že dovoz z krajín EÚ-27 v roku 2021 dosiahol 90,3 % (90,5 % v roku 2020) z celkového dovozu SR a vývoz do krajín EÚ-27 sa podieľal na celkovom agropotravinárskom vývoze SR 94,2 % (94,0 % v roku 2020).

Saldo zahranično-obchodnej výmeny medzi SR a členskými krajinami EÚ (EÚ-27) za rok 2021 dosiahlo zápornú hodnotu -1 416,2 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje nárast deficitu o 79,2 mil. € (5,9 %). K nárastu deficitu prišlo aj pri medziročnom zvýšení hodnoty vývozu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov zo SR do krajín EÚ-27 o 448,8 mil. € (+15,1 %), keďže za rovnaké obdobie sa súčasne zvýšila hodnota dovozu o 528,0 mil. € (+12,2 %)

S ostatnými, nečlenskými krajinami EÚ, tzv. tretími krajinami SR vykázala za rok 2021 záporné saldo 308,7 mil. €. Pasívne saldo SR s tretími krajinami, hlavne v dôsledku negatívneho vývoja obchodnej bilancie so stredomorskými krajinami, sa medziročne znížilo až o 44,1 mil. € (16,7 %). V roku 2021 boli do tretích krajín vyvezené poľnohospodárske a potravinárske výrobky v celkovej hodnote 209,5 mil. €, čo bolo o 20,9 mil. € (+11,1 %) viac ako v predchádzajúcom roku. Na druhej strane boli do SR z nečlenských krajín EÚ dovezené agropotravinárske výrobky za 518,2 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2020 bolo až o 65,1 mil. € viac (+14,4 %).

Dovoz SR z tretích krajín zahŕňa najmä nenahraditeľné výrobky, ktoré sa v našich podmienkach nedajú produkovať: rôzne potravinové prípravky, ovocie a orechy, nápoje a liehoviny, kakaové prípravky, káva a koreniny, ryby a kôrovce, zelenina a prípravky zo zeleniny a ovocia, krmivá. Vývoz SR do tretích krajín obsahuje hlavne potravinárske polotovary a produkty: kakao a kakaové prípravky, mlieko a mliečne výrobky, rôzne potravinové prípravky, nápoje a liehoviny, cukor a cukrovinky, živé zvieratá a prípravky z obilnín.

Detailnejšie údaje o zahraničnom obchode sú uvedené v prílohových tabuľkách 35 – 39.

5. VÝROBNÉ VSTUPY DO POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA

5.1 VSTUPY DO POĽNOHOSPODÁRSTVA

Fixný kapitál v poľnohospodárstve

V roku 2021 poľnohospodárske podniky investovali 611,4 mil. € na obnovu majetku. Tvorba hrubého fixného kapitálu sa medziročne zvýšila o 2,0 % (+11,8 mil. €). Okrem investícií do produktov duševného vlastníctva (-63,5 %) a dopravných zariadení (-3,3 %), ktoré klesli, vzrástli investície do kultivovaných biologických zdrojov (+21,5 %), do strojov a zariadení (+5,0 %) a do budov a stavieb vrátane budov na bývanie (+0,6 %).

V štruktúre investovaného hrubého fixného kapitálu v roku 2021 dominovali dopravné zariadenia (30,8 %), stroje a zariadenia (27,3 %) a budovy a stavby (23,7 %), nasledovali kultivované biologické zdroje (17,3 %) a najnižší podiel mali produkty duševného vlastníctva, ktoré sa na hrubom fixnom kapitále SR podieľali 0,9 %.

V porovnaní s priemerom rokov 2016-2020 sa tvorba hrubého fixného kapitálu v roku 2021 zvýšila (+5,8 %), a to najmä zvýšením investícií do kultivovaných biologických zdrojov (+25,8 %). V porovnaní s priemerom rokov 2016-2020 sa zvýšili aj investície do budov a stavieb vrátane budov na bývanie (+9,5 %) a do dopravných zariadení (+9,1 %), pričom poklesli investície do strojov a zariadení (-9,0 %) a do produktov duševného vlastníctva (-0,5 %). Nárast tvorby hrubého fixného kapitálu je odrazom štrukturálnych zmien vo výrobných programoch poľnohospodárskych podnikov s orientáciou najmä na rastlinnú výrobu, nové technológie a modernizáciu.

Hrubý stav dlhodobého majetku v roku 2020¹⁸ dosiahol 14 668 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2019 bolo medziročne viac o 537 mil. € (3,8 %). Čistý stav majetku sa zvýšil (+3,9 %) na úroveň 10 937 mil. €.

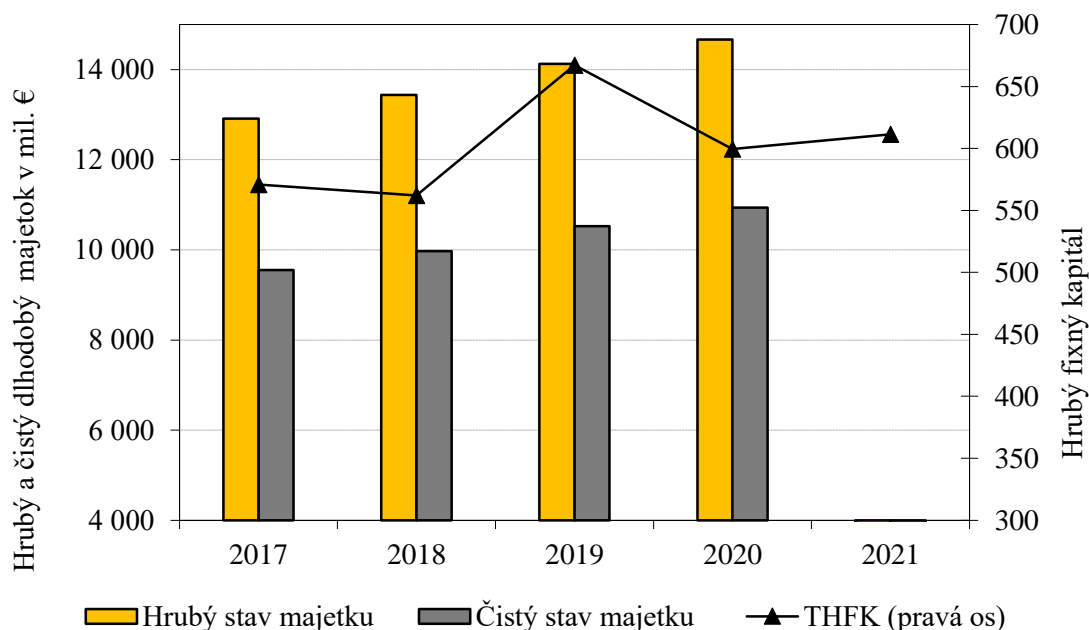
Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu a jeho štruktúry v poľnohospodárstve je uvedený v prílohovej tabuľke 24.

¹⁸ posledný dostupný údaj ŠÚ SR

Tab. 29 *Tvorba hrubého fixného kapitálu v poľnohospodárstve, v tis. €, b.c.*

Ukazovateľ	Ø 2016-2020	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	Index 2021/2020	Index 2021/Ø(2016-2020)
Tvorba hrubého fixného kapitálu	577 956	599 605	611 403	102,0	105,8
v tom:					
- budovy a stavby, vr. budov na býv.	132 196	143 996	144 797	100,6	109,5
z toho budovy na bývanie	703	215	-511	-	-
- stroje a zariadenia	183 404	158 816	166 806	105,0	91,0
z toho ostatné stroje a zariadenia	181 680	157 184	165 322	105,2	91,0
- dopravné zariadenia	172 795	195 030	188 499	96,7	109,1
- kultivované biologické zdroje	84 212	87 190	105 979	121,5	125,8
- produkty duševného vlastníctva	5 349	14 573	5 322	36,5	99,5

Prameň: ŠÚ SR, ¹⁾Predbežné údaje, ²⁾Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov
 Vypracoval: MPRV SR

 Graf 30 *Vývoj hrubého a čistého stavu majetku a THFK*

Prameň: ŠÚ SR, údaj za rok 2021 o hrubom a čistom dlhodobom majetku nie je k dispozícii
 Vypracoval: MPRV SR

Spotreba vstupov

Spotreba osív a sadív sa v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila takmer u všetkých sledovaných plodín. Objem spotrebovaných osív a sadív závisí od výmery osiatej plochy, od použitia konkrétneho druhu/hybridu osiva, od agrotechnického postupu a v neposlednom rade aj od počasia (nepriaznivé počasie môže negatívne ovplyvniť klíčivosť rastlín a preto je niekedy potrebné vysiať plochy zaorať a znova vysiať).

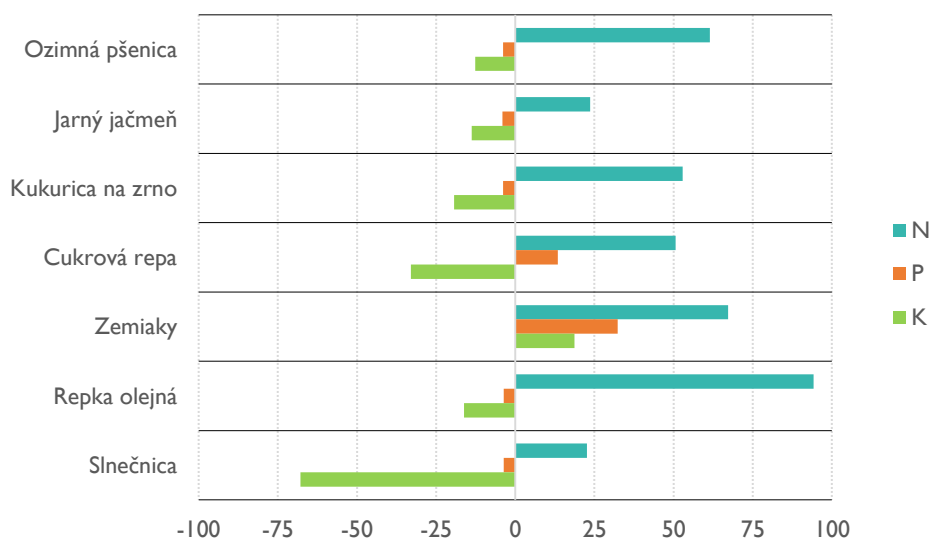
Tab. 30 *Spotreba vybraných osív a sadív v SR v tonách*

Druh plodiny	2017	2018	2019	2020	2021
Pšenica spolu	105 760,8	107 712,9	106 119,6	97 343,1	127 727,5
Raž spolu	2 714,4	3 123,9	2 890,0	2 385,1	2 387,5
Jačmeň spolu	32 369,6	32 708,9	37 224,6	32 194,4	37 641,4
Ovos	3 742,5	3 547,5	3 126,3	2 645,6	3 303,6
Kukurica na zrno	18 949,1	13 346,6	11 191,9	7 313,5	9 589,6
Ostatné obilniny	2 685,8	3 087,0	2 814,6	2 615,2	3 110,9
Olejniný spolu	7 882,9	8 233,7	8 505,2	8 220,8	9 859,9
z toho: slnečnica	594,8	561,8	320,2	344,4	455,4
repka olejná	1 041,5	1 088,0	1 140,8	860,7	1 140,7
sója	5 805,2	6 210,6	6 596,0	6 654,6	7 931,3
ostatné olejniny	441,4	373,3	448,2	361,1	332,5

Prameň: ŠÚ SR - Živočíšna výroba a bilancia plodín / Rozpis úbytkov plodín v tonách v SR
 Vypracoval: MPRV SR

V roku 2020 na základe zistených (posledných dostupných) údajov z ÚKSUP-u pri prepočte na hektár sledovanej poľnohospodárskej pôdy sa **spotreba čistých živín NPK** (vyjadrené v oxidoch: N + P₂O₅ + K₂O) zvýšila zo 102,8 na 103,4 kg/ha. Už tradične najväčšie zastúpenie mali dusíkaté hnojivá, pričom spotreba dusíka z dusíkatých hnojív dosiahla úroveň 75,6 kg/ha, spotreba oxidu fosforečného z fosforečných hnojív 16,2 kg/ha a oxidu draselného z draselných hnojív 11,6 kg/ha. Spotreba organických hnojív sa pohybuje na približne rovnakej úrovni cca 2,6 t/ha za posledných 5 rokov. Prehľad o spotrebe hnojív v rokoch 2005-2020 prináša prílohová tabuľka 25.

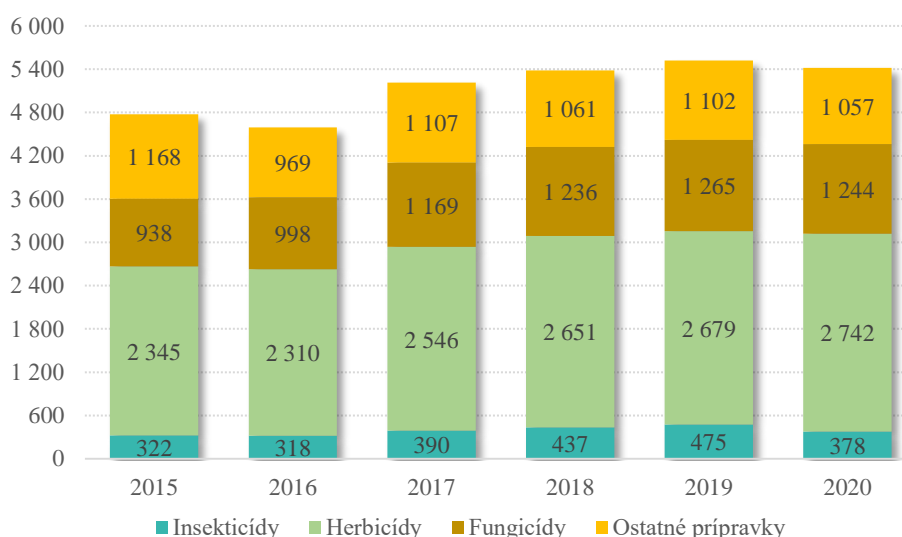
Kladnú bilanciю čistých živín vo všetkých prvkoch N/P/K dosiahli zo sledovaných plodín iba zemiaky. Prepočet bilancie čistých živín z oxidov na prvky v kg/ha je uvedený v prílohovej tabuľke 40.

 Graf 31 *Bilancia čistých živín N/P/K u vybraných plodín v kg/ha*

Prameň: ÚKSUP, Vypracoval: MPRV SR

Podľa posledných dostupných údajov za rok 2020 sa **spotreba prípravkov na ochranu rastlín** mierne znížila v porovnaní s rokom 2019 (-1,8%) a dosiahla úroveň 5,42 tis. t. Najväčšie zastúpenie mali tradične herbicídy (50,6%-tný podiel na všetkých ochranných prípravkoch), ktoré majú počas sledovaného obdobia rastúcu tendenciu. Z nich mali ostatné herbicídy 53,3% podiel a amidy predstavovali 14,1%. Na druhom mieste sú fungicídy s 22,95% -tným zastúpením, z toho až 49,5% tvorili triazoly a diazoly. Spomedzi ostatných prípravkov na ochranu rastlín (s 19,5% podielom na prípravkoch spolu) sa najviac použilo pyretroidných moridiel (41,5%) a morforegulačných prípravkov (37,1%). Insekticídy tvorili na celkových ochranných prípravkoch najmenšiu skupinu (7%) a z nich sa spotrebovalo najviac organických zlúčenín fosforu (38,3%), ostatných insekticídov (32,9%) a pyretroidov (27,2%).

Graf 32 Vývoj spotreby prípravkov na ochranu rastlín v tonách

Prameň: ÚKSUP; Vypracoval: MPRV SR

Spotrebu prípravkov na ochranu rastlín v prepočte na účinné látky spolu s prepočtom na 1 ha sledovanej výmery poľnohospodárskej pôdy uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 31 Prehľad spotreby prípravkov na ochranu rastlín v SR v roku 2020

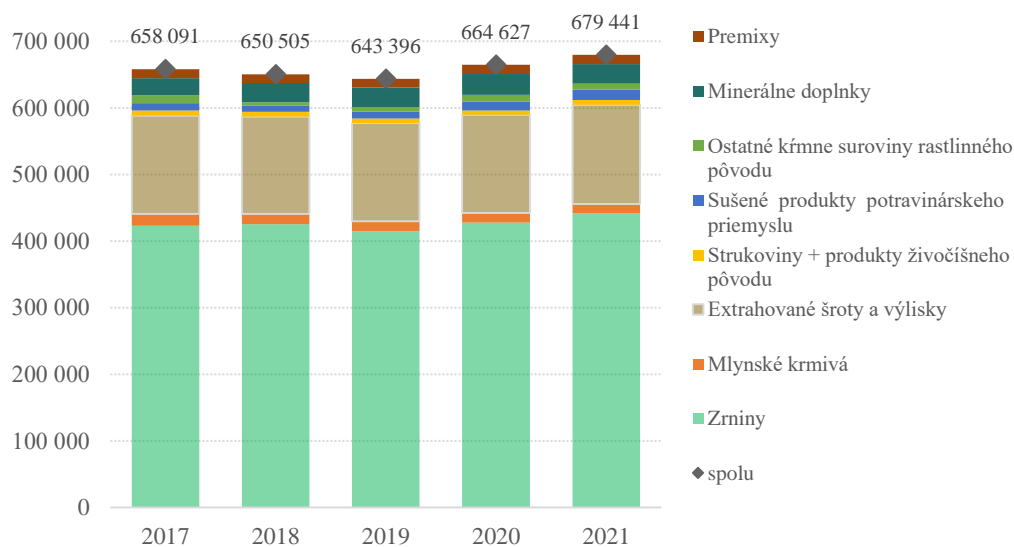
	podľa skupín FAO		v účinných látkach (OECD)	
	kg	kg/ha	kg	kg/ha
Insekticídy	377 966	0,3899	135 896	0,1402
Herbicídy	2 741 940	2,8287	926 301	0,9556
Fungicídy	1 243 997	1,2834	474 328	0,4893
Iné prípravky	407 976	0,4209	202 865	0,2093
Fungicídne moridlá	120 170	0,1240	32 907	0,0339
Insekticídne moridlá	438 784	0,4527	7 087	0,0073
Rodenticídy	89 708	0,0925	2 658	0,0027
Prípravky na ochranu rastlín spolu	5 420 541	5,5921	1 782 042	1,8385
<i>Sledovaná poľnohospodárska výmera: 969 316 ha</i>				

Prameň: ÚKSUP, Vypracoval: MPRV SR

Spotreba kŕmnych surovín na výrobu kompletných kŕmnych zmesí (KKZ) v roku 2021 vzrástla o 2,2% na úroveň 679,4 tis. t. Najviac zastúpenú skupinu zrnín (65% zo všetkých spotrebovaných kŕmnych surovín) prezentujú najmä: pšenica (181, 7 tis. t = 26,7% z kŕmnych surovín celkom), kukurica (129 tis. t = 19%) a jačmeň (120 tis. t = 17,7%). Najväčší objemový nárast použitia zrnín na KKZ bol v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenaný u jačmeňa (+13,8 tis. t), a v relatívnom vyjadrení u ovsu – jeho spotreba sa zvýšila o 25% z 2 tis. t na 2,5 tis. t. Extrahované šroty a výlisky majú 22% podiel na celkovej spotrebe kŕmnych surovín (149,2 tis. t) a z nich najväčší objem predstavuje sójový extrahovaný šrot v objeme 79,8 tis. t, pričom vyše 53%-tný podiel tvorí geneticky modifikovaný sójový šrot. Podstatné zastúpenie má aj repkový extrahovaný šrot, výlisky a repkový olej v objeme 47,8 tis. t. Z ostatných kŕmnych surovín na výrobu KKZ sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne znížili objemy spotrebovaných strukovín (- 0,6 tis. t), mlynských krmív (-0,8 tis. t), ostatných kŕmnych surovín rastlinného pôvodu (-0,6 tis. t) a minerálnych doplnkov (-2,2 tis. t). Naopak, zvýšila sa spotreba sušených produktov potravinárskeho priemyslu (+2,2 tis. t), z toho najmä spotreba sušených cukrovarských rezkov, a taktiež sa zvýšila spotreba produktov živočíšneho pôvodu (+1,15 tis. t).

Podiel geneticky modifikovaných KKZ z celkového množstva kŕmnych surovín na výrobu KKZ (bez minerálnych doplnkov a premixov) je 40,9%.

Graf 33 *Prehľad spotreby kŕmnych surovín na výrobu KKZ v tonách*

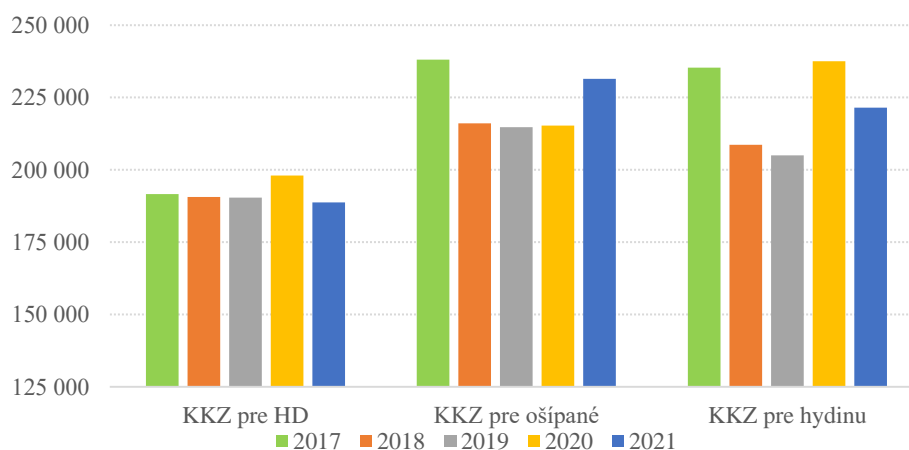
Prameň: MPRV SR / Štvrťročný výkaz o výrobe kompletných kŕmnych zmesí a spotrebe surovín pri ich výrobe (KRMZ 1-04)

Vypracoval: MPRV SR

Spotreba KKZ v poľnohospodárstve v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla o 7,8 tis. t (-1,2%), čo korešponduje aj s medziročným poklesom stavov hospodárskych zvierat. Spotreba kŕmnych zmesí pre ošípané sa medziročne zvýšila o 7,5% a dosiahla úroveň 231,5 tis. t. Viac ako 57% z uvedeného množstva spotrebovali ošípané vo výkrme. Pri KKZ pre hovädzí dobytok sme zaznamenali pokles spotreby o 4,7%. Z celkového objemu 188,7 tis. t KKZ pre HD najviac spotrebovali dojnice až 76,2%. Spotreba KKZ pre ovce vzrástla o 16,2% a dosiahla úroveň 5,5 tis. t,

z toho pre bahnice a barany spotreba predstavuje 4,1 tis. t. U hydiny spotreba KKZ klesla o 6,7%, čo v nominálnom vyjadrení predstavuje pokles o 16 tis. t. Celková spotreba KKZ pre hydinu (vrátane moriek a kačíc) dosiahla úroveň 221,5 tis. t, z toho nosnice spotrebovali 117,1 tis. t. Z ostatných kŕmnych zmesí v objeme 9,3 tis. t vzrástla spotreba KKZ pre králiky (+16,7% medziročne) a poklesla spotreba pre kone (-8,1%) i bažanty (-25,4%).

Graf 34 Vývoj spotreby KKZ pre vybrané druhy zvierat v tonách

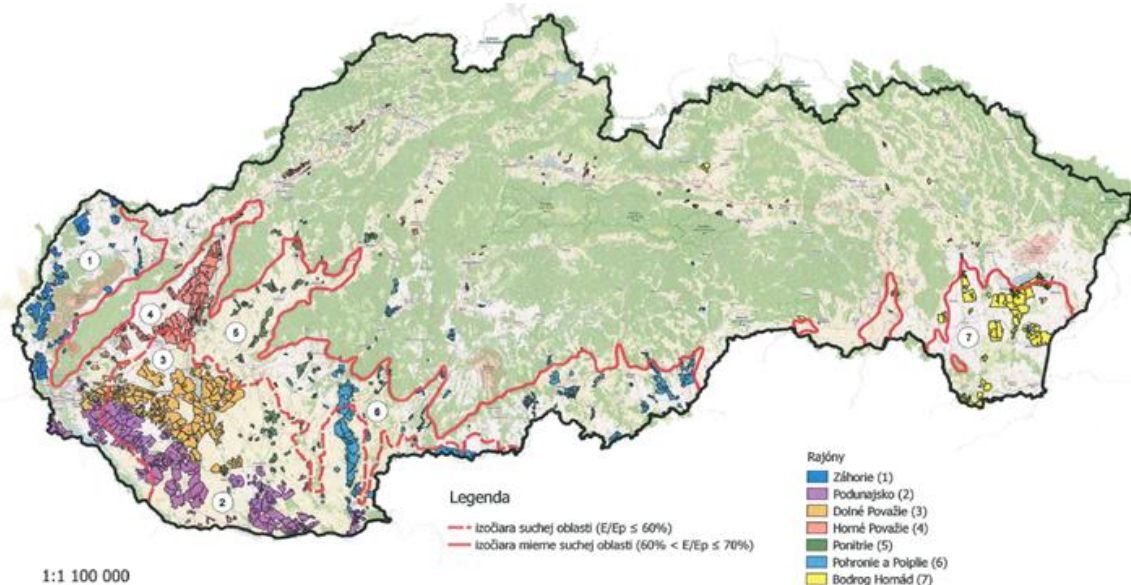
Prameň: MPRV SR / Štvrťročný výkaz o výrobe kompletných kŕmnych zmesí a spotrebe surovín pri ich výrobe (KRMZ 1-04)

Vypracoval: MPRV SR

Štátne závlahové systémy

Na Slovensku bolo do roku 1989 vybudovaných 321 tis. ha vysokotlakových závlah poľnohospodárskej pôdy postrekom, čo technicky predstavuje 481 čerpacích staníc a 9 531 km podzemnej tlakovej rúrovej siete vyústenej hydrantmi na úrovni poľnohospodárskej pôdy. Budovali sa za účelom znižovania vlhového deficitu počas vegetačného obdobia a zabezpečenia stability poľnohospodárskej produkcie. Vzhľadom na aktualizáciu výmery spôsobenú napr. zastavaním pri rozširovaní intravilánov obcí, výstavbou diaľnic, priemyselných a logistických parkov a pod. prišlo v priebehu rokov 2014 až 2021 k ďalšiemu zníženiu vybudovanej výmery o 2 490,73 ha. Výmera vybudovaných závlah k 31. 12. 2021 bola 318 381,27 ha a počet čerpacích staníc 463.

Mapa 7 *Rajonizácia závlahových sústav na Slovensku v správe Hydromeliorácie, š. p.*

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Tieto zariadenia sú majetkom vo vlastníctve štátu, predstavujú v technickom vyjadrení melioračnú závlahovú kostru, a teda technicko-prevádzkové celky hlavných závlahových zariadení, na ktorú si poľnohospodári môžu napojiť svoje povrchové zavlažovacie zariadenia, melioračný závlahový detail predstavujúci majetok poľnohospodárskeho prvovýrobcu.

Súčasný technický a technologický stav týchto štátnych zariadení a z neho vyplývajúca úroveň prevádzkyschopnosti je negatívne ovplyvnená predovšetkým skutočnosťou, že sa jedná o závlahové stavby vybudované pred niekoľkými desaťročiami, ako aj znižujúcimi sa požiadavkami na zavlažovanie poľnohospodárskych kultúr.

Tab. 32 *Aktuálny stav vybudovaných kapacít*

Závlahové kapacity	Výmera v tis. ha	Počet čerpacích staníc (ČS)
funkčné	53	63
obmedzene funkčné	93	89
nefunkčné	173	311

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

Od roku 2007 bolo možné využívať štátne závlahové zariadenia len formou prenájmu. Tieto kapacity boli ponúknuté záujemcom do prenájmu za symbolickú 1,- Sk (0,0332 €) za hektár zabudovanej zavlažiteľnej plochy konkrétnej závlahovej stavby s podmienkou, že nájomca ich bude v rámci prijateľného a zmluvne dohodnutého spôsobu využitia udržiavať a chrániť na vlastné náklady a takisto náklady na dodávku závlahovej vody si bude uhrádzať z vlastných zdrojov vo výške jeho skutočných nákladov.

Rok 2015 bol prvým rokom, v ktorom sa výhradne uplatňovali jednotlivé zámery „Konceptie revitalizácie hydromelioračných sústav na Slovensku“ (ďalej len „konceptia“), ktorá bola

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

spracovaná Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPRV SR“) a schválená vládou Slovenskej republiky dňa 20. 11. 2014.

Negatívnou zmenou sa z pohľadu nájomcov môže zdať zvýšenie ceny za prenájom štátnych závlahových zariadení na 3,00 až 6,00 € za 1 ha a rok. Cena za prenájom nie je určovaná z vybudovanej výmery závlah ako doteraz, ale z tzv. zavlažiteľnej výmery. Na základe aktuálneho stavu možno konštatovať, že celková zavlažiteľná výmera predstavuje 34,45 % vybudovanej prenajatej výmery.

Tab. 33 Rozsah prenajatých závlah ku koncu roka 2020 a 2021

Región	Prenajatá výmera v ha		Index 2021/2020	Počet prenajatých ČS		Index 2021/2020	Počet zmlúv
	2020	2021		2020	2021		
Záhorie	7 313	7 369	100,8	7	8	114,3	8
Podunajsko	17 458	17 796	101,9	49	51	104,1	51
Dolné Považie	16 353	16 301	99,7	37	36	97,3	36
Horné Považie	8 609	8 610	100,0	33	33	100,0	33
Ponitrie	2 399	2 399	100,0	23	23	100,0	23
Pohronie a Poiplie	2 753	2 753	100,0	11	11	100,0	11
Bodrog Hornád	165	165	100,0	2	2	100,0	2
Spolu	55 050	55 393	100,6	162	164	101,2	164

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

Pri porovnaní postupného vývoja rozsahu prenajatých závlah za obdobie od roku 2007, odkedy je uplatňovaný jednotný spôsob využívania štátnych závlah prenájmom, je v priebehu jednotlivých rokov zrejмый pokles záujmu o ich prenájom, a tým aj využívanie podnikmi poľnohospodárskej prvovýroby.

Tab. 34 Vývoj prenajatých závlah v SR

Rok / Obdobie	2008	2015	Ø 2016 - 2020	2020	2021	Index 2021 / 2020	Index 2021 / Ø2016 - 2021
Prenajatá výmera v ha	225 436	62 239	56 330	55 050	55 393	100,62	98,34
Neprenajatá výmera v ha	95 858	257 728	262 547	263 371	263 438	100,03	100,34
Celkom	321 294	319 966	318 877	318 421	318 831	100,13	99,99

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Údaje v tabuľke podľa jednotlivých rokov dokumentujú, že za uvedené obdobie sa výmera prenajatých závlah znížila o 171,5 tis. ha, čo predstavuje z východiskového stavu prenájmu v roku 2007 zníženie o 75,7 %. Po uplatnení záverov koncepcie sa oproti roku 2014 prenajatá výmera znížila o 99,6 tis. ha čo predstavuje zníženie o 64,4 %.

Jedným z rozhodujúcich hodnotiacich ukazovateľov využitia prenajatých štátnych závlah je skutočný odber závlahovej vody týmito zariadeniami. Odbery závlahovej vody v sezóne 2021 podľa nahlásených objemov od nájomcov v jednotlivých regiónoch uvádza nasledovná tabuľka.

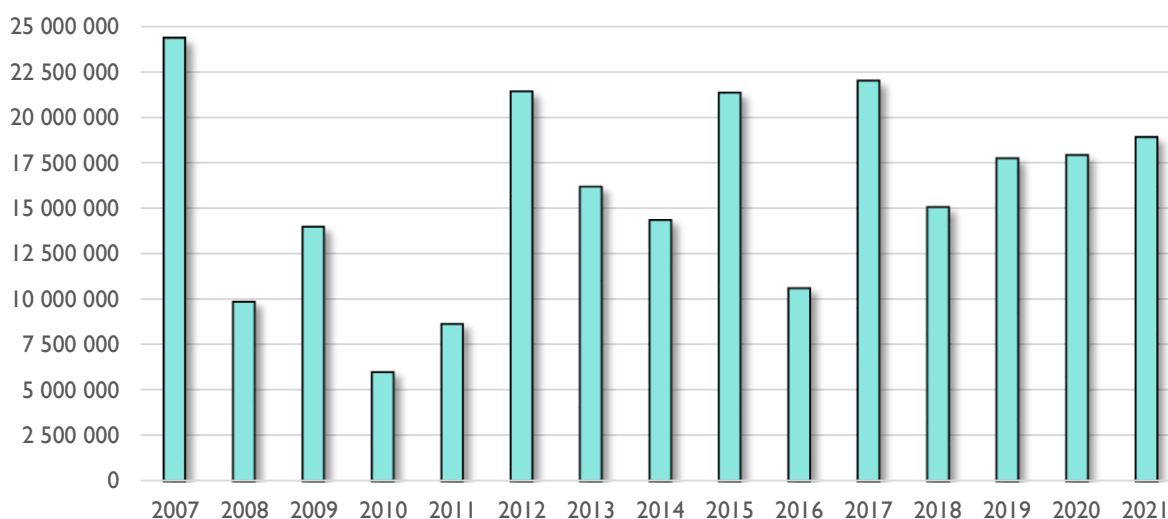
Tab. 35 *Odbery závlahovej vody v sezóne 2021*

Región	Skutočný odber vody v m ³	Zavlažovaná plocha v ha	Prenajatá výmera v ha – s odberom	% využitia prenajatej výmery
Záhorie	572 281	256	2 906,19	8,81
Podunajsko	4 451 034	5 659	13 868,00	40,81
Dolné Považie	10 092 933	8 453	14 011,81	60,33
Horné Považie	2 022 708	2 022	8 030,15	25,18
Ponitrie	359 749	361	1 077,64	33,5
Pohronie a Poiplie	1 407 382	1 069	2 279,02	46,91
Bodrog Hornád	15 791	17	116,87	14,55
SPOLU	18 921 878	17 837	42 289,68	42,18

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

Graf 35 *Vývoj odberov závlahovej vody v m³ za posledných 15 rokov*

Prameň: Hydromeliorácie, š. p.

Vypracoval: MPRV SR

V posledných 10 – 15 rokoch došlo k výrazným kvalitatívnym aj kvantitatívnym zmenám v druhoch a rozsahu zavlažovaných plodín. Poklesli plochy krmovín na ornej pôde a tie, ktoré sa zachovali, sa zavlažujú v minimálnom rozsahu. To isté platí aj o technických plodinách, kukurici a ostatných poľných plodinách.

Tento vývoj naznačuje skutočnosť, že závlahy využívajú v posledných rokoch predovšetkým pestovatelia intenzívne zavlažovaných plodín, ktoré sú na trhu oceňované v takej výške, že pri tvorbe ceny je možné zahrnúť aj nie malé náklady na závlahovú vodu.

Pestovatelia bežných tržných poľných plodín alebo krmovín sú v súčasnej finančnej situácii z pohľadu nutných vyšších dodatočných nákladov na závlahy zrejme nútení z dôvodu sucha voliť radšej riziko nižšieho objemu a kvality úrody.

Kapacity poľnohospodárskych objektov a mechanizácia¹⁹

V roku 2020 klesali počty ustajňovacích objektov pre hospodárske zvieratá, počet objektov pre hovädzí dobytok klesol o 213 objektov (3,2 %), pre ošípané o 156 objektov (7,2 %) a pre ovce o 35 objektov (2,1 %), objektov určených pre hydinu naopak pribudlo o 12,4 %. Podľa údajov štatistického úradu rovnako klesali aj počty hospodárskych zvierat. Najväčší pokles bol u hydiny o 24,6 %, o 22,8 % klesol počet oviec, o 16,8 % klesol počet ošípaných a menej ako 3,5 % pokles sme zaznamenali pri hovädzom dobytku. Napriek tomu, že klesal počet ustajňovacích objektov pre hovädzí dobytok, ošípané a ovce, nezaznamenali sme nárast počtu zvierat na jeden objekt, čo pravdepodobne súvisí s klesajúcim počtom hospodárskych zvierat. Naopak, klesal aj počet zvierat na jeden objekt, okrem hovädzieho dobytku, kde zostalo 67 ks dobytku na jeden objekt. Počet ošípaných na jeden objekt klesol na 259 ks (o 10,4 % menej) a oviec na 169 ks na objekt (o 21,1 % menej). Priemerný počet kusov hydiny na jeden objekt však klesol o 32,9 % na 11 389 zvierat na objekt, čo však priamo úmerne súvisí s nárastom počtu objektov a poklesom počtu hydiny. Kapacity ustajňovacích objektov klesali pri všetkých uvedených druhoch hospodárskych zvierat.

Počet skladových priestorov na uskladnenie zeleniny a obilnín klesol o 7,4 % a o 2,5 % v porovnaní s rokom 2018. Inverzne však stúpila kapacita pre tieto objekty, pravdepodobne vybudovaním väčších objektov. Klesol aj počet silážnych priestorov o 5,8 % a rovnako klesla aj kapacita o 2,9 %. Počet objektov pre ovocie a zemiaky stúpol, ale kapacita klesla pri skladoch s ovocím o 23,7 % a pri skladových priestoroch pre zemiaky o 15,3 %.

¹⁹ Posledné dostupné dáta sú z roku 2020, nakoľko zber dát k uvedenej problematike má 2-ročnú frekvenciu.

Tab. 36 *Ustajňovacie objekty a sklady v rokoch 2018 a 2020*

	Počet objektov		Index 2020/2018	Kapacita		Index 2020/2018
	2018	2020		2018	2020	
Ustajňovacie objekty pre: (kapacita v ks)						
hovädzí dobytok	6 555	6 342	96,75	657 629	646 433	98,30
ošípané	2 172	2 016	92,82	851 035	827 089	97,19
hydinu	828	931	112,44	25 402 726	16 339 110	64,32
ovce	1 638	1 603	97,86	557 658	517 291	92,76
Sklady pre: (kapacita v t)						
obilniny	5 085	4 959	97,52	3 779 459	3 845 786	101,75
zemiaky	493	520	105,48	179 890	152 320	84,67
ovocie	95	113	118,95	45 077	34 387	76,29
zeleninu	94	87	92,55	46 162	63 053	136,59
Silážne priestory (kapacita v m³)						
silážne priestory	2 310	2 177	94,24	4 885 478	4 744 719	97,12

Prameň: ŠÚ SR – Súpis hospodárskych zvierat
 Vypracoval: MPRV SR

Z porovnania rokov 2018 až 2020 vyplýva celkový pokles počtu vybraných typov poľnohospodárskych strojov o 5,2 %. Klesol počet všetkých strojov okrem vysadzovačov zeleniny, kde pribudol 1 stroj. Najväčší úbytok sme zaznamenali pri sejačkách na presný výsev repy, kde bol úbytok o 44,1 %. Pri zvyšných strojoch bol pokles počtu strojov menší ako 10 %.

Z celkového počtu nových strojov ubudlo až 15,2 %. Najviac ubudlo sejačiek na kukuricu 43,6 %, vysadzovačov zemiakov 33,3 %, rozhadzovačov maštalného hnoja 30,4 % a rozhadzovačov priemyselných hnojív 28,2 %. Oproti roku 2018 však bol vyšší počet nových vysadzovačov zeleniny, zberačov zemiakov a kombajnov na zber obilnín a sejačiek na presný výsev repy.

 Tab. 37 *Počet vybraných poľnohospodárskych strojov*

Typ stroja	2018		2020		Index 2020/2018	
	spolu	nové	spolu	nové	spolu	nové
Traktory	16 678	685	16 151	585	96,8	85,4
Traktorové pluhy	6 061	129	5 485	106	90,5	82,2
Sejačky na obilie	3 188	93	3 076	86	96,5	92,5
Sejačky na presný výsev repy	417	D	233	7	55,9	-
Sejačky na kukuricu	1 305	39	1 238	22	94,9	56,4
Vysadzovače zemiakov	615	6	572	4	93,0	66,7
Vysadzovače zeleniny	100	3	101	8	101,0	266,7
Rozhadzovače maštalného hnoja	2 108	56	2 011	39	95,4	69,6
Rozhadzovače priemyselných hnojív	2 475	78	2 399	56	96,9	71,8
Kombajny na zber obilnín	1 992	38	1 853	41	93,0	107,9
Zberače zemiakov	440	5	419	6	95,2	120,0
Stroje spolu	35 379	1 132	33 538	960	94,8	84,8

Prameň: ŠÚ SR - Súpis hospodárskych zvierat, strojov a zariadení v poľnohospodárstve
 Vypracoval: MPRV SR

Vývoj cien

Ceny dodávok výrobkov a služieb do poľnohospodárstva v roku 2021 boli v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 8,5 %. Najvýraznejší vplyv na priemerný medziročný rast cien vstupov v poľnohospodárstve malo zvýšenie cien hnojív a zlepšovadiel pôdy o 25,0 %, ako aj rast cien energií a mazív o 24,9 %. Z uvedených skupín bol enormný medziročný rast cien zaznamenaný u mazív (+55,1 %) a motorových palív (+39,4 %). Ceny elektriny sa medziročne zvýšili o 6,9 %. Výrazné medziročné zvýšenie cien zaznamenali aj dusíkaté hnojivá (+28,7 %) a fosforečné hnojivá (+17,7 %). Ceny kombinovaných hnojív (NPK) v roku 2021 medziročne vzrástli o 13,7 %. Na celkový medziročný cenový index vstupov do poľnohospodárstva mal významný vplyv aj rast cien krmív pre zvieratá, ktorých ceny boli v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 14,7 %, z toho sa ceny obilnín a sekundárnych mlynárenských produktov medziročne zvýšili o 21,5 %. Ceny osív a sadieb sa v porovnaní s rokom 2020 zvýšili o 4,8 % a ceny traktorov o 3,1 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne klesli v roku 2021 iba ceny prípravkov na ochranu rastlín (-1,3 %), z toho najmä ceny fungicídov (-2,3 %) a herbicídov (-1,8 %).

Tab. 38 *Vývoj cenových indexov hlavných vstupov do poľnohospodárstva, ROMR=100*

	2020	2021
Ceny dodávok do poľnohospodárstva celkom, z toho:	96,4	108,5
Osivá a sadba	103,6	104,8
Motorové palivá	73,6	139,4
Elektrina	108,2	106,9
Hnojivá a zlepšovadlá pôdy	90,8	125
Prípravky na ochranu rastlín	97,4	98,7
Krmivá pre zvieratá	94,3	114,7
Traktory	105,3	103,1

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

5.2 INVESTÍCIE DO POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU

Po medziročnom raste investícií vyjadrených ukazovateľom **tvorba hrubého fixného kapitálu** (THFK) za účelom obnovy majetku v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov v roku 2020 pokračoval rast THFK aj v roku 2021, kedy sa medziročne zvýšil o 17,3 % (61,9 mil. €) na úroveň 418,8 mil. €.

Tab. 39 *Tvorba hrubého fixného kapitálu vo výrobe potravín, nápojov a tabakových výrobkov v tis. €, b.c.*

Ukazovateľ	Ø 2016-2020	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	Index 2021/2020	Index 2021/Ø(2016- 2020)
Tvorba hrubého fixného kapitálu	293 055	356 939	418 801	117,3	142,9
v tom:					
- budovy a stavby, vr. budov na býv.	68 189	96 475	113 171	117,3	166,0
z toho budovy na bývanie	109	139	101	72,7	92,8
- stroje a zariadenia	178 746	216 402	250 967	116,0	140,4
z toho ostatné stroje a zariadenia	173 635	214 227	248 464	116,0	143,1
- dopravné zariadenia	28 435	26 876	31 617	117,6	111,2
- kultivované biologické zdroje	8 601	9 751	13 470	138,1	156,6
- produkty duševného vlastníctva	9 084	7 435	9 576	128,8	105,4

Prameň: ŠÚ SR

Vysvetlivky: 1) Predbežné údaje; 2) Údaje zo štvrtročných predbežných podkladov ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Medziročne sa zvýšili investície do všetkých zložiek majetku, najviac do kultivovaných biologických zdrojov (+38,1 %), do produktov duševného vlastníctva (+28,8 %), do dopravných zariadení (+17,6 %), do budov a stavieb vrátane budov na bývanie (+17,3 %), ale v rámci samotných budov na bývanie nastal pokles (-27,3 %) a do strojov a zariadení (16,0 %).

V rámci štruktúry tvorby hrubého fixného kapitálu²⁰ v roku 2021 najvyšší podiel tvorili stroje a zariadenia (59,9 %), budovy a stavby vrátane budov na bývanie (27,0 %) a dopravné zariadenia (7,5 %). Nižším podiel predstavoval pre kultivované biologické zdroje (3,2 %) a produkty duševného vlastníctva (2,3 %).

V roku 2021 v porovnaní s priemerom rokov 2016-2020 sa tvorba hrubého fixného kapitálu zvýšila (42,9 %), a to zvýšením investícií do budov a stavieb vrátane budov na bývanie (66,0 %), do kultivovaných biologických zdrojov (56,6 %), do strojov a zariadení (40,4 %), do dopravných zariadení (11,2 %) a do produktov duševného vlastníctva (5,4 %).

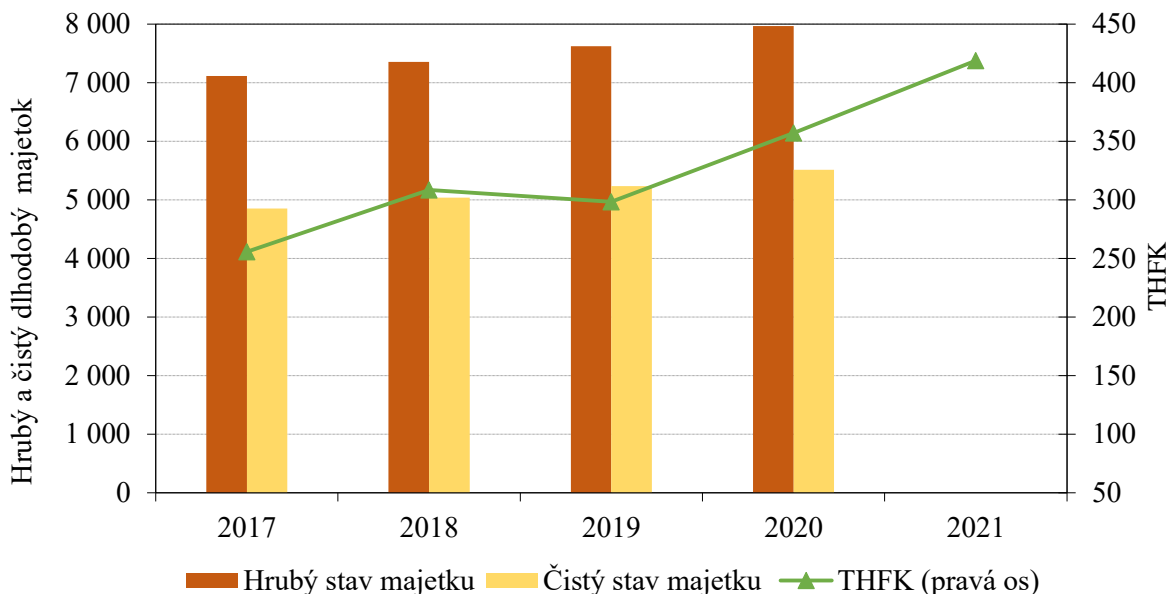
Hrubý stav dlhodobého majetku v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov v roku 2020²¹ dosiahol 7 965 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2019 bolo medziročne viac o 345 mil. € (4,5 %). Čistý stav dlhodobého majetku sa zvýšil (5,3 %) na úroveň 5 511 mil. € (o 276 mil. €).

Vývoj tvorby hrubého fixného kapitálu a jeho štruktúry v odvetví výroby potravín, nápojov a tabakových výrobkov je uvedený v prílohovej tabuľke 24.

²⁰ Údaje za THFK obstaraný zo zahraničných zdrojov neboli dostupné

²¹ posledný dostupný údaj ŠÚ SR

Graf 36 Vývoj hrubého a čistého dlhodobého majetku a THFK v odvetví výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov, v mil. €

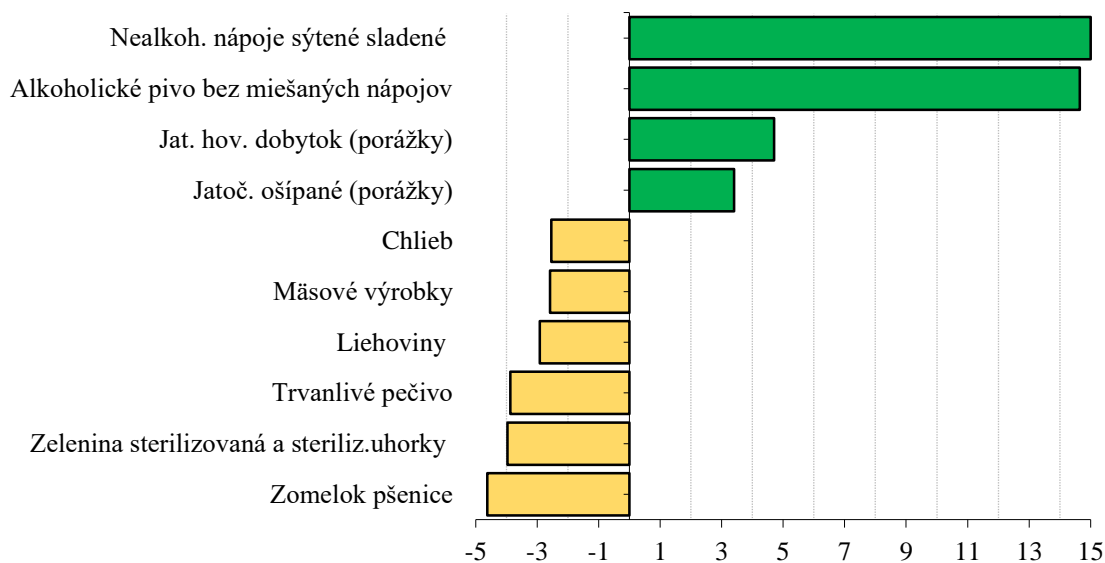
Prameň: ŠÚ SR

Poznámka: ŠÚ SR disponuje údajmi o hrubom a čistom stave dlhodobého majetku vždy len rok dozadu, čiže aktuálne len do roku 2020.

THFK=tvorba hrubého fixného kapitálu

Vypracoval: MPRV SR

Graf 37 Medziročné* zmeny vo využití hlavných potravinárskych kapacít

Prameň: výkaz Potrav (MPRV SR), prepočty MPRV SR,* rozdiel rokov 2021 a 2020 v p.b.

Vypracoval: MPRV SR

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Potravinársky priemysel SR v roku 2021 disponoval dostatočným objemom výrobných kapacít. Výroba približne polovice štatisticky sledovaných potravinárskych výrobkov dosahovala využitie kapacít na 60 % a menej.

Úroveň ich využitia bola diferencovaná podľa jednotlivých potravinárskych výrobkov a pohybovala sa v nasledovných intervaloch:

- v intervale 100,00 – 90,00 %: výroba sladu,
- v intervale 89,99 – 80,00 %: výroba čokoládových cukrovínok a čokolády; výroba alkoholického piva bez miešaných nápojov; výroba hydinových výrobkov; výroba trvanlivého pečiva,
- v intervale 79,99 – 70,00 %: výroba mäsových výrobkov,
- v intervale 69,99 – 60,00 %: výroba syrov celkom, bez tavených syrov; výroba sterilizovanej zeleniny a sterilizovaných uhoriek; výroba hroznového vína; výroba nealkoholických sýtených sladených nápojov; výroba cestovín,
- v intervale 59,99 – 50,00 %: výroba jatočných ošipáných; zomelok pšenice,
- pod 50 %: čerstvé pečivo (47,1 %); výroba konzumného mlieka (47,0 %); výroba masla (46,6 %); výroba liehovín (40,8 %); výroba chleba (40,6 %); výroba jatočného hovädzieho dobytká (38,9 %); výroba kyslomliečnych výrobkov vrátane jogurtov (26,5 %) a zomelok raže (20,1 %).

Najvýraznejší pokles využitia vybraných výrobných kapacít potravinárskych výrobkov sa prejavil pri zomelku pšenice (4,6 p.b.), pri výrobe sterilizovanej zeleniny a sterilizovaných uhoriek (4,0 p.b.) a pri výrobe trvanlivého pečiva (3,9 p.b.).

Najvyššie zvýšenie využitia vybraných výrobných kapacít potravinárskych výrobkov sa dosiahlo vo výrobe nealkoholických sýtených sladených nápojov (15,0 p.b.), alkoholického piva bez miešaných nápojov (14,6 p.b.) a vo výrobe sladu (8,5 p.b.).

Podrobnejšie údaje o výrobných kapacitách a ich využití sú v prílohovej tabuľke 26.

6. ŠTRUKTURÁLNE ZMENY A VLASTNÍCKE VZŤAHY

6.1. PODNIKATEĽSKÁ ŠTRUKTÚRA

Konfigurácia podnikateľských subjektov v agropotravinárstve a poľnohospodárskych službách sa zachovala s tým, že sa priebežne menil počet a zastúpenie jednotlivých právnych foriem na pôde. V štruktúre právnických osôb (PO) boli dominantnou právnou formou obchodné spoločnosti (OS). Najvyššie zastúpenie v štruktúre podnikateľských subjektov v poľnohospodárskej prvovýrobe, službách a potravinárstve mali fyzické osoby (FO).

Počet a štruktúru fariem v **poľnohospodárskej prvovýrobe** je možné sledovať na základe existujúceho systému štatistického zisťovania stavu podnikateľskej štruktúry v poľnohospodárskej prvovýrobe. Po Štrukturálnom zisťovaní fariem za rok 2016, ŠÚ SR zrealizoval Poľnohospodársky census fariem 2020, ktorý bol súčasťou projektu Európskej únie o štatistike poľnohospodárstva, ktorý viedol štatistický úrad EÚ – Eurostat. Do zisťovania boli zaradené všetky poľnohospodárske farmy, podnikajúce v oblasti rastlinnej a živočíšnej výroby, bez ohľadu na rozsah produkcie ako aj domácnosti, ktoré dosiahli niektorú z prahových hodnôt, stanovených v prílohe II nariadenia (EÚ) 2018/1091 pre farmu²². Podľa posledných dostupných výsledkov Integrovaného zisťovania fariem za rok 2020 počet registrovaných fariem v poľnohospodárskej prvovýrobe v porovnaní s rokom 2016 klesol o 2,7 %. Spolu v roku 2020 hospodáril v poľnohospodárskej prvovýrobe 19 632 fariem. Na celkovom počte fariem v poľnohospodárskej prvovýrobe mali 54,7 % podiel farmy neregistrovaných fyzických osôb - samozásobitelia, domácnosti (právna forma neurčená), ktorých počet v porovnaní s rokom 2016 klesol o 35,0 % a v roku 2020 ich bolo 10 743. V štruktúre registrovaných poľnohospodárskych subjektov prvovýroby na Slovensku majú už dlhodobo dominantné zastúpenie fyzické osoby, ktorých počet v porovnaní s rokom 2016 klesol o 11,1 % a komerčné farmy právnických osôb (PO) – obchodné spoločnosti (OS), ktorých počet sa v porovnaní s rokom 2016 zvýšil o 16,9 %. V rámci obchodných spoločností bol najvýraznejší nárast (+17,7 %) zaznamenaný u spoločností s ručením obmedzeným, ktoré dlhodobo v skupine obchodných spoločností dominujú.

Celková výmera obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy v roku 2020 v porovnaní s rokom 2016 klesla o 1,4 % a dosahovala 1 862 653,72 ha. Priemerná výmera farmy sa v porovnaní s rokom 2016 zvýšila o 21,23 ha a v ostatnom sledovanom roku dosahovala 94,88 ha. Najvýraznejší podiel na obhospodarovanej poľnohospodárskej pôde mali naďalej obchodné spoločnosti a v roku 2020 hospodáрили na 46 % z jej celkovej výmery. Výmera poľnohospodárskej pôdy obhospodarovanej obchodnými spoločnosťami sa v roku 2020 v porovnaní s rokom 2016 zvýšila o 2,8 % a dosahovala 855 297,35 ha. Naopak na nižšej výmere (-3,2 %) ako v roku 2016 v ostatnom hodnotenom roku hospodáрили poľnohospodárske družstvá, ktorých obhospodarovaná poľnohospodárska pôda dosahovala v roku 2020 641 505,77 ha. Ostatné právnické osoby hospodáрили na 21 355,46 ha. Výmera obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy fariem registrovaných fyzických osôb v porovnaní s rokom 2016 klesla o 5,8 % a v roku 2020 hospodáрили na 285 589,21 ha. V porovnaní

²² využívaná poľnohospodárska pôda ≥ 5 ha, orná pôda ≥ 2 ha, zemiaky $\geq 0,5$ ha, čerstvá zelenina a jahody $\geq 0,5$ ha, aromatické, liečivé a kulinárske rastliny, kvety a okrasné rastliny, semená a semenáčky, škôlky $\geq 0,2$ ha, ovocné stromy, lesné plody, orechové stromy, ostatné trvalé plodiny s výnimkou škôlok, vinogradov $\geq 0,3$ ha, vinohrady $\geq 0,1$ ha, skleníky ≥ 100 m², pestované huby ≥ 100 m², hospodárske zvieratá $\geq 1,7$ dobytčej jednotky.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

s rokom 2016 klesla aj výmera neregistrovaných fyzických osôb (domácnosti, samozásobitelia) (-16,2 %), ktorí v roku 2020 hospodárili na 58 905,93 ha.

Tab. 40 Počet podnikov v poľnohospodárstve a poľnohosp. službách podľa právnych foriem

Právna forma	Poľnohospodárstvo				Poľnohospodárske služby			
	2016	2020	Index 2020/16	Priemer 2016-20	2020	2021	Index 2021/20	Index 2021 /Ø2016-20
Štát. podniky	4	4	100,0	4	1	1	100,0	100,0
Družstvá	558	558	100,0	558	33	29	87,9	92,9
Obchodné spoločnosti spolu	2 373	2 773	116,9	2 573	1 020	988	96,9	97,3
z toho: verejné obchod. spoloč.	3	3	100,0	3	0	0	-	-
spol. s ručením obmedz.	2 235	2 630	117,7	2 433	1 009	977	96,8	97,2
akciové spoločnosti.	130	135	103,8	133	10	10	100,0	100,0
komanditné spoločnosti	5	5	100,0	5	1	1	100,0	100,0
Ostatné právnické osoby	265	277	104,5	271	21	4	19,0	14,9
Právnické osoby spolu	3 200	3 612	112,9	3 406	1 075	1 022	95,1	95,1
Registrované fyzické osoby*	5 935	5 277	88,9	5 606	2 623	3 066	116,9	124,0
Celkom registrované podniky	9 135	8 889	97,3	9 012	3 698	4 088	110,5	115,2
Neregistrované fyzické osoby	16 523	10 743	65,0	13 633	-	-	-	-

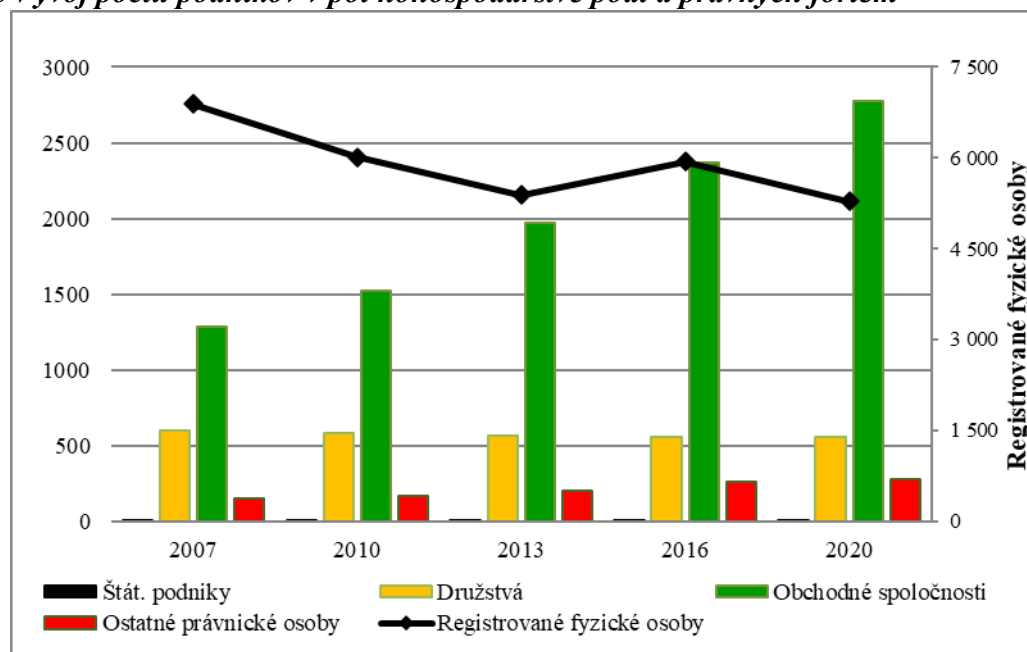
*Fyzické osoby nezapísané do Obchodného registra

Prameň: Poľnohospodárstvo: ŠÚ SR- Štrukturálne zisťovanie fariem 2016, Integrované zisťovanie fariem 2020

Poľnohospodárske služby: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

Graf 38 Vývoj počtu podnikov v poľnohospodárstve podľa právnych foriem

Prameň: Štrukturálne zisťovanie fariem SR za rok 2007, 2010, 2013, 2016, Integrované zisťovanie fariem za rok 2020

Vypracoval: MPRV SR

Počet registrovaných podnikov **poľnohospodárskych služieb** sa v roku 2021 medziročne zvýšil o 10,5 % (390 podnikov). Celkový nárast podnikajúcich subjektov v poľnohospodárskych službách bol ovplyvnený najmä medziročným zvýšením podnikov registrovaných fyzických osôb o 16,9 % (443 podnikov). V ostatnom hodnotenom roku podnikalo spolu v poľnohospodárskych službách 4 088 podnikov, medzi ktorými podniky registrovaných fyzických osôb tvorili až 75,0 %. Právnické osoby v poľnohospodárskych službách zaznamenali medziročný pokles počtu podnikov (- 4,9 %). V roku 2021 prestali poskytovať poľnohospodárske služby 4 družstvá (-12,1 %) a 32 obchodných spoločností (-3,1 %). Medzi právnickými osobami majú dlhodobo dominantné postavenie spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2021 tvorili 95,6 % na celkovom počte právnických osôb v poľnohospodárskych službách. Medzi podnikmi právnických osôb aj registrovaných fyzických osôb dlhodobo dominovali služby súvisiace s pestovaním plodín. V ostatnom hodnotenom roku podniky poskytujúce služby súvisiace s pestovaním plodín tvorili 80,8 % z celkových poskytovaných služieb pre poľnohospodárstvo. Služby súvisiace s chovom zvierat poskytovalo 15,9 % podnikov, zber úrody poskytovalo 3,2 % a spracovanie semien na sadenie iba 0,1 % podnikov z celkového počtu podnikov v poľnohospodárskych službách.

V **potravinárskom priemysle** sa v roku 2021 celkový počet registrovaných podnikov medziročne zvýšil o 8,3 %. Rovnako, ako pri poľnohospodárskych službách, aj v potravinárskom priemysle bol celkový rast počtu podnikov ovplyvnený medziročným rastom počtu podnikov registrovaných fyzických osôb. V potravinárskom priemysle sa počet registrovaných fyzických osôb zvýšil o 387 podnikov (24,3 %). Počet právnických osôb v potravinárstve sa stabilizoval s minimálnym poklesom v počte podnikov (-0,4 %). Medzi podnikmi právnických osôb v potravinárstve naďalej dominovali spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré tvorili 95,9 % z celkového počtu právnických osôb v potravinárskom priemysle.

Z hľadiska výrobného zamerania u právnických osôb v potravinárskom priemysle dominovali podniky s výrobou ostatných potravinárskych výrobkov (35,7 %), v ktorých je zahrnutá

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

výroba kakaa, čokolády a cukrovínek, cukru, spracovanie čaju a kávy, výroba korenín a chuťových prísad, pripravených pokrmov a iné. Výrobcovia nápojov tvorili 24,4 %, výrobcovia pečiva a múčnych výrobkov 15,0 %, výrobcovia krmív pre zvieratá 7,4 %, podniky zaoberajúce sa spracovaním a konzervovaním ovocia a zeleniny 6,3 % a výrobcovia mäsa a mäsových výrobkov 5,9 %. Medziročný rast počtu podnikov právnických osôb bol zaznamenaný najmä u výroby ostatných potravinárskych výrobkov (+12,6 %), výroby nápojov (+10,7 %) a u výroby pečiva a múčnych výrobkov (+8,2 %). Naopak enormný medziročný pokles počtu podnikov bol zaznamenaný u právnických osôb zaoberajúcich sa výrobou mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov (-41 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom v roku 2021 výrazne klesol aj počet podnikov vyrábajúcich krmivá pre zvieratá (-31,4 %) a počet spracovateľov rýb a rybacích výrobkov (-31,2 %).

Tab. 41 *Počet podnikov v potravinárskom priemysle podľa ekonomických činností*

Potravinársky priemysel / ekonomická činnosť	2020	2021	Index 2021/2020
Výroba mäsa a mäsových výrobkov	242	173	71,5
Spracovanie rýb a rybacích výrobkov (vr. konzer.)	4	3	68,8
Spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny	194	184	94,8
Výroba rastlinných a živočíš. olejov a tukov	34	27	78,2
Výroba mliečnych výrobkov	54	57	105,6
Výr. mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výr.	114	67	59,0
Výroba pečiva a múčnych výrobkov	404	437	108,2
Výroba ostatných potravinárskych výrobkov	922	1 039	112,6
Výroba a príprava krmív pre zvieratá	314	216	68,6
Výroba nápojov	642	711	110,7
Výroba tabakových výrobkov	1	0	-
<i>Právnické osoby spolu</i>	<i>2 925</i>	<i>2 912</i>	<i>99,6</i>
<i>Registrované fyzické osoby*</i>	<i>1 592</i>	<i>1 979</i>	<i>124,3</i>
Celkom registrované podniky	4 517	4 891	108,3

*Fyzické osoby nezapísané do Obchodného registra

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

6.2. ŠTRUKTÚRA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY A TRH S PÔDOU

Výmera poľnohospodárskej pôdy kontinuálne klesá, každý rok ubudne od 1 000 do 7 500 ha poľnohospodárskej pôdy. Podľa štatistickej ročenky bolo v roku 2021 na Slovensku 2 373 563 ha a v porovnaní s rokom 2020 bola výmera poľnohospodárskej pôdy o 1 462 ha nižšia. Využívaná poľnohospodárska pôda predstavovala v roku 2021 výmeru 1 856 128 ha, čo bolo medziročne menej o 53 910 ha (-2,8 %). Klesla aj výmera využívanej ornej pôdy o 19 568 ha (-0,21 %). Výmera trvalých porastov a trvalých lúk a pasienkov klesla o 519 ha (-2,9 %) a 7 124 ha (-1,4 %).

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Tab. 42 *Výmera pôdy v SR (ha)*

Ukazovateľ	Ø 2016/2020	2020	2021	Index 2021/2020	Index 2021/ Ø2016-2021
Využitá poľnohospodárska pôda	1 914 969	1 910 038	1 856 128	97,18	96,93
v tom: orná pôda	1 346 632	1 346 047	1 326 479	98,55	98,50
trvalé porasty ¹⁾	17 654	17 742	16 988	95,75	96,23
domáce záhradky	30 632	27 082	619	2,29	2,02
trvalé lúky a pasienky	520 051	519 166	512 042	98,63	98,46

Poznámka: 1) škôlky, vinohrady, vinohradnicke plochy v rekultivácii, ovocné sady, ovocné sady v rekultivácii, chmeľnice, iné trvalé plodiny

Prameň: ŠÚ SR - Súpis plôch osiatych poľnohospodárskymi plodinami, vlastné výpočty

Vypracoval: MPRV SR

Tab. 43 *Priemerná trhová cena poľnohospodárskej pôdy podľa druhu pozemku a okresu v roku 2020 v €/m²*

Okres	Druh pozemku					
	Poľnohospodárska pôda	Orná pôda	Chmeľnice	Vinice	Ovocné sady	TTP
Dunajská Streda	1,68	1,90	-	0,80	1,30	0,70
Trnava	2,39	2,30	-	14,88	92,00	2,37
Nitra	1,78	1,66	-	2,63	-	3,30
Topoľčany	0,78	0,79	-	1,15	-	0,51
Liptovský Mikuláš	3,47	4,79	-	-	51,86	2,21
Žilina	4,05	4,24	-	-	-	3,83
Banská Bystrica	3,10	2,75	-	-	9,70	3,29
Rimavská Sobota	0,24	0,26	-	0,17	0,29	0,23
Prešov	6,21	6,58	0,27	-	1,20	4,40
Svidník	0,38	0,34	-	-	-	0,47
Košice-okolie	2,85	2,97	0,40	0,42	19,89	2,14
Michalovce	0,35	0,34	-	0,21	-	0,35
Spolu	1,03	1,38	0,37	2,43	1,43	0,53

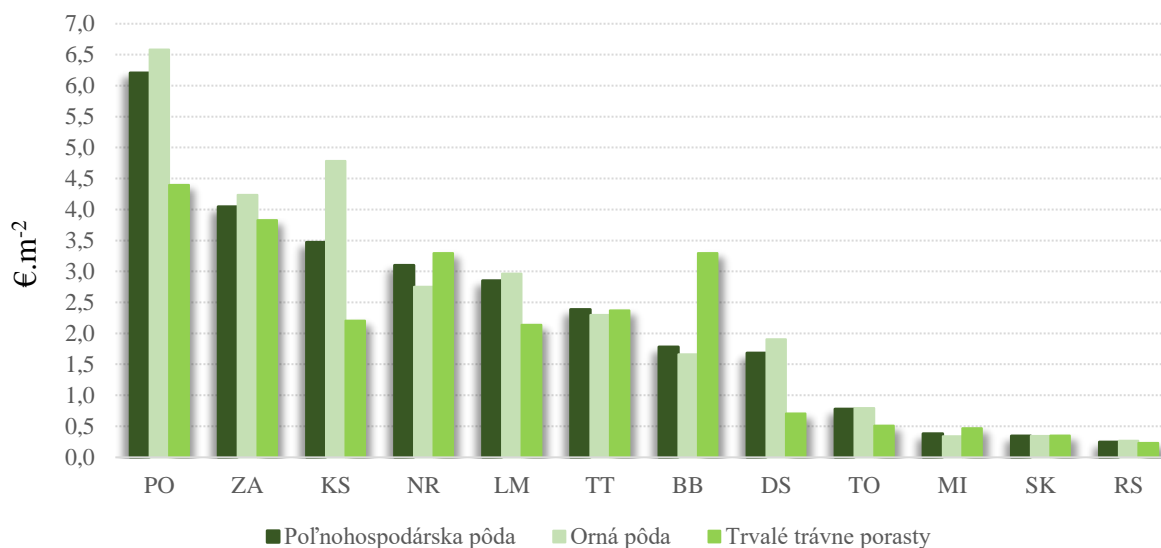
Prameň: VÚGK, vlastné vypocety

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2020 bolo predaných 33 895 pozemkov o výmere 65 566 251 m² v dvanástich vybraných okresoch Slovenska uvedených v prílohovej tabuľke 29. Priemerná trhová cena poľnohospodárskej pôda vo vybraných dvanástich okresoch predstavovala 1,03 €/m² a bola približne o 15 % vyšša ako v roku 2019. Podľa druhu pozemku za najvyššiu priemernú cenu boli predávané vinice 2,43 €/m², cena medziročne vzrastla približne štvornásobne. Orná pôda mala v roku 2020

hodnotu 1,38 €·m⁻², t. j. nižšiu o 0,89 %. Priemerné ceny ovocných sadov (1,43 €·m⁻²) klesli o 67,7 %. Trvalé trávne porasty sa predávali za priemernú cenu 0,53 €·m⁻², vyššiu o 32,6 %.

Graf 39 *Priemerná trhová cena poľnohospodárskej pôdy, ornej pôdy a TTP vo vybraných dvanástich okresoch SR v roku 2020*

Prameň: VÚGK, vlastné výpočty

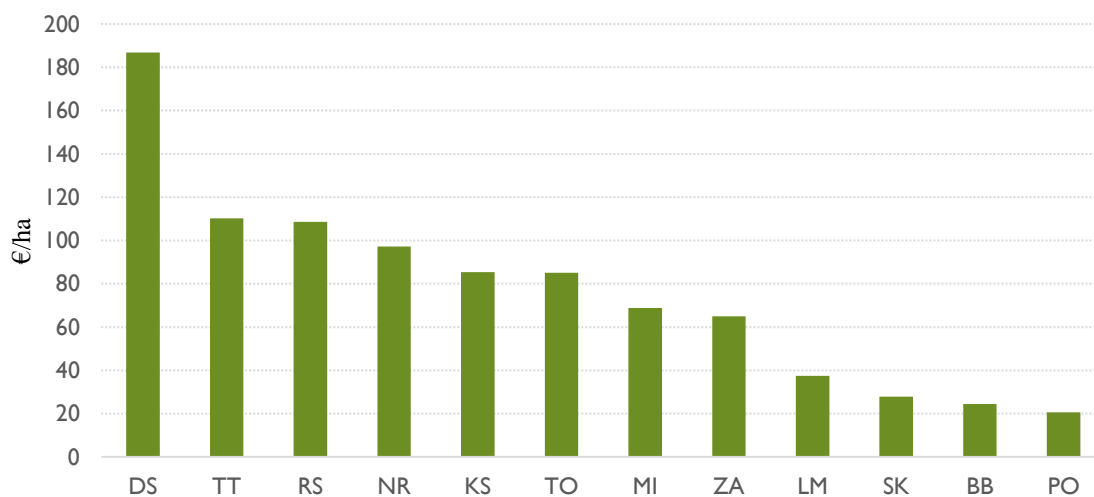
Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 bola priemerná výška nájomného vo vybraných okresoch určená na základe údajov získaných z informačných listov. Najvyššie nájomné za hektár prenajatej poľnohospodárskej pôdy platili poľnohospodárske subjekty v okrese Dunajská Streda 186,90 €·ha⁻¹, Trnava 110,27 €·ha⁻¹ a Rimavská Sobota 108,61 €·ha⁻¹. Naopak najnižšie nájomné platili poľnohospodárske subjekty v okresoch Prešov 20,64 €·ha⁻¹, Banská Bystrica 24,43 €·ha⁻¹, Svidník 27,90 €·m⁻¹, Liptovský Mikuláš 37,44 €·ha⁻¹ a Žilina 65,01 €·ha⁻¹. V ostatných vybraných okresoch sa pohybovala výška nájmu od 68,82 €·ha⁻¹ v okrese Michalovce do 97,16 €·ha⁻¹ v okrese Nitra.

Nájomný vzťah je dvojstranný právny úkon medzi nájomcom a prenajímateľom. Jeho podmienky si účastníci vzájomne dohodujú sami v nájomnej zmluve, ktorá sa spravuje ustanoveniami § 663 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ďalšie určujúce podmienky k nájomným zmluvám o nájme pozemkov na poľnohospodárske účely dopĺňajú ustanovenia zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o nájme“), ktorý je považovaný za lex specialis a má prednosť pred aplikovaním všeobecnej právnej úpravy. Zákon bol niekoľkokrát novelizovaný. Prijatím zákona č. 291/2017 Z. z. účinným od 1.05.2018, sa v ňom zaviedol inštitút „obvyklej výšky nájomného“.

Podľa § 1 ods. 3 zákona o nájme: „Obvyklou výškou nájomného za užívanie poľnohospodárskej pôdy pri prevádzkovaní podniku sa na účely tohto zákona rozumie údaj o výške nájomného za 1 ha poľnohospodárskej pôdy, ktorý každoročne k 30. júnu za predchádzajúci rok zverejňuje príslušný okresný úrad pre každé katastrálne územie z údajov, ktoré zistí z evidencie dohodnutého a zaplateného nájomného podľa § 14 ods. 3 ako priemernú výšku nájomného za užívanie poľnohospodárskej pôdy pri prevádzkovaní podniku.“

Graf 40 *Priemerná výška nájomného vo vybraných okresoch SR v roku 2021 v €/ha poľnohospodárskej pôdy*

Prameň: Informačné listy, MPRV SR

Vypravovalo: MPRV SR

6.3. USPORADÚVANIE POZEMKOVÉHO VLASTNÍCTVA

Obnova evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim, úprava vlastníckych vzťahov k pôde vrátane reštitúcií, pozemkové úpravy

„Štátna správa na úseku pozemkových úprav usporadúva pozemkové vlastníctvo na základe zákona NR SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z. z.“) v 1 218 katastrálnych územiach SR. K 31.12.2021 z 1 218 Registre obnovenej evidencie pozemkov bolo ukončených 1 216 (99,84 %). Neukončené sú dva Registre obnovenej evidencie pozemkov, a to v k. ú Tvrdošín a v k. ú Vlkovce.“

K 31.12.2021 bolo rozhodnutím správneho orgánu celkom schválených a zapísaných 3 536 registrov, čo predstavuje rovnaký počet zapísaných registrov zapísaných do katastra nehnuteľností oproti roku 2020.

Úprava vlastníckych vzťahov k pôde

Do 31.12.2021 bolo vydaných 47 421 rozhodnutí v reštitučných konaniach podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov. Týmito sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 210 860 ha. Výmera pozemkov, ktoré neboli vydané pre zákonné prekážky a za ktoré patrí oprávneným osobám náhrada buď vo finančnej forme, alebo v pozemkoch, ktoré sú vo vlastníctve štátu, činila 33 099 ha. Počet vydaných rozhodnutí, ktorými sa priznalo vlastníctvo, bol oproti stavu k 31.12.2020 vyšší o 535, výmera vydaných pozemkov bola oproti koncu roka 2020 vyššia o 185 ha a výmera pozemkov nevydaných pre zákonné prekážky vyššia o 46 ha. V rámci pozemkových spoločenstiev bolo vydaných 12 470 rozhodnutí, čo bolo o 9 rozhodnutí viac ako v predošlom roku. Rozhodnutiami sa priznalo vlastníctvo k pozemkom o výmere 124 327 ha a to predstavovalo o 4 ha viac ako v roku

2020. Pre zákonné prekážky sa nevydali pozemky o výmere 20 158 ha, ktoré boli riešené formou náhrad. V porovnaní so stavom k 31.12.2020 to činilo o 2 559 ha viac.

Výsledkom reštitučných konaní podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov bolo vydanie 36 111 rozhodnutí k 31.12.2021, ktorými bolo navrátené vlastníctvo k pozemkom o výmere 14 365 ha a zároveň priznaná náhrada za pozemky o výmere 14 051 ha. Porovnanie so stavom k 31.12.2020 ukázalo, že bolo vydaných o 498 rozhodnutí viac, vydaná výmera bola vyššia o 12 ha a priznaná náhrada za pozemky vyššia o 29 ha. V rámci pozemkových spoločností bolo vydaných 8 226 rozhodnutí, ktorými sa navrátilo vlastníctvo k pozemkom o výmere 10 150 ha. Rozhodnutí bolo oproti predchádzajúcemu roku o 223 viac a výmera vydaných pozemkov bola vyššia o 84 ha. Za pozemky o výmere 2 856 ha bol priznaný nárok na náhradu, a bolo to o 1 ha viac ako v roku 2020.

Pozemkové úpravy

V roku 2020 prišlo k zakontrahovaniu 141 nových projektov pozemkových úprav, 11 z nich je financovaných z prostriedkov štátneho rozpočtu a ďalších 130 využíva finančné prostriedky z PRV SR 2014-2020.

Priebežný stav vykonávania pozemkových úprav ukázal, že do konca roka 2020 bolo z celkového počtu 559 projektov ukončených, rozhodnutím orgánu štátnej správy na úseku pozemkových úprav schválených a do katastra nehnuteľností zapísaných 411 projektov. Počet rozpracovaných projektov pozemkových úprav predstavoval 148 projektov. Z tohto počtu projektov pozemkových úprav sa z dôvodov riešenia ekologicky narušenej krajiny uskutočňujú pozemkové úpravy v oblasti Vysokých Tatier a Spišskej Magury v 7 katastrálnych územiach.

Ďalších 11 projektov je rozpracovaných zo štátneho rozpočtu, pričom 8 katastrálnych území na základe uznesenia vlády SR č. 601 zo dňa 4. novembra 2015 zahŕňa Tokajskú oblasť.

V celkového počtu 442 projektov PÚ hradených z fondov EÚ bolo k 31.12.2020 ukončených a zapísaných 312 projektov. Tým sú ukončené všetky projekty začaté v PRV SR 2007-2013 a prebieha konanie o pozemkových úpravách už len v nových 130-tich projektoch pozemkových úprav kontrahovaných z PRV SR 2014-2020.

Prehľad o obnove evidencie pozemkov, úprave vlastníckych vzťahov a pozemkových úpravách je uvedený v prílohovej tabuľke 29.

6.4. PRACOVNÉ SILY

V priemere za rok 2021 klesla celková zamestnanosť v Slovenskej republike²³ o 1,4 % na 2 561,0 tis. osôb. Miera zamestnanosti pri medziročnom poklese o 0,3 p. b. bola na úrovni 74,6 %.

Po odpočítaní osôb pracujúcich v zahraničí, zamestnanosť na Slovensku klesla o 4,4 % na 2 448,9 tis. osôb. Celkovo z 18 sledovaných odvetví iba 6 dosiahlo v ročnej bilancii rast, najvýznamnejšie vzdelávanie (o 7,5 %), informácie a komunikácia (o 5,8 %) či činnosti v oblasti nehnuteľností (o 5,6 %). Najväčšie úbytky boli počas celého roka v ubytovacích a stravovacích službách, kde zamestnanosť klesla o 17,9 %, ako aj v umení, zábave a rekreácii o 11,4 %. Pokles

²³ ŠÚ SR, Zamestnanosť vo 4. štvrtroku 2020

pracujúcich v dvoch podielovo najvýznamnejších odvetviach zamestnanosti bol mierny, v priemysle o 1,9 % a v obchode o 2,6 %.

Klesol i počet pracujúcich v pôdohospodárstve (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov) o 3,2 %, t. j. o 2,1 tis. osôb. **Z toho počet pracujúcich v poľnohospodárstve²⁴ klesol o 3,1 tis. osôb na 45,4 tis. osôb, t. j. o 6,4 %.**

Celkový podiel pracujúcich v pôdohospodárstve na počte pracujúcich osôb v SR medziročne klesol o 0,1 p. b. na 2,5 %. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve medziročne klesol na 1,8 %, t. j. o 0,1 p. b. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve na pracujúcich v pôdohospodárstve klesol o 2,4 p. b. na 71,8 %.

Podľa VZPS²⁵, sa v roku 2021 zaznamenal najväčší úbytok pracujúcich osôb v poľnohospodárstve v pestovaní netrvácnych plodín²⁶, v službách poskytovaných v poľnohospodárstve a v odvetví chovu zvierat, a to najmä mužov.²⁷ Vývoj počtu pracujúcich v poľnohospodárstve korešponduje so štruktúrou a rozsahom práce, ale závisí i od úrovne používaných technológií. Vývoj štruktúry rastlinnej výroby na Slovensku dlhodobo smeruje k pestovaniu pestovateľských plôch plodín nenáročných na ľudskú prácu. Ide najmä o plodiny prinášajúce skorý zisk počas hospodárskeho roka (obilniny, repka, slnečnica). Dôvodom je najmä ekonomická situácia producentov a vývoj v ponuke a dopyte agropotravinárskych komodít nielen na domácom agropotravinárskom trhu, ale i v zahraničí.

Z regionálneho hľadiska sa v roku 2021 medziročne najväčší úbytok pracujúcich zaznamenal v Nitrianskom kraji, najmä v pestovaní netrvácnych plodín²⁸ a v zmiešanom hospodárstve.²⁹ K významnému poklesu počtu pracujúcich došlo i v Trnavskom a v Trenčianskom kraji, rovnako najmä v pestovaní netrvácnych plodín, čo korešponduje i s poklesom výmery celkovej oševnej plochy pôdy v Trnavskom kraji o 1,5 % a v Trenčianskom kraji medziročne o 3,8 %.

²⁴ ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS), 2019,2020

²⁵ Výberové zisťovanie pracovných síl je od roku 2021 plne zosúladené s novou legislatívou EÚ k Integrovaným európskym sociálnym štatistikám (IESS). Za účelom úplnej harmonizácie s novými právnymi predpismi EÚ boli vo VZPS prijaté viaceré opatrenia, v rámci ktorých patria k najvýznamnejším očistenie opory výberu domácností pri vážení o kolektívne zariadenia, prechod na integrované váhy na úrovni domácnosti a jej členov, inovácia dotazníkov, zavedenie hornej hranice u pracujúcej osoby na 89 rokov, vyradenie osôb vykonávajúcich aktívne práce z pracujúcich, presun osôb na rodičovskej dovolenke z nepracujúcich do pracujúcich; premenovanie ekonomicky neaktívnych osôb na osoby mimo trhu práce.

²⁶ ŠÚ SR, Štatistická klasifikácia ekonomických činností (SK NACE Rev.2)

²⁷ Poznámka: Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre Výberové zisťovanie pracovných síl od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Celoeurópska zmena metodiky VZPS bola realizovaná na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1700, ktorým sa zavádza spoločný rámec pre európske štatistiky o osobách a domácnostiach na základe individuálnych údajov zbieraných zo vzoriek (tzv. IESS) a z nadväzujúcich nariadení. Podľa novej metodiky sa o. i. zaviedla horná hranica u pracujúcich na 89 rokov, osoby na platených aktívnych prácach už nepatria do skupiny pracujúcich, ale medzi pracujúcimi sú po novom zahrnuté aj osoby na rodičovskej dovolenke. Zásadne sa zmenil aj spôsob váženia údajov v zistenej vzorke.

²⁸ Pestovanie netrvácnych plodín zahŕňa pestovanie netrvácnych plodín, napr. rastlín, ktoré nevydržia dlhšie ako dve vegetačné obdobia. Zahrnuté je tu aj pestovanie netrvácnych rastlín pre účely výroby semien.

²⁹ Zmiešané hospodárstvo zahŕňa kombinovanú produkciu plodín a zvierat bez špecializovanej produkcie plodín alebo zvierat. Rozsah celkovej činnosti fariem nie je určujúci faktor. Ak ktorákoľvek produkcia plodín alebo zvierat v danej jednotke prekročí 66 percent alebo viac štandardného celkového rozpätia, kombinovaná činnosť by nemala byť zahrnutá tu, ale umiestnená do pestovania plodín alebo chovu zvierat. Táto trieda vylučuje: - zmiešané pestovanie plodín, pozri skupiny 01.1 a 01.2 - zmiešaný chov zvierat, pozri skupinu 01.4 01.6 .

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Pokles počtu pracujúcich zamestnancov bol evidovaný i v organizáciách s 20 a viac zamestnancami³⁰, kde sa znížil počet zamestnancov v poľnohospodárstve (pestovanie plodín, chov zvierat) medziročne o 16,7 % na 18 625 osôb.

V roku 2021 zamestnanosť mužov v porovnaní s rokom 2020 klesla o 11,5 %, t. j. o 4,3 tis. osôb. Počet pracujúcich žien sa zvýšil o 1,1 tis. osôb (9,7 %). Zároveň počet mužov dosiahol na celkovom počte pracujúcich 72,7 % a klesol tak o 4,2 p. b. Podiel žien na celkovom počte sa zvýšil o 4,0 p. b. na 27,3 %.

Z hľadiska pracovného statusu v roku 2021 klesol počet pracujúcich vo všetkých kategóriách. Počet podnikateľov klesol o 5,1 % na 5,6 tis. osôb (o 0,3 tis. osôb). Z toho počet mužov podnikateľov klesol o 6,1 % na 4,6 tis. osôb. Počet žien podnikateliek sa medziročne nezmenil a zostal na úrovni 1 tis. osôb. Počet vypomáhajúcich členov domácností v roku 2021 po výraznom poklese v predchádzajúcom roku nebol evidovaný. Počet zamestnancov klesol o 6,1 % na 39,7 tis. osôb, čo korešponduje s celkovým vývojom zamestnanosti na trhu práce. Čo sa týka štruktúry postavenia pracujúcich v zamestnaní v roku 2021, podiel podnikateľov na celkovom počte pracujúcich dosiahol 12,3 % a podiel zamestnancov 87,4 %.

Tab. 44 *Vývoj počtu pracujúcich v poľnohospodárstve, v tis. osobách*

	Rok				Medziročná zmena	
	2018	2019	2020	2021	rozdiel	index
Pracujúci	44,0	53,2	48,5	45,4	-3,1	93,6

Prameň: prepočty VÚEPP podľa: ŠÚ SR, Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS)

Poznámka ŠÚ SR: Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre Výberové zisťovanie pracovných síl od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, nahradili sme chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziročnými indexami. Údaje za porovnateľné štvrťroky 2020 boli upravené spôsobom, ktorý v maximálne možnej miere zodpovedal novej metodike. Komplexnú úpravu iných starších údajov podľa nových metodických pravidiel nie je možné vykonať.

Vypracoval: MPRV SR

Zvyšovanie veku, resp. starnutie poľnohospodárov pokračovalo i v roku 2021.

Priemerný vek v tomto roku dosiahol 46,1 rokov, čo znamená zvýšenie o 0,8 rokov. Pričom vek mužov sa zvýšil o jeden rok na 46,2 rokov a vek žien sa zvýšil o 0,1 rokov na 45,8 rokov. K najväčšiemu úbytku pracujúcich osôb došlo v kategórii 50-54 ročných (o 2,4 tis. osôb), v kategórii 20-24 ročných (o 1,0 tis. osôb) a v kategórii 30-34 ročných (o 0,7 tis. osôb). K zvýšeniu celkového priemerného veku však výrazne prispelo zvýšenie počtu pracujúcich vo vekovej kategórii 60-64 ročných s počtom 0,9 tis. osôb, čo znamená medziročné zvýšenie o 18,0 %. Čiastočne priaznivou skutočnosťou je zvýšenie počtu poľnohospodárov vo vekovej skupine 45-49 ročných (o 1,0 tis. osôb) a 40-44 ročných (o 0,4 tis. osôb), na základe čoho možno predpokladať prínos z hľadiska odbornej kvalifikácie. Celkovo sa na pracujúcich v poľnohospodárstve spolu podieľali poľnohospodári do 40 rokov 29,7 %, čo znamená pokles medziročne o 3,0 p. b. Na priaznivejšom vývoji z hľadiska veku sa u žien podieľal prírastok pracujúcich osôb vo veku 20-29 rokov a vo veku 40-44 rokov. No i u žien došlo k medziročnému prírastku pracujúcich vekovej kategórie 60-64 ročných.

Zmeny v počte a vo vekovej štruktúre pracujúcich v poľnohospodárstve sa prejavili i na štruktúre podľa vzdelania. Situáciu výrazne ovplyvnili i dôsledky krízy súvisiacej s pandémiou

³⁰Zamestnanci a priemerne mesačne mzdy 2021.zip, jún 2022

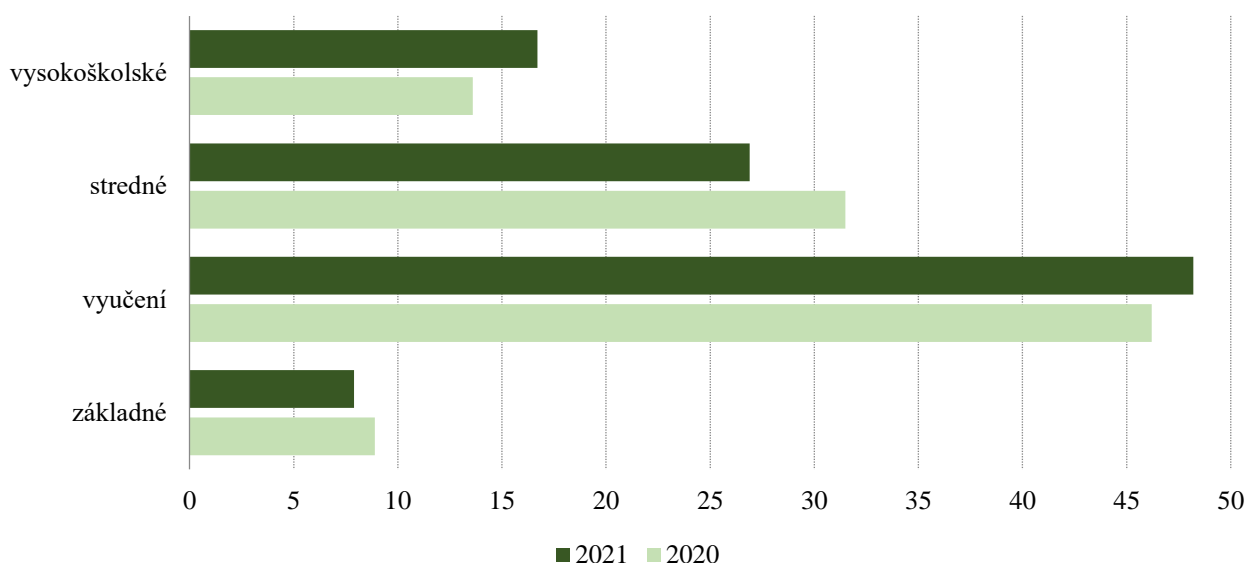
vírusu COVID-19, keď došlo k zmenám na trhu práce, najmä v službách. Význam vzdelanostnej úrovne je spätý i s prenosom inovácií a nových poznatkov o hospodárení na poľnohospodárskych subjektoch.³¹

Vysoký úbytok pracujúcich osôb v poľnohospodárstve sa prejavil i na štruktúre z hľadiska dosiahnutého vzdelania³². **Vzdelanie a klasifikácia** sú základným faktorom ľudského kapitálu, ktoré ovplyvňujú výšku mzdového ohodnotenia. Vyššia vzdelanostná úroveň zároveň predpokladá prenos inovatívnych metód a technológií do procesu výroby a tým dosahovanie vyššej prosperity poľnohospodárskych subjektov.

V roku 2021 sa podiel počtu osôb na celkovom počte pracujúcich s vysokoškolským vzdelaním medziročne zvýšil o 3,1 p. b. na 16,7 %, pričom podiel vysokoškolsky vzdelaných mužov na celkovom počte pracujúcich mužov klesol o 0,2 p. b. na 12,7 %. Podiel počtu vysokoškolsky vzdelaných žien na ženách spolu sa zvýšil o 10,5 p. b. na 28,2 %.

Podiel pracujúcich so stredoškolským vzdelaním s maturitou vrátane vyššieho odborného vzdelania klesol medziročne o 4,6 p. b. na 26,9 %, pričom v tejto kategórii klesol počet mužov ako aj počet žien. Zvýšil sa podiel pracujúcich vyučených o 2,0 p. b. na 48,2 % a klesol počet so základným vzdelaním o 1,0 p. b. na 7,9 %.

Graf 41 *Štruktúra pracujúcich v poľnohospodárstve podľa vzdelania v %*

Prameň: ŠÚ SR, VZPS
Vypracoval: MPRV SR

Priemerná mesačná mzda v poľnohospodárstve³³ sa medziročne zvýšila o 3,7 % (33,0 €) a dosiahla 929 €. Podiel mzdy pracujúcich v poľnohospodárstve na priemernej mzde hospodárstva SR dosiahol 79,1 %, čo znamená zvýšenie o 2,4 p. b. (mzdová disparita). K zvýšeniu priemernej mzdy došlo i v poľnohospodárskej prvovýrobe (pestovanie plodín, chov zvierat) v organizáciách s 20 a viac zamestnancami³⁴ o 3,2 % na 1 109 €.

³¹ŠÚ SR, VZPS

³²ŠÚ SR, VZPS

³³ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_INTERN/pr0205qs/v_pr0205qs_00_00_00_sk.

³⁴ ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR v roku 2021, ŠÚ SR, marec 2022

Tab. 45 *Priemerná mesačná mzda pracujúcich v poľnohospodárstve, v €*

	Rok				Medziročná zmena	
	2018	2019	2020	2021	rozdiel	Index 2021/20
hospodárstvo SR úhrnom	1 013	1 092	1 133	1 211	78,0	106,9
v tom poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	774	824	872	933	61,0	107,0
z toho poľnohospodárstvo	729	763	896	929	33,0	103,7

Prameň: ŠÚ SR, prepočty MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

V potravinárskej výrobe³⁵ podľa Výberového zisťovania pracovných síl počet pracujúcich medziročne klesol o 1,9 % (1,0 tis. osôb) na 52,9 tis. osôb. Počet mužov klesol o 15,8 % na 25,1 tis. osôb a tým klesol aj ich podiel na celkovom počte pracujúcich o 7,9 p. b. na 47,4 %.

Počet žien sa medziročne znížil o 15,8 % na 27,9 tis. osôb. Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností k najväčšiemu úbytku počtu pracujúcich osôb došlo tak ako v roku 2020 vo výrobe pečiva a múčnych výrobkov, najmä mužov. Patrí sem výroba chleba, čerstvého a trvanlivého pečiva a koláčov, keksov, rezancov, cestovín. K ďalšiemu väčšiemu úbytku pracujúcich došlo v skupine výroby mlynských výrobkov, škrobu a škrobových výrobkov a vo výrobe nápojov. Ku zvýšeniu počtu došlo v skupine spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov.

Najviac zamestnaných osôb z celkového počtu pracujúcich sa vo výrobe potravín a nápojov evidoval v Trnavskom kraji 16,8 %, nasledoval Banskobystrický kraj 16,6 % a Nitriansky kraj 15,7 %. Najmenší počet osôb pracoval v tomto odvetví v Bratislavskom kraji, iba 5,1 % a v Trenčianskom kraji 7,4 %. Z regionálneho hľadiska k najväčšiemu úbytku pracujúcich vo výrobe potravín a nápojov došlo v Prešovskom a Nitrianskom kraji.

Zmeny sa zaznamenali i v počte a v štruktúre pracujúcich osôb z hľadiska pracovného statusu. Medziročne sa počet zamestnancov mierne zvýšil o 0,2 % na 50,1 tis. osôb, najmä žien o 17,7 % na 26,6 tis. osôb. Počet zamestnancov-mužov klesol o 14,2 % na 23,5 tis. osôb. V roku 2021 výrazne klesol počet podnikateľov, a to až o 30,0 % na 2,8 tis. osôb. Podnikatelia tvorili z celkového počtu pracujúcich 5,3 %, čo znamená medziročný pokles o 2,1 p. b. Vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov sa tak ako v roku 2020 neevidovali.

Zmeny sa zaznamenali i v počte a v štruktúre pracujúcich osôb z hľadiska pracovného statusu. Medziročne sa zvýšil počet zamestnancov o 0,2 % na 50,1 tis. osôb, najmä žien o 17,7 % na 26,6 tis. osôb. Počet podnikateľov klesol o 28,2 % na 2,8 tis. osôb, pričom klesol tak počet žien ako aj mužov. Vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov sa neevidovali. Podnikatelia tvorili z celkového počtu pracujúcich 5,3 %, čo znamená medziročné zníženie o 1,9 p. b.

³⁵ ŠÚ SR, Klasifikácia ekonomických činností (SKNACE Rev. 2-10,11), výroba potravín a nápojov

Tab. 46 *Vývoj počtu pracujúcich v potravinárskej výrobe, v tis. osobách*

	Rok				Medziročná zmena	
	2018	2019	2020	2021	rozdiel	Index 2021/20
Zamestnanci	48,1	52,9	52,9	50,1	0,1	94,7
Podnikatelia	2,6	3,8	3,9	2,8	-1,1	71,8
Pracujúci spolu	50,8	56,7	53,9	52,9	-1,0	98,1

Prameň: ŠÚ SR, VZPS

Vypracoval: MPRV SR

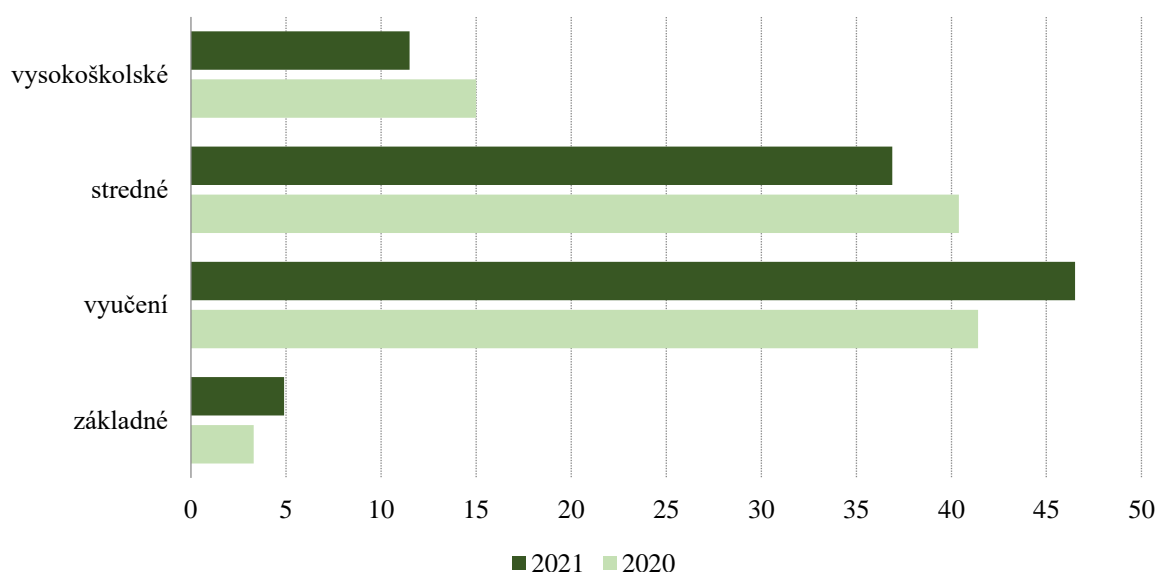
Priemerný vek pracujúcich v potravinárskej výrobe (výroba potravín a nápojov) dosiahol 43,3 rokov, čo znamená medziročný pokles o 0,2 roka, t. j. o 0,5 %. Vek žien sa zvýšil o 1,3 roka na 44,4 rokov, pričom vek mužov klesol o 0,5 roka na 41,9 rokov.

Rovnako ako v roku 2020, najpočetnejšou kategóriou bola veková kategória 40-44 ročných, ktorá tvorila z celkového počtu 17,4 % (9,2 tis. osôb) a tvorili ju na rozdiel od roku 2020 najmä ženy (51,1 %). Druhou skupinou s najväčším počtom pracujúcich bola skupina 45-49 ročných (16,6 %), ktorú tvorilo 8,8 tis. osôb, prevažne mužov (53,4 %).

Najmenej početnú kategóriu tvorili pracujúci vo veku 15-19 rokov v počte 500 osôb, t. j. 0,9 % z celkového počtu. Zároveň sa však počet pracujúcich v tejto kategórii výrazne medziročne zvýšil až o 400 osôb, čo priaznivo ovplyvnilo celkový priemerný vek pracujúcich. K výraznejšiemu zvýšeniu počtu pracujúcich došlo aj v kategórii 30-34 ročných (38,0 %) a v kategórii 55-59 ročných (13,4 %). K najväčšiemu úbytku pracujúcich došlo v kategórii 60-64 ročných (37,0 %) a v kategórii 20-24 rokov (35,5 %). Celkovo sa počet pracujúcich do 40 rokov veku zvýšil o 0,9 % na 35,0 %.

Celkovo sa vzdelanostná úroveň vo výrobe potravín a nápojov zhoršila, nakoľko klesol podiel počtu vysokoškolsky vzdelaných osôb, o 3,5 p. b. na 11,5 %. Podiel pracujúcich so stredoškolským vzdelaním klesol o 3,4 p. b. na 36,9 %. Zvýšil sa podiel pracujúcich s učňovským vzdelaním o 5,1 p. b. na 46,5 % a so základným vzdelaním o 1,6 p. b. na 4,9 %.

Graf 42 *Štruktúra pracujúcich v potravinárskej výrobe podľa vzdelania, v %*

Prameň: ŠÚ SR; Vypracoval: MPRV SR

Vo výrobe potravín v organizáciách s 20 a viac zamestnancami³⁶ počet zamestnaných osôb medziročne klesol o 1,0 % na 26 887 osôb. Podľa toho istého zdroja sa priemerná mesačná mzda vo výrobe potravín na 1 pracovníka medziročne zvýšila nižším tempom ako v predchádzajúcom roku o 3,6 % (o 40,0 €) na 1 150 €, čo znamenalo 80,8 % z priemernej mzdy pracovníka v národnom hospodárstve a pokles o 2,6 p. b. Priemerná mesačná mzda vo výrobe nápojov sa zvýšila medziročne o 1,4 % na 1 374 € na osobu.

Nezamestnanosť

Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) v roku 2021 (stav k 31.12.) klesol počet uchádzačov o zamestnanie z pôdohospodárstva medziročne o 318 osôb (o 10,4 %) na 2 748³⁷. Podiel uchádzačov o zamestnanie z pôdohospodárstva z celkového počtu odvetvovo identifikovaných uchádzačov o zamestnanie klesol o 0,1 p. b. na 2,8 %. Na uvedenom vývoji sa podieľalo zníženie počtu uchádzačov o zamestnanie spolu o 11,9 % na 200 225 osôb a uchádzačov o zamestnanie, ktorí boli bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania o 9,1 % na 110 513 osôb.

V evidencií úradov práce pôdohospodárstvo v poradí odvetví³⁸ podľa najväčšieho počtu uchádzačov o zamestnanie v roku 2021 kleslo z ôsmeho miesta na jedenáste, pod odvetvie vzdelávania. Za ním nasledovalo odvetvie informácie a komunikácia, finančné a poisťovacie činnosti. Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie bol tak ako pred rokom evidovaný z odvetvia priemyselnej výroby a veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov a odvetvia verejnej správy a obrany a povinného sociálneho zabezpečenia.

³⁶ ŠÚ SR, Zamestnanci a priemerné mesačné mzdy v SR, 2018, 2019, 2020, 2021

³⁷ ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie za mesiac december 2020

³⁸ SK NACE odvetvová klasifikácia ekonomických činností

Tab. 47 *Vývoj uchádzačov o zamestnanie (UoZ) s posledným zamestnaním v pôdohospodárstve (k 31.12.)*

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet uchádzačov	8 203	7 654	6 729	5 790	4 526	3 336	2 750	2 470	3 066	2 748
Podiel z celkového počtu UoZ v %	5,0	5,1	5,0	4,3	3,9	4,1	3,7	3,3	2,9	2,8

 Prameň: ÚPSVaR, www.upsvr.gov.sk

Prehľad o počte zamestnancov a vývoji mesačných miezd je uvedený v prílohových tabuľkách 27 a 28.

6.5. PRODUKCIA BIOMASY A OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV ENERGIE

V roku 2020 sme zaznamenali nárast produkcie elektrickej a tepelnej energie z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie, okrem výroby elektrickej energie vyrábanej pomocou vetra a tepla produkovaného tepelnými čerpadlami. Značný pokles produkcie bol zaznamenaný hlavne pri výrobe elektrickej energie veternými turbínami o 33,3 %. Produkcia elektrickej energie bola vyššia predovšetkým z priemyselného odpadu a to viac ako 4-násobne v porovnaní s rokom 2019. Vodné elektrárne vyprodukovali medziročne o 5,0 % viac elektrickej energie. Nárast sme zaznamenali aj v produkcii tepla z tuhého mestského odpadu o 20 % a bioplynov o 8,2 %. V porovnaní s predošlým rokom bolo z obnoviteľných zdrojov vyrobenej o 5,7 % viac elektrickej energie a o 3,6 % viac tepelnej energie.

 Tab. 48 *Energia vyrobená z vybraných druhov obnoviteľných zdrojov*

OZE	2019		2020		Index 2020/2019	
	Elektrina (GWh)	Teplo (TJ)	Elektrina (GWh)	Teplo (TJ)	Elektrina	Teplo
Geotermálne	-	175	-	181	-	103,4
Slnečná energia	-	2	-	2	-	100,0
Tepelné čerpadlá	-	58	-	9	-	15,5
Vodné elektrárne	4 571	-	4 799	-	105,0	-
Solárna fotovoltaika	589	-	663	-	112,6	-
Veterné	6	-	4	-	66,6	-
Priemyselný odpad	2	61	8	64	400,0	-
Tuhý mestský odpad	55	115	79	138	143,6	120,0
Drevo / drevený odpad / ostatný tuhý odpad	1 130	5 276	1 120	5 400	99,1	102,4
Bioplyny	534	669	510	724	95,5	108,2
Spolu	6 887	6 295	7 279	6 519	105,7	103,6

Prameň: ŠÚ SR – Energetika

Vypracoval: MPRV SR, - údaj nie je dostupný.

Na Slovensku bolo v roku 2021 pestovaných 8 plodín výlučne na energetické účely, z celkovej oševnej plochy bolo využitých 0,56 %. Počet pestovateľov stúpol o 14,3 % a naopak

výmera klesla o 13,24 %, pričom najväčšiu výmeru zaberá cirok na zrno. Výmera ciroku na zrno predstavovala až 83,1 % z výmery plodín pestovaných výlučne na energetické účely.

Tab. 49 *Plodiny pestované výlučne na energetické účely v roku 2021*

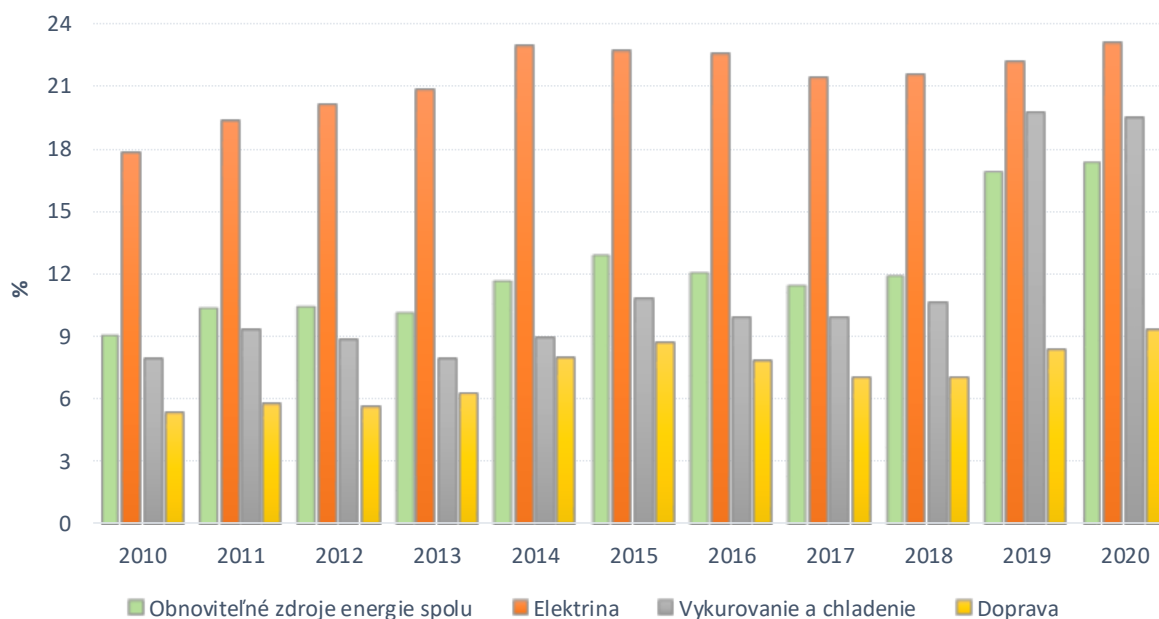
Názov plodiny	Výmera v ha	Počet fariem	Odhadovaná úroda v t
Kukurica na zrno	D	D	-
Raž ozimná	D	D	-
Pohánka	161	3	-
Cirok na zrno	6132	29	613,2
Sója	D	D	-
Repka olejka ozimná	791	11	2 444,5
Kukurica a jej miešanky na zeleno a siláž	D	D	-
Jarné strukovinoobilné miešanky	D	D	-

Vysvetlivky: D - dôverný údaj, pre nízky počet respondentov (menej ako 3 fariem) údaj nie je publikovateľný a treba zabrániť aby sa nedalo ani vypočítať napr: zo sumáru.

Prameň: ŠÚ SR - Definitívna úroda poľnohospodárskych plodín; Vypracoval: MPRV SR

Celková spotreba energie z obnoviteľných zdrojov na Slovensku stúpala o 0,45 p. b. na 17,3 %, od roku 2011 bol podiel energie z obnoviteľných zdrojov zatiaľ najvyšší. Najväčší rozdiel oproti roku 2019 bol v doprave, v tomto sektore sa využilo 9,3 % energie z obnoviteľných zdrojov, kým v roku 2019 to bolo len 8,3 %. Doprava je na Slovensku stále sektor s najmenším podielom využívanej energie z obnoviteľných zdrojov. Najvyšší podiel energie z obnoviteľných zdrojov bol 23,1 % v sektore elektrickej energie.

Graf 43 *Podiel energie z obnoviteľných zdrojov podľa sektorov na Slovensku (v %)*

Prameň: Eurostat, Vypracoval: MPRV SR

6.6. EKOLOGICKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA VÝROBA

V systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby (ďalej len EPV) bolo podľa údajov z ÚKSÚP v roku 2021 registrovaných celkom **1 225 prevádzkovateľov**, čo predstavuje o 18,1 % viac ako v roku 2020. Spoločnosti s ručením obmedzeným tvorili viac ako polovicu prevádzkovateľov v systéme EPV (56,7 %), nasledovali SHR (29,2 %) a poľnohospodárske družstvá – PD (8,1 %), akciové spoločnosti (3,3 %) a iné (2,7 %).

Medzi registrovanými farmármi (872) mali najväčšie zastúpenie z hľadiska právnych foriem taktiež spoločnosti s ručením obmedzeným (46,2 %), nasledované SHR (39,3 %), poľnohospodárskymi družstvami (11,0 %), akciovými spoločnosťami (1,7 %) a inými formami (1,7 %).

Tab. 50 *Prevádzkovatelia a farmári podľa právnej formy, registrovaní v EPV v SR k 31.12.2021*

Právna forma	Prevádzkovatelia registrovaní v EPV v r. 2021			
	Počet registrovaných prevádzkovateľov celkom	Z toho – počet farmárov	Štruktúra podľa právnej formy v %	
			registrovaní prevádzkovatelia spolu	farmy spolu
PD	99	96	8,1	11,0
s. r. o.	694	403	56,7	46,2
a. s.	41	15	3,3	1,7
SHR	358	343	29,2	39,3
Iné (živnostníci, iné formy pod.)	33	15	2,7	1,7
Spolu SR	1 225	872	100,0	100,0

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2021 predstavovala celková výmera registrovanej poľnohospodárskej pôdy v systéme EPV v SR (vrátane plôch v konverzii) 249 723 hektárov. Medziročne sa výmera p. p. zvýšila o 26 827 hektárov (11 %). V rozdelení podľa druhu pozemku v EPV medziročne stúpila výmera trvalých trávnych porastov (ďalej len TTP) o 17 356 ha, registrovanej ornej pôdy o 9 315 ha, vinogradov o 197 ha a ovocné sady klesli o 41 ha.

Tab. 51 *Poľnohospodárska pôda registrovaná v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby v SR (vrátane plôch v konverzii) k 31. 12. príslušného roka, v ha*

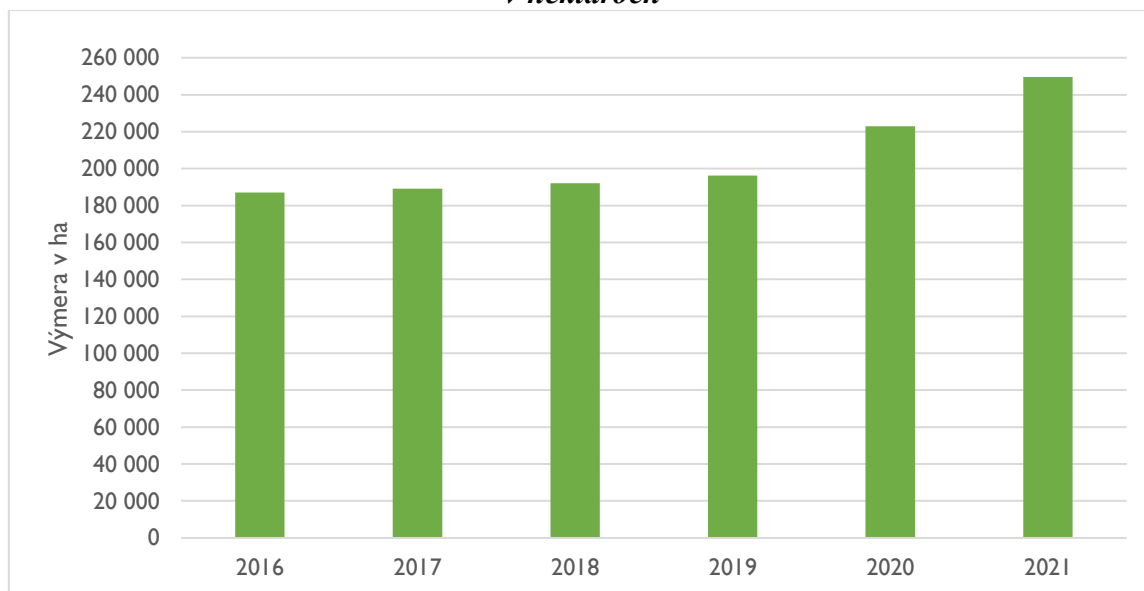
Poľnohospodárska pôda podľa druhu pozemku	2020	2021	Rozdiel (ha) 2021-2020
Orná pôda	75 592	84 907	9 315
Trvalé trávne porasty	145 209	162 565	17 356
Ovocné sady	1 828	1 787	-41
Vinohrady	266	464	197
Poľnohospodárska pôda spolu	222 896	249 723	26 827

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

Výmera registrovanej poľnohospodárskej pôdy od roku 2016 stúpa a v roku 2021 dosiahla svoje maximum v rámci posledných siedmich rokov, a to 249 723ha.

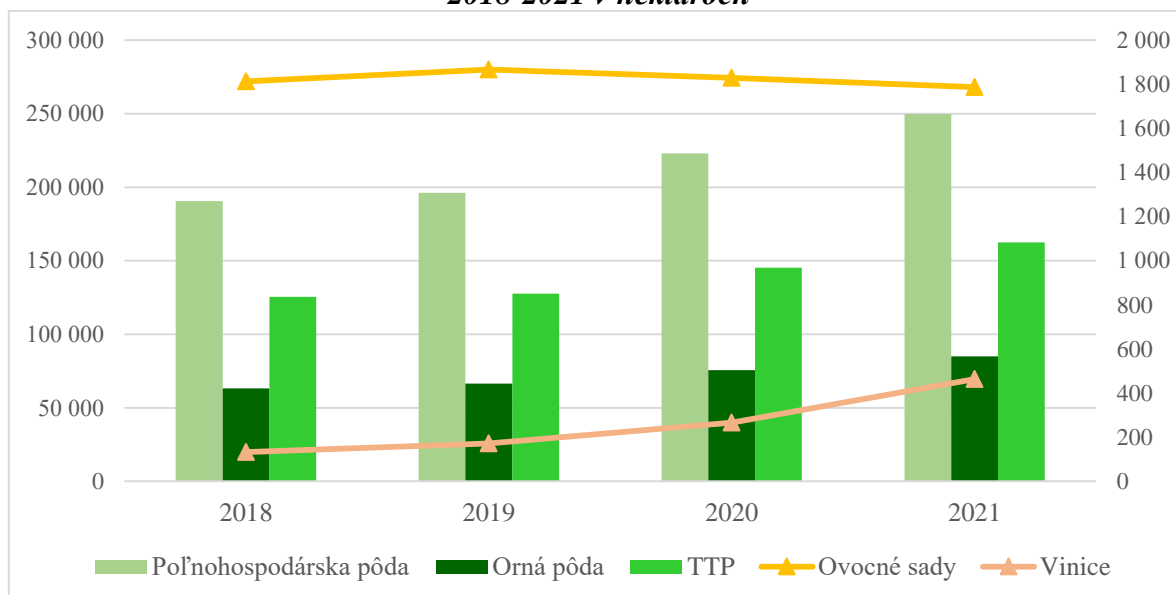
Graf 44 **Registrovaná poľnohospodárska pôda v EPV na Slovensku v rokoch 2016 – 2021 v hektároch**

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Poznámka: Graf znázorňuje registrovanú výmeru poľn. pôdy v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby – EPV celkom – vrátane plôch v konverzii.

Graf 45 **Poľnohospodárska pôda v systéme EPV podľa druhov pozemkov v SR v rokoch 2018-2021 v hektároch**

Prameň: ÚKSÚP, MPRV SR

Poznámka: Graf zobrazuje výmeru poľn. pôdy v EPV (vrátane plôch v konverzii)

Stavy hospodárskych zvierat spolu v EPV v SR za rok 2021

Medzi hospodárskymi druhmi zvierat registrovanými v EPV celkom (vrátane konverzie) mali najpočetnejšie zastúpenie, podobne ako v predchádzajúcom roku, ovce (83 202 ks). Nasledoval hovädzí dobytok (75 756 ks), hydina (6 099 ks), kozy (1 602 ks), ošípané (847 ks), včelstvá (773 ks),

a kone (572 ks). V porovnaní s rokom 2020 klesol najvýraznejšie počet ošípaných až o 40,9 %. Počet hovädzieho dobytku v porovnaní s minulým rokom vzrástol o 16,6 %.

Tab. 52 *Stavy najpočetnejších hospodárskych zvierat spolu (vrátane konverzie) v EPV v SR, v ks*

Druh hospodárskych zvierat	2020	2021	Rozdiel 2020-2021
Ovce	80 978	83 202	2 224
Hovädzí dobytok	64 991	75 756	10 765
Hydina	6 054	6 099	45
Kozy	1 619	1 602	-17
Včelstvá	719	773	54
Ošípané	1 478	874	-604
Kone	565	572	7
Ostatné (somáre, pony, králiky ...)	78	205	127

Prameň: ÚKSÚP

Vypracoval: MPRV SR

Certifikácia v EPV v SR za rok 2021

Na výkon kontroly a certifikácie EPV boli v SR v roku 2021 oprávnené tri inšpekčné organizácie. Okrem kontroly prevádzkovateľov inšpekčné organizácie Naturalis SK, s. r. o. (SK-BIO-002), Biokont CZ, s. r. o. (SK-BIO-003), EKO-CONTROL SK s. r. o. (SK-BIO-004) vykonávali aj certifikáciu produktov z EPV.

Podľa dostupných informácií bolo v roku 2021 vydaných celkom 981 certifikátov, čo predstavuje medziročný nárast o 9,1 %. Dohľad certifikovaných produktov z EPV vykonali inšpekčné organizácie Naturalis SK, s. r. o. (SK-BIO-002), Biokont CZ, s. r. o. (SK-BIO-003) a EKO-CONTROL SK s. r. o. (SK-BIO-004) v rámci inšpekčného orgánu pri kontrolách. Vydanie certifikátu sa realizuje na základe žiadosti ekologického prevádzkovateľa.

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2021 dominovala certifikácia organizáciou **Naturalis SK, s. r. o.**, ktorá vydala 752 certifikátov, ktorými boli certifikovaných 4 530 produktov. Inšpekčná organizácia **Biokont CZ, s. r. o.** v roku 2021 vydala 189 certifikátov na 1 045 produktov a inšpekčná organizácia **EKO-CONTROL SK s. r. o.** v roku 2021 vydala 40 certifikátov, ktorými bolo certifikovaných 134 produktov.

Komoditná orientácia v EPV (bio + konverzia) bola v rámci hlavných kategórií v roku 2021 podobná ako v predchádzajúcich rokoch. Pri produktoch poľnohospodárstva v rastlinnej výrobe (netrváce plodiny) prevládali krmoviny, kde bol zaznamenaný najväčší objem certifikácie (419 152,00 ton), obilninách (66 687,15 ton) obilná slama a plevy (1 818,29 ton) a olejnatých semenách (9 129 ton). Najvyšší podiel certifikovaných produktov - krmovín súvisí s vysokým podielom registrovaných TTP, pričom každý prevádzkovateľ so živočíšnou výrobou si krmivo z TTP aj certifikuje. Pri trvácnych plodinách (trvalé kultúry) mali najväčšie množstvá komodity: malvicové plody a kôstkové ovocie (**1 036,53 ton**) a korenie, aromatické, liečivé a farmaceutické plodiny (1 017,31 ton).

Tab. 53 Najpočetnejšie certifikované produkty poľnohospodárstva v EPV podľa hlavných skupín komodít v SR za rok 2021, v tis. kg

Certifikované produkty poľnohospodárstva	Množstvo celkom podľa inšpekčnej a certifikačnej organizácie			
	Naturalis SK, s.r.o.	Biokont CZ, s. r. o.	EKO-Control SK, s.r.o.	Spolu SR
1. Netrvácne plodiny				
a) Obilniny	53 405,00	7 282,15	0,00	60 687,15
Obilná slama a plevy	0,00	1 818,29	0,00	1 818,29
b) Strukoviny	2 049,45	122,07	0,00	2 171,52
c) Olejnaté semená	5 146,46	3 983,35	0,00	9 129,81
d) Zelenina a melóny, korene a hľuzy	701,99	227,01	0,00	929,00
e) Krmoviny	404 289,40	14 862,60	0,00	419 152,00
2. Trvácne plodiny				
a) Hrozno	358,00	229,00	0,00	587,00
b) Malvicové plody a kôstkové ovocie	511,84	524,69	0,00	1 036,53
c) Bobuľovité plody a plody rodu vaccinium	257,18	255,63	0,00	512,81
d) Ostatné stromové a kríkové ovocie a orechy	7,88	18,22	0,00	26,10
e) Korenie, aromatické, liečivé a farmaceutické plodiny	930,29	87,02	0,00	1 017,31

Prameň: ÚKSÚP

Vypracoval: MPRV SR

V programovacom období 2014-2020 je v rámci PRV SR 2014-2020 zachovaná podpora EPV. Pre jej dôležité ekologické a environmentálne prínosy bolo schválené samostatné Opatrenie Ekologické poľnohospodárstvo. V PRV SR 2014-2020 sú podrobnejšie špecifikované podmienky podpory. Podpora na ekologické poľnohospodárstvo sa člení na tieto platby: platby na konverziu na ekologické poľnohospodárstvo, ktoré sa budú uplatňovať cez podopatrenie *Platba na prechod na postupy a metódy ekologického poľnohospodárstva (obdobie v konverzii)* a platby na udržanie ekologického poľnohospodárstva, ktoré sa budú uplatňovať prostredníctvom podopatrenia *Platba na udržiavanie postupov a metód ekologického poľnohospodárstva (obdobie po konverzii)*.

7. VPLYV POĽNOHOSPODÁRSTVA NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

7.1. ČERPANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV V POĽNOHOSPODÁRSTVE

V roku 2020 dosiahol odber povrchovej vody (spoplatnenej) pre poľnohospodárstvo úroveň 12,4 mil. m³. Podľa § 78 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších zákonov sa malé odbery do 1 250 m³ mesačne alebo do 15 000 m³ ročne nespoplatňujú (nespoplatnené odbery na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy sú v množstve do 50 000 m³ ročne). Detailnejšie údaje o spotrebe vody na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy sú uvedené v časti 4.1. Vstupy do poľnohospodárstva.

Tab. 54 *Vývoj spotreby povrchovej vody (spoplatnenej), v mil. m³*

Ukazovateľ	2018	2019	2020	Index 2020/19
Spotreba celkom	239,9	238,7	236,9	99,3
z toho: poľnohospodárstvo	12,2	12,5	12,4	99,2
% z celkovej spotreby	5,09	5,24	5,23	0,01 p.b.

Prameň: VÚVH

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2020 sa odber podzemnej vody medziročne znížil o 1,53 %. V rámci poľnohospodárstva sa medziročne zvýšil objem odberov podzemnej vody v rastlinnej výrobe o 3,76 %, naopak v živočíšnej výrobe sa znížil 0,14 %. V potravinárskom priemysle bol zaznamenaný pokles odberov podzemnej vody o 7,52 %.

Tab. 55 *Vývoj odberov podzemnej vody podľa účelu využitia, v l.s⁻¹*

Účel využitia	2018	2019	2020	Index 2020/19
Spotreba podzemnej vody celkom	10 745,79	10 742,9	10 578,58	98,47
z toho: poľnohospodárstvo - RV	192,48	198,03	205,48	103,76
poľnohospodárstvo - ŽV	227,85	227,54	222,35	99,86
potravinársky priemysel	250,06	265,68	245,69	92,48

Prameň: VÚVH

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2020 došlo v rámci pôdohospodárstva k nárastu medziročnej spotreby palivového dreva (36,3 %) a zemného plynu (7,0 %). U ostatných vybraných druhov palív, elektriny a tepla spotreba klesla, najvýraznejšie v prípade vykurovacieho oleja ľahkého (90,5 %), uhlia (28,3 %) a elektriny (19,0 %).

Tab. 56 *Spotreba vybraných druhov palív, elektriny a tepla v pôdohospodárstve*

Názov paliva	Merná jedn.	2018	2019	2020	Index 2020/19
Palivové drevo	t	7 676	7 615	10 379	136,3
Uhlie	t	1 330	1 233	884	71,7
Benzíny	t	1 715	1 535	1 450	94,5
Nafta	t	90 138	83 854	82 640	98,6
Vykur. olej ľahký	t	28	21	2	9,5
Zemný plyn	tis. m ³	24 973	29 152	31 189	107,0
Elektrina	MWh	243 009	311 568	252 263	81,0
Teplo	GJ	268 284	257 500	240 114	93,3

Prameň: ŠÚ SR

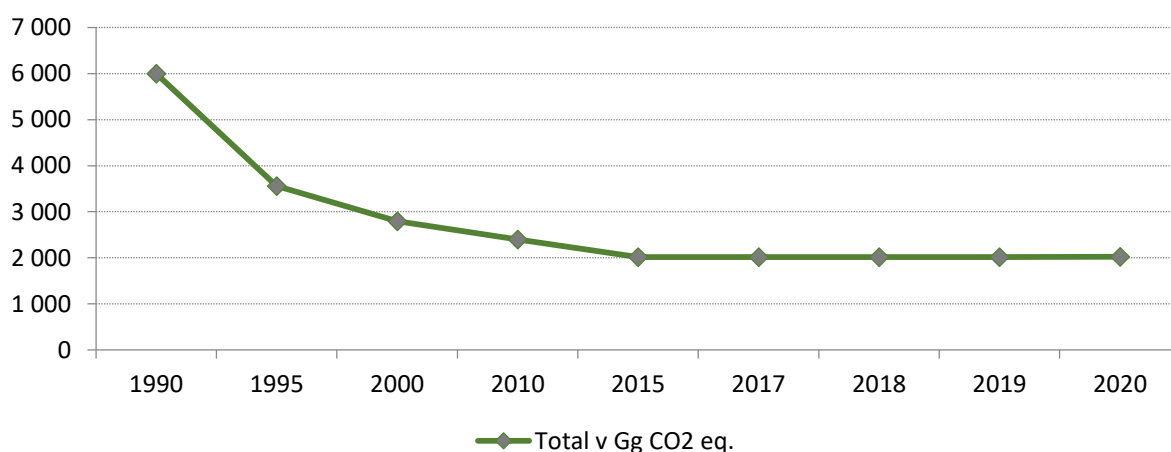
Vypracoval: MPRV SR

7.2. VPLYV POĽNOHOSPODÁRSTVA NA ZNEČIŠŤOVANIE OVZDUŠIA A VÔD

Poľnohospodársky sektor sa podieľa približne 7,3 % na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR.

V roku 2020 sa podľa SHMÚ medziročne nepatrne zvýšil objem vyprodukovaných skleníkových plynov z poľnohospodárstva o 0,3 % na úroveň 2 579,71 Gg CO₂ ekvivalentu. Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2005 sa mení len minimálne.

Graf 46 *Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva v rokoch 1990 – 2020*

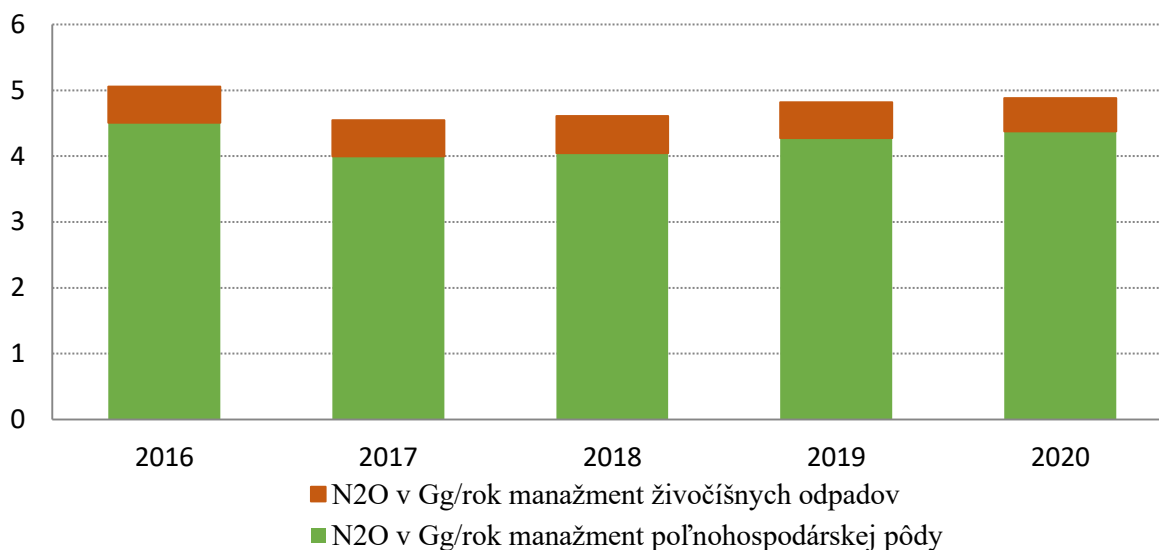
Prameň: SHMÚ - úsek Kvalita ovzdušia

Poznámka: 1 Gg = 1 000 ton

Vypracoval: MPRV SR

Približne 50,6 % z vyprodukovaného objemu emisií tvorí oxid dusný emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu (5,8 %) ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúravanja živočíšnych exkrementov) v SR.

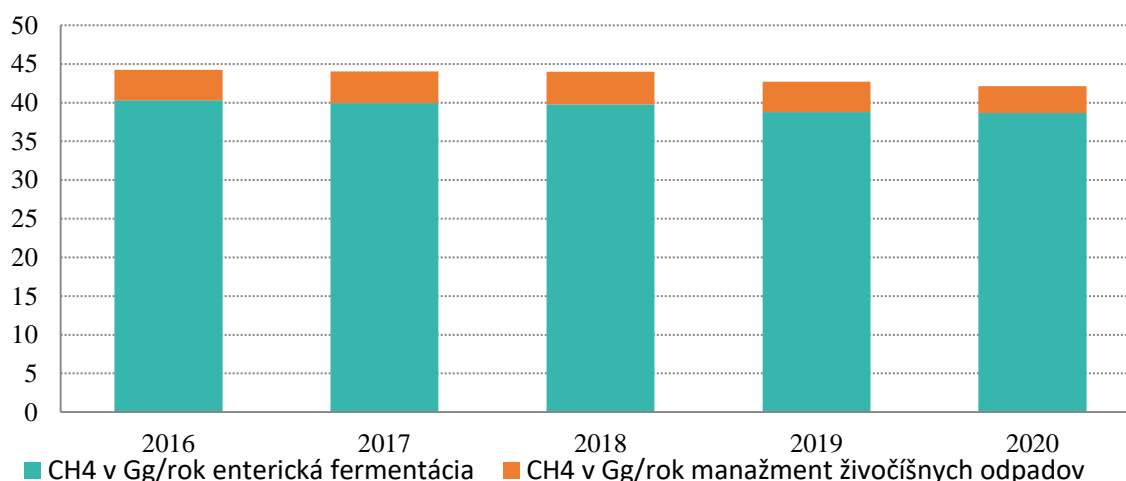
Graf 47 *Vývoj emisií oxidu dusného z manažmentu poľnohospodárskych pôd a manažmentu živočíšnych odpadov v rokoch 2016 – 2020*

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia
 Vypracoval: MPRV SR

37,5 % emisií z vyprodukovaného objemu emisií tvorí metán (CH₄) emitovaný do ovzdušia hlavne ako priamy produkt látkovej výmeny u byľinožravcov (enterická fermentácia) a ako produkt odbúravania živočíšnych exkrementov (3,4 %).

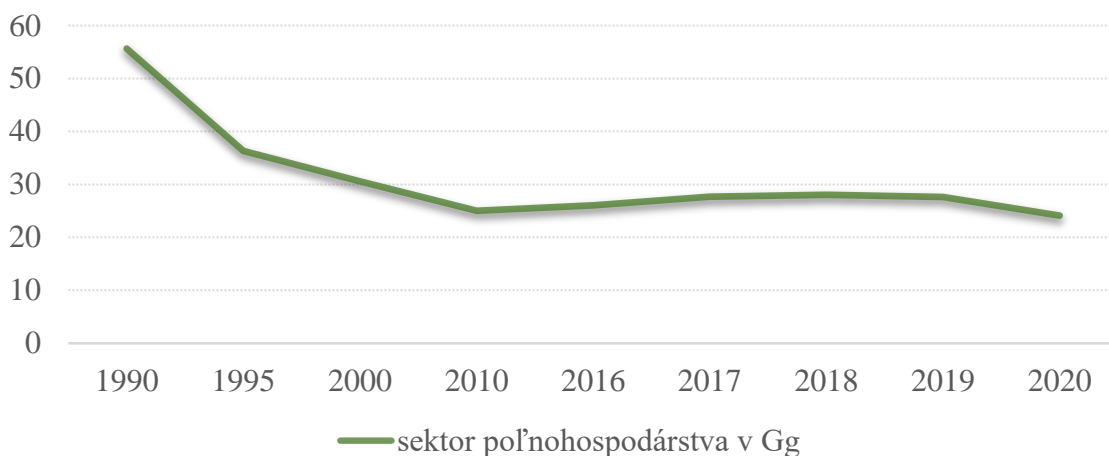
Graf 48 *Vývoj emisií metánu z enterickej fermentácie a manažmentu živočíšnych odpadov v rokoch 2016 – 2020*

Prameň: SHMÚ – úsek Kvality ovzdušia
 Vypracoval: MPRV SR

Produkcia emisií amoniaku z poľnohospodárstva klesla v roku 2019 v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 12,8 %. Vývoj emisií amoniaku z poľnohospodárstva má od roku 1990 klesajúci charakter a od roku 2010 sa mení len minimálne.

Graf 49 *Vývoj emisií amoniaku z poľnohospodárstva v rokoch 1990 – 2020*

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia

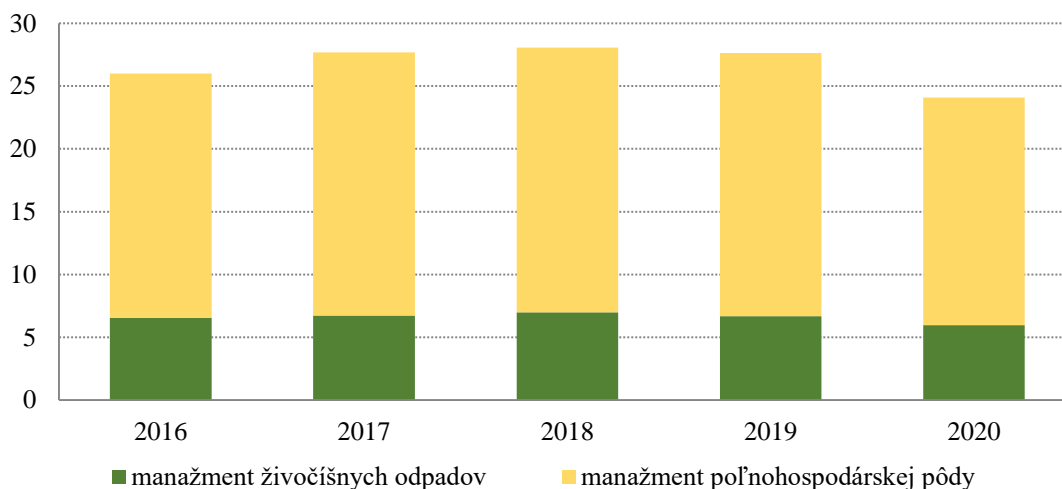
Poznámka: 1 Gg = 1 000 ton

Vypracoval: MPRV SR

Celkové emisie amoniaku vyprodukované v rámci poľnohospodárstva zahŕňajú objem vyprodukovaného amoniaku zo živočíšnej výroby a používania priemyselných hnojív a hnoja hospodárskych zvierat v rámci rastlinnej výroby.

Podiel amoniaku emitovaného z poľnohospodárskej pôdy z celkového objemu emisií amoniaku z poľnohospodárstva predstavoval 69,7 %. Podiel amoniaku vyprodukovaného zo živočíšnej výroby predstavoval 24,7 %. Najvyšší podiel amoniaku zo živočíšnej výroby vyprodukovali brojlery (23,0 %), ostatný HD (19,6 %), ošípané (19,1 %), dojnice (17,6 %) a nosnice (10,6 %).

Graf 50 *Vývoj emisií amoniaku z manažmentu živočíšnych odpadov a manažmentu poľnohospodárskych pôd v rokoch 2015 – 2019, v Gg*

Prameň: SHMÚ – úsek Kvalita ovzdušia
Vypracoval: MPRV SR

Amoniak emitovaný z poľnohospodárstva sa na národnom súčte NH₃ podieľa majoritným podielom.

Zraniteľné oblasti

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia (resp. pozemky a ich časti v obciach), z ktorých zrážkové vody odtekajú do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg/l alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Kontamináciu podzemnej a povrchovej vody dusičnanmi a inými znečisťujúcimi látkami spôsobuje najmä intenzívne hospodárenie na pôde a chovné zariadenia.

V SR sú zraniteľné oblasti vymedzené nariadením vlády Slovenskej republiky č. 174/2017 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti a ktoré v znení nariadenia vlády č. 62/2022 Z. z., (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 62/2022 Z. z.“) v súlade so smernicou Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov.

V nadväznosti na vyššie uvedené, počet zraniteľných oblastí vymedzených v SR sa zvýšil z 1 344 na 1 395 a plocha poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach stúpla o 444,71 km² z pôvodných 11 891,47 km² na 12 336,18 km², pričom rozloha poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach v súčasnosti (t. j. po revízii ZO) predstavuje 63,9 % z celkovej využívanej poľnohospodárskej pôdy v Slovenskej republike (Tab. 56).

Tab. 57 *Zmena vo výmere zraniteľných oblastí pred a po vykonaných revíziách v rokoch 2016 a 2020*

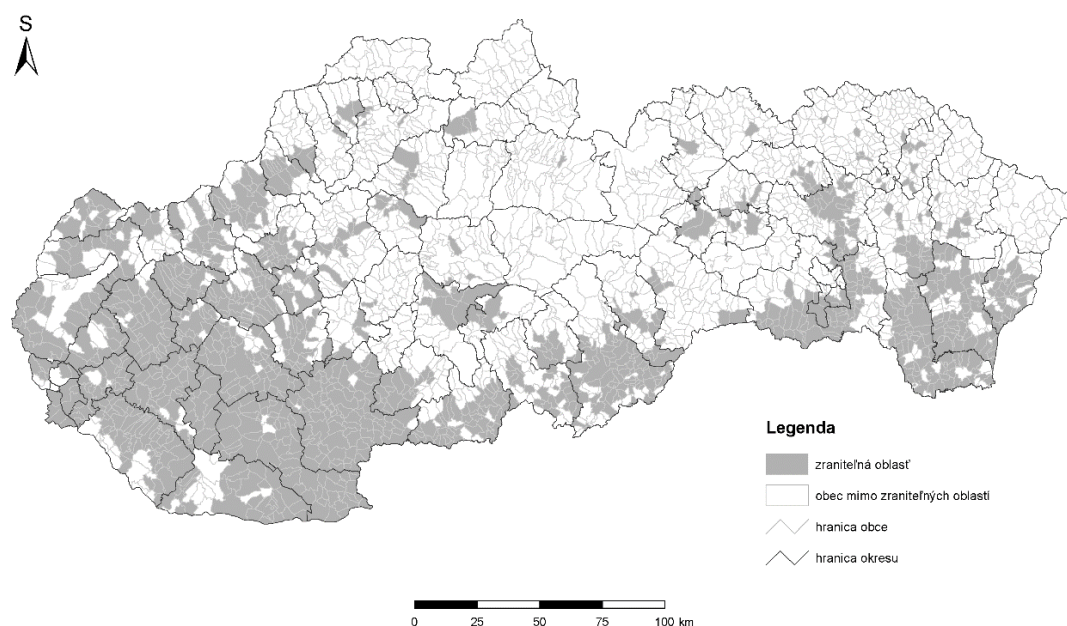
	Pred revíziou ZO v roku 2016	Pred revíziou ZO v roku 2020	Po revízii ZO v roku 2020
Počet katastrálnych území obcí spadajúcich do zraniteľných oblastí	1 524 (resp. 1 561)	1 344	1 395
Výmera katastrálnych území obcí spadajúcich do zraniteľných oblastí	22 328,10 km ² ①	20 938,40 km ² ②	21 565,84 km ² ③
Výmera využívanej poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach	13 684,65 km ² ④	11 891,47 km ² ⑤	12 336,18 km ² ⑥
Podiel využívanej poľnohospodárskej pôdy v zraniteľných oblastiach z celkovej poľnohospodárske využívanej pôdy v SR	70,60%	61,60%	63,90%

Prameň: VÚVH - ① Správa o stave implementácie smernice Rady 91/676/EHS v SR, 2012, ÚGKK 2008, ② Správa o stave implementácie smernice Rady 91/676/EHS v SR, 2020, ÚGKK 2020, ③ ÚGKK, 2020 – výmera deklarovaná, ④ GIS vrstva LPIS, VÚPOP 2008, ⑤ Správa o stave implementácie smernice Rady 91/676/EHS v SR, 2020, LPIS 2020, ⑥ GIS vrstva LPIS, VÚPOP 2020.

Vypracoval: VÚVH

Vymedzenie zraniteľných oblastí účinné v období od 15. 3. 2022 do 30. 6. 2022 zohľadňuje vyradenie katastrov obcí zo zraniteľných oblastí na základe revízie v roku 2020 a zahŕňa 1 223 obcí.

Mapa 8 *Plocha zraniteľných oblastí SR uvedená v prílohe 2 nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z. z.[5] s platnosťou od 15. 3. 2022 do 30. 6. 2022*

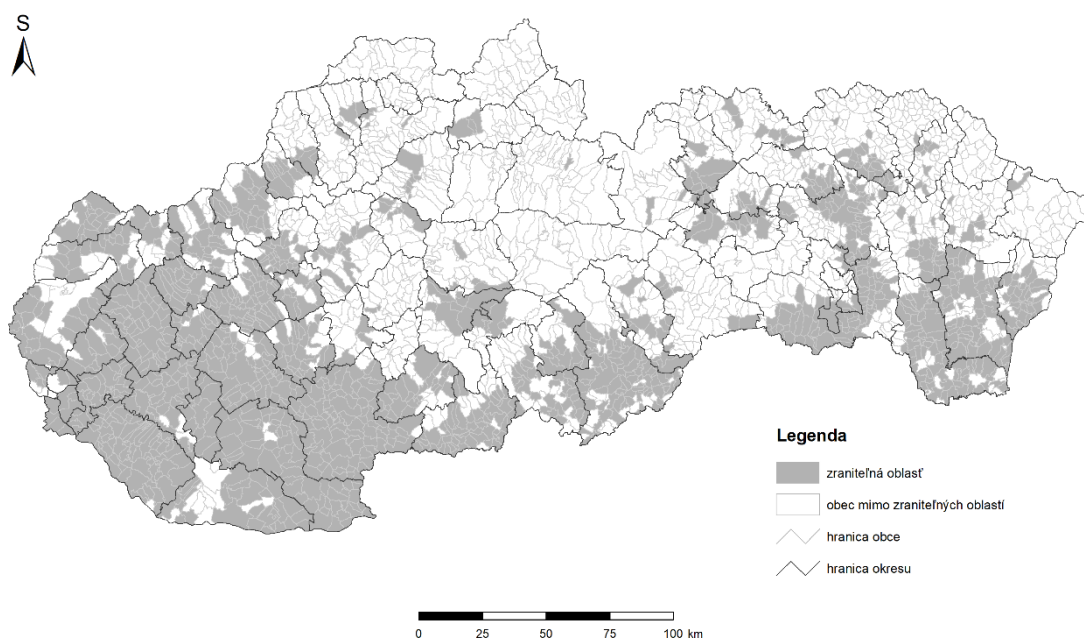

Prameň: VÚVH

Vymedzenie zraniteľných oblastí, ktoré bude v rámci nariadenia vlády SR č. 62/2022 Z. z. účinné od 1. 7. 2022, zohľadňuje zaradenie nových pozemkov alebo ich časti v obciach, ktorých poľnohospodárske využitie je upravené podmienkami a obmedzeniami podľa § 35 vodného zákona

a § 10b a § 10c zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov do zraniteľných oblastí, na základe revízie v roku 2020 a obsahuje 1 395 katastrálnych území obcí. K ustanoveniu delenej účinnosti nariadenia vlády SR č. 62/2022 Z. z. sa pristúpilo na základe požiadavky Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorej cieľom bolo umožniť poľnohospodárskym subjektom vykonávajúcim svoju činnosť na poľnohospodárskej pôde zaradenej do nových zraniteľných oblastí, prijať a postupne uplatňovať poľnohospodárske postupy a opatrenia platné podľa príslušných legislatívnych predpisov pre hospodárenie v zraniteľných oblastiach (napríklad vybudovať potrebné skladovacie priestory).

Mapa 9 *Plocha zraniteľných oblastí SR uvedená v prílohe 2 nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z. z. s platnosťou od 1. 7. 2022*

Prameň: VÚVH

7.3. FINANČNÉ UKAZOVATELE SÚVISIACE S OCHRANOU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Bežné náklady na ochranu životného prostredia (ďalej ŽP) v roku 2020 medziročne klesli o 17,4 %, pod vplyvom medziročného nárastu vnútropodnikových nákladov o 25,3 % a medziročného poklesu nákladov na ochranu ŽP hradených iným subjektom o 22,1 %.

Investičné náklady poľnohospodárskych podnikov v podobe obstarania dlhodobého majetku na ochranu ŽP a výnosy z ochrany ŽP neboli za rok 2020 k dispozícii.

Tab. 58 *Finančné ukazovatele poľnohospodárskych podnikov v oblasti ochrany ŽP, v tis. EUR*

Ukazovateľ	2018	2019	2020	Index 2020/19
Investície na ochranu ŽP	D	D	D	-
Bežné náklady na ochranu ŽP spolu	2 674,95	2 672,19	2 207,0	82,60
z toho: vnútropodnikové náklady	388,24	265,67	333,00	125,30
náklady na ochranu ŽP hradené iným subjektom	2 286,71	2 406,53	1 874,0	77,90
Výnosy z ochrany ŽP, spolu	D	D	D	-

Prameň: ŠÚ SR

Vypracoval: MPRV SR

8. VÝDAVKY NA POĽNOHOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA

Jednotný právny rámec pre financovanie Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) v prechodnom období 2021-2022 ustanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2220 z 23. decembra 2020, ktorým sa stanovujú určité prechodné ustanovenia týkajúce sa podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) v rokoch 2021 a 2022 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1305/2013, (EÚ) č. 1306/2013 a (EÚ) č. 1307/2013, pokiaľ ide o zdroje a uplatňovanie v rokoch 2021 a 2022, a nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o zdroje a distribúciu tejto podpory v rokoch 2021 a 2022.

Táto právna úprava EÚ zabezpečila:

- pokračovanie poskytovania priamych platieb a financovania rozvoja vidieka bez prerušenia
- dodatočné zdroje (zdroje na obnovu odvetvia poľnohospodárstva a vidieckych oblastí Únie) z Nástroja Európskej únie na obnovu s cieľom podporiť obnovu po kríze COVID-19 pre poľnohospodárov, potravinárov a na rozvoj vidieka
- dostatok času na prípravu novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2022.

V roku 2021, ktorý bol náročný nielen z hľadiska zdravotného a sociálneho, ale aj ekonomického, SR v snahe čo najviac pomôcť pôdohospodárom po schválení Európskou komisiou:

- presunula 25,9 mil. € európskych zdrojov z II. piliera SPP (z Programu rozvoja vidieka) do I. piliera (bez zmeny alokácie v II. pilieri), čím sa zvýšil objem peňazí alokovaný na podporu zelených cieľov o 7,7 mil. €, na viazané priame platby o 3,6 mil. € a na jednotnú platbu na plochu SAPS o 3,1 mil. €.
- po prvýkrát zaviedla redistributívnu platbu (alokovaný objem 11,1 mil. € z presunutých prostriedkov), ktorá je priamo naviazaná na jednotnú platbu na plochu a je vyplácaná na prvých 28 ha pre každého poľnohospodára po splnení stanovených podmienok.

8.1. ORGANIZÁCIA TRHU S AGRÁRNymi KOMODITAMI

Spoločnú organizáciu trhu s poľnohospodárskymi výrobkami v rámci EÚ upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 v platnom znení.

Trhovo orientované výdavky (TOV) sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF), ktorý je súčasťou všeobecného rozpočtu EÚ a niektoré sú spolufinancované zo štátneho rozpočtu. Čerpanie TOV reaguje na situáciu na trhu s agrárnymi a potravinárskymi komoditami, závisí od počtu žiadostí podľa jednotlivých opatrení, ako aj od realizácie týchto opatrení. Pri niektorých programoch (napr. podpora včelárstva, propagácia vína a pri školskom programe) sú zo strany EK stanovené limity na jednotlivé roky.

V roku 2021 bolo na TOV poskytnutých o 4,78 mil. € viac ako v predchádzajúcom roku.

Do sektora vinohradníctva a vinárstva bol v roku 2021 vyplatený objem 6,54 mil. €, čo predstavuje 48,2% zo všetkých TOV financovaných z európskych zdrojov. Z toho najväčší podiel

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

(takmer 90 %) tvorili prostriedky smerujúce do reštrukturalizácie vinogradov. Cieľom týchto opatrení je prispôsobenie produkcie trhovým podmienkam a skvalitnenie a zefektívnenie vinohradníckej a vinárskej výroby v SR.

V sektore ovocia a zeleniny bolo vyplatených 2,89 mil. € na operačné programy organizácií výrobcov a 5,27 mil. € do školského programu. Program školské ovocie a zelenina je určený deťom v materských školách a žiakom základných a špeciálnych škôl vo vekovej kategórii 3 - 18 rokov s cieľom zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, priaznivo ovplyvniť ich stravovacie návyky a predchádzať chorobám zo zvýšenej hmotnosti a obezity.

Program podpory konzumácie mlieka a mliečnych výrobkov v školách (tzv. školské mlieko), ktorý sa v SR začal uplatňovať od roku 2004, má zabezpečiť pravidelný prístup rovnakej cieľovej skupiny ako v prípade „školského ovocia a zeleniny“ k mlieku a mliečnym výrobkom. Tento účel bol podporený v objeme 1,75 mil. €, z toho 52,9 % tvorili prostriedky z EÚ.

Národný program stabilizácie a rozvoja slovenského včelárstva je spolufinancovaný zo ŠR a EÚ v pomere 1:1, v roku 2021 bol podporený v celkovom objeme 1,68 mil. €.

Tab. 59 *Prehľad čerpania trhovo orientovaných výdavkov (TOV) v roku 2021 v €*

sektor	Druh výdavku	2020	2021
vino /financované z EÚ	Reštrukturalizácia vinogradov	2 657 003	5 885 145
	Poistenie úrody	266 789	408 137
	Investície do podnikov	456 566	176 674
	Propagácia na trhoch tretích krajín	59 635	21 341
	Propagácia vína v členských štátoch EÚ	73 467	50 000
ovocie - zelenina (OZ)	Podpora operačných programov v sektore OZ (EÚ)	2 778 200	2 892 567
	Podpora operačných programov v sektore OZ (ŠR)	60 129	1 518
	Školské ovocie (EÚ)	2 206 131	2 373 556
	Školské ovocie (ŠR)	1 540 714	2 895 804
mlieko	Školské mlieko (EÚ)	1 140 984	922 576
	Školské mlieko (ŠR)	730 806	822 976
včely	Podpora včelárom (EÚ)	689 923	842 370
	Podpora včelárom (ŠR)	689 923	842 370
Spolu		13 350 270	18 135 033
z toho: prostriedky z EÚ		10 328 698	13 572 365
prostriedky zo ŠR		3 021 572	4 562 667

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2020, 2021; MPRV SR

Poznámka: EÚ – finančné prostriedky poskytnuté z Európskej únie; ŠR – finančné prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu prostredníctvom PPA

Vypracoval: MPRV SR

8.2. PRIAME PLATBY

Priame platby predstavujú významnú podporu príjmu poľnohospodárov, čomu zodpovedá aj vynakladaný objem financií. Realizujú sa formou bežných transferov subjektom priamo hospodáriacim na pôde bez viazanosti na produkciu, alebo ako viazané platby na reálnu produkciu jednotiek žiadateľa stanovených v jednotlivých podporných režimoch. Právny rámec pre tieto platby tvorí európska i národná legislatíva:

- ☞ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009 v platnom znení
- ☞ Nariadenie vlády SR č. 342/2014 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb v znení neskorších predpisov
- ☞ Nariadenie vlády SR č. 36/2015 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami viazaných priamych platieb v znení neskorších predpisov
- ☞ Nariadenie vlády SR č. 152/2013 Z. z., o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou prechodných vnútroštátnych platieb v znení neskorších predpisov.

Nárok na priame platby má žiadateľ, ktorý musí:

- ✓ podať žiadosť o priame platby Pôdohospodárskej platobnej agentúre (PPA),
- ✓ spĺňať požiadavky na aktívneho poľnohospodára,
- ✓ dodržiavať pravidlá krízového plnenia (oblasť životného prostredia, zmeny klímy a dobrého poľnohospodárskeho stavu pôdy, oblasť verejného zdravia a zdravia zvierat a rastlín, oblasť dobrých životných podmienok zvierat),
- ✓ udržiavať poľnohospodárske plochy v stave vhodnom na pastvu alebo pestovanie.

Tab. 60 *Sadzby pre priame platby v €*

	merná jednotka	2020	2021
Oddelené priame platby			
Prechodný zjednodušený režim základnej platby (jednotná platba na plochu)	ha	120,16	117,92
Redistributívna platba	ha		48,45
Platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie	ha	64,32	68,24
Platba pre mladých poľnohospodárov	ha	112,66	113,70
<i>Koeficient úhrady finančnej disciplíny*</i>		1,623985%	2,143365%
Viazané priame platby			
Platba na pestovanie cukrovej repy	ha	363,66	334,71
Platba na pestovanie chmeľu	ha	483,80	541,86
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	ha	340,69	505,06
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	ha	468,08	633,00
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny	ha	412,03	455,31
Platba na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	ha	106,84	79,64
Platba na pestovanie rajčiakov	ha	481,30	438,87
Platba na chov bahníc, jariek a kôz	ks	17,13	17,73
Platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytky	DJ	168,62	180,58
Platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	ks	249,66	268,97
Prechodné vnútroštátne platby			
Doplňková vnútroštátna platba na plochu	ha	0,00	0,00
Doplňková vnútroštátna platba na chmeľ	ha	0,00	0,00
Doplňková vnútroštátna platba na dobyčie jednotky – §4 ods. 2 písm. a), b), c) a f)	DJ	0,00	0,00
§4 ods. 2 písm. d)	DJ	70,00	70,00
§4 ods. 2 písm. e)	DJ	45,50	45,50

*Koeficient úhrady finančnej disciplíny = podiel prenesených rozpočtových prostriedkov nepoužitých v roku n-1 (získaných percentuálnym znížením priamych platieb) a priamych platieb v roku n určených na základe žiadostí poľnohospodárov presahujúcich sumu 2 000 €.

Prameň: Vestníky MPRV SR 2019, 2020, 2021, Vpracoval: MPRV SR

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Z prehľadu vyplatených priamych platieb je vidieť, že celkový objem platieb klesol v porovnaní s rokom 2020 o 65,8 mil. €, pričom najväčší podiel na tomto poklese mali oddelené priame platby (-63,2 mil. €).

V roku 2021 bolo v PPA prijatých 72 700 žiadostí o poskytnutie priamych platieb z EPZF. Z uvedeného počtu prijatých žiadostí bolo do konca roka 2021 schválených 62 253 žiadostí, čo predstavuje 86 % schválených žiadostí z celkového počtu prijatých žiadostí.

Tab. 61 *Vyplatené priame platby v mil. €*

Tituly	2020	2021
Prechodný zjednodušený režim základnej platby (jednotná platba na plochu)	244,8890	194,3232
Redistributívna platba		8,2742
Platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie (greening)	132,4193	111,8700
Platba pre mladých poľnohospodárov	1,6305	1,2986
Platba na pestovanie cukrovej repy	7,9520	6,4138
Platba na pestovanie chmeľu	0,0483	0,0000
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s vysokou prácnosťou	0,3347	0,5877
Platba na pestovanie vybraných druhov ovocia s veľmi vysokou prácnosťou	0,6134	0,6916
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny s vysokou prácnosťou	0,0000	0,0000
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny s veľmi vysokou prácnosťou	0,0005	0,0001
Platba na pestovanie vybraných druhov zeleniny	1,4974	2,4185
Platba na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín	9,2868	7,0406
Platba na pestovanie rajčiakov	0,0983	0,1012
Platba na chov bahníc, jariek a kôz	4,2098	4,0489
Platba na výkrm vybraných kategórií hovädzieho dobytku	7,0482	7,0821
Platba na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka	27,6624	27,4492
Doplnková vnútroštátna platba na dobyčie jednotky	3,6195	3,5410
<i>Refundácia priamej pomoci vo vzťahu k finančnej disciplíne</i>	<i>6,7245</i>	<i>7,0564</i>
Priame platby spolu	448,0346	382,1973

Prameň: PPA (www.apa.sk) – Aktuálny prehľad vyplatených finančných prostriedkov za rok 2020, 2021
Vypracoval: MPRV SR

8.3. ROZVOJ VIDIEKA

Financovanie výdavkov v oblasti rozvoja vidieka sa realizuje prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) na základe nariadenia Európskeho

parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 v platnom znení. V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 v platnom znení je EPFRV jedným z európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktorých podpora má dopĺňať národné intervencie v súvislosti so stratégiou EÚ na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu – stratégie „Európa 2020“. Národným dokumentom, ktorý stanovuje stratégiu a priority SR pre využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, je Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020 schválená EK 20. 6. 2014. EPFRV je súčasťou všeobecného rozpočtu EÚ.

Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 – 2020 na podporu z EPFRV bol schválený rozhodnutím Komisie č. C(2015) 831 zo dňa 13. februára 2015, ktorým sa stanovil maximálny príspevok z EPFRV v objeme 1 545,273 mil. €. Celková výška verejného príspevku na implementáciu programu rozvoja vidieka predstavovala 2 079,595 mil. €. Vykonávacím rozhodnutím Komisie č. C(2016) 526 zo dňa 27. januára 2016 bol maximálny príspevok z EPFRV navýšený na 1 559,692 mil. €. Celkové verejné príspevky na implementáciu programu rozvoja vidieka boli navýšené na 2 099,200 mil. €.

PRV SR 2014 – 2020 je dokumentom, na základe ktorého sa poskytuje pomoc zahrnutá v 16 opatreniach (vrátane opatrenia „Technická pomoc“) prispievajúcich k šiestim prioritám rozvoja vidieka:

1. podpora prenosu znalostí a inovácií v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vo vidieckych oblastiach,
2. posilnenie životaschopnosti poľnohospodárskych podnikov a konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárstva vo všetkých regiónoch a presadzovanie inovačných poľnohospodárskych technológií a udržateľného obhospodarovania lesov,
3. podpora organizácie potravinového reťazca vrátane spracovania poľnohospodárskych výrobkov a ich uvádzania na trh, dobrých životných podmienok zvierat a riadenia rizík v poľnohospodárstve,
4. obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov, ktoré súvisia s poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom,
5. propagácia efektívneho využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v odvetví poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva,
6. podpora sociálneho začleňovania, zmiernovania chudoby a hospodárskeho rozvoja vo vidieckych oblastiach.

Dňa 29.12.2020 vstúpilo do platnosti prechodné nariadenie, podľa ktorého v prípade programov podporovaných z EPFRV sa programové obdobie od 1. januára 2014 do 31. decembra 2020 stanovené v článku 26 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 v platnom znení predĺžilo do 31. decembra 2022 a členským štátom sa poskytla možnosť financovať svoje predĺžené programy rozvoja vidieka zo zodpovedajúcich pridelených rozpočtových prostriedkov na roky 2021 a 2022, t.j. na prechodné obdobie. S uvedeným predĺžením programového obdobia sa PRV SR 2014 – 2022

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

priradili nové alokácie EPFRV na rok 2021 vo výške 316,398 mil. € a rok 2022 vo výške 259,078 mil. €, t. j. spolu 575,476 mil. €.

Dňa 23.12.2020 vstúpilo do platnosti nariadenie Rady (EÚ) 2020/2094 zo 14. decembra 2020, ktorým sa zriaďuje Nástroj Európskej únie na obnovu s cieľom podporiť obnovu po kríze COVID-19. Nariadením sa zriadil Nástroj Európskej únie na obnovu (ďalej len „EURI“), z ktorého sa financuje opatrenie na riešenie nepriaznivých hospodárskych následkov krízy COVID-19 alebo bezodkladné potreby financovania s cieľom zabrániť návratu tejto krízy v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka a zároveň prispieť k odolnej, udržateľnej a digitálnej obnove hospodárstva v súlade s cieľmi environmentálnych a klimatických záväzkov EÚ, ako i s novými ambíciami zakotvenými v Európskej zelenej dohode. Zdroje na obnovu odvetvia poľnohospodárstva a vidieckych oblastí sa poskytujú vo forme dodatočných zdrojov k celkovej sume podpory EÚ pre rozvoj vidieka v rámci EPFRV na rok 2021 vo výške 48,286 mil. € a na rok 2022 vo výške 114,922 mil. EUR, t. j. spolu 163,208 mil. €.

Dokument PRV SR 2014 - 2020 bol niekoľkokrát modifikovaný, naposledy:

- 7. modifikácia - modifikácia sa týkala:
 - zavedenia nového opatrenia M21 "Výnimočná dočasná podpora pre poľnohospodárov a MSP, ktorí sú obzvlášť zasiahnutí krízou v dôsledku ochorenia COVID-19", ktoré je reakciou na následky krízy vzniknutej v dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 vo februári 2020,
 - presun finančných prostriedkov (úpravy plánu financovania).

Siedma modifikácia PRV SR 2014 - 2020 bola schválená vykonávacím rozhodnutím Komisie č. C(2020) 8679 z 2.12.2020.

- 8. modifikácia - modifikácia sa týkala predĺženia programového obdobia PRV SR 2014 - 2020 do 31.12.2022, v súvislosti s ktorým sa zároveň:
 - PRV priradujú alokácie EPFRV na rok 2021 a na rok 2022,
 - PRV pridelujú z Nástroja EÚ dodatočné zdroje na rok 2021 a na rok 2022,
 - presúvajú z priamych platieb do PRV prostriedky, ako produkt zníženia priamych platieb SR za rok 2020.

Ôsma modifikácia PRV SR 2014 - 2020 bola schválená vykonávacím rozhodnutím Komisie č. C(2021) 5109 zo dňa 5.7.2021, ktorým bol maximálny príspevok z EPFRV navýšený na 2 300,177 mil. €. Celkové verejné príspevky na implementáciu programu rozvoja vidieka boli navýšené na sumu 3 074,918 mil. €.

V závere roka 2021 SR predložila Komisii žiadosť o schválenie zmeny PRV SR 2014 - 2022 (návrh 9. modifikácie PRV SR 2014 - 2022). Podnetom na vypracovanie návrhu je predovšetkým delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/1017, v dôsledku ktorého sa znižuje celková alokácia EPFRV pre Slovenskú republiku na rok 2022 o 24,102 mil. EUR, a to na sumu 234,976 mil. €. Uvedené zníženie je výsledkom rozhodnutí MPRV SR z 19.2.2021.

PRV SR 2014 – 2022 sa realizuje formou projektových a neprojektových opatrení. Na projektové opatrenia PPA vyhlasuje výzvy, ktoré zverejňuje na svojom webovom sídle.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Tab. 62 *Výdavky na PRV SR 2014-2022 za roky 2020 a 2021 v mil. €*

Opatrenie	výdavky za rok 2020			výdavky za rok 2021		
	spolu	z toho: EPFRV	ŠR	spolu	z toho: EPFRV	ŠR
Projektové opatrenia	132,71	99,23	33,48	48,25	36,07	12,18
Prenos znalostí a informačné akcie	0,30	0,22	0,07	0,10	0,08	0,03
Poradenské služby	0,09	0,07	0,02	0,00	0,00	0,00
Investície do hmotného majetku	60,62	45,44	15,19	22,65	16,97	5,68
Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby - prevencia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti	18,43	13,71	4,72	4,74	3,55	1,18
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach	33,27	24,86	8,41	6,80	5,10	1,70
Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov	10,12	7,59	2,53	2,10	1,57	0,52
Spolupráca	4,67	3,47	1,21	1,14	0,84	0,30
LEADER	0,24	0,15	0,09	0,09	0,06	0,04
Technická pomoc	4,96	3,72	1,24	6,98	5,24	1,75
Dočasná podpora kvôli COVID-19				3,66	2,67	1,00
Neprojektové opatrenia	134,41	99,95	34,46	133,00	98,76	34,24
Agroenvironmentálno-klimatické opatrenia	20,26	14,99	5,28	17,99	13,28	4,71
Ekologické poľnohospodárstvo	16,54	12,18	4,36	15,12	11,12	4,01
Platby v rámci NATURA 2000 a smernice o vode	0,86	0,64	0,22	0,81	0,61	0,20
Platba pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami	70,52	52,74	17,78	72,00	53,79	18,21
Dobré životné podmienky zvierat	25,44	18,81	6,63	26,18	19,29	6,89
Lesnícko-environmentálne platby	0,80	0,60	0,20	0,90	0,67	0,22
Platby spolu	267,12	199,18	67,94	181,25	134,83	46,42

Prameň: Vyhlásenia o výdavkoch (VoV) za roky 2020 a 2021

Vypracoval: MPRV SR

Čerpanie verejných prostriedkov z programu PRV SR 2014 – 2022 bolo v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 nižšie o 85,87 mil. €, pričom klesli objemy najmä v projektových opatreniach. Bolo to spôsobené obmedzením, resp. pozastavením ich vyplácania od 14. 07. 2021

v súvislosti s kauzou „Dobytkár“. Po splnení všetkých opatrení v akčnom pláne PPA získala dňa 15.10. 2021 trvalú akreditáciu a od roku 2022 začala vyplácať pozastavené platby.

8.4. OPERAČNÝ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO

OP RH 2014 – 2020 je vypracovaný v súlade s prílohou I vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 771/2014 zo 14. júla 2014, ktorým sa stanovujú pravidlá podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, pokiaľ ide o vzor operačných programov, štruktúru plánu kompenzácií dodatočných nákladov vzniknutých prevádzkovateľom pri rybolove, chove, spracovaní a marketingu určitých produktov rybolovu a akvakultúry z najvzdialenejších regiónov Únie, vzor prenosu finančných údajov, obsah správ o hodnotení ex ante a minimálne požiadavky na plán hodnotenia, ktorý sa má predložiť v rámci Európskeho námorného a rybárskeho fondu v platnom znení. Bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 481/2014 z 24. 9. 2014, je programovým dokumentom MPRV SR, ktorý je základným rámcom pre poskytovanie podpory spolufinancovanej z Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF) v programovom období 2014 - 2020 a z prostriedkov štátneho rozpočtu. OP RH SR pokrýva celé územie Slovenskej republiky.

Celkový objem verejných výdavkov na sedemročné programové obdobie predstavuje 20,8 mil. € (z toho ENRF 15,785 mil. € a štátny rozpočet 5,048 mil. €). Finančné prostriedky z operačného programu by mali prispieť najmä k zvýšeniu konkurencieschopnosti a domácej produkcie akvakultúry, vrátane spracovania, k zvýšeniu kvality a pridanej hodnoty produktov, zefektívneniu a racionalizácii výrobných procesov, zvýšeniu, resp. udržaniu zamestnanosti v sektore, zvýšeniu efektívnosti využívania zdrojov, a to so zreteľom na ochranu životného prostredia, ďalej k zlepšeniu zberu údajov za sektor akvakultúry a spracovania a ich vypovedacej schopnosti, vrátane vykonávania systému Únie na kontrolu, inšpekcie a presadzovanie v súlade so Spoločnou rybárskou politikou EÚ.

Na dosiahnutie uvedených cieľov boli vytvorené opatrenia zoskupené podľa prioritných osí, resp. priorit Únie.

Tab. 63 *Výdavky na OP RH 2014-2020 vyplatené v rokoch 2020 a 2021 v €*

Opatrenie	výdavky za rok 2020			výdavky za rok 2021		
	spolu	z toho: EPFRV	ŠR	spolu	z toho: EPFRV	ŠR
priorita Únie 2 - Podpora akvakultúry	83 066	62 299	20 766	993 332	744 999	248 333
priorita Únie 3 - Podpora vykonávania Spoločnej rybárskej politiky	0	0	0	50 930	40 744	10 186
priorita Únie 5 - Podpora marketingu a spracovania	0	0	0	27 680	20 760	6 920
priorita Únie 7 - Technická pomoc	0	0	0	797 694	598 271	199 423
Platby spolu	83 066	62 299	20 766	1 869 636	1 404 773	464 862

Prameň: MPRV SR, Oddelenie posudzovania a implementácie projektov Operačného programu Rybné hospodárstvo

*priorita Únie 2: Podpora akvakultúry, ktorá je environmentálne udržateľná, efektívne využíva zdroje, je inovačná, konkurencieschopná a založená na znalostiach

Vypracoval: MPRV SR

Nízke čerpanie finančných prostriedkov v roku 2020 ovplyvnila pandémia ochorenia covid-19. V nasledujúcom roku sa podarilo pokračovať v rozbehnutých projektoch. Hlavné aktivity realizácie projektov v roku 2021 boli: stavebné práce v oblasti akvakultúry, odbahňovanie rybníkov, dodávka rôznych druhov technológie a techniky súvisiacej s predmetom činnosti v oblasti akvakultúry a čerpanie technickej pomoci. Výdavky boli schválené Certifikačným orgánom MF SR a deklarované EK.

8.5. ŠTÁTNA POMOC A NÁRODNÉ PODPORY

Právny rámec pre poskytnutie štátnej pomoci a národných podpôr tvoria nasledujúce legislatívne normy:

- ✓ zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci),
- ✓ zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 523/2004 Z. z."),
- ✓ zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 280/2017 Z. z."),
- ✓ zákon č. 43/2019 Z. z. o poskytnutí pomoci v poľnohospodárskej prvovýrobe v znení neskorších predpisov,
- ✓ zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 39/2007 Z. z."),
- ✓ zákon č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat v znení neskorších predpisov,
- ✓ zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov,
- ✓ zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov,
- ✓ výnos MPRV SR z 10. decembra 2014 č. 660/2014-100 o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve,
- ✓ výnos MPRV SR z 5. mája 2011 č. 536/2011-100 o podrobnostiach pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a pri rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov.

Na základe výnosu MPRV SR č. 660/2014-100 je možné poskytnúť podporu na:

- činnosti v poľnohospodárskej prvovýrobe,
- činnosti v spracovaní poľnohospodárskych výrobkov a výrobe potravinárskych výrobkov,
- činnosti v marketingu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov,
- investície na ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva nachádzajúceho sa v pôdohospodárskych podnikoch,
- nápravu škôd spôsobených nepriaznivými poveternostnými udalosťami a živelnou pohromou v sektore pôdohospodárstva,

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

- výskum a vývoj v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve,
- činnosti v lesnom hospodárstve,
- činnosti zamerané na rozvoj vidieka,
- zamestnávanie znevýhodnených zamestnancov a značne znevýhodnených zamestnancov,
- činnosti v hospodárskom chove rýb.

V roku 2021 boli na tieto aktivity vynaložené finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu v objeme 44,6 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje nárast o 6,74 mil. €. Najväčší objem vynaložených prostriedkov predstavovali úľavy na environmentálnych daniach (Zelená nafta).

Tab. 64 *Štátna a minimálna pomoc (de minimis) vyplatená v rokoch 2020 a 2021 v €*

Tituly	2020	2021
Zabezpečenie účasti chovateľov a pestovateľov na výstavách	25 000	115 998
Založenie a vedenie plemennej knihy a plemenárskej evidencie	499 987	699 984
Kontrola úžitkovosti, testovanie a odhad plemennej hodnoty hospodárskych zvierat	1 193 555	1 583 615
Účasť spracovateľa na výstave (pomoc de minimis)	115 116	142 498
Podpora na prijímanie znevýhodnených pracovníkov vo forme mzdových dotácií	115 354	210 932
Podpora v lesnom hospodárstve na plnenie mimoprodukčných funkcií lesov (pomoc de minimis)	2 999 995	5 991 182
Dotácia na odstraňovanie a likvidáciu mŕtvych hospodárskych zvierat (kadávery)	1 999 987	3 130 000
Štátna pomoc na platby poisťného v poľnohospodárskej prvovýrobe	4 999 996	5 999 750
Náprava škôd spôsobených chorobami zvierat a na úhradu niektorých nákladov na eradikáciu chorôb zvierat formou dotácie*	143 948	798 744
Štátna pomoc vo forme úľav na environmentálnych daniach (zelená nafta 2019+)	25 719 235	25 922 797
Štátna pomoc na prevenciu, kontrolu a eradikáciu ochorení zvierat	42 641	0
Platby spolu	37 854 814	44 595 500

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2020, 2021, MPRV SR

*Pozn.: Titul „Náprava škôd spôsobených chorobami zvierat a na úhradu niektorých nákladov na eradikáciu chorôb zvierat formou dotácie“ nahradil v roku 2021 titul z roku 2020 „Úhrada trhovej hodnoty hospodárskych zvierat v dôsledku nariadených veterinárnych opatrení“.

Vypracoval: MPRV SR

Podpory na základe výnosu MPRV SR č. 536/2011-100 sú poskytované nefinančným nepodnikateľským subjektom na verejnoprospešné aktivity rozvoja pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Prijímateľom môže byť štátny podnik, občianske združenia alebo záujmové komory.

V roku 2021 boli na tieto aktivity vynaložené finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu v objeme 8,73 mil. €, čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje nárast o 1,7 mil. €. Najväčší objem vynaložených prostriedkov smeroval do štátneho podniku Hydromeliorácie.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Tab. 65 *Dotácie na národné projekty a štátna pomoc v rokoch 2020 a 2021 v €*

Tituly	2020	2021
Dotácia na chránený chov plemenných koní - Národný žrebčín "Topoľčianky" štátny podnik	1 927 980	2 025 000
Dotácia na činnosť dostihovej autority a ocenenie víťazov v dostihoch - Závodisko, š. p.	1 459 990	1 267 000
Dotácia na správu, zachovanie prevádzkyschopného stavu hydromelioračného majetku vo vlastníctve štátu a likvidáciu nefunkčných častí majetku - Hydromeliorácie, štátny podnik	1 770 260	2 630 000
Dotácia na chránený chov plemien koní, rozvoj a zachovanie majetku štátu na chránený chov plemien koní a na ochranu a zlepšovanie životných podmienok zveri - LESY Slovenskej republiky, štátny podnik.	0	643 520
Mesto Banská Bystrica	0	69 970
Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, štátny podnik	100 024	0
Národné podpory - dotácie nefinančným subjektom spolu	5 258 254	6 635 490
Opel'ovacia činnosť včiel - SLOVENSKÝ ZVÄZ VČELÁROV	941 516	998 288
Opel'ovacia činnosť včiel - SLOVENSKÍ VČELÁRI	188 668	200 628
Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora	160 000	184 990
Slovenská lesnícka komora	68 350	55 000
Slovenská poľovnícka komora	79 500	97 100
Agrárna komora Slovenska	10 000	19 920
Únia regionálnych združení neštátnych lesov	37 000	28 900
Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov	5 000	5 000
Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja	5 000	5 000
Združenie mladých farmárov na Slovensku - ASYF	10 000	19 920
Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka	15 000	19 920
SPOLOK CUKRÁROV SLOVENSKA	6 000	0
Slovenský zväz chovateľov	45 000	44 820
Slovenský zväz záhradkárov	0	6 972
Ovocinárska únia Slovenskej republiky	5 000	29 382
Zväz zeleninárov a zemiakarov Slovenska	5 000	9 960
Občianske združenie ZAD	6 180	0
OZ Chováme doma	2 000	0
Slovenské združenie chovateľov koní – občianske združenie	5 000	14 940
Nadácia Komory veterinárnych lekárov Slovenskej republiky	10 000	0
OZ ZELENĽ	3 000	1 200
Podunajská vínná cesta	5 000	4 980
VČELÁRSKY EKOLOGICKÝ SPOLOK SLOVENSKA	20 000	0
Tituly pokračovanie	2020	2021
Združenie chovateľov rýb na Slovensku	2 000	11 952
Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskej poľovníckej komore	12 000	7 000

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

MEDZINÁRODNÝ KÁVOVÝ INŠTITÚT	7 000	0
Kompenzácia strát na zvieratách v dôsledku nariadených veterinárnych opatrení pre chovateľov - nepodnikateľov (fyzické osoby) - včelí mor, africký mor ošípaných a brucelóza	114 472	287 734
Zemiakarsky a zeleninársky zväz Slovenskej republiky	0	11 858
Celoslovenské dni poľa	0	9 960
Zóny bez pesticídov	0	9 164
Občianske združenie pri Zväze chovateľov oviec a kôz	0	26 892
Národné podpory - dotácie jednotlivcom spolu	1 767 686	2 111 479,94
Národné podpory celkom - bežné aj kapitálové transfery	7 025 940	8 746 970,43
Štátna pomoc - podpora podnikateľských subjektov podľa Výnosu MPRV SR č. 660/2014-100	37 854 814	44 595 500
Národné podpory a štátna pomoc spolu	44 880 754	53 342 470

Prameň: Návrh záverečného účtu kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka za rok 2020, 2021, MPRV SR

Vypracoval: MPRV SR

8.6. CELKOVÁ PODPORA POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA

Do celkových výdavkov na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka spadajú aj všeobecné služby, ktoré boli poskytované prevažne špecializovanými inštitúciami v rámci rezortu pôdohospodárstva. Patrí sem:

- Výskum a vývoj: výskumné ústavy rezortu, národné opatrenia (zachovanie a starostlivosť o genofond zvierat, výskum a vývoj na zachovanie a starostlivosť o genofond rastlín, výskum a vývoj na zachovanie a rozširovanie genetického základu pestovaných rastlín),
- Poľnohospodárske poradenstvo a vzdelávanie: zmluva s Agroinštitútom Nitra, štátny podnik a Agentúrou pre rozvoj vidieka (ARVI) na zabezpečenie vzdelávacích aktivít,
- Služby špecializovanej štátnej správy poskytované prostredníctvom rozpočtových a príspevkových organizácií: Plemenárske služby SR, š. p. (výdavky na registre CEHZ), Štátna veterinárna a potravinová správa SR (ŠVPS SR), Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSUP), Štátne lesy TANAPu, Štátny veterinárny a potravinový ústav (ŠVPÚ), Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPPC okrem výskumnej činnosti, ktorá je súčasťou 1. skupiny),
- Infraštruktúra: pozemkové úpravy z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (mimo opatrení PRV SR),
- Marketing a propagácia: propagácia rezortu, marketingové aktivity poľnohospodárskych výrobkov a potravín, vrátane Značky kvality SK,
- Ostatné služby: inštitucionálne výdavky úradu MPRV SR, PPA, informatizácia rezortu, rezortná štatistika, zahraničná spolupráca rezortu, transfer pre Múzeum vo Sv. Antone.

Najväčší podiel na všeobecných službách v rokoch 2020-2021 mali služby ústavov špecializovanej štátnej správy, ktorých činnosť sa zameriavala predovšetkým na kontrolu dodržiavania fytoosanitárnych, zooveterinárnych a hygienických predpisov s cieľom zachovania bezpečnosti potravín.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Tab. 66 *Štruktúra podpôr na všeobecné služby v rokoch 2020 a 2021 v €*

Tituly	2020	2021
Výskum a vývoj*	3 061 713	2 821 588
Vzdelávanie	537 866	307 567
Služby organizácií špecializovanej štátnej správy (mimo výskumu a vývoja)	78 623 487	109 718 317
Infraštruktúra	43 014	30 192
Marketing a propagácia	519 792	616 810
Ostatné služby	52 116 493	46 365 999
Spolu	134 902 365	159 860 472

Prameň: Správa Slovenskej republiky pre Monitoring a hodnotenie poľnohospodárskych politík OECD 2020, 2021

Poznámka: * finančné prostriedky na vedu a výskum sú uvedené samostatne v tabuľke 66

Vypracoval: MPRV SR

Tab. 67 *Finančné prostriedky na vedu a výskum v rezorte MPRV SR vyplatené v rokoch 2020 a 2021 v €*

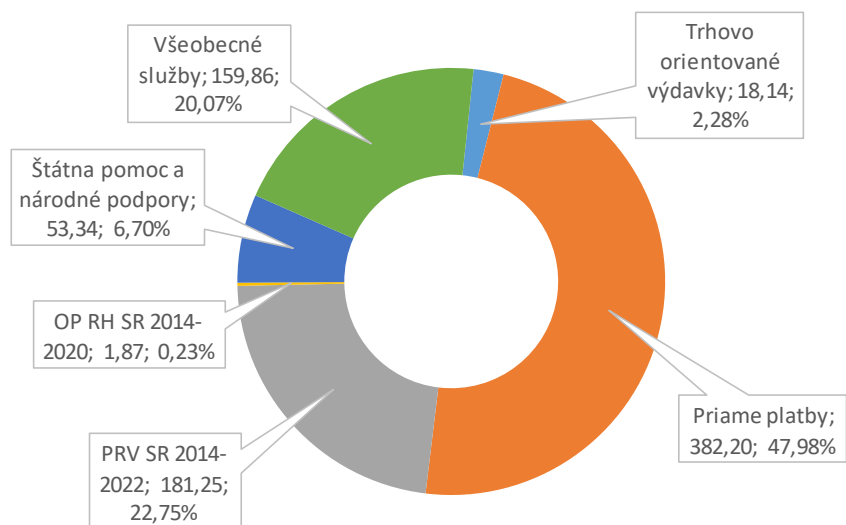
Tituly	2020	2021
Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum	2 755 623	2 455 290
z toho: inštitucionálna forma	1 155 686	855 353
účelová forma	1 599 937	1 599 937
> počet projektov riešených a financovaných v rámci účelovej formy	17	17
Národné lesnícke centrum	306 090	366 298
z toho: inštitucionálna forma	153 045	213 253
účelová forma	153 045	153 045
> počet projektov riešených a financovaných v rámci účelovej formy	1	1
Spolu	3 061 713	2 821 588

Prameň: Správa Slovenskej republiky pre Monitoring a hodnotenie poľnohospodárskych politík OECD 2020, 2021

Vypracoval: MPRV SR

Celkové výdavky do slovenského pôdohospodárstva v objeme 796,65 mil. € za rok 2021 boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 12,3 % nižšie. Najväčší podiel na celkových výdavkoch (takmer 48 %) tvorili priame platby, druhé najväčšie zastúpenie mali výdavky na rozvoj vidieka z PRV SR 2014 – 2022.

Graf 51 Celkové výdavky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v roku 2021 v mil. € a %

Vypracoval: MPRV SR

9. VEDA, VÝSKUM, VZDELÁVANIE A PORADENSTVO V POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE

9.1. VEDA A VÝSKUM

Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPPC) bolo zriadené 1. januára 2014 ako výskumno-vývojové a vzdelávacie centrum excelentnosti v oblasti poľnohospodárstva a potravinárstva. Hlavným poslaním NPPC je zabezpečovanie komplexného výskumu a zhromažďovania poznatkov v oblasti trvalo udržateľného využívania a ochrany prírodných zdrojov pre pestovanie rastlín, chov zvierat, kvality a bezpečnosti, inovácií a konkurencieschopnosti potravín i nepotravinárskych výrobkov poľnohospodárskeho pôvodu, produkčného i mimoprodukčného vplyvu poľnohospodárstva na životné prostredie a rozvoj vidieka a transfer poznatkov poľnohospodárskeho výskumu užívateľom.

NPPC dlhodobo rozvíja medzinárodnú spoluprácu a integráciu do medzinárodného vedecko-výskumného priestoru, predovšetkým zapájaním sa do riešenia projektov v rámci programu EÚ H2020/Horizon Europe. Nemenej dôležitá je aj publikačná činnosť a zabezpečovanie expertnej činnosti, odborného poradenstva v oblastiach pôdohospodárstva a potravinárstva v 5 nosných oblastiach. a) projekčná činnosť (vypracovanie projektov technologických postupov, b) terénne poradenstvo, c) služby, d) hromadné poradenské aktivity (semináre, konferencie, výstavy, prednášky, workshopy a pod.) a e) tlačoviny (vydávanie odbornej literatúry; inštruktážnych listoviek; vedecké a odborné články). Významné sú aj realizované informačné aktivity (školenia) v oblasti pestovania plodín, chovu hospodárskych zvierat, kvality a bezpečnosti potravín a ochrany pôd.

Základným legislatívnym rámcom systému finančnej podpory vedeckovýskumnej základne v pôsobnosti rezortu pôdohospodárstva je zákon č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu boli zriaďovateľom (MPRV SR) pridelené na riešenie 86 úloh, z ktorých bolo 17 rezortných projektov výskumu a vývoja, 1 úloha „Inštitucionálne financovanie“ a 68 úloh odbornej pomoci vrátane úlohy propagácie rezortu (AGROFILM). Riešenie uvedených úloh vychádzalo zo spoločenských i hospodárskych objednávok riadiacej a výrobnjej sféry. Účelová forma financovania rezortných úloh výskumu a vývoja spolu s inštitucionálnym financovaním výskumných zámerov predstavovala v roku 2021 sumu 2 455 290 € zo ŠR. Na úlohy odbornej pomoci bolo zo ŠR pridelených celkovo 44 234 456,85 €. Z uvedenej sumy však 6 996 000 € predstavovala úloha „Aktualizácia komplexnej informačnej databázy, jej spracovanie a vyhodnotenie pre účely zefektívnenia potravinárskej výroby, zlepšenia spracovania poľnohospodárskych výrobkov a zvyšovania konkurencieschopnosti potravinárskeho priemyslu v Slovenskej republike“ a 29 670 326,15 € predstavovala úloha „Tvorba komplexnej informačnej databázy, štúdium, spracúvanie a vyhodnocovanie údajov ako podporný rozhodovací nástroj na zefektívnenie chovateľských a pestovateľských systémov v rámci komplexného mechanizmu rozvoja rastlinnej a živočíšnej výroby v Slovenskej republike“. Príjem finančných prostriedkov

z mimorezortných zdrojov bol nasledovný: projekty APVV 710 380,00 €; H2020 147 419,30 € a ostatné projekty a granty v sume 1 650 858,68 €.

V roku 2021 bolo NPPC zapojené do riešenia 13 medzinárodných projektov z ktorých 7 bolo v rámci programu Horizont 2020, 6 v rámci programu Interreg. Okrem toho, NPPC riešilo 7 projektov OPII, 1 PRV a ďalšie projekty/úlohy (zmluvy o dielo, vzdelávacie kurzy, oficiálna rozvojová pomoc, zmluvy o spolupráci a iné).

9.2. VZDELÁVANIE

V oblasti celoživotného vzdelávania je Agroinštitút Nitra, štátny podnik, (ďalej len Agroinštitút) ako rezortné vzdelávacie zariadenie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR za predchádzajúce roky najväčším poskytovateľom vzdelávacích aktivít v pôsobnosti rezortu. Realizácia a zabezpečovanie vzdelávacích aktivít v roku 2021, podobne ako v predchádzajúcom roku 2020, výrazne ovplyvnila pandémia COVID-19. Dištančné formy vzdelávania prostredníctvom e-learningu alebo webinárov začal Agroinštitút realizovať už v roku 2020 a v roku 2021 vytvoril vlastnú platformu prostredníctvom systému BigBlueButton, ktorá je šitá na mieru potrebám a požiadavkám Agroinštitútu. Agroinštitút využíval tento systém počas celého roka v kombinácii s prezenčnou formou výuky, v závislosti od príslušných epidemických opatrení. Digitálny online priestor sa stal pre určitú časť účastníkov vzdelávania preferovaný a vyhľadávaný, napríklad u mladých farmárov alebo účastníkov seminárov týkajúcich sa agroenvironmentálno-klimatických opatrení.

V roku 2021 Agroinštitút celkovo zrealizoval 89 vzdelávacích aktivít, ktorých sa zúčastnilo 2 554 osôb. V súvislosti s požiadavkami praxe Agroinštitút zrealizoval 28 rôznych vzdelávacích aktivít. Počty vzdelávacích aktivít a počet účastníkov vzdelávacích aktivít za roky 2014 – 2021 uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab. 68 *Vývoj počtu vzdelávacích aktivít a počtu vzdelávaných*

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet vzdelávacích aktivít	71	84	153	199	127	105	87	89
Počet vzdelávaných	2 813	4 369	4 440	3 806	3 337	2 915	2 161	2 554

Prameň: Agroinštitút Nitra, štátny podnik

V roku 2021 sa medziročne zvýšil počet účastníkov vzdelávacích aktivít o 393 osôb, čo bolo spôsobené predovšetkým prispôbením sa vzniknutej situácii v súvislosti vypuknutím pandémie COVID-19 a zabezpečením využívania digitálnych foriem vzdelávania. Agroinštitútu sa podarilo prelomiť nepriaznivý vývoj neustáleho znižovania počtu účastníkov vzdelávacích aktivít, vykazovaný v rokoch 2017 - 2020. V tejto súvislosti je tiež potrebné pripomenúť, že tak ako v roku 2020, ani v roku 2021 Agroinštitút nemohol kvôli pandémie zrealizovať hromadné podujatia, napríklad diskusné okrúhle stoly počas výstavy Agrokomplex, ktorých sa zúčastňovalo ročne od 300 do 500 osôb.

Graf 52

Prameň: Agroinštitút Nitra, štátny podnik

Pri realizácii vzdelávacích aktivít Agroinštitút spolupracoval s rôznymi rezortnými aj mimorezortnými organizáciami a inštitúciami. V spolupráci s Agrárnou komorou Slovenska organizoval Agroinštitút odborné vzdelávanie v oblasti aplikácie prípravkov na ochranu rastlín pre vedúcich pracovníkov a aplikátorov v Dunajskej Strede a tiež akreditovaný kurz pre ošetrovateľov ošipovaných.

Pri príležitosti Svetového dňa potravín v spolupráci s MPRV SR organizoval Agroinštitút online konferenciu Budúcnosť potravín je v našich rukách, ktorej sa celkovo zúčastnilo 83 osôb. Agroinštitút realizoval s podporou MPRV SR:

- odborný seminár Identifikácia a registrácia zvierat, ktorého sa zúčastnilo 25 osôb,
- seminár Moderné technológie využívané v živočíšnej výrobe pre 34 osôb,
- videoprojekciu na tému Vnútorne a vonkajšie čistenie aplikačných zariadení po aplikácii prípravkov na ochranu rastlín a pred zimným uskladnením, video je zverejnené na stránke Agroinštitútu Nitra (www.agroradenstvo.sk) a na stránke MPRV SR,
- v spolupráci s Odborom rastlinnej výroby MPRV SR pripravil publikáciu Prioritní škodcovia rastlín Európskej Únie, ktorí sa v Slovenskej republike zatiaľ nevyskytujú a je potrebné zabrániť ich vstupu a šíreniu. Táto publikácia s rozsahom 40 strán bola vydaná v celkovom počte 300 ks.

Portfólio ponúkaných vzdelávacích aktivít reflektovalo požiadavky agrárnej praxe na aktuálne legislatívne zmeny a na potreby v rámci SPP. V roku 2021 Agroinštitút organizoval odborné semináre k nasledovným témam:

- presné poľnohospodárstvo - počet účastníkov 45,
- školenie vodohospodárov - počet účastníkov 33,
- sociálne podnikanie v oblasti obehového hospodárstva - počet účastníkov 23.

Agroinštitút na základe akreditácie MŠVVaŠ SR podľa § 9 ods. 2 zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

zrealizoval v priebehu roka 2021 akreditované vzdelávacie kurzy, ktorých sa zúčastnilo 817 osôb. Za posledné štyri roky sa neustále zvyšujú počty úspešných absolventov akreditovaných vzdelávacích kurzov. Prehľad akreditovaných vzdelávacích kurzov realizovaných Agroinštitútom v roku 2021 uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab. 69 *Prehľad akreditovaných vzdelávacích kurzov realizovaných v roku 2021*

Názov kurzu	číslo akreditácie	rozsah v hodinách	počet účastníkov
Odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie	2782/2020/6/1	20	16
Aktualizačná odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie	2782/2020/6/1	16	8
Odborná príprava na prevádzkovanie liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia	2782/2019/24/1	80	76
Odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami	2782/2019/127/2	10	59
Aktualizačná odborná príprava na overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami	2782/2019/127/2	10	78
Pestovanie a spracovanie liečivých rastlín	2782/2021/63/1	20	21
Ošetrovanie ošipaných	2782/2015/65/1	16	73
Základy podnikania a podporné opatrenia v agrosektore	2782/2020/6/2	40	180
Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie	2782/2019/127/1	14	306
SPOLU			817

Prameň: Agroinštitút Nitra, štátny podnik

Odbornú spôsobilosť v oblasti uvádzania prípravkov na ochranu rastlín v zmysle § 32 ods. 2 zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov na základe poverenia MPRV SR č. 66/2012-100 zo dňa 16.1.2012 v roku 2021 získalo 383 vedúcich pracovníkov, 549 aplikátorov a 194 predajcov, spolu 1 126 osôb. Zvýšený záujem o kurzy tohto druhu bol určite podmienený aj tým, že osvedčenia o odbornej spôsobilosti v tejto oblasti sú vydávané s platnosťou na 10 rokov a prvé kurzy tohto druhu Agroinštitút začal realizovať v júni

2010. Následne v roku 2011 Agroinštitút vyškolił viac ako tisíc osôb, čím bol naplnený desaťročný interval platnosti osvedčenia.

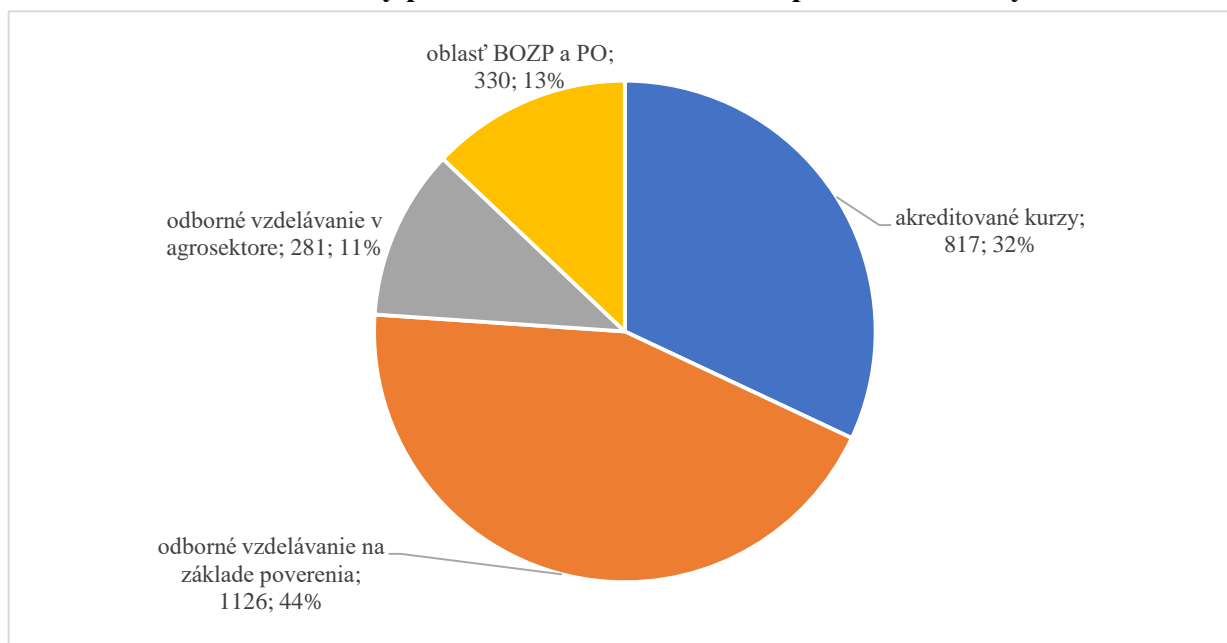
V oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len BOZP) a v oblasti požiarnej ochrany (ďalej PO) sa vzdelávacích aktivít zúčastnilo v roku 2021 celkovo 330 osôb, čo je oproti roku 2020 viac o 70 osôb. Prehľad o vzdelávacích aktivitách za rok 2021 v oblasti BOZP a PO:

Základná odborná príprava bezpečnostných technikov na základe oprávnenia Národného inšpektorátu práce SR č. VVZ-0229/09-01.2, počet absolventov – 12,

Aktualizačná odborná príprava bezpečnostných technikov a autorizovaných bezpečnostných technikov na základe oprávnenia Národného inšpektorátu práce SR č. VVZ-0229/09-01.2, počet absolventov – 100,

- Základná odborná príprava technikov požiarnej ochrany na základe oprávnenia prezídia Hasičského a záchranného zboru, oprávnenie č. 13/2015, počet absolventov – 22,
- Ďalšia odborná príprava technikov požiarnej ochrany na základe oprávnenia prezídia Hasičského a záchranného zboru, oprávnenie č. 13/2015, počet absolventov – 104,
- Príprava k skúškam na autorizovaného bezpečnostného technika, počet účastníkov – 19,
- BOZP vedúcich pracovníkov páleníc, počet účastníkov – 73.

Graf 53 Vzdelávacie aktivity podľa oblastí v závislosti od počtu zúčastnených osôb v roku 2021

Prameň: Agroinštitút Nitra, štátny podnik Prameň: Agroinštitút, š.p.

V tabuľke 69 je znázornený vývoj počtu účastníkov vzdelávacích aktivít za roky 2016 – 2021 podľa jednotlivých druhov vzdelávacích aktivít.

Tab. 70 *Vývoj počtu účastníkov vzdelávacích aktivít za roky 2016 – 2021 podľa jednotlivých druhov vzdelávacích aktivít*

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Informačné semináre k aplikácii GSAA	872	1 161	604	103	0	0
Odborné vzdelávanie na základe poverenia (POR-ky)	832	625	520	831	1 077	1 126
Odborné vzdelávanie v agrosektore	1 302	1 178	1 337	1 208	198	281
Oblasť BOZP a PO	457	418	451	345	260	330
Akreditované kurzy	948	355	425	428	596	817
Ostatné	29	69	0	0	30	0
Spolu počet účastníkov vzdelávacích aktivít	4 440	3 806	3 337	2 915	2 161	2 554
Počet realizovaných vzdelávacích aktivít	153	199	127	105	83	89
z toho počet seminárov ku GSAA	50	110	46	16	0	0
Počet odučených osobohodín	56 537	42 664	39 615	41 911	31 555	41 046

Prameň: Agroinštitút Nitra, štátny podnik

Nárast počtu účastníkov vzdelávacích aktivít v roku 2021 oproti predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný v rámci akreditovaných kurzov. Podobne stúpol počet účastníkov v rámci odborného vzdelávania v oblasti prípravkov na ochranu rastlín. V roku 2021 boli realizované zväčša kurzy potrebné pre výkon funkcie na základe legislatívnych noriem a predpisov a účasť na ďalšom odbornom vzdelávaní v rámci neakreditovaných kurzov bola v obmedzenom, resp. minimálnom rozsahu.

9.3. PORADENSKÝ SYSTÉM V PÔDOHOSPODÁRSTVE

V oblasti pôdohospodárskeho poradenstva Agroinštitút v roku 2021 pokračoval v realizácii projektu z PRV SR 2014 – 2022 Opatrenie 2 Poradenské služby, podopatrenie 2.3 - Podpora na odbornú prípravu poradcov a to prípravou dvoch príručiek pre poradcov pre oblasť poľnohospodárstva. Obe príručky boli vytlačené v celkovom počte 200 ks a distribuované všetkým poľnohospodárskym poradcom zapísaným Centrálnom registri pôdohospodárskych poradcov SR. V marci 2021 Agroinštitút na základe požiadavky MPRV SR zorganizoval seminár Integrovaná ochrana proti škodlivým organizmom – dôležitá súčasť poradenstva v poľnohospodárstve. Seminár sa konal dištančnou formou a zúčastnilo sa ho 25 poľnohospodárskych poradcov.

Počas celého roku 2021 boli Agroinštitútu zasielané žiadosti o zaradenie do registra záujemcov o poskytovanie poradenských služieb v rámci podopatrenia 2.1. Za rok 2021 bolo zaregistrovaných 18 žiadostí. Tento projekt bude pokračovať aj v roku 2022, a to zabezpečením vstupnej a odbornej prípravy pre registrovaných záujemcov o zaradenie do poradenského systému až po certifikáciu a vydanie certifikátu.

K 31.12.2021 bolo v Centrálnom registri poradcov evidovaných 139 certifikovaných pôdohospodárskych poradcov, ktorí sa špecializujú na jednotlivé produkty v rámci ôsmich záujmových oblastí uvedených v Katalógu poradenských produktov: rastlinná výroba, živočíšna

výroba, potravinárstvo, ekonomika, výživa rastlín a pedológia, mechanizácia, lesníctvo, lúkarstvo a pasienkárstvo. Ku každému produktu je priradený odporúčaný poradca, ktorý je v prípade záujmu priamo kontaktovaný prostredníctvom elektronického formulára.

Zoznam certifikovaných poradcov je zverejnený na stránke www.agroinstitut.sk, ako aj na stránke www.agroporadenstvo.sk. Aj v roku 2021 prebiehala komunikácia s poradcami zapísanými v Centrálnom registri ohľadom plnenia ich povinností dopĺňania si bodov za vzdelávacie aktivity, ktorých sa zúčastňovali v priebehu roku 2021 alebo za iné činnosti, na ktorých participovali počas roku 2021.

V strategickom pláne spoločnej poľnohospodárskej politiky na obdobie rokov 2023-2027 sa kladie veľký dôraz na využívanie poznatkov a inovácií, na nezávislé poradenstvo a fungujúci systém spolupráce prostredníctvom AKIS. Pre Agroinštitút bude preto v nasledujúcom období kľúčové, aké postavenie, úlohu a kompetencie bude mať Agroinštitút v rámci systému AKIS.

V súvislosti s poradenským systémom v pôdohospodárstve Agroinštitút v rámci Zmluvy o spolupráci uzatvorenej s MPRV SR plnili v roku 2021 tiež túto úlohu:

Prevádzka informačného systému a komunikačného systému na spracovania a šírenie autorizovaných dát v zmysle § 22, ods. 10 až 12 zákona č. 280/2017 Z.z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

Informačný a komunikačný portál pôdohospodárskeho poradenského systému na šírenie autorizovaných databáz a informácií www.agroporadenstvo.sk je plne funkčný. Za obdobie 1.1.2021 – 31.12.2021 stránku navštívilo 54 867 užívateľov, z toho 85,7 % je nových a 14,3 % opätovne sa vracajúcich. Až 80,83 % tvorili návštevníci zo Slovenska. Na stránku bolo v rámci roku 2021 pridaných 328 odborných článkov rôzneho charakteru, rozdelených do jednotlivých tematických oblastí a 63 nových legislatívnych noriem a právnych predpisov.

V tabuľke je prehľad o počtoch zverejnených článkov a legislatívnych predpisov za obdobie rokov 2018 - 2021 na stránke www.agroporadenstvo.sk.

Tab. 71 *Počet zverejnených článkov a legislatívnych predpisov*

	2018	2019	2020	2021
Počet pridaných odborných článkov	212	251	292	328
Počet pridaných legislatívnych predpisov	35	49	71	63
SPOLU	247	300	363	391

Prameň: Agroinštitút Nitra, štátny podnik

9.4. MEDZINÁRODNÉ PROJEKTY

V rámci rozvoja medzinárodných vzťahov a zahraničnej spolupráce sa Agroinštitút zapája predovšetkým do programov ERASMUS+ a HORIZONT 2020. Medzinárodnú spoluprácu realizuje Agroinštitút v rámci vedecko-výskumnej činnosti na úrovni spoločných projektov, najmä s krajinami v európskom prostredí, ďalej spolupracuje na e-learningových vzdelávacích projektoch, tiež zabezpečuje obojstranný transfer informácií a vedomostí vždy v kontexte smerovania politiky agrozoznamu, uplatňovania novej legislatívy, nariadení EÚ i potrieb pôdohospodárskej praxe.

V rámci programu ERASMUS + Agroinštitút v roku 2021 ukončil projekt: Farming 4.0.: Information and Communication Technology for future Agriculture.

Hlavným cieľom projektu bol vývin vzdelávacích materiálov pre úspešnejšiu adaptáciu IKT špecificky vyvinutých pre poľnohospodárstvo, ktoré prispejú k rozvoju poľnohospodárskeho sektora a vidieckych oblastí.

Počas realizácie projektu boli vyvinuté nasledovné výstupy:

- Analýza potrieb zameraná na vedomosti a zručnosti v oblasti IKT v poľnohospodárstve;
- Učebné osnovy pre vedomosti a zručnosti v oblasti IKT v poľnohospodárstve;
- Usmernenie pre integráciu týchto učebných osnov do systému OVP;
- E-Learningová platforma pre zainteresované strany v danej oblasti;
- Príručka správnych postupov.

Partneri:

- Turecko - CANAKKALE ONSEKIZ MART UNIVERSITESI (koordinátor)
- Turecko - Ziraat odasi baskanligi bayramic
- Slovensko - Agroinštitút Nitra
- Česká republika - WIRELESSINFO
- Macedónsko - AG Futura Technologies
- Maďarsko – Tstudy

Trvanie projektu: Október 2018 - Október 2021

Webstránka projektu <http://digifarming.eu/>

V roku 2021 bol tiež ukončený projekt z Programu Erasmus+ KA204: Projekt ApiHealth: Improving the professional development opportunities in the Apitherapy sector in terms of health/ Zlepšovanie možností profesionálneho rozvoja v sektore Apiterapia. Tento projekt je z oblasti KA204: Strategické partnerstvá v oblasti vzdelávania dospelých. Koordinátor tohto projektu bol Agroinštitút.

Hlavným cieľom projektu ApiHealth bolo navrhnúť vzdelávacie osnovy v oblasti apiterapie, doplnené o aktualizované tréningové materiály s podporou IKT technológií, ktoré zodpovedajú vzdelávacím potrebám v tejto oblasti, a nepriamo propagovať výhody apiterapie, ako prostriedku na zvýšenie príjmov včelárov, zdravotníckeho personálu a ďalších zainteresovaných odborníkov. Obdobie realizácie projektu bolo pôvodne naplánované na 24 mesiacov, ale kvôli situácii ohľadne šírenia COVID-19 sa toto obdobie predĺžilo o 6 mesiacov, s ukončením v apríli 2021.

Projekt APIHEALTH prispôsobil vzdelávacie osnovy a materiály konkrétnym regionálnym a národným potrebám, rozpracoval moduly a kapitoly o komplexných otázkach, ako sú rôzne aspekty využitia včelích produktov v alternatívnej medicíne, zhromaždil príklady osvedčených postupov zo všetkých zúčastnených krajín a poskytol interaktívne a inovatívne otvorené vzdelávacie zdroje v oblasti apiterapie.

Hlavnými cieľovými skupinami boli včelári a ľudia so záujmom o apiterapiu, mladí poľnohospodári, pôdohospodárski poradcovia, študenti poľnohospodárskych odborov; okrem toho sú výsledky projektu určené pre vzdelávacie inštitúcie (verejné, súkromné), lektorov stredísk vzdelávania dospelých (v oblasti včelárstva, alternatívnej medicíny a potravinárstva), učiteľov stredných odborných škôl a environmentálne miestne a regionálne rozvojové nadácie a agentúry.

Hlavnými cieľmi projektu APIHEALTH boli:

- Vytvoriť učebné osnovy v oblasti apiterapie a vytvoriť úplne aktualizované tréningové materiály o využití včelích produktov v alternatívnej medicíne;
- Podporovať vzdelávanie v oblasti podnikania s cieľom rozvíjať aktívne občianstvo, zamestnateľnosť a vytváranie nových podnikov, podporovať budúce vzdelávanie a kariérne cesty jednotlivcov v súlade s ich osobným a profesionálnym rozvojom;
- Aktualizovať a zdokonaľiť vedomosti lektorov a podporovať vzdelávacie potreby profesijných skupín, environmentálnych inštitúcií a vzdelávacích centier v oblasti včelích produktov a ich využitia v alternatívnej medicíne.
- Vytvoriť sieť zainteresovaných strán na miestnej a regionálnej úrovni s cieľom zvýšiť povedomie relevantných inštitúcií v danej oblasti;
- Zvýšiť príjem včelárov využívaním včelích produktov v alternatívnej medicíne.

Výsledky projektu boli zhmotnené v nasledujúcich intelektuálnych výstupoch:

- O1: Tréningová metodika
- O2: ApiHealth kurikulum
- O3: Vzdelávací obsah z oblasti apiterapie
- O4: ApiHealth e-Learningová platforma
- O6: ApiHealth manuál

V záverečnej fáze vývinu jednotlivých výstupov boli ich obsah a forma overené vybranými účastníkmi počas pilotného testovania a konečné výsledky boli následne upravené a vylepšené v súlade so získanou spätnou väzbou a odporúčaniami. V rámci projektu boli vytvorené profesionálne produkty a interaktívne vzdelávacie nástroje, ktoré sú v Európe jedinečné. Tieto majú zásadný dopad nielen z hľadiska cieľových príjemcov, ale aj z hľadiska relevantnosti, užitočnosti a prenositeľnosti výsledkov projektu. ApiHealth je udržateľný projekt a vyvinul inovatívne postupy, ktoré sú plne prenosné do iných oblastí. Výstupy projektu – Tréningová metodika, ApiHealth kurikulum, ApiHealth manuál a hlavný vzdelávací nástroj v rámci projektu - e-Learningová platforma - všetky tieto výsledky je možné využiť ako model pre vzdelávacie procesy; môžu slúžiť ako návod, ako postupovať pri obsahových a metodických aspektoch školení nielen v oblasti apiterapie, ale je možné ich prispôbiť aj iným oblastiam a sektorom vzdelávania dospelých.

Partneri projektu:

- Bulharsko - Infocenter
- Turecko - Canakkale onsekiz mart universitesi
- Poľsko - Stowarzyszenie arid
- Slovensko – Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
- Španielsko - Asociación para el desarrollo rural de la campiña de Jerez
- Rumunsko - Cpip-comunitatea pentru invatarea permanenta

Trvanie projektu: november 2018 – apríl 2021

Projekt bol Národnou agentúrou ERASMUS+ označený ako „Príklad dobrej praxe“.

Webstránka projektu [http:// www.apihealth.eu](http://www.apihealth.eu),

<https://www.facebook.com/ApiHealthProject> 2021.

Posledným ukončeným projektom v roku 2021 bol projekt SkyCap: Slovak Youth and their Future in the Light of the Common Agricultural Policy/Slovenská mládež a jej budúcnosť vo svetle Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Projekt SKYCAP reagoval na nutnosť presvedčiť ľudí na Slovensku, že Spoločná poľnohospodárska politika je nástrojom EÚ na zabezpečenie zdravia a pohody jej občanov, napríklad prostredníctvom bezpečných a kvalitných potravín, kontroly kvality výrobkov, označovania kvalitných výrobkov, politiky kvality atď. Hlavným cieľom projektu bolo vyplniť informačnú medzeru v danej oblasti dosiahnutím nasledujúcich cieľov:

- zvyšovať povedomie žiakov na základných školách a študentov stredných škôl o poľnohospodárstve a SPP
- poskytovať učiteľom základných a stredných škôl komplexné informácie o SPP
- poskytovať všeobecné informácie o SPP širokej verejnosti

Agroinštitút Nitra bol zároveň ako technologický partner zodpovedný za vývin informačných a propagačných nástrojov projektu: webstránka, facebook stránka, youtube kanál s propagačnými videami, newsletter, informačné letáky, brožúry.

Partneri projektu:

- Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
- Agroinštitút Nitra, štátny podnik

Trvanie projektu: august 2020 – august 2021

Webstránka projektu: <https://skycap.sk/>

V roku 2021 Agroinštitút pokračoval v realizácii projektu AgriSmart: Sustainability and digital skills for the agricultural sector/Udržateľnosť a digitálne zručnosti pre sektor poľnohospodárstva. Je to projekt v rámci programu ERASMUS +

Cieľom projektu je prispôbiť poskytovanie OVP a WBL (vzdelávanie prácou) existujúcim a vznikajúcim pracovným potrebám a posilniť klimaticky inteligentné a digitálne zručnosti poľnohospodárov.

Špecifické ciele sú:

- Navrhnuť študijný program kurzov, zameraný na klimaticky inteligentné a digitálne postupy v oblasti poľnohospodárstva, s ohľadom na súčasné a vznikajúce pracovné potreby;
- Zaviesť rôzne metódy poskytovania vzdelávania a inovatívne pedagogické zdroje s otvoreným prístupom, šité na mieru odvetvovým charakteristikám, s cieľom posilnenia poskytovania OVP a WBL;
- Zvýšiť kapacity a rozšíriť spoluprácu medzi verejnými a sektorovými zainteresovanými stranami, podporiť integráciu rozvoja klimaticky inteligentných a digitálnych zručností do ponúk odbornej prípravy a regionálnych politík.

Partneri projektu:

- Università Degli Studi di Milano (Taliansko)
- Exelia E.E. (Grécko)
- Innovela sprl (Belgicko)
- Stowarzyszenie ARID (Poľsko)
- Deula- Nienburg GmbH (Nemecko)

Trvanie projektu: december 2020 – máj 2023

Webstránka projektu: <https://agri-smart.eu/>

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

V rámci programu Horizont 2020 Agroinštitút v roku 2021 pokračoval v realizácii projektu PoliRural: Future Oriented Collaborative Policy Development for Rural Areas and People.

Projekt "PoliRural - na budúcnosť orientovaný kolaboratívny rozvoj politík pre vidiecke oblasti a ľudí" je trojročný výskumný projekt financovaný Európskou komisiou cez výskumný a inovačný program Horizont 2020. Odštartoval v júni 2019 pod koordináciou Českej zemiedelskej univerzity v Prahe. Spája kľúčové činnosti potrebné pre navrhovanie efektívnych vidieckych politík zameraných na ľudí a na budúcnosť, ktoré zároveň povedú k posilneniu vidieckeho obyvateľstva a k odolnejším vidieckym oblastiam.

Projekt je realizovaný inkluzívnym spôsobom za účasti vidieckych populácií, výskumníkov, expertov a tvorcov politík, ktorí majú spoločný záujem zjednotiť sa pri riešení bežných problémov.

Na projekte spolupracuje 37 partnerov z 15 krajín, vrátane Slovenska, ktoré je zastúpené Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre (národný koordinátor), Agroinštitútom Nitra, štátny podnik, Vidieckym parlamentom na Slovensku a mestom Nitra. Kľúčovou zložkou projektu je práca s aktérmi na regionálnej úrovni v rámci prípravy 12 pilotov projektu. Slovensko je jediným z nich, ktorý zahŕňa územie celej krajiny a predstavuje tak pre nás jedinečnú príležitosť.

Hlavným cieľom projektu PoliRural je zatriktívniť európske vidiecke miesta a povolania pre usadené vidiecke obyvateľstvo a pre nových alebo potencionálnych nováčikov.

Webstránka projektu: <http://polirural.eu/>

Národná webstránka: <https://atraktivnyvidiek.sk/>

Trvanie projektu: máj 2019 – november 2022

V roku 2021 boli Agroinštitútu v rámci programu ERASMUS+ schválené tri projekty:

Projekt BeePro: Rational use of plant protection products and fertilizers in terms of the impact on bees in the ecosystem / Racionálne využívanie prípravkov na ochranu rastlín a hnojív z hľadiska vplyvu na včely v ekosystéme. Agroinštitút v rámci projektu je koordinátor.

Hlavným cieľom projektu je aktualizovať a zlepšiť vedomosti a povedomie študentov v OVP, organizácií pôsobiacich v OVP, poľnohospodárov a ľudí pracujúcich v poľnohospodárskej výrobe v oblasti ekologického včelárstva a správneho používania chemických prípravkov na ochranu rastlín a hnojív. Zámerom projektu je vytvorenie učebných osnov a obsahu interaktívneho vzdelávania, zameraného na ekologické včelárstvo a vývoj interaktívnych tréningových materiálov a nástrojov o ekologickom včelárstve a racionálnom používaní prípravkov na ochranu rastlín.

Partneri projektu:

- STOWARZYSZENIE ARID (PL)
- New Edu, n.o. (SK)
- SERVIMA servicios ambientales y recursos educativos SL (ES)
- CPIP-COMUNITATEA PENTRU INVATAREA PERMANENTA (RO)
- STANDO LTD (CY)

Trvanie projektu: november 2021 – november 2023

Projekt CAPTIVATE: CAP Transfer of Information Via Assessment, Training and Extension / Prenos informácií prostredníctvom hodnotenia, školenia a rozšírenia.

Projekt CAPTIVATE má za cieľ poskytnúť inovatívnu, komplexnú a cielenú metodiku pre poľnohospodárskych producentov a poskytovateľov pôdohospodárskych poradenských služieb, zameranú na zlepšenie ich vedomostí v kľúčovej oblasti trvalo udržateľného poľnohospodárstva,

ktorá je stredobodom novej SPP a zároveň priťahuje značnú spoločenskú pozornosť zo strany zákazníkov. Cieľom projektu je vyvinúť hodnotiaci a školiaci systém, zameraný na farmárov, aby sa nové požiadavky SPP lepšie prepojili s inovatívnymi osvedčenými postupmi ekologického riadenia v prospech lepšej implementácie rôznych opatrení, zvýšeného využívania podpory, zlepšenej efektívnosti výroby a ochrany prírodného prostredia.

Partneri projektu:

- ÖMKi, HU- koordinátor
- FiBL-AT, AT
- IPS Konzalting, CR
- Neumann János University, HU

Trvanie projektu: november 2021 – november 2024

Projekt FASTool: Developing Blended Training Program For Specialist Advisors

In The EU Farm Advisory System / Vývoj zmiešaného školiaceho programu pre odborných poradcov v poľnohospodárskom poradenskom systéme EÚ.

Projekt FASTool sa zameriava na „rozvíjanie profesijného profilu špecializovaných poľnohospodárskych poradcov na 6. úrovni EQF“ a „návrh vzdelávacích osnov programov kombinovaného vzdelávania“, pričom má za cieľ poskytnúť požadované kompetencie pre kvalifikovaných pôdohospodárskych poradcov v perspektíve EÚ a poskytnúť flexibilný spôsob vzdelávania. Špecializovaní pôdohospodárski poradcovia sú najdôležitejšou súčasťou systému, ktorý môže zvýšiť celkovú efektívnosť. Projekt FASTool poskytne riešenia pre riadenie ľudských zdrojov v systéme poľnohospodárskych poradenských systémov.

Hlavnými príjemcami projektu FASTool sú: Poskytovatelia celoživotného odborného vzdelávania, orgány a subjekty národného a regionálneho pôdohospodárskeho poradenského systému.

Partneri projektu:

- Uluslararası Tarımsal Egitim Merkezi Mudurlugu, TR- koordinátor
- ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITESI, TR
- Bundesanstalt für Agrarwirtschaft und Bergbauernfragen, AT
- UNIVERSIDAD POLITECNICA DE MADRID, ES
- Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği, TR
- HOCHSCHULE FÜR AGRAR- UND UMWELTPADAGOGIK, AT

Trvanie projektu: december 2021 – december 2023

Dôležitou súčasťou projektových aktivít je aj projekt informačného centra EUROPE DIRECT, ktorého hosťujúcou inštitúciou je Agroiústítút. EUROPE DIRECT je celoeurópska informačná sieť, ktorú tvorí viac ako 480 regionálnych informačných stredísk, 400 dokumentačných stredísk, kontaktná on-line a telefónna služba na území Európskej únie. Informačné centrá EUROPE DIRECT poskytujú informácie o EÚ ako základnú službu a nástroj Európskej komisie na poskytovanie informácií obyvateľom na miestnej a regionálnej úrovni a zároveň na poskytovanie spätnej väzby európskym inštitúciám. Hlavnou úlohou a cieľom centra EUROPE DIRECT Nitra, je poskytovať širokú škálu bezplatných informačných služieb, ktoré sú určené pre bežných občanov, študentov, nezamestnaných, podnikateľov, predstaviteľov samospráv a ďalších záujemcov. Centrá

zastávajú funkciu sprostredkovateľa medzi EÚ a jej občanmi v regiónoch s cieľom šíriť povedomie a informácie o Európskej únii a aktívne podporovať diskusiu na miestnej a regionálnej úrovni.

V roku 2021 Agroinštitút Nitra opätovne získal dôveru Európskej komisie na prevádzkovanie informačného centra EUROPE DIRECT na obdobie rokov 2021-2025. Činnosť EUROPE DIRECT Nitra v roku 2021 začala výnimočne od 1. mája 2021 do 31.12.2021, pokrývala teda obdobie 8 mesiacov. Bolo to spôsobené pretrvávajúcou pandemickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19 a reakciou Európskej komisie na predĺženie lehoty na dokončenie aktivít informačných centier ešte z roku 2020.

Hlavné aktivity informačného centra:

- informačné služby: poskytovanie informácií telefonicky, emailom, osobne v návštevnom centre v priestoroch hostiteľskej organizácie, v knižnici;
- propagačné aktivity: informovanie o činnosti a službách ED Nitra prostredníctvom regionálnych médií, napr. RTVS – regionálne vysielanie, vysokoškolské noviny „Poľnohospodár“, Roľnícke noviny, webové portály Turistického informačného centra Nitra a Nitrianskej organizácie cestovného ruchu;
- webová stránka <https://agroinstitut.sk/europedirect/> s tematicky členenými textami alebo odkazmi na portál Európskej komisie, ale taktiež poskytuje informácie o podujatiach organizovaných informačným centrom ED Nitra;
- sociálne médiá: sociálne siete v súčasnej dobe získavajú obrovský vplyv na tvorbu mienky ľudí. Informačné centrum ED využíva už existujúci profil na facebookovej stránke, Instagrame a Twitteri, kde sa snaží pútavou formou svojich príspevkov zaujať čo najväčší okruh ľudí;
- newsletter: informačné centrum ED mesačne vydáva newsletter s novinkami z EÚ a informáciami o svojich podujatiach a aktivitách. Newsletter je rozposielaný kontaktom v databáze záujemcov o newsletter, ktorí prejavili záujem o zasielanie newslettera na stránke <https://agroinstitut.sk/europedirect/> a <https://agroinstitut.sk/>.

Komunikačné činnosti informačného centra EUROPE DIRECT Nitra v roku 2021 súviseli nielen s pôsobnosťou hostiteľskej organizácie – Agroinštitút Nitra, štátny podnik v poľnohospodárskej oblasti, ale aj od priorit Európskej komisie. V roku 2021 sme sa zamerali na tieto konkrétne oblasti:

- Európska zelená dohoda, obehové hospodárstvo,
- digitalizácia,
- Európska stratégia rodovej rovnosti,
- Európska migračná a azylová politika,
- nová Spoločná poľnohospodárska politika a stratégia „z Farmy na stôl“,
- ako EÚ pomáha v boji proti pandémie COVID-19,
- Európsky deň jazykov
- šírenie informácií o možnostiach práce a života v krajinách EÚ a EHS; čo je platforma EUROPASS a ako ju použiť pri lepšom uplatnení sa na trhu práce.

Aktivity informačného centra EUROPE DIRECT Nitra boli aj v roku 2021 poznačené pandemiou spôsobenou koronavírusom. Svoju činnosť tak informačné centrum prenieslo do online priestoru a dokázalo tak zrealizovať všetky relevantné úlohy vyplývajúce z plánu činnosti na rok 2021. Pôsobenie informačného centra ED v rámci hostiteľskej organizácie Agroinštitút Nitra je pre obe strany prospešné, obohacujúce, založené na dlhoročnej spolupráci, poznaní podmienok a potrieb

a profilovaním sa predovšetkým vo vzťahu k uplatňovaniu spoločnej poľnohospodárskej politiky, digitalizácii a mladým ľuďom.

Webstránka projektu: <https://agroinstitut.sk/europedirect/>

Všetky informácie o vyššie uvedených projektoch sú zverejnené na webstránke Agroinštitútu <http://agroinstitut.sk/aktualne-vzdelavacie-projekty/> a informácie o projektoch medzinárodnej spolupráce realizovaných v predchádzajúcom období na adrese

<http://www.agroinstitut.sk/ukoncene-vzdelavacie-projekty/>.

9.5. OBLASŤ INFORMATIKY

Agroinštitút v roku 2021 v rámci činnosti Centra informačných služieb a technológií, zabezpečoval plnenie úloh rezortu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka pri poskytovaní informácií laickej i odbornej verejnosti prostredníctvom prevádzky aktualizovaných internetových stránok.

Ďalej plnil úlohy súvisiace so zabezpečením účinného a efektívneho prístupu k informáciám a informačným zdrojom pre rezort pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, úlohy vyplývajúce z medzinárodných záväzkov národného strediska AGRIS FAO (podpora prezentácie sivej literatúry a propagácia práce slovenských odborníkov, vedeckých a pedagogických pracovníkov v oblasti pôdohospodárstva, lesníctva a veterinárnej medicíny), úlohy vyplývajúce z poskytovania a výmeny vedecko-technických informácií vo vzťahu k FAO (Depozitná knižnica FAO), čím sprostredkoval informačné prepojenie rezortu s národným a medzinárodným prostredím.

V súlade s požiadavkami MPRV SR bola zabezpečená nepretržitá prevádzka, zálohovanie, spracovanie a aktualizácia internetových stránok ministerstva (www.mpsr.sk),

Politika kvality (<https://www.mpsr.sk/politikakvality/index.php?go=1>),

Školské ovocie (<https://www.skolskeovocie.sk/>),

Best Slovak Food – exportný katalóg (<https://bestslovakfood.com/>),

Register potravín (<https://www.registerpotravin.sk/>),

Agrokatalóg (<https://www.agrokatalog.sk/>),

Register zverejňovania ponúk prevodu vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku (<https://pozemky.mpsr.sk/>),

Evidencia podnájomných pozemkov a stanovenie obvyklej výšky nájomného (<https://mpsr.sk/ovn2018>),

Portál pozemkových úprav (<https://www.mpsr.sk/legislativa-poda-pozemky/47-23-1>),

Agroporadenstvo (<http://www.agroporadenstvo.sk/>),

Značka kvality SK (<https://znackakvality.sk/>),

Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia (<https://mpsr.sk/slovenska-lesnicko-drevarska-inspekcia/47-186-1>),

Intranet MPRV SR,

budovanie, technologická údržba a aktualizácia obsahu informačných nástrojov rezortu Agroforum (<https://www.agroforum.sk/?start>) a Agrokatalóg (<http://www.agroporadenstvo.sk/>).

Podľa pokynov a požiadaviek pracovníkov MPRV SR boli pravidelne vykonávané aktualizácie internetových stránok v požadovanom čase a kvalite, bol zabezpečený webhosting, registrácia domén, zálohovanie, zabezpečená komunikácia na internete a Govnete a mnohé iné úkony súvisiace s efektívnou prevádzkou internetových stránok. V termíne od 1.1.2021 do 31.12.2021 bola

zabezpečená aktualizácia na stránke www.mpsr.sk počtom 2 136 žiadostí o úpravu, resp. vloženie dokumentov. Dokumenty boli zverejnené v požadovanom čase, kvalite, v požadovaných formátoch a pri dodržaní štandardov ISVS.

V zmysle zabezpečenia úloh vyplývajúcich z medzinárodných záväzkov, Agroinštitút koordinoval prispievanie Slovenskej republiky do globálneho informačného systému pre poľnohospodársku vedu a technológiu AGRIS FAO. Za Slovenskú republiku sa v roku 2021 vyexportovalo do globálnej databázy AGRIS FAO 567 záznamov, ktoré boli spracované v Národnom stredisku, v Slovenskej poľnohospodárskej knižnici pri SPU Nitra, Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnici pri TU Zvolen.

Depozitná knižnica FAO (ďalej len „DK FAO“) je unikátne špecializované knižnično-informačné pracovisko so zameraním na poľnohospodárstvo, výživu, potravinárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka. Plní úlohy vyplývajúce z poskytovania a výmeny vedecko-technických informácií vo vzťahu k FAO. V roku 2021 bol prírastok do fondu DK FAO 120 knižničných jednotiek a na konci roka fond obsahoval 2 664 publikácií. Všetky boli spracované podľa príslušných ISO noriem a pravidiel pre popis dokumentov a záznamy boli uvedené v prírastkovom zozname (tlačená a elektronická verzia) a v súbornom katalógu knižničného fondu rezortu pôdohospodárstva Agrokatalóg. V roku 2021 bolo do Agrokatalógu pridaných 263 nových záznamov a na konci roku 2021 obsahoval 96 295 záznamov.

9.6. CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE ZABEZPEČENÉ INŠTITÚTOM VZDELÁVANIA VETERINÁRNYCH LEKÁROV

Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov (IVVL) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Primárnou verejnoprospešnou úlohou inštitúcie je rozvoj ľudských zdrojov v rezorte pôdohospodárstva s dôrazom na celoživotné vzdelávanie zamestnancov organizácií Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky. IVVL má celoštátnu pôsobnosť a je jedinou organizáciou tohto zamerania na Slovensku s kontinuálnou tradíciou vzdelávania od roku 1958.

Účelom ďalšieho vzdelávania veterinárnych lekárov vykonávajúcich štátne veterinárne činnosti a ďalších zamestnancov orgánov veterinárnej správy a úradných veterinárnych laboratórií je zabezpečiť sústavné prehĺbovanie a zvyšovanie ich kvalifikácie a odbornej spôsobilosti v súlade s aktuálnymi požiadavkami na výkon jednotlivých profesijných činností. Z pohľadu celoživotného vzdelávania za najdôležitejšie možno v súčasnosti považovať každoročné povinné vzdelávanie inšpektorov organizácií ŠVPS SR, ktorí vykonávajú úradné kontroly a iné úradné činnosti podľa čl. 5 ods. 4 nariadenia EP a Rady č. 2017/625 z 15. marca 2017 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EÚ) č. 1151/2012, (EÚ) č. 652/2014, (EÚ) 2016/429 a (EÚ) 2016/2031, nariadení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a smerníc Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, smerníc Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutia Rady 92/438/EHS (nariadenie o úradných kontrolách).

V súlade so zákonom č. 39/2007 Z. z. a v intenciách svojho štatútu IVVL v roku 2021 zabezpečoval celoživotné vzdelávanie veterinárnych lekárov vykonávajúcich štátne veterinárne

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

činnosti a ďalších zamestnancov orgánov veterinárnej správy a úradných veterinárnych laboratórií, predovšetkým prostredníctvom Národného programu vzdelávania v členení podľa odborných činností ŠVPS SR v nasledujúcich oblastiach:

- zdravie a ochrana zvierat,
- zahraničné vzťahy, dovozy a vývozy,
- kontrola krmív, ekológia a veterinárna farmácia,
- hygiena produktov živočíšneho pôvodu,
- kontrola potravín rastlinného pôvodu,
- legislatíva a právo,
- audit a kontrola,
- laboratórna diagnostika, rýchly výstražný systém a certifikácia.

Podobne ako v predošlých rokoch aj v hodnotenom roku 2021 prioritnou cieľovou skupinou užívateľov výstupov IVVL boli zamestnanci organizácií štruktúry ŠVPS SR. Ďalšie vzdelávanie, ktoré sa realizovalo na komerčnej báze, bolo určené pre cieľové skupiny agropotravinárskeho sektora, ale aj poľovníkov, prepravcov zvierat, pracovníkov bitúnkov, pracovníkov miest a obcí, univerzít a vedeckých inštitúcií a mnohých iných.

Tab. 72 *Vzdelávacie aktivity organizované IVVL v roku 2021*

Por. č.	Názov vzdelávacej aktivity	Počet aktivít	Počet účastníkov
<i>I. Celoživotné vzdelávanie zamestnancov organizácií ŠVPS SR</i>			
A: Národný program vzdelávania podľa odborných činností			
1.	Zdravie a ochrana zvierat	4	310
2.	Zahraničné vzťahy, dovozy a vývozy	6	1 261
3.	Kontrola krmív, ekológia a veterinárna farmácia	7	531
4.	Hygiena produktov živočíšneho pôvodu	8	1 382
5.	Kontrola potravín rastlinného pôvodu	8	853
6.	Odbor kontroly a auditu	1	353
7.	Odbor laboratórnej diagnostiky, rýchleho výstražného systému a certifikácie	3	380
Spolu Národný program:		37	5 070
B: Ďalšie vzdelávanie			
8.	Atestačná príprava 1. stupňa	V rámci bodu A 2	47
8. a	Právna problematika		
9.	Atestačná príprava 2. stupňa	V rámci bodu A	21
10.	Atestačná skúška na atestáciu 1. stupňa	1	1
11.	Právna problematika	V rámci bodu 8.a	22
Spolu Ďalšie vzdelávanie:		3	91
Spolu A + B: Zamestnanci organizácií ŠVPS SR		40	5 161
<i>II. Vzdelávacie aktivity pre ostatné cieľové skupiny</i>			
12.	Ochrana zvierat pri preprave	12	221

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

13.	Školenie poľovníkov o hygiene zveriny a ochrane zdravia ľudí	9	183
14.	Skúšky poľovníkov	13	171
15.	Preškolenie poľovníkov	7	344
16.	Ochrana zvierat počas usmrcovania	4	76
17.	Ochrana zvierat používaných na vedecké alebo vzdelávacie účely – teoretická časť	1	76
18.	Ochrana zvierat používaných na vedecké alebo vzdelávacie účely – preškolenie	1	45
19.	Odchyt túlavých zvierat	2	186
Spolu Ostatné cieľové skupiny:		49	1282

Prameň: IVVL

*vrátane atestantov **účastníci aj zo štruktúry ŠVPS SR

10. ZOZNAM PRÁVNÝCH PREDPISOV

Zákony

1. Zákon č. 65/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 69/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 83/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov
4. Zákon č. 120/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v súvislosti s ochorením COVID-19
5. Zákon č. 140/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 184/2006 Z. z. o pestovaní geneticky modifikovaných rastlín v poľnohospodárskej výrobe v znení zákona č. 78/2008 Z. z.
6. Zákon č. 151/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov
7. Zákon č. 176/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 179/2011 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov
8. Zákon č. 219/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 91/2019 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 198/2020 Z. z.
9. Zákon č. 254/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení neskorších predpisov
10. Zákon č. 272/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
11. Zákon č. 296/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
12. Zákon č. 309/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

13. Zákon č. 405/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov
14. Zákon č. 503/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony
15. Zákon č. 511/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení neskorších predpisov

Podzákonné právne predpisy

16. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 111/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 75/2015 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v súvislosti s opatreniami programu rozvoja vidieka v znení neskorších predpisov
17. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 137/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 342/2014 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb v znení neskorších predpisov
18. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 206/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 237/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupe Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní náhradných pozemkov v znení neskorších predpisov
19. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 268/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 200/2019 Z. z. o poskytovaní pomoci na dodávanie a distribúciu ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich pre deti a žiakov v školách v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 195/2020 Z. z.
20. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 340/2021 Z. z., ktorým sa zrušuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 29/2011 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam zamýšľaných použití krmív určených na osobitné nutričné účely
21. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 349/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 50/2007 Z. z. o registrácii odrôd pestovaných rastlín v znení neskorších predpisov
22. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 350/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 52/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva krmovín na trh v znení neskorších predpisov
23. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 351/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 57/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva obilnín na trh v znení neskorších predpisov
24. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 444/2021 Z. z., ktorým sa zrušujú niektoré nariadenia vlády Slovenskej republiky z oblasti rastlinolekárskej starostlivosti
25. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 468/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 200/2019 Z. z. o poskytovaní pomoci na dodávanie a distribúciu ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich pre deti a žiakov v školách v znení neskorších predpisov

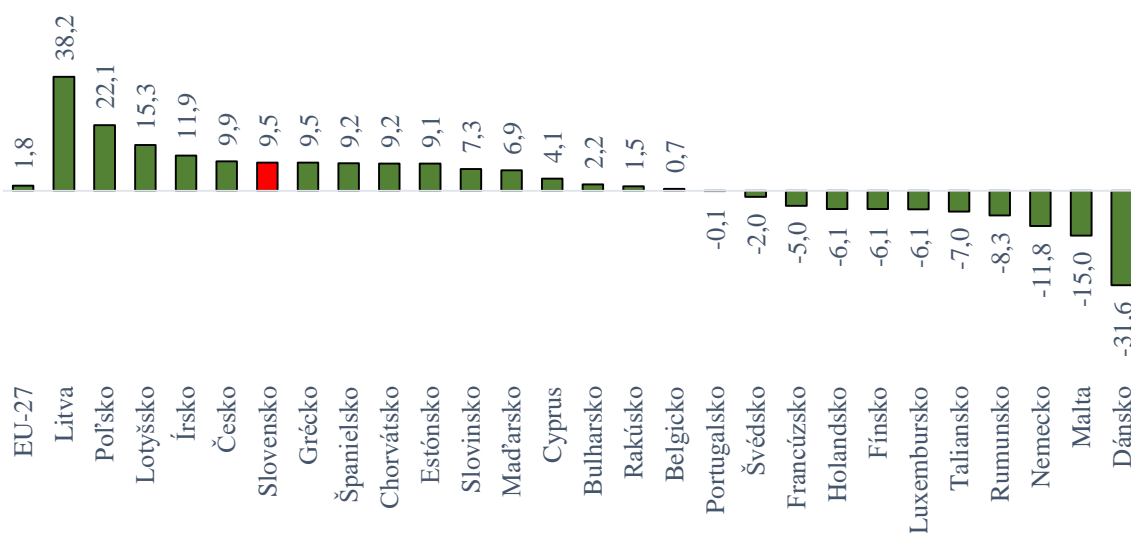
SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

26. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 51/2021 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 485/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípravkoch na ochranu rastlín v znení vyhlášky č. 117/2013 Z. z.
27. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 52/2021 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 486/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o podmienkach, postupoch a lehotách na uplatnenie ustanovení o skúškach biologickej účinnosti, o žiadostiach, zásadách správnej experimentálnej praxe, auditoch a vydávaní certifikátu, rozšírení rozsahu certifikátu alebo recertifikácii v znení vyhlášky č. 163/2013 Z. z.
28. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 392/2021 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 116/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o lesníckej rovnošate v znení vyhlášky č. 189/2018 Z. z.
29. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 537/2021 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 453/2006 Z. z. o hospodárskej úprave lesov a o ochrane lesa v znení vyhlášky č. 15/2015 Z. z.

11. POĽNOHOSPODÁRSTVO A POTRAVINÁRSTVO KRAJÍN EURÓPSKEJ ÚNIE

Poľnohospodársky príjem³⁹⁾ v priemere na jedného pracovníka – ročnú pracovnú jednotku (indikátor A) v krajinách EÚ-27 sa v roku 2020 medziročne zvýšil o 1,8 %. Vzrástol v šestnástich členských štátoch EÚ, najmä v Litve (38,2 %), Poľsku (22,1 %) a Lotyšsku (15,3 %). Klesol v jedenástich členských štátoch EÚ, najviac v Dánsku (-31,6 %), na Malte (-15,0 %), a v Nemecku (-11,8 %).

Graf 54 *Poľnohospodársky príjem na jedného pracovníka v EÚ (Indikátor A), (zmena 2020/2019*, v %)*

Prameň: Eurostat, online data, jún 2022

Vypracoval: MPRV SR

V roku 2020 bol celkový poľnohospodársky príjem na ročnú pracovnú jednotku za EÚ v porovnaní s rokom 2010 vyšší o 34,9 %. V rámci jednotlivých členských štátov, najvyšší nárast v porovnaní s rokom 2010 bol zaznamenaný v Bulharsku (148 %), na Slovensku (107,1 %) a v Lotyšsku (95,9 %). Najvýraznejší pokles v porovnaní s rokom 2010 bol zaznamenaný na Malte (-30,0 %), vo Fínsku (-24,3 %), Dánsku (-20,0 %) a v Holandsku (-11,1 %).

³⁹⁾ Poľnohospodársky príjem zahŕňa príjmy plynúce z poľnohospodárskej činnosti (rovnako ako neoddeliteľné nepoľnohospodárske a vedľajšie činnosti) za dané účtovné obdobie (t.j. kalendárny rok)

Tab. 73 Zmeny v poľnohospodárskom príjme na pracovníka (v %)

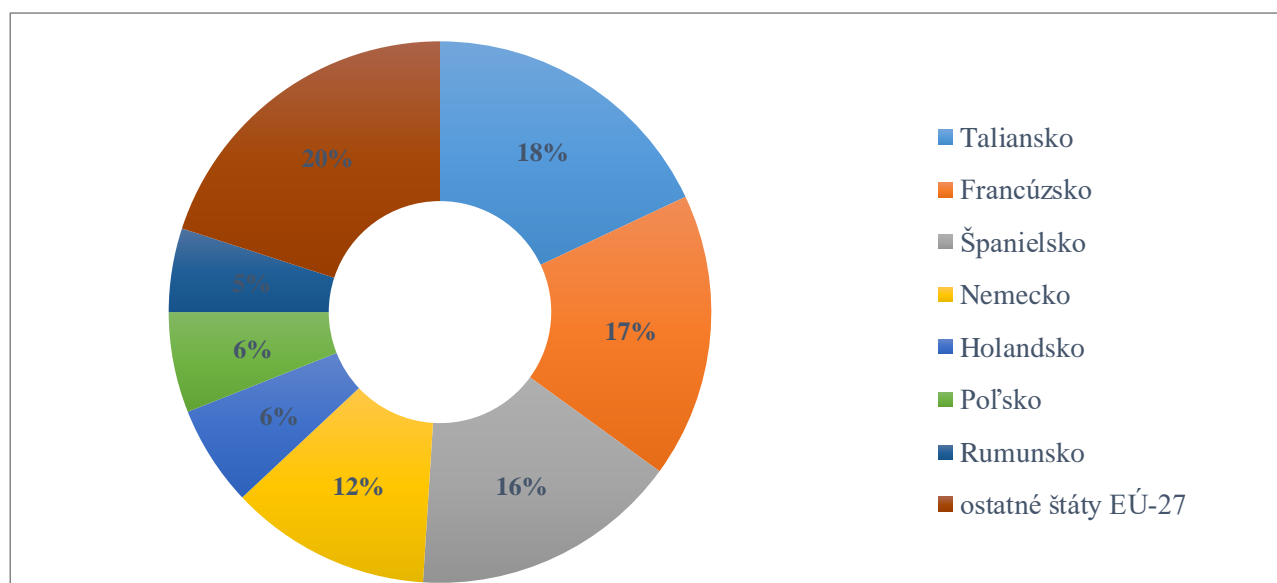
Krajina/ zoskupenie	2020/2010	2020/2019	Krajina/ zoskupenie	2019/2010	2020/2019
EÚ-27	34,9	1,8	Bulharsko	148,0	2,2
Litva	89,9	38,2	Rakúsko	-4,6	1,5
Poľsko	88,7	22,1	Belgicko	-4,0	0,7
Lotyšsko	95,9	15,3	Portugalsko	42,0	-0,1
Írsko	45,9	11,9	Švédsko	2,6	-2,0
Česko	63,5	9,9	Francúzsko	8,0	-5,0
Slovensko	107,1	9,5	Holandsko	-11,1	-6,1
Grécko	15,7	9,5	Fínsko	-24,3	-6,1
Španielsko	40,1	9,2	Luxembursko	14,3	-6,1
Chorvátsko	44,0	9,2	Taliansko	36,7	-7,0
Estónsko	18,6	9,1	Rumunsko	28,5	-8,3
Slovinsko	29,9	7,3	Nemecko	2,1	-11,8
Maďarsko	93,1	6,9	Malta	-30,0	-15,0
Cyprus	44,7	4,1	Dánsko	-20,0	-31,6

Prameň: Eurostat, 2022

Vypracoval: MPRV SR

Hrubá pridaná hodnota v krajinách EÚ-27 v roku 2020 dosiahla 173,0 mld. €, čo bolo o 7,7 % menej ako v predchádzajúcom roku. Rozhodujúci podiel jej celkového objemu vytvorili krajiny pôvodnej EÚ-15, najviac Taliansko (18,4 %), Francúzsko (17,4 %), Španielsko (16,1 %) a Nemecko (11,9 %). Podiel SR dosahoval na hrubej pridanej hodnote krajín EÚ-27 0,4 % (618,9 mil. €).

Graf 55 Hrubá pridaná hodnota pre odvetvie poľnohospodárstva, % celkovej hodnoty, v bežných cenách

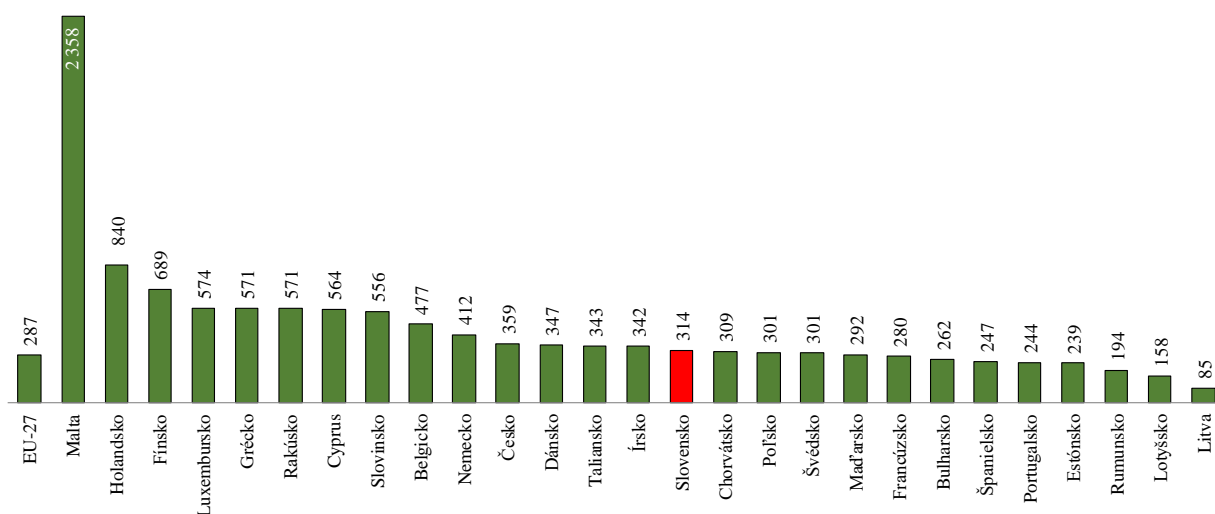

Prameň: Eurostat, 2022

Vypracoval: MPRV SR

Podpory do poľnohospodárstva krajín EÚ-28 dosiahli v roku 2020 celkom 49,8 mld. €, čo bolo o 8,1 % (4,4 mld. €) menej ako pred rokom. Rozhodujúca časť z celkových podpôr (76,4 %) bola alokovaná do pôvodných členských štátov EÚ (37,0 mld. €, bez Spojeného kráľovstva). Najviac podpôr z celkovej podpory EÚ-27 bolo alokovaných do produkčne rozhodujúcich krajín a to Francúzska (15,7 %), Nemecka (13,8 %), Španielska (11,5 %), Talianska (8,7 %) a Poľska (8,7 %). SR bolo poskytnutých 1,2 % z celkových podpôr EÚ-27, čo znamenalo 314,5 € na ha p. v. p. Slovensko úrovňou prevýšilo priemer krajín EÚ-27 o 9,5 %.

Graf 56 Podpora v € na hektár poľnohospodársky využívanej pôdy v roku 2020

Prameň: Eurostat, online data jún 2022

Vypracoval: MPRV SR

Využívaná poľnohospodárska pôda v krajinách EÚ-28⁴⁰ dosiahla 173,3 mil. ha, čo bolo 43,9 % z celkovej pôdnej plochy krajín EÚ-28. Výmera poľnohospodársky využívanej poľnohospodárskej pôdy sa medziročne znížila o 0,6 %, t.j. o 1,1 mil. ha najmä v dôsledku zníženia výmery poľnohospodárskej pôdy najmä v Rumunsku (553,3 tis. ha), Spojenom kráľovstve (422,9 tis. ha), Grécku (303,0 tis. ha) a Bulharsku (182,4 tis. ha). Výmera vzrástla najviac v Taliansku (499,3 tis. ha). Rozhodujúci podiel poľnohospodársky využívanej pôdy, a to až 71,5 % z pôdy krajín EÚ-28 obhospodarovali krajiny EÚ-15. Najvyšší podiel na celkovej poľnohospodársky využívanej pôde krajín EÚ-28 dosahuje Francúzsko (16,0 %), Španielsko (13,4 %) a Nemecko (9,6 %). SR sa podieľala na celkovej poľnohospodársky využívanej pôde 1,1 %, podobne ako Holandsko (1,1 %) a Lotyšsko (1,1 %).

Zamestnanosť v poľnohospodárstve má v krajinách EÚ-27 dlhodobu klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2012 bolo v poľnohospodárstve krajín EÚ-28 zamestnaných 10,3 mil. osôb, v roku 2020 bolo v EÚ-27 už len 8,2 mil. osôb, čo v priemere v prepočte na 100 ha p.v.p. pripadá 4,8 pracovnej sily. Medziročne klesla zamestnanosť v poľnohospodárstve v krajinách EÚ o 5,5 % t.j. o 582,3 tis. osôb. Na poľnohospodárskej zamestnanosti krajín EÚ-28 sa najviac podieľalo Poľsko (17,3 %), Rumunsko (16,1 %) a Taliansko (12,9 %), čo súviselo s rozsahom poľnohospodárskej výroby

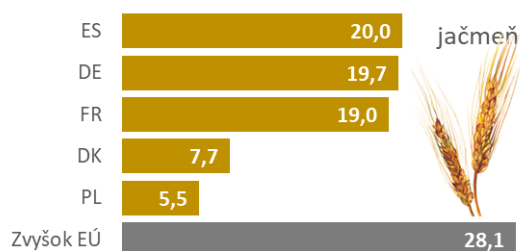
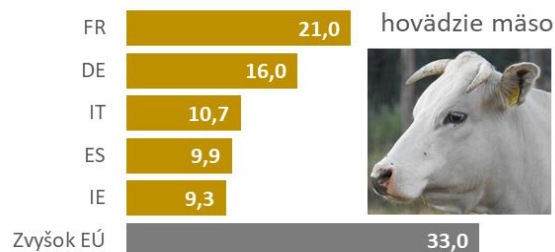
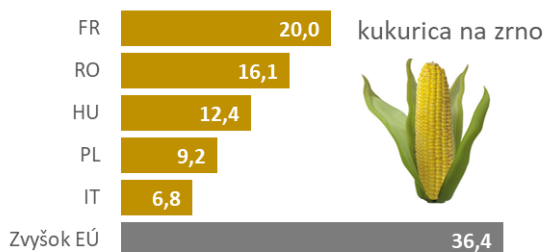
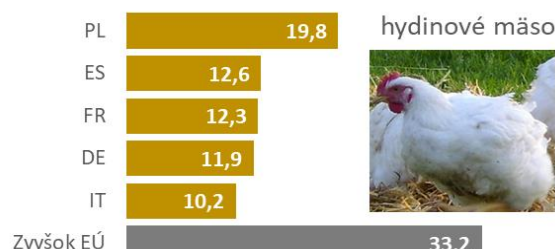
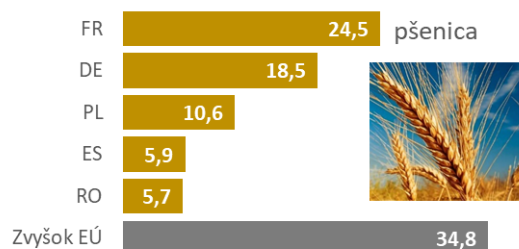
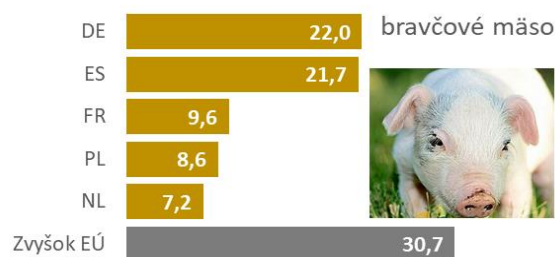
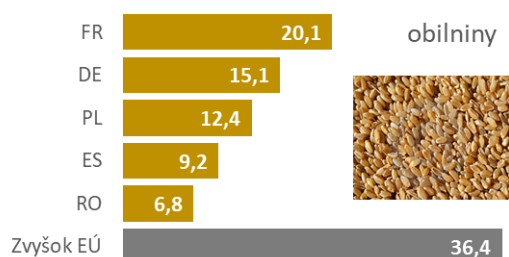
⁴⁰ Údaje o rozlohe poľnohospodárskej pôdy sú k dispozícii len za EÚ-28, teda za obdobie kedy súčasťou Európskej únie bolo aj Spojené kráľovstvo.

a väčším počtom menších individuálnych hospodárstiev v týchto krajinách. SR dosiahla podiel 0,5 %.

Poľnohospodárska produkcia v krajinách EÚ-27 dosiahla v roku 2020 hodnotu 394,0 mld. €, čo bolo o 31,9 mld. €, t.j. o 7,5 % menej ako v predchádzajúcom roku. Najväčšími producentmi, podieľajúcimi sa na produkcii v EÚ-28 boli štyri produkčne rozhodujúce krajiny, a to Francúzsko (18,5 %), Nemecko (14,4 %), Taliansko (13,2 %) a Španielsko (12,8 %). SR sa na produkcii krajín EÚ-27 podieľala 0,6 % s objemom 2 187 mil. €.

V roku 2020 zberová plocha **obilnín** v celej EÚ predstavovala 52,5 hektárov, na ktorých sa vyprodukovalo 286,5 milióna ton plodín. Francúzsko predstavovalo jednu pätinu (20,1 %) z produkcie obilnín v EÚ. Ďalšími rozhodujúcimi krajinami boli Nemecko (15,1 %), Poľsko (12,4 %), Španielsko (9,2 %), a Rumunsko (6,8 %). Podiely **pšenice, jačmeňa a kukurice** na zrno sú uvedené v nasledovných grafoch a v prílohe v tabuľke 32.

Graf 57 Podiely produkcie hlavných producentov vybraných rastlinných a živočíšnych komodít na celkovej produkcii v rámci štátov EÚ-27 v roku 2020 v %

Prameň: Eurostat, 2022

Poznámka:

FR – Francúzsko, RO – Rumunsko, HU – Maďarsko, PL – Poľsko, IT – Taliansko, ES – Španielsko, DE – Nemecko, NL – Holandsko, IE – Írsko, DK – Dánsko
Vypracoval: MPRV SR

V roku 2020 sa viac ako jedna pätina (22,2 %, 5,1 milióna ton) **bravčového mäsa** v EÚ vyrábala v Nemecku. Rovnako, viac ako jednu pätinu vyprodukovali v Španielsku (21,7 %).

Najvyššia úroveň produkcie **hydínového mäsa** bola v Poľsku (19,8 % z celkového počtu EÚ, resp. 2,7 milióna ton). Ďalšími rozhodujúcimi krajinami boli Španielsko (12,6 %), Francúzsko (12,3 %), Nemecko (11,9 %) a Taliansko (10,2 %).

Viac ako jedna pätina všetkého **hovädzieho mäsa** v EÚ bola vyprodukovaná vo Francúzsku (21,0 %, resp. 1,4 milióna ton), významné podiely produkcie dosiahli aj v Nemecku (16,0 %), Taliansku (10,7 %), Španielsku (9,9 %) a Írsku (9,3 %).

Podrobnejšie údaje o poľnohospodárstve krajín EÚ-27 sú uvedené v prílohových tabuľkách 30 - 32.

Potravinársky priemysel EÚ⁴¹ je významným výrobným odvetvím EÚ tak z hľadiska výrobného ekonomického ukazovateľa ako aj z hľadiska zamestnanosti.

V roku 2019 potravinársky priemysel EÚ tvorilo vyše 293 tisíc podnikov, ktoré z hľadiska obratu dosiahli takmer 1 093⁴² mld. €. V dôsledku toho predstavuje najväčšie výrobné odvetvie v EÚ, avšak je nielen najväčším európskym výrobcom, ale je aj najväčším vývozcom potravín a nápojov na svete a hlavným dovozcom. Z celkovej sumy obratu pripadlo 86 % len na samotnú výrobu potravín (t. j. bez výroby nápojov). Na tvorbe pridanej hodnoty sa významne podieľali podniky pekárské, podniky výroby ostatných potravinárskych výrobkov (zahŕňajúce odvetvia výroby cukru; výroby kakaa, čokolády a cukrovín; spracovania čaju a kávy; výroby hotových pokrmov; výroba korenín a pod.), podniky výroby nápojov ako aj produkujúce a spracúvajúce mäso, tiež mliekarské podniky aj podniky spracúvajúce ovocie a zeleninu. Malé podniky, t.j. podniky s počtom zamestnancov menej ako 50 z celkového počtu potravinárskych podnikov tvorili 95,9 %.

Podľa posledných dostupných⁴³ údajov databázy Eurostat bol podiel potravinárskeho priemyslu⁴⁴ EÚ v rámci jednotlivých štátov EÚ-27⁴⁵ na národnej ekonomike v roku 2019 nasledovný:

- hrubá pridaná hodnota: od 1,1 % (Švédsko) po 4,8 % (Rumunsko). Podiel SR bol 1,5 %. Najväčší objem hrubej pridanej hodnoty dosiahlo Nemecko (47,5 mld. €), Francúzsko (46,2 mld. €), Taliansko (30,3 mld. €) a Španielsko (25,9 mld. €);
- hrubá produkcia: od 1,3 % (Malta) do 6,1 % (Poľsko). Podiel SR tvoril 2,1 %. Najväčší objem hrubej produkcie potravinárstva vytvorilo Nemecko (197 mld. €), Francúzsko (164 mld. €), Taliansko (144 mld. €) a Španielsko (125 mld. €);
- výrobná spotreba: od 1,4 % (Malta) do 8,9 % (Španielsko). SR dosiahla podiel 2,5 %. Najväčší objem výrobnej spotreby zaznamenalo Nemecko (149,5 mld. €), Francúzsko (118 mld. €), Taliansko (113 mld. €) a Španielsko (99,5 mld. €);
- zamestnanosť: od 1,1 % (Švédsko) do 3,6 % (Chorvátsko). Podiel SR v rokoch 2019-2020 predstavoval 2,0 %. Najviac zamestnancov evidovalo Nemecko (941 tis. osôb), Francúzsko

⁴¹ výroba potravín a nápojov

⁴² Za rok 2018 (nakoľko za rok 2019 údaje za nápojové odvetvie nedostupné)

⁴³ Z dôvodu nedostupnosti údajov za viacero krajín EÚ-27 za roky 2020 sú komentované údaje za rok 2019

⁴⁴ výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov

⁴⁵ údaj za Luxembursko nedostupný

(652 tis. osôb), Poľsko (526 tis. osôb), Taliansko (483 tis. osôb), Španielsko (415 tis. osôb) a naopak najmenej Malta (3,7 tis. osôb);

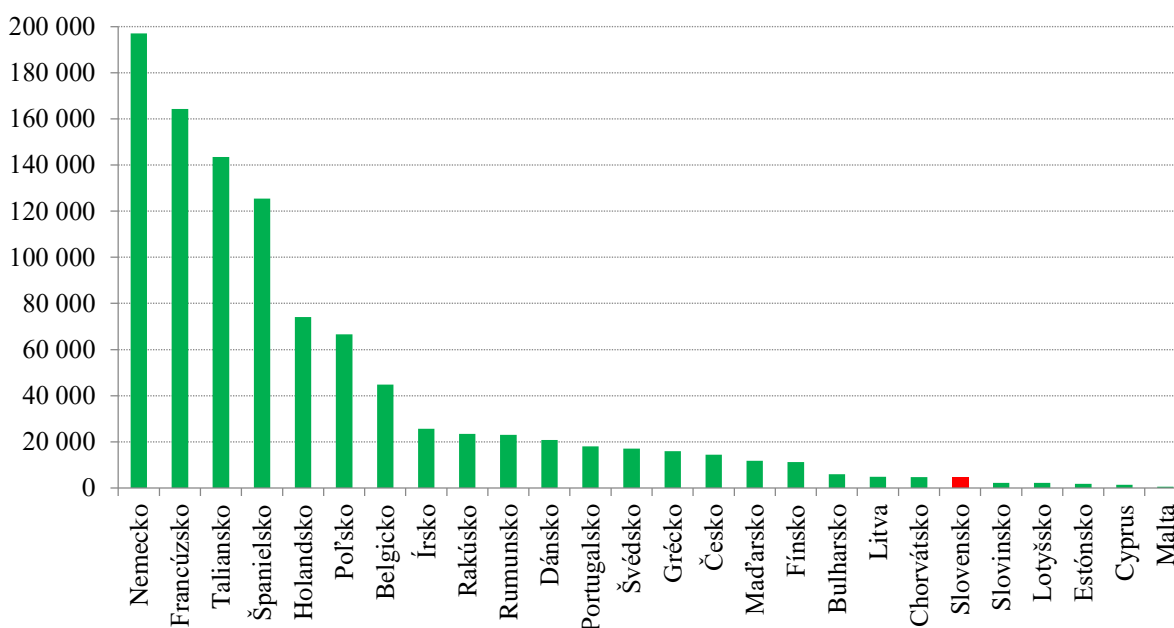
- tvorba hrubého fixného kapitálu (údaje za 10 krajín EÚ boli nedostupné⁴⁶): od 0,5 % (Írsko) do 4,4 % (Grécko). Podiel SR dosiahol v roku 2019 1,5 % a 2,0 % v roku 2020 .

Najväčší objem hrubej potravinárskej produkcie v roku 2019 vytvorilo Nemecko (197 mld. €), Francúzsko (164 mld. €), Taliansko (144 mld. €) a Španielsko (125 mld. €). Najmenej hrubej produkcie vyprodukovala Malta (486 mil. €) a Cyprus (1 425 mil. €). V roku 2020 oproti roku 2019 objem produkcie SR klesol o 2,0 % zo 4,36 mld. € na 4,43 mld. €. EÚ-27 v roku 2019 dosiahla hrubú produkciu v objeme 1 029 mld. €, čo medziročne bolo viac o 2 % (24 mld. €).

V potravinárskom priemysle EÚ⁴⁷ bolo zamestnaných⁴⁸ približne 4,6 mil. osôb (posledný dostupný rok 2019 za členské krajiny EÚ-27 / t.j. členovia z obdobia rokov 2013-2020/). Najviac osôb v pracovalo v Nemecku (941 tis. osôb), vo Francúzsku (652 tis. osôb), v Poľsku (526 tis. osôb), v Taliansku (483 tis. osôb) a v Španielsku (415 tis. osôb).

Výška investícií v potravinárstve EÚ zodpovedá rozsahu produkcie aj zamestnanosti. V roku 2019 do majetku najviac investovalo Taliansko a Francúzsko. (absentovali údaje za desať nasledovných krajín EÚ-27: Cyprus; Estónsko; Chorvátsko; Litva; Malta; Nemecko; Luxembursko; Poľsko; Slovinsko; Španielsko).

Graf 58 *Hrubá produkcia za odvetvie výroba potravín, nápojov a tabak. výrobkov, (v mil. €)*

Prameň: Eurostat za rok 2019, za Luxembursko údaj neuvedený (za rok 2020 neboli dostupné údaje za všetky krajiny)

Vypracoval: MPRV SR

Vybrané ekonomické ukazovatele potravinárskeho priemyslu v štátoch EÚ-27 sú uvedené v prílohových tabuľkách 33-34.

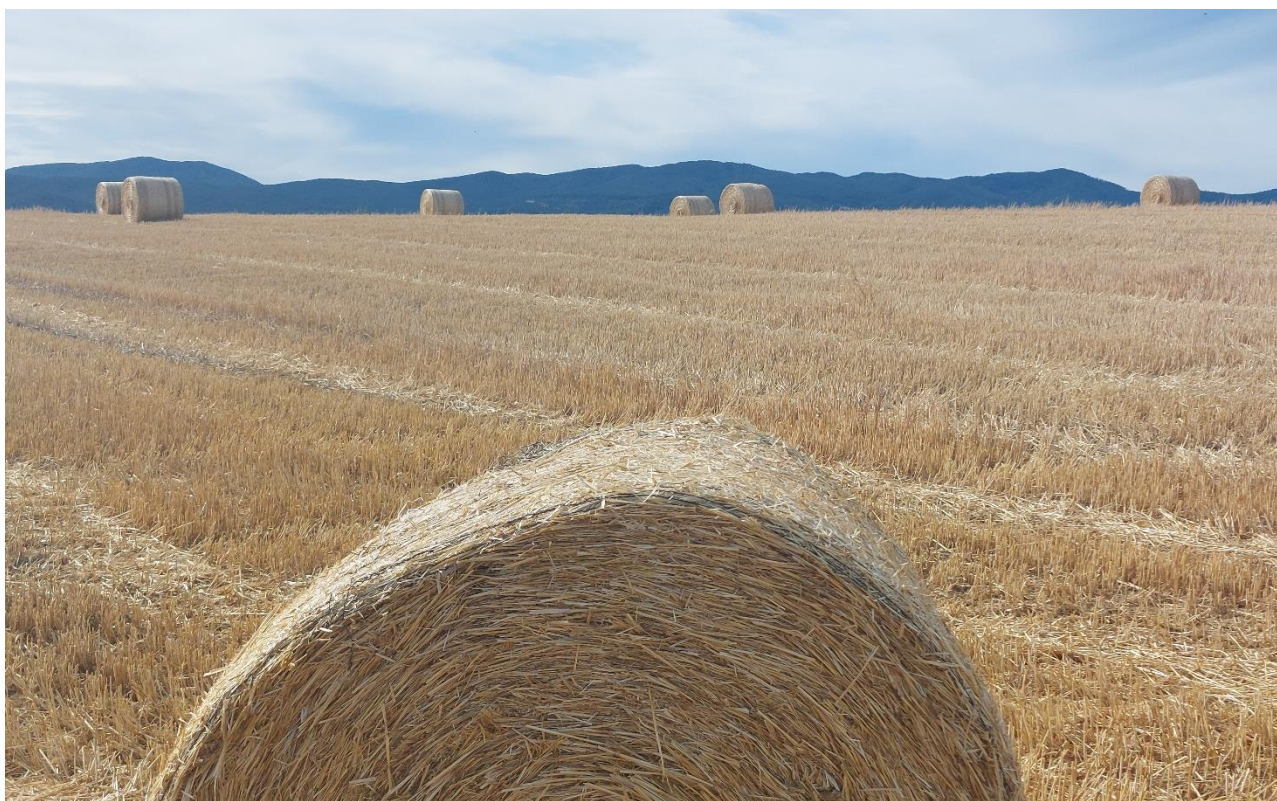
⁴⁶ Nemecko, Estónsko, Španielsko, Chorvátsko, Cyprus, Litva, Luxembursko, Malta, Poľsko, Slovinsko

⁴⁷ vrátane tabakových výrobkov.

⁴⁸ metodika ESA 2010

12. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Plnenie odporúčaní zo Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve SR za rok 2020 bolo zamerané najmä na financovanie slovenského poľnohospodárstva, potravinárstva a rozvoja vidieka v programovom období 2014-2022, schémy priamych platieb, podporu špecializovaných plodín rastlinnej výroby a podporu živočíšnej výroby, riešenie otázok zamestnanosti najmä v Konceptii podpory malých, mladých a rodinných farmárov, ako aj ďalšie odporúčania, ktorých realizácia je časovo dlhodobá a presahuje obdobie jedného roka. Z tohto hľadiska boli niektoré odporúčania znovu zaradené do odporúčaní Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve SR za rok 2021.

12.1 ZÁVERY

- Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na makroekonomických ukazovateľoch hospodárstva SR bol rozdielny. V pôdohospodárstve sa jeho podiel v bežných cenách znížil pri ukazovateľoch – THFK, hrubej produkcii, zamestnanosti a medzispotrebe, zvýšil sa pri HPH a priemernej mzde. V potravinárstve sa zvýšil pri THFK a klesol pri priemernej mzde.
- Zvýšila sa produkčná výkonnosť poľnohospodárstva, t.j. celková poľnohospodárska produkcia tak rastlinná ako aj živočíšna. V štruktúre produkcie sa prehĺbil vyšší podiel rastlinnej produkcie pred živočíšnou.
- Zvýšila sa hrubá poľnohospodárska produkcia v dôsledku nárastu vyprodukovaných množstiev najmä hektárových úrod rozhodujúcich komodít rastlinnej výroby (pšenice, cukrovej

repy, olejnín a kŕmnych okopanín) a pri náraste jatočného hovädzieho dobytku, kráv, jatočných ošípaných a jatočnej hydiny.

- Vzrástli tržby z predaja vlastných výrobkov v dôsledku vyššieho predaja vyprodukovaných množstiev poľnohospodárskych výrobkov, ktoré významne navýšili aj zvýšené ceny rastlinných výrobkov.
- Zvýšili sa investície do tvorby hrubého fixného kapitálu v poľnohospodárstve a v potravinárstve.
- Klesla zamestnanosť v oboch agropotravinárskych odvetviach, ale rýchlejším tempom v poľnohospodárstve ako v potravinárstve. Naďalej pretrvávalo vyššie zastúpenie pracovníkov vyšších vekových skupín. V oboch odvetviach bola mzda, v porovnaní s priemerom ekonomiky SR, nižšia, výraznejšie v poľnohospodárstve.
- Výsledok hospodárenia bol podľa predbežných údajov kladný v oboch odvetviach. V poľnohospodárstve sa medziročne zvýšil na 208,9 mil. €, v potravinárstve vzrástol na 238,2 mil. €.
- Pretrvávali diferencie vo výsledkoch hospodárenia medzi poľnohospodárskymi podnikmi hospodáriacimi v rozdielnych aj v rovnakých prírodných podmienkach.
- Ceny poľnohospodárskych výrobkov rástli rýchlejším tempom ako ceny vstupov do poľnohospodárstva. Zvýšila sa aj miera inflácie.
- Podnikateľské prostredie ovplyvňovali najmä obchodné riziká, vyplývajúce z volatility cien na trhoch s poľnohospodárskymi komoditami, systém podpôr v rámci SPP EÚ a interné faktory predovšetkým dopady legislatívy, ekonomických a finančných nástrojov (národné podpory, úvery, poistenie, dane a odvody do fondov...) a samotné manažérske rozhodnutia podnikov.
- Rizikovosť poľnohospodárskej výroby v SR je v súčasnosti riešená poistením úrody, zvierat a majetku v komerčných poisťovniach, podporou poistenia u vybraných špeciálnych plodín - vinohradov, ad hoc opatreniami vlády z prostriedkov štátneho rozpočtu - v prípade škôd katastrofického rozsahu nekrytých komerčným poistením.
- Celkové výdavky do poľnohospodárstva a potravinárstva z európskych a národných zdrojov dosiahli objem 797,8 mil. € a medziročne klesli o 12,2 %. Rozhodujúci podiel z ich objemu tvorili prostriedky z rozpočtu EÚ. Najväčší podiel na celkových výdavkoch tvorili priame platby (47,9 %). Na PRV SR 2014 – 2022 pripadlo 22,9 % a na všeobecné služby, TOV, OPRH, štátnu pomoc a národné opatrenia 29,2 %.
- Konkurenčné prostredie na jednotnom trhu EÚ bolo ovplyvnené rozdielnou úrovňou podpôr medzi pôvodnými členskými krajinami EÚ a SR, ktorú umožňujú pravidlá SPP. Celková úroveň priamych platieb v prepočte na ha p.p. v SR ostala naďalej pod priemerom starých členských krajín EÚ- 15, ale nad priemerom EÚ-27.
- V podnikateľskej štruktúre poľnohospodárstva dominovali právnické osoby, najmä obchodné spoločnosti, ktorých počet sa zvýšil, kým počet poľnohospodárskych družstiev mierne klesol. Vzrástol počet registrovaných fyzických osôb (SHR).
- Výmera využitej poľnohospodárskej pôdy sa mierne znížila. Cena poľnohospodárskej pôdy v SR je pod úrovňou cien pôdy štátov pôvodnej EÚ-15, čo môžu využiť zahraniční investori. Pretrvávajú nedoriešené vlastnícke vzťahy k pôde.
- V štruktúre osevu nastali mierne zmeny, klesol podiel obilnín a zvýšil sa podiel olejnín a jedlých strukovín. Klesol aj podiel objemových krmovín a zemiakov. Zvýšili sa zberové plochy olejnín a cukrovej repy, naopak klesli zberové plochy obilnín a zemiakov. Vinohrady zostali takmer na úrovni predchádzajúceho roka.

- Klesli stavy všetkých druhov hospodárskych zvierat, početne najviac ošípaných a oviec. U hovädzieho dobytku sa zlepšili niektoré reprodukčné vlastnosti a zvýšila sa mlieková úžitkovosť na dojniciu. Na druhej strane prišlo k poklesu dojníc a priemerného denného prírastku dobytku vo výkrme.
- Naďalej pokračovalo prehlbovanie záporného salda zahraničného obchodu s agropotravinárskymi výrobkami na úroveň - 1 725 mil. €, pri vyššom medziročnom náraste objemu dovozu. Pokračoval vývoz prvotných poľnohospodárskych surovín (napr. pšenica, bravčové mäso, hovädzí dobytok, atď....).
- Pokračoval zvyšujúci sa import potravinárskych výrobkov zo zahraničia obchodnými reťazcami, čím sa vytvárali predpoklady pre narastajúcu závislosť SR od dovezených komodít mierneho pásma, pre ktoré má SR vhodné podmienky na ich výrobu.
- Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak na celkových spotrebných výdavkoch predstavoval 26,2 %, čo je v porovnaní s priemerom štátov EÚ-27 vysoký podiel aj vzhľadom na príjmovú situáciu obyvateľstva SR.
- Medziročne výrazne vzrástla spotreba mäsa v hodnote na kosti na osobu a rok. Spotreba hovädzieho mäsa medziročne vzrástla a jeho spotreba je i naďalej dlhodobo nízka a pod hodnotou odporúčaných dávok potravín. Zvýšila sa aj spotreba mlieka a mliečnych výrobkov, bravčového mäsa a ovocia. Klesla spotreba obilnín v hodnote múky, zeleniny a tukov.
- Závlahové systémy nespĺňajú dostatočne technický a technologický štandard. Klesla výmera zavlažiteľných výmer oproti roku 2014, t.j. v období počas obdobia uplatňovania Koncepcie revitalizácie hydromelioračných sústav v SR. Najvyšší odber závlahovej vody bol zaznamenaný na Dolnom Považí a Zadunajsku. Závlahy využívajú najmä pestovatelia intenzívnych plodín, ktorí v trhových cenách plodín zahŕňajú aj náklady na závlahovú vodu a prenájom závlahových zariadení.
- Elektrina a teplo vyrobené z vybraných obnoviteľných zdrojov vzrástli. Z celkovej osevej plochy boli energetické plodiny vysiate na 0,6 %, z toho najväčšiu výmeru zaberá cirok na zrnno. Jeho výmera predstavovala až 83,1 % z výmery plodín pestovaných výlučne na energetické účely. Cieľ stanovený v Národnom akčnom pláne pre energiu z OZE na úrovni 14 % z hrubej konečnej spotreby energie do roku 2021 nebol doposiaľ dosiahnutý. Výstavba bioplynových staníc stagnovala.
- Poľnohospodársky sektor sa podieľa na celkovom objeme emisií skleníkových plynov vyprodukovaných v SR približne 7,3 %. Z vyprodukovaného objemu emisií tvorí polovicu oxid dusný emitovaný do ovzdušia hlavne z obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a v menšom rozsahu ako dôsledok chovu hospodárskych zvierat (odbúravanie živočíšnych exkrementov) v SR.

12.2 ODPORÚČANIA

V ďalšom období pri navrhovaní opatrení, resp. hľadani nástrojov pre zabezpečenie výkonnosti poľnohospodárstva a potravinárstva, jeho konkurencieschopnosti na jednotnom trhu EÚ, bude potrebné realizovať odporúčania presahujúce rámec jedného roka.

Rozhodujúcou bude implementácia „Vízie spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte roku 2035“ a implementácia Strategického plánu SPP 2023-2027 do praxe, vrátane finančných nástrojov so zreteľom na strategické dokumenty EÚ, Green Deal (Zelená

dohoda), Stratégia z farmy na stôl, Stratégia biodiverzity, Nástroj obnovy a odolnosti 2021-2024 - Next Generation EU, Stratégia zvyšovania potravinovej sebestačnosti, Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 a ďalšie a vytvoriť z nich komplexný systém nástrojov a podpory.

- pripraviť a zaviesť podporné nástroje s cieľom podpory budovania vertikálnych štruktúr tak, aby doma dopestované suroviny boli aj doma spracované na potraviny a generovala sa tak zvýšená pridaná hodnota,
- presadzovať rovnaké podmienky a nástroje SPP pre všetky členské krajiny EÚ, najmä riešenie zrovnoprávnenia úrovne poskytovania priamych platieb v rámci EÚ,
- naďalej podporovať pozemkové úpravy ako základný systémový nástroj na racionálne usporiadanie vlastníckych a užívateľských vzťahov k poľnohospodárskej pôde a na revitalizáciu poľnohospodárskej krajiny,
- zvýšiť podiel zastúpenia slovenských výrobkov na domácom trhu prostredníctvom programov podpory MPRV SR pre malé, stredné a veľké potravinárske podniky pôsobiace na území SR,
- stabilizovať, resp. rozšíriť poľnohospodársku a potravinársku výrobu, a tým podporu zamestnanosti rozširovaním lokálneho, resp. regionálneho odbytu výrobkov, miestnych a regionálnych trhov s pozitívnym dopadom na zvýšený predaj domácej produkcie a kvalitu vidieckeho života,
- skúmať, vzhľadom na význam potravinárskeho priemyslu, vplyv akýchkoľvek pripravovaných opatrení ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie potravinárskeho priemyslu v SR z pohľadu jeho konkurencieschopnosti a udržateľnosti,
- riešiť právne predpisy, ktoré vedú k ďalšiemu navyšovaniu nákladov v potravinárskom sektore a tým k zvyšovaniu cien potravín v spolupráci so samosprávou v oblasti potravinárstva a sociálnymi partnermi,
- vytvoriť funkčný poradenský systém pre potravinárstvo a poľnohospodárstvo v spolupráci s vedeckými a výskumnými inštitúciami MPRV SR a profesijnou samosprávou,
- pokračovať v realizovaní mechanizmov na podporu živočíšnej výroby, pre stabilizáciu stavov hospodárskych zvierat a zvýšenie úžitkovosti živočíšnej výroby,
- naďalej vytvárať systémové opatrenia a úverové rámce pre poskytovanie dlhodobých úverov z komerčných bánk na nákup poľnohospodárskej pôdy,
- vytvoriť systémové opatrenia a úverové rámce pre poskytovanie úverov z bánk na technologickú obnovu a inovácie v potravinárskom priemysle,
- riešiť systémovo rizikovosť poľnohospodárskej výroby, najmä dosahy nepoistiteľných rizík, ktoré nie sú predmetom poistenia všetkých plodín komerčných poisťovní,
- podporiť finančné nástroje (bonifikácia úrokov, záruky úverov, odpustenie časti istiny) za vopred stanovených podmienok pri úveroch z komerčných bánk alebo poisťovného v poisťovniach.
- zaviesť systém mikropôžičiek pre malých, mladých, rodinných a začínajúcich poľnohospodárov.
- rozširovať pestovanie ovocia, zeleniny, zemiakov a ich spracovanie za účelom zvýšenia zamestnanosti, spotreby a zníženia dovozu,
- naďalej rozširovať pestovanie zeleniny s využitím netradičných zdrojov energie (napr. využitie geotermálnej energie),

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

- pokračovať v podporovaní spotreby slovenských poľnohospodárskych produktov a potravín v rámci Národného programu podpory poľnohospodárskych produktov a potravín Značka kvality SK a Politika kvality EÚ pod záštitou MPRV SR,
- podporiť vytváranie odbytových združení pre poľnohospodárov a potravinárov,
- vytvoriť mechanizmus podpory na úrovni slovenských spracovateľov pri spracovávaní poľnohospodárskej výroby od slovenských prvovýrobcov,
- nastaviť v rámci pravidiel EÚ korektné vzťahy v jednotlivých článkoch potravinovej vertikály, hlavne posilniť trhovú vyjednávaciu silu prvovýrobcov a výrobcov potravín v potravinovej vertikále,
- podporiť presadzovanie tradičných regionálnych špecialít, ich prezentáciu na medzinárodných podujatiach,
- podporiť investície do závlahového systému a revitalizovať hydromelioračné sústavy,
- podporovať ekologické poľnohospodárstvo,
- pokračovať vo vytváraní podmienok (vývoj a zavádzanie nových technológií, finančné zabezpečenie) pre rozšírenie výroby obnoviteľných zdrojov energie ,
- uplatňovať zásady správnej poľnohospodárskej praxe zabezpečujúce minimalizáciu emisií skleníkových plynov a amoniaku,
- podporiť investície do potravinárstva za účelom prednostného spracovania domácich poľnohospodárskych surovín na potraviny,
- zvýšiť podiel slovenských potravín na pulloch predajní,
- zjednodušiť podmienky predaja z dvora tak, aby nebola dotknutá bezpečnosť potravín,
- vytvárať systémové opatrenia pre zníženie zaťaženia potravinárskeho priemyslu rozšírenou zodpovednosťou výrobcov v intenciách zákona o odpadoch,
- vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárskeho a potravinárskeho výskumu a jeho prepojenie s výrobnou praxou.

MPRV SR s cieľom zvýšenia potravinovej bezpečnosti SR permanentne nabáda potravinárskych prvovýrobcov, aby budovali vertikálne štruktúry tak, aby doma dopestované suroviny boli aj doma spracované na potraviny a generovala sa tak zvýšená pridaná hodnota. V snahe zvýšiť zastúpenie slovenských výrobkov na pulloch maloobchodných prevádzok, MPRV SR spustilo program podpory malých regionálnych výrobcov potravín. Naďalej je nevyhnutné vykonať ešte mnoho aktivít, predovšetkým v oblasti osvetu tak, aby slovenskí výrobcovia regionálnych potravín vedeli tovar nielen kvalitne vyrobiť, ale aj zabaliť, označiť a včas dodať na pulty maloobchodných prevádzok.

13. ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

.sk	internetová doména
a. s.	akciová spoločnosť
ACP	Skupina afrických, karibských a tichomorských krajín
AGRIS	Medzinárodný informačný systém pre poľnohospodárske vedy a technológie
AT	Rakúsko
b. c.	bežné ceny
BB	okres Banská Bystrica
BG	Belgium (Belgicko)
BOZP	bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
CA	Codex Alimentarius
CAC	Komisia Codex Alimentarius
CBC	Cezhraničná spolupráca (Cross-border Cooperation)
CC	Cross Compliance – krížové plnenie
CD ROM	optické záznamové médium (Compact Disc Read-Only Memory)
CEHZ	Centrálne evidencie hospodárskych zvierat
COICOP-HBS	medzinárodná klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu použitia Eurostatom odporúčaná pre využitie v rodinných účtoch
CPI	index spotrebiteľských cien
CPP	celková poľnohospodárska produkcia
CS	colný sadzobník
CVRV	Centrum výskumu rastlinnej výroby
CVŽV	Centrum výskumu živočíšnej výroby
CZ	Czech republic (Česká republika)
ČOV	čistička odpadových vôd
ČPH	čistá pridaná hodnota
ČPP (ČDSC)	čistý prevádzkový prebytok (čistý dôchodok zo samostatnej činnosti)
ČR	Česká republika
ČS	čerpacia stanica
ČSÚ	Český štatistický úrad
ČZP	čistý zisk z podnikania
DG AGRI	generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
DHNM, DNHM	dlhodobý hmotný a nehmotný majetok
DPH	daň z pridanej hodnoty
DPP	doplnková platba na plochu
DS	okres Dunajská Streda
EFSA	Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (European Food Safety Authority)
EFTA (EZVO)	Európske združenie voľného obchodu
EHK	Európska hospodárska komisia
EP	energetické plodiny
EP	európsky parlament
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EPÚ	Ekonomický poľnohospodársky účet SR

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

EPV	ekologická poľnohospodárska výroba
EPZF	Európsky poľnohospodársky záručný fond
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
ES	Európske spoločenstvo
ESA 2010	Európsky systém národných účtov z roku 2010
EÚ	Európska únia
EUR, euro; (€)	peňažná mena Európskej menovej únie
EUROSTAT	Štatistický úrad EÚ
EZVO (EFTA)	Európske združenie voľného obchodu
FAO OSN	Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
FAOSTAT	Odbor štatistiky pri FAO OSN
FOB	hodnota dovozu a vývozu s dodaním tovaru na hranicu vyvážajúcej krajiny
Forest Europe	Ministerské konferencie o ochrane lesov v Európe (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe)
futures	výnos z budúceho trhu v kontexte s úrodou
GAEC	Dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky
GCDT	Zverenský fond pre diverzitu rastlín (Global Crop Diversity Trust)
Gg CO₂	vyjadrenie emisií v CO ₂ agregovaných ekvivalentoch
GIEWS	Globálny informačný systém a systém skorého varovania
GIS	Geografický informačný systém
GJ	gigajoule
GMO	geneticky modifikované organizmy (Genetically Modified Organisms)
GSAA	geopriestorová žiadosť o podporu
GWh	gigawathodina
ha	hektár
HACCP	Analýza nebezpečenstiev a kritické kontrolné body (Hazard analysis and critical control points)
HD	hovädzí dobytok
HDP	hrubý domáci produkt
Hedžing	nástroj na minimalizáciu rizika
HIM	hmotný investičný majetok
hl	hektoliter
HNV	high nature value (vysoká prírodná hodnota)
HNVF	vysoká prírodná hodnota (HNV – High Nature Value Farmland)
HPH	hrubá pridaná hodnota
HPP	hrubá poľnohospodárska produkcia
HU	Maďarsko
HZ	hospodárske zvieratá
CHOP	Chemické ochranné prostriedky
IACS	Integrovaný administratívny a kontrolný systém
IKT	Informačné a komunikačné technológie
IL MPRV SR	Informačné listy MPRV SR
IP	Intellectual Property
IPP	index priemyselnej produkcie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IS	Informačný systém

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

ISPÚ	Informačná sieť poľnohospodárskeho účtovníctva Európskej únie
IT	informačné technológie
IVVL	Inštitút vzdelávania veterinárnych lekárov
jat.	jatočný
jat. hm.	jatočná hmotnosť
KD	krmný deň
KE	okres Košice
KF	Kohézny fond
kg	kilogram
KKZ	kompletné krmne zmesi
km	kilometer
koef.	koeficient
ks	kus
KVPS	Krajská veterinárna potravinová správa
kW	kilowatt
KZ	krmna zmes
l	Liter
IBAN	International Bank Account Number - medzinárodný formát čísla účtu
LEADER	európska iniciatíva na spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale)
LFA	znevýhodnená oblasť (less favoured area)
LIAH (MPRV SR) 1-12	mesačný výkaz o liahnutí, násadových vajciach a jednodňovej hydine
LM	okres Liptovský Mikuláš
LPIS	Register pôdnych produkčných blokov (Land Parcel Information System)
m.j.; mer.j.; mer.jedn.,	merná jednotka
MJ	
m²	meter štvorcový
m³	meter kubický
Mäso (MPRV SR) 1-12	mesačný výkaz o zabití jatočných zvierat, hodnote ich nákupu podľa tried kvality o bilancii mäsa na kosti a výrobkov z mäsa a výrobkov z mäsa
MERO	metylester repkového oleja
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MI	okres Michalovce
mil.	milión
mld.	miliarda
ML (MPRV SR) 6-12	mesačný výkaz o nákupe mlieka a smotany a výrobe mliečnych výrobkov
MO	maloobchod
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MR	Maďarská republika
MSP	mikro, malý a stredný podnikateľ
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva vedy výskumu a športu Slovenskej republiky
MW	megawat
MWh	megawatthodina
MZ ČR	Ministerstvo zemédelství Českej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

NaCl	Chlorid sodný
NATURALIS SK, s.r.o. (SK-BIO-002) Biokont CZ, s.r.o.(SK-BIO-003)	inšpekčné organizácie oprávnené na výkon kontroly a certifikácie v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby v SR
NBS	Národná banka Slovenska
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NH	národné hospodárstvo
NLC	Národné lesnícke centrum
NNVČ	neoddeliteľné nepoľnohospodárske vedľajšie činnosti
NPK	anorganické hnojivá – dusík, fosfor, draslík
NPPC-VÚA	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav agroekológie
NPPC-VÚEPP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva
NPPC-VÚP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav potravinársky
NPPC-VÚPOP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav pôdoznanectva o ochrany pôdy
NPPC-VÚRV	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav rastlinnej výroby
NPPC-VÚTPHP	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva
NR	okres Nitra
NRL	Národné referenčné laboratória
NR SR	Národná rada SR
NV SR	Nariadenie vlády Slovenskej republiky
NUTS	klasifikácia územných jednotiek na štatistické účely
ODP	odporúčaná dávka potravín
OKEČ	odvetvová klasifikácia ekonomických činností
o.p.	orná pôda
OP	Operačný program
OPBK	Operačný program Bratislavský kraj
OPIS	Operačný program informatizácia spoločnosti
OPKŽP	Operačný program kvalita životného prostredia
OP RH	Operačný program Rybné hospodárstvo
OPVaV	Operačný program Výskum a vývoj
OR	obchodný register; v inom kontexte: obchodné reťazce
OS	obchodná spoločnosť
OSN	Organizácia Spojených národov (Organization of the United Nations)
OTP režim	očkovaný, testovaný, prekonaný – v súvislosti s opatreniami proti COVID -19
OT TP	operačný program Technická pomoc
OZ	ovocie a zelenina
OZE	obnoviteľné zdroje energie
OZK	Odbor zahraničnej koordinácie pri MPRV SR
p. b.	percentuálny bod
p. p.	poľnohospodárska pôda
p.v.p.	poľnohospodársky využívaná pôda
PBD	Potravinová banka dát

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

PD	poľnohospodárske družstvo
PDO	chránené označenie pôvodu (Protected designation of origin)
PGI	chránené zemepisné označenie (Protected geographical indication)
PH	pridaná hodnota
PL	Poľsko
PNK	práca na kontrakt
PO	právnická osoba
PO	okres Prešov
POH	Program odpadového hospodárstva
POR	prípravky na ochranu rastlín
poľn., poľnoh.	poľnohospodárska, poľnohospodársky
PP	priemyselná produkcia
PP	priame platby
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PPÚ	Projekt pozemkových úprav
PR	Poľská republika
PRV SR 2007-2013	Program rozvoja vidieka SR 2007-2013
PRV SR 2014-2020	Program rozvoja vidieka SR 2014-2020
PS CA	pracovná skupina CA
PS SR	Plemenárske služby Slovenskej republiky
RASFF	Rapid Alert System for Food and Feed
RO	Romania (Rumunsko)
RO ROP	Riadiaci orgán pre Regionálny operačný program
ROP	Regionálny operačný program
RS	okres Rimavská Sobota
RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
RV	rastlinná výroba
RVPS	Regionálna veterinárna a potravinová správa SR
s. c.	stále ceny
s. r. o.; spol. s r. o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
SAP	Systems, Applications, and Products in Data Processing (Informačný systém)
SAPS	jednotná platba na plochu (Single Area Payment Scheme)
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia Single European Payment Area – jednotný platobný priestor v Európskej únii
SFK	spotreba fixného kapitálu
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SI	Slovinsko
SIA	Medzinárodný poľnohospodársky veľtrh
SK	okres Svidník
SK (SR)	Slovakia (Slovenská republika)
SK NACE Rev.2	Štatistická klasifikácia ekonomických aktivít v Európskom spoločenstve
SK01	akreditované laboratórium ISTA
SK02	akreditované laboratórium ISTA
SNR	Slovenská národná rada

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

SNŠ	Spoločenstvo nezávislých štátov
SO	Sprostredkovateľský orgán
SOP	sektorový operačný program
SOP PaRV	sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
SP	subvencie na produkty
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SPPK	Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora
SR	Slovenská republika
SRPRR	Sekcia riadenia programov regionálneho rozvoja
SOT	Spoločná organizácia trhu (Common Market Organization)
š.p.	štátny podnik
ŠF	Štrukturálny fond
ŠR	štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠVPS SR	Štátna veterinárna a potravinová správa SR
t jat. hm.	tona jatočnej hmotnosti
t ž. hm.	tona živej hmotnosti
TFAF	ad hoc medzivládna pracovná skupina pre výživu zvierat CC
THFK	tvorba hrubého fixného kapitálu
tis.	tisíc
TJ	Terajoul
t.j.	to je
TO	okres Topoľčany
TOV	trhovo orientované výdavky
TSG	zaručené tradičné špeciality
TT	okres Trnava
TTP	trvalé trávne porasty
ÚGKK SR	Úrad geodézie, kartografie a katastra SR
UK	United Kingdom (Spojené kráľovstvo; Veľká Británia)
ÚKSÚP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
ÚPSVAR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
USA	Spojené štáty americké (United States of America)
USD	americký dolár (peňažná mena)
ÚVZ SR	Úrad verejného zdravotníctva SR
VDJ	veľká dobyčcia jednotka
VH	výsledok hospodárenia
VOH (MPRV SR) 7-12	mesačný výkaz o výrobe, odbyte a súhrnnej ponuke jatočnej hydiny a konzumných vajec
VOS	vnútroodvetvová spotreba
VS	verejná správa
VÚC	vyšší územný celok (samosprávny kraj; župa)
VÚGK	Výskumný ústav geodézie a kartografie
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
VZPS	výberové zisťovanie pracovných síl
www.	World Wide Web

ZA	okres Žilina
Zb., Z. z.	Zbierka zákonov
ž. hm.	živá hmotnosť
ŽP	životné prostredie
ŽV	živočíšna výroba

14. PRÍLOHOVÉ TABUĽKY
